

Περιεχόμενα

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	4
PREFACE	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1 ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ	11
1.1 Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	11
1.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	12
1.3 ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ	14
2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	17
2.1 ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	17
2.2 ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	17
2.2.1 Βροχοπτώσεις.....	18
2.2.2 Άνεμοι.....	19
2.3 ΈΔΑΦΟΣ - ΥΠΕΔΑΦΟΣ	19
2.3.1 Γεωμορφολογία	19
2.3.2 Ορυκτοί πόροι - Κοιτάσματα	21
2.3.3 Σεισμικότητα - Ενεργός Τεκτονική.....	22
2.3.4 Κατολισθήσεις - ερπυσμοί - καταπτώσεις βράχων	23
2.3.5 Παράκτια ύδατα.....	23
2.3.6 Επιφανειακά ύδατα.....	24
2.3.7 Ποιότητα και ποσότητα υπόγειων υδάτινων πόρων	25
2.4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	27
2.4.1 Διαχρονική εξέλιξη πληθυσμού και ρυθμοί πληθυσμιακής μεταβολής.....	27
2.4.2 Ομάδες και πυραμίδες ηλικιών	31
2.4.3 Αγροτικός – Αστικός πληθυσμός.....	33
2.4.4 Μορφωτικό επίπεδο	35
2.5 ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ.....	36
2.5.1 Αριθμός μελών νοικοκυριών	36
2.5.2 Δείκτες ευημερίας	37
2.5.3 Πυκνότητα και ποιότητα κατοικίας.....	39
2.5.4 Ενεργός πληθυσμός – Απασχόληση.....	40
2.5.5 Τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης.....	44
2.5.6 Πρωτογενής τομέας.....	45
2.5.7 Δευτερογενής τομέας	52
2.5.8 Τριτογενής τομέας	54

2.6	ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	58
2.6.1	Εκπαίδευση	58
2.6.2	Υγεία.....	59
2.6.3	Μεταφορές.....	59
2.6.4	Τηλεπικοινωνίες.....	62
2.6.5	Οργανωμένες βιομηχανικές περιοχές.....	63
2.7	ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....	64
2.7.1	Δίκτυο αστικών κέντρων	64
2.7.2	Προγράμματα Οικιστικής Ανάπτυξης και Αποκατάστασης.....	66
2.8	ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	68
2.8.1	Ζώνες τουριστικής ανάπτυξης	68
2.9	ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ.....	69
2.9.1	Οικοσυστήματα και βιότοποι	69
2.9.2	Αρχαιολογικοί χώροι και παραδοσιακοί οικισμοί.....	70
2.9.3	Παραδοσιακοί οικισμοί.....	72
2.9.4	Μεμονωμένα μνημεία	73
2.9.5	Περιοχές με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες	73
2.10	ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΜΕΛΕΤΗΣ.....	74
2.10.1	Αναπτυξιακά προγράμματα	74
2.10.2	Θεσμοθετημένες ζώνες χρήσεων γης και περιορισμών	74
3	ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ	77
3.1	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.....	77
3.1.1	Φυσικοί πόροι – πόλοι τουριστικής έλξης	78
3.1.2	Πολιτιστικοί πόροι – πόλοι τουριστικής έλξης.....	79
3.2	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ.....	85
3.2.1	Ξενοδοχειακά καταλύματα.....	86
3.2.2	Ενοικιαζόμενα δωμάτια και camping	86
3.3	ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ.....	88
3.3.1	Αφίξεις - Διανυκτερεύσεις – Πληρότητα.....	88
3.4	ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΡΟΔΟ	90
4	ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗ ΡΟΔΟ	91
4.1	ΕΙΔΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	91
4.1.1	Συνεδριακός και εκθεσιακός τουρισμός.....	91
4.1.2	Θρησκευτικός τουρισμός	92
4.1.3	Αγροτουρισμός	93
4.1.4	Πολιτιστικός Τουρισμός	94
4.1.5	Οικολογικός Τουρισμός	95
4.1.6	Θεραπευτικός Τουρισμός.....	96
4.1.7	Θαλάσσιος Τουρισμός	97

4.1.8	Αθλητικός Τουρισμός.....	98
4.1.9	Μαθητικός Τουρισμός.....	99
5	ΔΟΜΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ	100
5.1	ΠΡΩΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ – ΣΕΝΑΡΙΟ ΒΑΣΗΣ – ΜΑΖΙΚΟ ΠΡΟΤΥΠΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ - ΕΞΕΛΙΞΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΩΝ ΤΑΣΕΩΝ – ΉΠΙΕΣ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	101
5.2	ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΕΝΑΡΙΟ – ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ - ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	104
5.3	ΤΡΙΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ – ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗ ΥΠΑΡΧΟΝΤΟΣ ΜΑΖΙΚΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ – ΈΜΦΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	109
6	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ	114
6.1	Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ REGIME	114
6.2	ΒΑΣΙΚΑ ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ REGIME	117
6.2.1	Οι εναλλακτικές λύσεις.....	117
6.2.2	Τα κριτήρια αξιολόγησης.....	118
6.3	ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ REGIME.....	118
6.3.1	Ο πίνακας επιπτώσεων	121
	<i>Κ24: Προστασία και ανάδειξη των φυσικών πόρων</i>	<i>123</i>
	<i>Κ28: Συγκράτηση πληθυσμού στις απομονωμένες περιοχές.....</i>	<i>123</i>
	<i>Κ27: Ισόρροπη πληθυσμιακή ανάπτυξη της περιφέρειας.....</i>	<i>123</i>
	<i>Κ29: Βαθμός ενσωμάτωσης (αποδοχή) στην τοπική κοινωνία</i>	<i>123</i>
6.4	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	124
6.5	ΕΠΙΛΟΓΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΣΤΕΡΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ	125
7	ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	127
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	137
	ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ.....	139
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι.....	140
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ.....	220

Η Ρόδος αποτελεί το μεγαλύτερο νησί των Δωδεκανήσων και το τέταρτο στην Ελλάδα, μετά την Κρήτη, την Εύβοια και τη Λέσβο. Εκτός από τις αξιομνημόνευτες φυσικές ομορφιές του, βρίσκεται σε μια προνομιακή γεωγραφική θέση, στη νοτιοανατολική πλευρά του Αιγαίου και απέναντι από τις μικρασιατικές ακτές, που συνετέλεσε στην οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη του νησιού σε κάθε ιστορική περίοδο. Γι' αυτό και στο παρελθόν διασταύρωσαν τα ξίφη τους ετερόκλητοι πολιτισμοί από την Ανατολή και τη Δύση, διεκδικώντας την κυριαρχία του ξεχωριστού αυτού νησιού. Καθένας από αυτούς άφησε τα σημάδια του στο νησί.

Στην αρχαιότητα το νησί είχε αποκτήσει αρκετά ονόματα, όπως Οφιούσα, Κορυμβία, Ποθέσσα, Σταδία, Μακαρία, Αστερία, Τρινακρία και το πλέον γνωστό, Τελχινία από τους Τελχίνες, για τους οποίους έλεγαν ότι είχαν έρθει από την Κρήτη και ήταν σπουδαίοι σιδηρουργοί. Για το όνομα Ρόδος υπάρχουν πολλές εκδοχές, από την αρχαιότητα όμως επικράτησε ο συσχετισμός με το ομώνυμο ιερό λουλούδι του Ήλιου.

Η Ρόδος είναι ένα από τα πιο κοσμοπολίτικα νησιά της χώρας μας, με τουρίστες που καταφθάνουν καθ' όλη τη διάρκεια της άνοιξης και του καλοκαιριού, από όλα τα μέρη του κόσμου. Το νησί ασκεί στον επισκέπτη τη γοητεία που ασκούν πάντα τα μέρη που συνδυάζουν μακραίωνη και λαμπρή ιστορία με εντυπωσιακές φυσικές ομορφιές.

Η τουριστική υποδομή είναι υποδειγματική για τα Ελληνικά δεδομένα, ενώ το επίπεδο των υπηρεσιών παραμένει αρκετά υψηλό. Οι περιοχές υψηλού φυσικού κάλλους, οι αρχαιολογικοί χώροι, οι απέραντες παραλίες με τα καταγάλανα νερά τους, το ποικιλόμορφο, πλούσιο φυσικό περιβάλλον, οι σπάνιοι βιότοποι αποτελούν βασικούς πόρους για την τουριστική ανάπτυξη του τόπου, που προσελκύουν κάθε χρόνο μεγάλο αριθμό επισκεπτών στο νησί.

Η αξιοποίηση σε μεγάλο βαθμό αυτών των πόρων έδωσε το έναυσμα για την ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής και την ανάδειξή της σε ένα από τα πλέον δημοφιλέστερα τουριστικά θέρετρα της χώρας. Ο μαζικός τουρισμός αποτελεί κυρίαρχη δραστηριότητα στην περιοχή, ωστόσο το νησί έχει τους πόρους και τις δυνατότητες για την ανάπτυξη και εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Ο στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη της νήσου Ρόδου, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουριστικής δραστηριότητας. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζει την ολοκληρωμένη

αξιοποίηση των πλούσιων πόρων της περιοχής μελέτης, με έμφαση στην ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων, αποσκοπώντας αφενός μεν στην ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού τομέα και την ισόρροπη ανάπτυξη του αφετέρου δε στη διασύνδεση του τουριστικού τομέα με τους υπόλοιπους τομείς της τοπικής οικονομίας.

PREFACE

The present Diploma Thesis has been carried out at the Department of Geography and Regional Planning, School of Rural and Surveying Engineering, National Technical University of Athens.

The scope of the study has been the integrated tourist development of the island of Rhodes, placing emphasis on the development of alternative tourism that is based on the valuable natural and cultural assets of the region.

Rhodes is the largest island of Dodecanese and the fourth in Greece after Crete, Evia and Lesbos. Apart from its remarkable natural beauties, it is located in a privileged geographic area (southeast in the Aegean and opposite the coast of Minor Asia), which has largely contributed to the economical and cultural development of the island in each historical period. This is the reason that in the past swords were crossed between many different civilizations from the east and west, contesting the rule of this unique island. All of these civilizations left their mark on the island.

In ancient times the island had received various names such as Ofiouda, Korymbia, Poiessa, Stadia, Makaria, Asteria, Trinakria and the most known Telchinia from the Telchines, who were said to have come from Crete and were great blacksmiths. The name of Rhodes has many assumptions from ancient times but the most common is that it is from the homonymous holy flower of the sun.

Rhodes is one of the most cosmopolitan islands of our country with tourist that arrive throughout spring and summer from all over the world. The island allures the visitor with its long and brilliant history and the impressive natural beauties.

The tourism infrastructure is exemplary for the Greek standards and the level of the services remains quite high. The peak natural beauties, archaeological sites and the endless beaches with clear waters, the diverse rich physical environment, the rare biotopes consists of the basic resources for the tourist development of the place which draws a big amount of visitors each year.

The development of the major amount of these resources triggered the full tourist growth in the area and elevated to one of the most popular tourist resorts in the country. Mass tourism is the dominant form in the area, however the island has the resources and the features for the development of alternative forms of tourism.

The goal of this thesis is the integration of the tourist development of the island of Rhodes giving importance to the development of alternative forms of tourist activities. In this context, the use of these resources in the study area with special emphasis on the development of alternative forms of tourism aiming for the best quality of the tourist section and the balance development, to interface with the remaining sectors of the local economy is examined.

Έχοντας έκταση 1.398 τετρ. χλμ., η Ρόδος αποτελεί το μεγαλύτερο νησί ενός συμπλέγματος από δώδεκα νησιά, που αποτελούν το νομό Δωδεκανήσου και ανήκει στην Περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου. Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη της Ρόδου και αποτελεί το γεωγραφικό, πολιτιστικό και οικονομικό κέντρο του νησιωτικού συμπλέγματος των Δωδεκανήσων.

Το μεγάλο μέγεθος του νησιού, καθώς και η μορφολογία του εδάφους, μαζί με τις φυσικές πλουτοπαραγωγικές πηγές, συντέιναν στο να καταστεί τόπος πλούσιας πολιτισμικής ανάπτυξης διαχρονικά, έως και τα νεότερα χρόνια. Η μακραίωνη και πολυτάραχη ιστορία της, οι φυσικές ομορφιές, το ήπιο περιβάλλον, τα καταγάλανα νερά και η άρτια τουριστική υποδομή και υπηρεσίες προσελκύει μεγάλο αριθμό επισκεπτών, κυρίως αλλοδαπών, κάθε χρόνο.

Στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η βιώσιμη αξιοποίηση των φυσικών και πολιτισμικών πόρων για την ανάδειξη εναλλακτικών μορφών τουριστικών δραστηριοτήτων στην περιοχή μελέτης, που θα συμβάλουν στην αναβάθμιση της ποιότητας αλλά και του φάσματος του τουριστικού προϊόντος της περιοχής μελέτης.

Ο στόχος επιτυγχάνεται μέσα από την ακόλουθη δομή κεφαλαίων:

Στο *πρώτο κεφάλαιο* της εργασίας γίνεται μια γενική αναφορά στην περιοχή μελέτης, στη βάση των κύριων χαρακτηριστικών της, των προβλημάτων αλλά και των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της. Επίσης, γίνεται ο καθορισμός του επιδιωκόμενου στόχου και των υποστόχων για την περιοχή μελέτης. Τέλος, παρουσιάζεται η μεθοδολογία που ακολουθείται στην παρούσα εργασία.

Στο *δεύτερο κεφάλαιο* δίνεται η περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης και των τάσεων εξέλιξης των διάφορων παραμέτρων, με λεπτομερή αναφορά στα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της περιοχής και τους διαθέσιμους φυσικούς και πολιτισμικούς πόρους.

Το *τρίτο κεφάλαιο* εμβαθύνει στην ανάλυση του τουριστικού τομέα στην περιοχή μελέτης, τόσο από την πλευρά της προσφοράς όσο και από αυτή της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται ανάλυση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής, με έμφαση στα συγκριτικά πλεονεκτήματά της και την υπάρχουσα τουριστική υποδομή (προσφορά), ενώ μελετάται επίσης ο τύπος και η διαχρονική εξέλιξη των τουριστικών ροών που προσελκύνονται στην περιοχή μελέτης (ζήτηση).

Στο *τέταρτο κεφάλαιο* γίνεται αναφορά στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού και το βαθμό ανάπτυξης αυτών στο νησί της Ρόδου.

Στο *πέμπτο κεφάλαιο*, δομούνται σενάρια ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής μελέτης, τα οποία συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου και των επιμέρους υποστόχων που έχουν τεθεί. Τα σενάρια που δομούνται αποτελούν δομημένες εναλλακτικές προσεγγίσεις της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής μελέτης, με επίκεντρο την ανάπτυξη ενός εναλλακτικού προτύπου τουριστικής δραστηριότητας. Ταυτόχρονα επιχειρούν να ανατρέψουν μία πορεία μονοτομεακής ανάπτυξης, που κατασπαταλά τους πόρους και δεν συμβάλλει στην ορθολογική αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων της περιοχής.

Στο *έκτο κεφάλαιο* παρουσιάζεται η αξιολόγηση των προτεινόμενων σεναρίων σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί. Η σύγκρισή τους θα γίνει με τη μέθοδο πολυκριτηριακής ανάλυσης REGIME, που διαχειρίζεται μικτή πληροφορία. Στο στάδιο αυτό γίνεται η επιλογή του κατάλληλου σεναρίου, στη βάση της απόδοσής του σε σχέση με μία σειρά κριτηρίων αξιολόγησης που έχουν τεθεί.

Τέλος, στο *έβδομο κεφάλαιο* παρουσιάζονται προτάσεις πολιτικής για την υλοποίηση του επιλεγέντος σεναρίου. Στο πλαίσιο αυτό, περιγράφονται όλες οι απαραίτητες παρεμβάσεις (μέτρα πολιτικής και έργα) που πρέπει να γίνουν σε όλους τους τομείς, για την υλοποίηση του σεναρίου.

1 ΣΤΟΧΟΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΟΧΟΙ

Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται ο στόχος και οι υποστόχοι της περιοχής μελέτης. Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται η συνοπτική παρουσίαση του προφίλ της περιοχής, η περιγραφή της ακολουθούμενης μεθοδολογικής προσέγγισης και στο τέλος παρατίθενται ο στόχος και οι υποστόχοι της εργασίας.

1.1 Η Περιοχή Μελέτης

Η Ρόδος είναι το μεγαλύτερο νησί ενός συμπλέγματος, που αποτελείται από δώδεκα νησιά και αποτελούν το νομό Δωδεκανήσου. Ο νησιωτικός και απομονωμένος χαρακτήρας της περιοχής δυσχεραίνει το βαθμό επικοινωνίας με τη μητροπολιτική ενδοχώρα και δημιουργεί ιδιαίτερες ανάγκες για τη σύνδεση των νησιών τόσο μεταξύ τους όσο και με την υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα.

Διοικητικό κέντρο του νομού είναι η πόλη της Ρόδου, όπου βρίσκεται η έδρα της πρώην Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Δωδεκανήσου. Στο νησί, επίσης, είναι συγκεντρωμένα όλες οι διοικητικές λειτουργίες του νομού, οι υπηρεσίες και οι δικαστικές αρχές, δημιουργώντας πλήρη εξάρτηση των υπόλοιπων νησιών από τη Ρόδο.

Στο νησί της Ρόδου βρίσκει κανείς περιοχές που έχουν πετύχει ένα σχετικά υψηλό βαθμό οικονομικής ανάπτυξης, αλλά και κάποιες που βρίσκονται ακόμα σε επίπεδα χαμηλών έως υποτονικών ρυθμών. Ακόμα και οι περιοχές που εμφανίζονται οικονομικά δυναμικές, δεν παύουν να έχουν προβλήματα και μάλιστα εύθραυστης ισορροπίας, για το λόγο ότι η ανάπτυξή τους έχει στηριχθεί σε έναν κυρίως τομέα, τον τουρισμό, ο οποίος αποτελεί και το κύριο συγκριτικό πλεονέκτημα του νησιού για την οικονομική του ανάπτυξη, που όμως είναι ευάλωτος και επηρεάζεται σημαντικά από τις διεθνείς συγκυρίες. Εξ αιτίας αυτού του γεγονότος, ο πρωτογενής και ο δευτερογενής τομέας διαχρονικά συρρικνώνονται σε αντίθεση με τον τριτογενή, ο οποίος παρουσιάζει αλματώδη ανάπτυξη, καταδεικνύοντας την εξάρτηση της οικονομίας του νησιού αλλά και γενικότερα όλου του νομού από τον τουρισμό.

Το πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης που κυριαρχεί στο νησί είναι αυτό του μαζικού τουρισμού. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, ωστόσο, η μαζικοποίηση του τουρισμού έχει και αρνητικές επιπτώσεις, αφού σε πολλούς προορισμούς έχει ήδη υπερβεί τα όρια της φέρουσας ικανότητάς τους. Η συρρίκνωση της τουριστικής περιόδου, σε σημείο που γίνεται πλέον λόγος για εποχικό τουρισμό και η

μείωση του ποιοτικού τουρισμού οδηγεί σε πτώση της κατά κεφαλήν τουριστικής δαπάνης, στον περιορισμό της απασχόλησης και στη μείωση της οικονομικής απόδοσης των τουριστικών επιχειρήσεων. Τέλος, η ένταση άσκησης της τουριστικής δραστηριότητας απειλεί με υποβάθμιση πολλούς τοπικούς προορισμούς, λόγω των σοβαρών περιβαλλοντικών προβλημάτων που έχουν δημιουργηθεί στην περιοχή από την άσκηση της δραστηριότητας αυτής.

Ο πληθυσμός του νησιού έχει σταθερά αυξητικό χαρακτήρα τα τελευταία σαράντα χρόνια. Ο μεγάλος ρυθμός αύξησης, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, δεν δικαιολογείται μόνο από τη φυσική αύξηση του πληθυσμού, αλλά και από την εσωτερική μετανάστευση. Αυτή η μετακίνηση του πληθυσμού αιτιολογείται από το υψηλό κατά κεφαλήν ακαθάριστο προϊόν του νομού, που είναι υψηλότερο από το μέσο όρο της χώρας και προσφέρει σημαντικές ευκαιρίες απασχόλησης. Το μεγαλύτερο τμήμα του ποσοστού αυτού απορροφάται σε δραστηριότητες των κλάδων των υπηρεσιών.

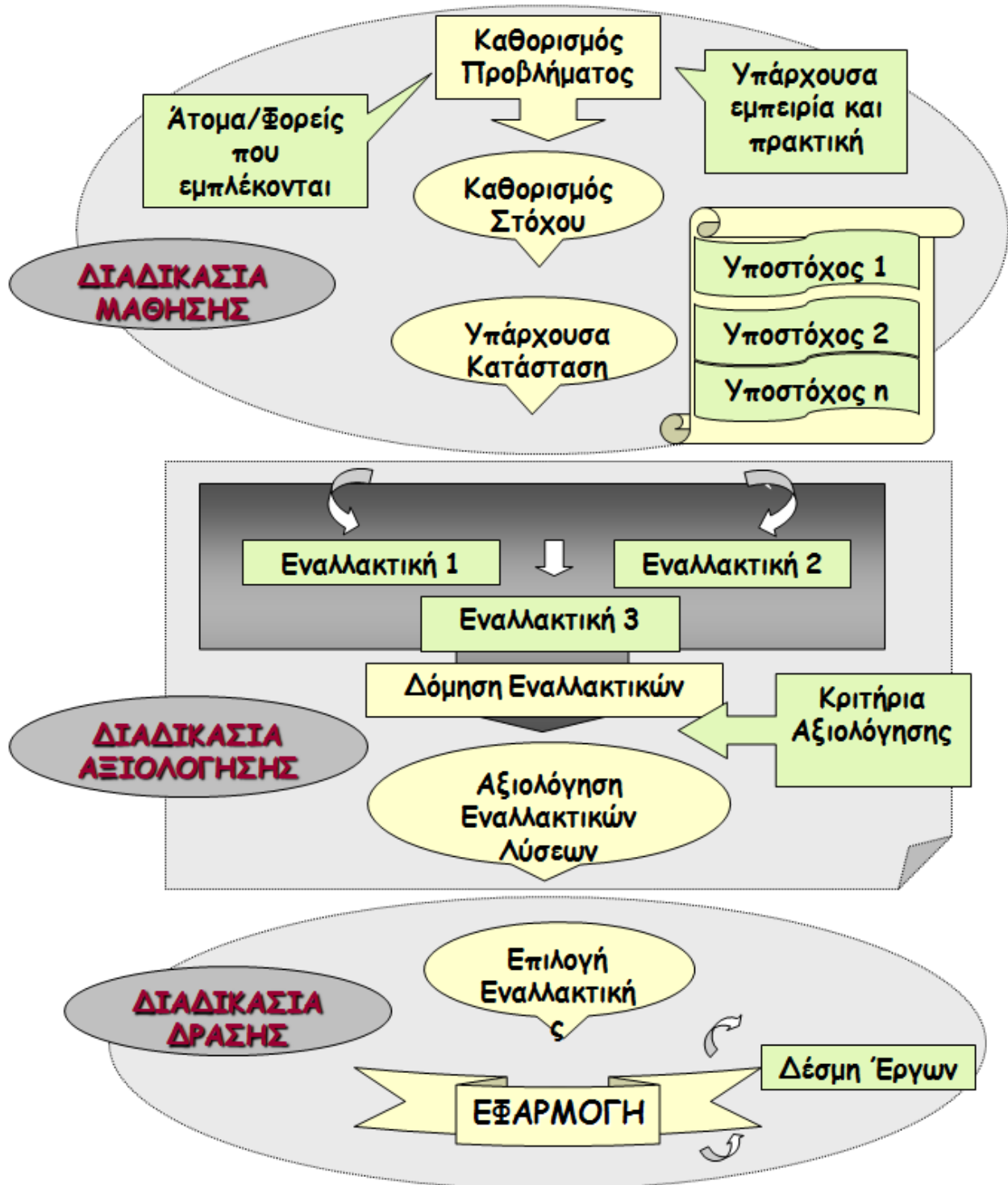
Η ποιοτική σύνθεση του πληθυσμού προσδιορίζεται κυρίως από τη συνολική αύξηση των ημιαστικών ομάδων, σε αντίθεση με το λοιπό αγροτικό και αστικό πληθυσμό, οι οποίοι παραμένουν διαχρονικά σταθεροί.

Η έντονη τουριστική ανάπτυξη συνέβαλε στη συρρίκνωση του πρωτογενή και δευτερογενή τομέα και την ενασχόληση του πληθυσμού με δραστηριότητες που αφορούν στον τριτογενή τομέα, ωστόσο αυτή η μεταστροφή αύξησε την ανεργία στην περιοχή τα τελευταία χρόνια σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

1.2 Μεθοδολογική Προσέγγιση

Ο σχεδιασμός αποτελεί διαδικασία παρέμβασης στο χώρο με στόχο την επίλυση παρόντων ή μελλοντικών προβλημάτων (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005). Η διαδικασία του σχεδιασμού οδηγεί στη λήψη απόφασης και την επιλογή των λύσεων που εξυπηρετούν καλύτερα την επίτευξη των στόχων. Η συγκεκριμένη διαδικασία αποτελεί μία διαδικασία ανάδρασης, αφού οι αποφάσεις που λαμβάνονται μπορούν να αναθεωρηθούν μέσα από την ανάδραση με προηγούμενα στάδια της διαδικασίας, προσαρμόζοντας το περιεχόμενό τους ανάλογα με τις εξελίξεις των διαφόρων μεταβλητών του εσωτερικού αλλά και του εξωτερικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης.

Σχήμα 1-1: Τα στάδια της διαδικασίας του σχεδιασμού

Πηγή: Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005

Η διαδικασία μάθησης περιλαμβάνει τον καθορισμό του προβλήματος, τον καθορισμό του επιδιωκόμενου στόχου και των υποστόχων και τη μελέτη της

υπάρχουσας κοινωνικής, οικονομικής δομής και της δυναμικής της. Η διατύπωση των στόχων και των υποστόχων αποτελεί ένα σημαντικό στάδιο της διαδικασίας σχεδιασμού, αφού καθορίζει σε μεγάλο βαθμό τον τρόπο που κατανέμονται οι πόροι σε μία περιοχή. Η μελέτη της δυναμικής δίνει σημαντικές πληροφορίες στο σχεδιαστή για τις τάσεις εξέλιξης των διαφόρων μεταβλητών και τις επιπτώσεις αυτών στη μελλοντική εξέλιξη της περιοχής.

Στη διαδικασία της αξιολόγησης δομούνται εναλλακτικά σενάρια για την επίτευξη του στόχου που έχει τεθεί και αξιολογείται ο βαθμός επίτευξης του στόχου από κάθε σενάριο, στη βάση κάποιων κριτηρίων αξιολόγησης. Στόχος του σταδίου αυτού είναι η στήριξη απόφασης, δηλαδή η επιλογή του καταλληλότερου σεναρίου, το οποίο εμφανίζει τη βέλτιστη απόδοση σε σχέση με τους στόχους που έχουν τεθεί.

Τέλος, ακολουθεί η διαδικασία δράσης, όπου περιγράφεται η δέσμη έργων και τα μέτρα πολιτικής που πρέπει να ληφθούν για την υλοποίηση του επιλεγμένου σεναρίου.

1.3 Στόχος και Υποστόχοι

Ο στόχος της παρούσας διπλωματικής εργασίας αφορά στη βιώσιμη ολοκληρωμένη τουριστική ανάπτυξη της Ρόδου, επιχειρώντας μία σημαντική στροφή προς την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι οποίες θα δώσουν μία νέα πνοή στη ανάπτυξη της περιοχής και θα συμβάλλουν στην ορθολογικότερη διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, με έμφαση στην προστασία και ανάδειξη του φυσικού περιβάλλοντος και την κοινωνική και οικονομική συνοχή.

Η επίτευξη του παραπάνω στόχου εξειδικεύεται περαιτέρω σε μία σειρά από υποστόχους, όπως αυτοί περιγράφονται στη συνέχεια.

- Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Ο υποστόχος αυτός αποσκοπεί στη μεταστροφή από το μοντέλο του μαζικού τουρισμού σε ένα μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης που θα δίνει έμφαση σε εναλλακτικές μορφές τουριστικής δραστηριότητας, αξιοποιώντας έτσι αποτελεσματικότερα τους διαθέσιμους πόρους στα πλαίσια της βιωσιμότητας. Ταυτόχρονα, η υλοποίηση αυτού του υποστόχου συμβάλλει στην άρση της εποχικότητας του τουριστικού τομέα, αλλά και την ισόρροπη ανάπτυξή του στην περιοχή μελέτης, στη βάση των διαθέσιμων πόρων.

- *Δημιουργία τουριστικών υποδομών που θα συμβάλουν στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.*

Αναβάθμιση υπαρχόντων και δημιουργία νέων υποδομών, οι οποίες θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουριστικής δραστηριότητας π.χ. συνεδριακοί χώροι, ιαματικά κέντρα, αγροτουριστικές υποδομές, δίκτυα πολιτισμού, μονοπάτια, αθλητικές υποδομές, κ.α.

- *Αναβάθμιση υποδομών δικτύων (ενδοπεριφερειακών - διαπεριφερειακών υποδομών μεταφορών)*

Σημαντική παράμετρος για την επίτευξη του στόχου αποτελεί η απρόσκοπτη πρόσβαση στην περιοχή μελέτης μέσα από τα δίκτυα μεταφορών. Στο πλαίσιο αυτό, ο παρόν υποστόχος αποσκοπεί στη αναβάθμιση των υπαρχόντων υποδομών δικτύων. Έμφαση δίνεται στην αναβάθμιση των λιμενικών υποδομών και του αερολιμένα του νησιού και στην αναβάθμιση του οδικού δικτύου, που σε αρκετές περιοχές παραμένει υποβαθμισμένο και δυσχεραίνει την πρόσβαση σε αυτές.

- *Ανάπτυξη τηλεπικοινωνιακών υποδομών*

Σημαντική κρίνεται η βελτίωση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής, η οποία θα συμβάλλει στη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης μέσα από σύγχρονα μέσα επικοινωνίας. Μέσα από τη βελτίωση της πρόσβασης των τουριστικών επιχειρήσεων σε ποιοτικές δικτυακές υποδομές μπορούν αυτές να προβάλλουν με πιο αποτελεσματικό τρόπο το προϊόν τους, αλλά και να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα και την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος.

- *Στροφή προς ποιοτικότερες τουριστικές ροές.*

Η αναβάθμιση και η διεύρυνση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη στροφή προς ποιοτικότερες τουριστικές ροές. Η προσέλκυση τουριστών στη βάση της ποιότητας και της ποικιλίας του προσφερόμενου προϊόντος, αλλά και της περιβαλλοντικής υπευθυνότητας των τοπικών συντελεστών απέναντι στους διαθέσιμους προς αξιοποίηση πόρους, μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην ποιοτική αναβάθμιση του τουριστικού τομέα και να βελτιώσει, από ποιοτική άποψη, τις προσελκυόμενες τουριστικές ροές.

- *Ανάπτυξη του αγροτικού τομέα και της μεταποίησης με έμφαση την τοπική παράδοση.*

Στο πλαίσιο του παρόντος υποστόχου, επιδιώκεται η ταυτόχρονη ανάπτυξη των υποβαθμισμένων τομέων της μεταποίησης και της αγροτικής δραστηριότητας και η διασύνδεσή τους με την τουριστική δραστηριότητα. Ο παρόν υποστόχος επιχειρεί να αξιοποιήσει την τοπική παράδοση στην παραγωγή αγαθών του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα, η διάθεση των οποίων αφορά τόσο στην τοπική κοινωνία όσο και στην τουριστική δραστηριότητα, συμβάλλοντας έτσι στην καλύτερη αξιοποίηση των πόρων, τη διατήρηση της παράδοσης, τη δημιουργία απασχόλησης για την περιοχή, αλλά κυρίως την άρση της μονοτομεακής προσέγγισης της ανάπτυξης της τοπικής οικονομίας και τη μείωση της εξάρτησής της από τον τουρισμό.

- *Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών Πληροφόρησης και Επικοινωνίας για την πλατιά προβολή του τουριστικού προϊόντος*

Οι Νέες Τεχνολογίες Πληροφόρησης και Επικοινωνίας αποτελούν σήμερα ένα σημαντικό εργαλείο για την πρόσβαση των τουριστικών επιχειρήσεων στην τουριστική αγορά. Στο πλαίσιο αυτό, ο παρών υποστόχος αποσκοπεί στη διεύρυνση της χρήσης των τεχνολογιών αυτών στον τουριστικό τομέα, μέσα από την πλατιά ενημέρωση του απασχολούμενου στον τομέα ανθρώπινου δυναμικού για τις δυνατότητες που παρέχουν, τις εφαρμογές τους στο επίπεδο των τουριστικών επιχειρήσεων κ.λπ.

2 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Σκοπός του παρόντος κεφαλαίου είναι η παρουσίαση της υπάρχουσας κατάστασης της περιοχής μελέτης και της δυναμικής της με στόχο τον εντοπισμό των προβλημάτων και των προοπτικών της. Η πληροφορία αυτή αποτελεί τη βάση για τη διατύπωση στη συνέχεια σεναρίων ολοκληρωμένης τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής.

Στο πλαίσιο αυτό, γίνεται ανάλυση της διαχρονικής πληροφορίας σε σχέση με τα δημογραφικά, τα οικονομικά, τα περιβαλλοντικά κ.λπ. δεδομένα της νήσου.

2.1 Φυσικό Περιβάλλον

Από άποψη φυσικού περιβάλλοντος, η περιοχή της Ρόδου είναι μοναδική και περιλαμβάνει σημαντικά οικοσυστήματα και βιοτόπους. Στη Ρόδο έχουν παρατηρηθεί τρεις βασικοί τύποι οικοσυστημάτων: τα δάση, οι θαμνώδεις εκτάσεις και οι υγρότοποι.

Τα δάση του νησιού καλύπτουν ποσοστό 40% της επιφάνειάς του περίπου. Τα κύρια είδη δασικής βλάστησης είναι κωνοφόρα: πεύκα και κυπαρίσσια. Οι θαμνώδεις εκτάσεις αποτελούνται κυρίως από φυτοκοινωνίες αείφυλλων πλατύφυλλων με πυκνή κάλυψη και της μακίας βλάστησης με αραιή βλάστηση φρύγανων.

Η πανίδα της περιοχής περιλαμβάνει απειλούμενα και σπάνια είδη όπως η χελώνα *Caretta caretta*, η χελώνα Μύδας, η μεσογειακή φώκια, κ.λπ. Στην ιχθυοπανίδα αναφέρεται το γκιζάνι (*Cyprinidae*), που αποτελεί προστατευόμενο είδος της περιοχής.

Κατά μήκος των ακτογραμμών της περιοχής εντοπίζονται σε αρκετές περιοχές με αμμοθίνες.

2.2 Μετεωρολογικά Στοιχεία

Το κλίμα της Ρόδου είναι τυπικά μεσογειακό. Το καλοκαίρι έχει μεγάλη διάρκεια και η θερμοκρασία, ιδιαίτερα τον Ιούλιο και τον Αύγουστο, φτάνει και ξεπερνά τους 35°C, προπάντων στην ενδοχώρα, ενώ στις παράκτιες περιοχές η θαλάσσια αύρα δροσίζει κάπως την ατμόσφαιρα. Ανεβαίνοντας προς τις κορυφές των βουνών, η θερμοκρασία πέφτει κατά 2 με 4 βαθμούς.

Το χειμώνα πέφτουν αρκετές βροχές, ενώ σπάνια χιονίζει στις κορυφές των ορεινών όγκων. Γενικά, τους πιο ψυχρούς μήνες του χρόνου (Δεκέμβριο-Φεβρουάριο) η θερμοκρασία σπάνια πέφτει κάτω από τους 0°C.

2.2.1 Βροχοπτώσεις

Το κλίμα στη Ρόδο επηρεάζεται από τη χερσαία μάζα της Μικράς Ασίας, από την περιβάλλουσα θαλάσσια μάζα και από την ημι-ορεινή γεωμορφολογία. Ο τύπος του κλίματος είναι τυπικό μεσογειακό με δύο αντίθετες περιόδους. Αυτές είναι η ήπια ψυχρή και βροχερή περίοδος, που διαρκεί από το Νοέμβριο μέχρι το Μάρτιο και η θερμή και ξηρή περίοδος από τον Απρίλιο μέχρι τον Οκτώβριο.

Οι βροχοπτώσεις στο νησί της Ρόδου παρουσιάζουν από τις μικρότερες συχνότητες εμφάνισης, σε σχέση με άλλες περιοχές του Ελλαδικού χώρου. Η μοναδική εισροή νερού στο έδαφος προέρχεται από τις βροχοπτώσεις, ενώ το σύνολο των αναγκών σε υδατικούς πόρους καλύπτεται κατά 90% από υπόγεια ύδατα. Η ανομβρία των τελευταίων ετών επηρέασε αρνητικά τόσο τη στάθμη των γεωτρήσεων, όσο και την ποσότητα και την ποιότητα των νερών τους. Οι βροχοπτώσεις γενικά στα Δωδεκάνησα παρουσιάζουν μία διαφοροποίηση στο ύψος βροχής, τόσο στην ετήσια, όσο και στη μηνιαία και εποχιακή κατανομή τους.

Στη Ρόδο παρατηρείται μεγαλύτερη βροχόπτωση στο βόρειο άκρο του νησιού, σε σχέση με το νότιο. Το μεγαλύτερο ύψος βροχής παρατηρείται στη βορειο - ανατολική πλευρά του ορεινού όγκου του ψηλότερου βουνού του νησιού, της Ατταβύρου, και το χαμηλότερο στην περιοχή της Κατταβιάς στο νότιο άκρο του νησιού, όπου η μορφολογία του εδάφους είναι κυρίως πεδινή. Επίσης, η πεδινή βορειοδυτική πλευρά του νησιού δέχεται μεγαλύτερες βροχοπτώσεις από την πεδινή νοτιοανατολική. Οι διαφοροποιήσεις αυτές στη βροχόπτωση πιθανό να προέρχονται από τη γεωγραφική θέση του νησιού και τη γειτνίασή του με τη Μικρασιατική χερσόνησο, στις τοπογραφικές συνθήκες του νησιού, καθώς και την κίνηση των αέριων μαζών.

Η επαπειλούμενη μεταβολή των κλιματικών συνθηκών έχει, τα τελευταία χρόνια, γίνει ορατή στην περιοχή του Ν. Δωδεκανήσου, με τις συχνές εναλλαγές ετήσιας ξηρασίας και καταιγίδων. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με την άνιση κατανομή του ύψους βροχοπτώσεων, ανά μήνα και έτος, καταδεικνύει την αναγκαιότητα ενιαίας και ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων.

2.2.2 Άνεμοι

Οι άνεμοι στη Ρόδο αντανακλούν τη γεωγραφική της θέση. Η ταχύτητα του ανέμου εμφανίζει μία διπλή ετήσια κατεύθυνση, όπως γίνεται και σε άλλα νησιά του Αιγαίου. Η πρώτη μέγιστη εμφανίζεται τον Ιούλιο με ταχύτητα 6,76 m/sec, ενώ η δεύτερη τον Απρίλιο με ταχύτητα 4,87 m/sec. Αυτή η ετήσια μεταβολή έχει τα τυπικά χαρακτηριστικά μιας περιοχής μεσογειακού κλίματος, όπου επικρατούν οι ετήσιοι δυνατοί άνεμοι, κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και κυρίως τον Ιούλιο στη μεγαλύτερη έκταση της Ρόδου. (Μαριολόπουλος και Καραπιπέρης, 1963) .

2.3 Έδαφος - Υπέδαφος

2.3.1 Γεωμορφολογία

Το νησί της Ρόδου χαρακτηρίζεται κυρίως από ημιορεινό - λοφώδες ανάγλυφο με ορεινές, ασβεστολιθικές επωθημένες μάζες, με διεύθυνση από βορειο-ανατολική προς νοτιο-δυτική. Τα σημαντικότερα όρη του νησιού είναι ο Απτάβυρος, με κορυφή στα 1215 μ., ο Ακραμύτης στα 825 μ., ο Προφήτης Ηλίας (Σπεριόλη) στα 798 μ., ο Αρχάγγελος στα 512 μ. και η Λίνδος στα 458 μ.

Χαρακτηριστικά καρστικά φαινόμενα αναπτύσσονται στους ασβεστολιθικούς όγκους του νησιού, όπως χαραδρώσεις, δολίνες, αμαξοτροχιές, δακτυλογλυφές. Το νοτιο - δυτικό τμήμα χαρακτηρίζεται από μια έντονη ρηξιγενή τεκτονική, όπου διαμορφώνονται απότομες βουνοπλαγιές. Αντίθετα, οι κλίσεις στις βορειο-βορειοανατολικές κλιτύες είναι ηπιότερες.

Η σημαντικότερη πεδινή έκταση του νησιού είναι η πεδιάδα της Απολλακιάς, που αποτελείται από Νεογενείς και Τεταρτογενείς αποθέσεις. Διασχίζεται από βαθιές κοιλάδες και χαραδρώσεις λόγω της χαλαρής δομής των λιθολογικών σχηματισμών, που είναι εύκολοι στη διάβρωση και την αποσάθρωση, βοηθούντων και των ευστατικών κινήσεων που επικρατούν στην περιοχή. Αλλουβιακά πεδία μικρότερης έκτασης συναντώνται στις περιοχές Τριάντα, Κρεμαστή, Μαλώνα, Γεννάδιο, Κατταβιά, κ.λπ.

Το υδρογραφικό δίκτυο του νησιού παρουσιάζει μορφή δενδριτική και οι κύριοι κλάδοι του έχουν γενική διεύθυνση από βορειοδυτικά προς νοτιοανατολικά. Οι περισσότεροι χείμαρροι παρουσιάζουν εποχιακή μόνο ροή. Εξαίρεση αποτελεί ο χείμαρρος Λουτάνης, που σε περιόδους μεγάλων βροχοπτώσεων έχει ροή όλο το χρόνο.

Η χειμαρρική ροή των κλάδων και οι αυξανόμενες ανάγκες σε νερό για άρδευση και ύδρευση πολλών κοινοτήτων του νησιού της Ρόδου, καθώς και τα έντονα φαινόμενα υφαλμύρωσης πολλών περιοχών, οδήγησαν στην ανάγκη εκπόνησης μελετών για τον εντοπισμό ευνοϊκών θέσεων υδάτινων ταμιευτήρων (φραγμάτων και εξωποτάμιων λιμνοδεξαμενών). Με την αναγνωριστική μελέτη του ΥΠΓΕ (Ιαν. 1991), εντοπίστηκαν συνολικά 12 εξωποτάμιες λιμνοδεξαμενές, χωρητικότητας μέχρι 500.000 μ³ και 2 φράγματα ύψους ως 20μ. Κατά την παρούσα φάση έχουν κατασκευαστεί το φράγμα της Απολλακιάς μαζί με το αρδευτικό δίκτυο και η εξωποτάμια λιμνοδεξαμενή Σκολωνίτης, στην κοινότητα Γενναδίου, ενώ έχει ολοκληρωθεί η κατασκευή του φράγματος του Γαδουρά.

Περιοχές με αυξημένη πιθανότητα πλημμυρών δεν έχουν εντοπιστεί στη νήσο Ρόδο. Ωστόσο, κατά το παρελθόν, οι πλημμυρικές ροές πολλών χειμάρρων, ύστερα από έντονες βροχοπτώσεις, προκάλεσαν σε αρκετά σημεία του νησιού φαινόμενα υπερχειλίσης. Στα φαινόμενα αυτά συνετέλεσαν κυρίως οι άστοχες ανθρώπινες παρεμβάσεις: μπάζωμα ρεμάτων, ανεπαρκή αποστραγγιστικά μέτρα, κ.λπ. και λιγότερο οι γεωλογικές και μορφολογικές συνθήκες. Άλλος ένας καθοριστικός παράγοντας που αυξάνει τον κίνδυνο εμφάνισης πλημμυρών είναι οι μεγάλες πυρκαγιές που σημειώθηκαν πρόσφατα στις ορεινές δασικές εκτάσεις στο νότιο τμήμα του νησιού (Βάτι – Ασκληπειό). Ωστόσο, στην παρούσα φάση, έχει ολοκληρωθεί ο καθαρισμός των παρακείμενων χειμάρρων, συνεχίζονται οι εργασίες για τη διαμόρφωση και διαπλάτυνσή τους και ολοκληρώνονται οι εργασίες κατασκευής των ταμιευτήρων.

Η παράκτια ζώνη του νησιού χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία λιθολογίας και κλίσεων. Αποτελείται από ασβεστόλιθους, φλύσχη, μάργες, κροκαλοπαγή, πύρο, αλλουβιακές και παράκτιες αποθέσεις. Οι διαμορφούμενες κλίσεις είναι χαμηλές (0-5%) στις Πλειοπλειστοκαινικές αποθέσεις, μέσες (5-15%) στα περισσότερο συνεκτικά πετρώματα και υψηλές (>15%) κυρίως στους Μεσοζωικούς ασβεστόλιθους, που έχουν υποστεί το Νεογενή και Τεταρτογενή τεκτονισμό. Ωστόσο οι κλίσεις στην παράκτια ζώνη είναι υπό συνεχή διαμόρφωση, λόγω της αστάθειας της περιοχής. Στις δυτικές-νοτιοδυτικές ακτές παρατηρούνται θαλάσσιες αναβαθμίδες. Στις νοτιοανατολικές ακτές αυτές είναι χαμηλότερες και σχηματίζουν τα λεγόμενα «τραπέζια».

Φαινόμενα διάβρωσης παρατηρούνται στις βόρειο - δυτικές ακτές του νησιού, λόγω της έκθεσής τους στον έντονο δυτικό-βορειοδυτικό κυματισμό, καθώς και στην παράκτια ζώνη Κρεμαστή - Σκάλας, όπου υπάρχει και σημαντική υποχώρηση της ακτής. Αντίθετα η βόρεια παράκτια ζώνη χαρακτηρίζεται ως περιοχή ανύψωσης.

Αμμοθίνες αναπτύσσονται στην ανατολική και νοτιο-ανατολική παράκτια ζώνη, καθώς και στα νοτιο-δυτικά παράλια της Ρόδου (όρμος Απολλακιάς). Τα μήκος αυτών των σειρών φτάνει τα 500 – 700 μ. και το πλάτος τους 100 – 200 μ. Στην ανατολική ακτή (όρμος Αφάντου και όρμος Ρένης) υπάρχουν μικρότερες σειρές θινών, μήκους 100 – 150 μ., με πλάτος που δεν ξεπερνά τα 70 – 90 μ.

2.3.2 Ορυκτοί πόροι - Κοιτάσματα

Στο νησί της Ρόδου έχουν εντοπιστεί κοιτάσματα λιγνίτη, χρωμίτη και εν μέρει - μαγνησίτη (λευκόλιθου). Επίσης υπάρχουν κοιτάσματα βιομηχανικών - λατομικών ορυκτών όπως γύψος, ασβεστόλιθος, μάρμαρο, σχιστόλιθος (Λάρδος) κ.λπ.

Εκμετάλλευση των κοιτασμάτων έγινε επί Ιταλικής κυριαρχίας, αλλά και λίγα χρόνια μετά το 1963. Βάσει των ερευνών, που έχουν πραγματοποιηθεί ως σήμερα (Ιταλοί, ΙΓΜΕ, Υ.Σ./Υ.Π.Α.Ν.Α.Α.), διαπιστώνεται το μειωμένο οικονομικά ενδιαφέρον για τις μεταλλοφόρες εμφανίσεις.

Για τα κοιτάσματα λιγνίτη, χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι σήμερα δεν υπάρχει καμία μεταλλευτική δραστηριότητα. Κατά τα έτη 1940 - 1944, στην τοποθεσία Φούρνοι - Λούρη, οι Ιταλοί πραγματοποιούσαν εκμετάλλευση με 4 υπόγειες στοές, από τις οποίες σήμερα διατηρούνται μόνο οι δύο.

Οι εμφανίσεις του χρωμίτη εντοπίζονται δυτικά του χωριού Απόλλωνα και στις ανατολικές παραυφές του όρους Σπεριόλι (υψόμετρο 1.200 μ.) και βόρεια του οικισμού Πλατάνια. Σήμερα δεν υφίσταται πλέον καμία εκμετάλλευση.

Από τα βιομηχανικά ορυκτά, ο γύψος απαντάται στις περιοχές Λάρδου, Πλημμύρι, Ασκληπιού, Λάερμα, στους σχηματισμούς του φλύσχη και στα νεογενή ιζήματα.

Για τα μάρμαρα δεν είναι γνωστά ακριβή στοιχεία για τα αποθέματά τους. Ως μαρμαροφόρες περιοχές θεωρούνται η Λούκα, το Ψαλίδι, η Λίνδος και πιθανά ο Αττάβυρος. Σήμερα δεν υφίσταται καμία εξορυκτική δραστηριότητα. Υπάρχουν όμως βιώσιμες προοπτικές για παραγωγή ογκομαρμάρων ικανοποιητικής ποιότητας. Ασβεστολιθικές εμφανίσεις για την παραγωγή αδρανών υλικών βρίσκονται σε πολλές περιοχές της Ρόδου. Σήμερα το μεγαλύτερο μέρος των εν ενεργεία λατομείων βρίσκεται στην κοινότητα Κοσκινού, στη θέση "Πεζούλα", που όμως πρόκειται να παύσει η λειτουργία τους. Μικρής δυναμικότητας λατομεία βρίσκονται επίσης στις περιοχές Έμπωνα, Κάλαθου, Κολυμπιών, Ψίνθου και στη Λάρδο (σχιστόλιθος). Σοβαρό θέμα

έλλειψης αποθεμάτων δεν τίθεται. Υπάρχει όμως θέμα μεταφοράς των λατομείων Κοσκινού για περιβαλλοντικούς λόγους.

Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζουν οι ψαμμιτικές εμφανίσεις Μεσσαναγρού, κατάλληλες για οικοδομικές εργασίες (άμμοι), καθώς και οι αργιλικές αποθέσεις των Τεταρτογενών στις περιοχές Γενναδίου, Αρχαγγέλου, Αφάντου, Ασγούρου, Λάρδου, Κρεμαστή, κ.α. που βρίσκουν εφαρμογές στην αγγειοπλαστική και την κεραμοποιία.

Τέλος, στοιχεία για την έρευνα και αξιολόγηση γεωθερμικών πεδίων στα πλαίσια του νησιού, δεν εντοπίστηκαν. Ωστόσο, φαινόμενα γεωθερμίας εκδηλώνονται με τη μορφή ιαματικών πηγών, όπως π.χ. πηγή Καλλιθέας, οι οποίες λειτουργούσαν κατά το παρελθόν, αλλά στην παρούσα φάση έχουν απενεργοποιηθεί.

Γεωμορφολογικές εικόνες στη Ρόδο (ζώνες ειδικού γεωλογικού ενδιαφέροντος και προστασίας γεωτόπων) δεν έχουν χαρακτηριστεί με βάση κάποια υπουργική ή άλλη απόφαση. Παρόλα αυτά, χαρακτηριστικά μπορούν να αναφερθούν: η περιοχή των Επτά Πηγών, οι αμμοθίνες που βρίσκονται στην ανατολική και νοτιοανατολική παράκτια ζώνη, καθώς και στη νοτιοδυτική ακτή της Ρόδου (όρμος Απολακκιάς).

2.3.3 Σεισμικότητα - Ενεργός Τεκτονική

Η Ρόδος επηρεάζεται από τη σεισμογόνο ζώνη μέσου βάθους που διέρχεται από τη Δυτική Πελοπόννησο, βόρεια της Κρήτης και βόρεια της Ρόδου. Η ζώνη αυτή έχει δώσει στο παρελθόν μεγάλους σεισμούς στην περιοχή. Έχουν αναφερθεί σεισμοί μεγέθους 8,2 της κλίμακας Richter το 1886 και 8,0 της κλίμακας Richter το 1926, που είναι και οι μεγαλύτεροι σε μέγεθος σεισμοί που έχουν γίνει στον Ελλαδικό χώρο.

Εκδήλωση μικρών σεισμών στην περιοχή της Ρόδου έγιναν τον Οκτώβριο του 1987 για μεγάλο χρονικό διάστημα, αφού διήρκεσαν από τις αρχές ως το τέλος του μήνα. Η σεισμική ακολουθία που εκδηλώθηκε έδωσε σεισμούς που δεν υπερέβησαν το μέγεθος των 5,2 R και οι εστίες τους εντοπίζονται, σύμφωνα με τις μετρήσεις του Αστεροσκοπείου Αθηνών, στα 18 χλμ ΒΑ της πόλης της Ρόδου, με εστιακό βάθος της τάξεως των 10 χλμ.

Η σεισμική δραστηριότητα της ευρύτερης περιοχής της Ρόδου (222 π.Χ.-1926 μ.Χ.) τεκμηριώνεται από 30 ισχυρά επεισόδια, που προξένησαν από ελαφρές βλάβες έως καταστροφές στο νησί.

Παρά τη βεβαρημένη σεισμική ιστορία, μόνο 3 σεισμικά επεισόδια προκάλεσαν σημαντικές καταστροφές στο νησί (222 π.Χ., 1303 μ.Χ., 1926 μ.Χ.). Τούτο οφείλεται στο

γεγονός ότι οι περισσότερες εστίες εντοπίζονται στο θαλάσσιο χώρο, με αποτέλεσμα να απορροφώνται ορισμένες φάσεις εγκάρσιων σεισμικών κυμάτων από το νερό.

Η πλειονότητα των δονήσεων συγκεντρώνεται κυρίως στα ανατολικά του νησιού, όπου σχηματίζουν μια επιμήκη σεισμική ζώνη με διεύθυνση Βόρειο Ανατολικά-Νότιο Δυτικά, ο άξονας της οποίας σχεδόν συμπίπτει με τη θαλάσσια τάφρο της Ρόδου.

2.3.4 Κατολισθήσεις - ερπυσμοί - καταπτώσεις βράχων

Όσον αφορά στην εκδήλωση κινητικών φαινομένων στο νησί της Ρόδου, χαρακτηριστικά αναφέρονται:

α) οι κατολισθήσεις στο δυτικό τμήμα του οικισμού Πλατάνια και οι καταπτώσεις βράχων στο ανατολικό του τμήμα,

β) οι μετακινήσεις εδαφών στην κοινότητα Ελεούσας στο βόρειο τμήμα της, ανάντη του κοινοτικού δρόμου,

γ) οι κατολισθήσεις στο δρόμο Αγ. Ελεούσας – Πλατάνια,

δ) οι μετακινήσεις εδαφών και οι διαβρωτικές διεργασίες από πλημμυρικά φαινόμενα στους δρόμους Αρχάγγελου - Μαλώνα - Μάσαρη (νέα οδός) και στη ρεματιά μεταξύ Προφήτη Ηλία και κοινότητας Ελεούσας,

ε) οι διαβρώσεις και κατολισθήσεις, τμήματος του δρόμου στην περιοχή Φαληράκι, λόγω πλημμυρών.

Δεν έχει γίνει χαρακτηρισμός περιοχών με αυξημένους γεωλογικούς κινδύνους. Τα στοιχεία που υπήρχαν από παλαιότερες κατολισθήσεις, λόγω κυρίως πλημμυρικών φαινομένων, μπορεί να χαρακτηρίσουν την περιοχή ως προβληματική. Για το σκοπό αυτό, απαιτείται ειδική τεχνολο-γεωλογική έρευνα και μελέτη.

2.3.5 Παράκτια ύδατα

Το μήκος των ακτών της Νήσου Ρόδου είναι 253 χλμ. (ΕΣΥΕ: Στατιστική Επετηρίδα της Ελλάδος 1994-1995 - Επιφάνεια Ελληνικών εδαφών και μήκος ακτών).

Το ωκεανογραφικό προφίλ περιμετρικά της Ρόδου είναι ενδιαφέρον εξαιτίας της σύνδεσης που δημιουργεί μεταξύ του Αιγαίου Πελάγους και της Μεσογείου θάλασσας, η οποία διευκολύνει τη μετανάστευση των ειδών από ανατολικά προς το Αιγαίο Πέλαγος.

Το Αιγαίο πέλαγος αποτελεί μία ολιγοτροφική θάλασσα, αποτέλεσμα των χαμηλών συγκεντρώσεων σε θρεπτικά συστατικά. Εξαιρέση αποτελούν οι περιοχές κοντά στην

πόλη της Ρόδου, εξ αιτίας της επίδρασης από τις ανθρωπογενείς δραστηριότητες στην περιοχή αυτή. Οι πιο επιβαρυνμένες περιοχές εξ αιτίας του τουρισμού είναι το λιμάνι της Ακάντια, το κέντρο της πόλης και το Μανδράκι.

Οι παράκτιες περιοχές αποτελούν τα 2/3 των ακτών της Ρόδου. Αυτές οι περιοχές είναι η πόλη της Ρόδου μέχρι τη Σάλακο, νότια στον Ακραμύτη, στην Κατταβιά και το τμήμα από τον κόλπο του Γενναδίου στο βόρειο τμήμα της Λίνδου. Άλλες αξιοσημείωτες παράκτιες περιοχές είναι βόρεια της Λίνδου στη Μαλώνα, το τμήμα της Καλλιθέας και η περιοχή νότια στο Φαληράκι.

Η θαλάσσια οικολογία έχει ελάχιστα ερευνηθεί. Η γεωγραφική θέση της Ρόδου δημιουργεί ενδιαφέρον για τη μελέτη της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας.

2.3.6 Επιφανειακά ύδατα

Η Ρόδος διαθέτει ενδιαφέροντα υδρολογικά χαρακτηριστικά εξ αιτίας του ανάγλυφου της και του συμπλέγματος των βραχωδών σχηματισμών της. Η χρήση των υδάτινων πόρων έχει στηριχτεί στα υπάρχοντα πηγάδια στην κάθε περιοχή, καθώς και στις πηγές. Η μόνη ελεύθερη υδάτινη επιφάνεια που υπάρχει είναι στο φράγμα της Απολακκιάς.

Στο νησί δημιουργούνται 51 λεκάνες απορροής που προκύπτουν από το ανάγλυφο, την τοπογραφία και το υδρευτικό δίκτυο του νησιού. Οι 51 λεκάνες συμπεριλαμβάνουν επτά ευρύτερες περιοχές υδατοδιαμερισμάτων, διαιρώντας το νησί σε δύο ευρύτερες λεκάνες που έχουν διεύθυνση ανατολικά/δυτικά.

Η ετήσια ποσότητα νερού που συγκεντρώνεται είναι περίπου 228.000.000 m³ και αντιπροσωπεύει το 30 % της ετήσιας βροχόπτωσης, που είναι 586 mm βροχής. Το 70% της βροχόπτωσης χάνεται μέσω της εξατμισιοδιαπνοής. Από το σύνολο της συγκέντρωσης των 228.000.000 m³ (δυσνητικά διαθέσιμος πόρος), τα 120.000.000 m³ (53%) απορρέουν και χάνονται στη θάλασσα και τα υπόλοιπα 108.000.000 m³ (47%) τροφοδοτούν τους υπόγειους αποδέκτες. Από το σύνολο αυτής της ποσότητας, που τροφοδοτεί τους υπόγειους αποδέκτες, μόνο τα 27.000.000 m³ (25%) αντλούνται για ύδρευση και άρδευση και κατανέμονται σε 16.000.000 m³ για οικιακή χρήση και 11.000.000 m³ για τις ανάγκες άρδευσης.

Γενικά η ποιότητα των υδατικών πόρων της Ρόδου, ως προς τις φυσικό-χημικές τους παραμέτρους, είναι αρκετά καλή. Η απουσία μεγάλων βιομηχανικών μονάδων στη Ρόδο μπορεί να θεωρηθεί ως ο βασικός λόγος της χαμηλής χημικής ρύπανσης από βαρέα μέταλλα και πετρελαϊκά παράγωγα. Κύρια πηγή ρύπανσης αποτελούν τα αστικά

απόβλητα και τα γεωργικά φάρμακα. Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθεί ότι η απουσία ποταμών και η ύπαρξη μόνο χειμάρρων, με περιοδική ροή κατά τη διάρκεια του έτους, αποτελούν την πηγή μεταφοράς των ρυπαντών από τις αστικές και αγροτικές περιοχές στη θάλασσα.

2.3.7 Ποιότητα και ποσότητα υπόγειων υδάτινων πόρων

α. Κύριες χρήσεις υδατικών πόρων - Ισοζύγιο αναγκών και πόρων

Οι κύριες χρήσεις του νερού αφορούν στην κάλυψη των αναγκών της ύδρευσης, της άρδευσης και των αναγκών των βιοτεχνικών μονάδων, που λειτουργούν κυρίως στην περιοχή του βόρειου τμήματος της Ρόδου. Οι υδάτινοι πόροι που χρησιμοποιούνται είναι τα επιφανειακά νερά και τα νερά των πηγών και των γεωτρήσεων.

Οι σημερινές ανάγκες ύδρευσης και άρδευσης της Ρόδου φαίνονται παρακάτω, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών των μονίμων κατοίκων (χειμερινές) και των αναγκών του τουρισμού (θερινές).

Στη σύνταξη του πίνακα υπολογίστηκε ως κατανάλωση 200 λίτρα/άτομο/ημέρα για 365 ημέρες το χρόνο, για δε τα ξενοδοχεία 300 λίτρα/ημέρα/κλίνη. Η τουριστική περίοδος έχει υπολογιστεί με βάση τις 210 ημέρες.

Πίνακας 2-1: Ανάγκες σε ύδρευση

	Χειμερινές ανάγκες m ³ /έτος	Θερινές ανάγκες m ³ /έτος	Ετήσιες ανάγκες m ³ /έτος
Ανάγκες ύδρευσης	3.043.921	9.045.929	12.089.850
	Υδρευση m ³ /έτος	Άρδευση m ³ /έτος	Ετησίως m ³ /έτος
Συνολικές ανάγκες σε νερό υδροάρδευσης	12.089.850	14.335.350	26.425.200
	Συνολικές ανάγκες m ³ /έτος	Συνολικές απολήψεις m ³ /έτος	Έλλειμμα - πλεόνασμα m ³ /έτος
Ισοζύγιο υδροάρδευσης απολήψεων	-	26.425.200	37.500.000
			+11.074.800

Πηγή: Υ.Ε.Β.

Στις ανάγκες που καταγράφονται στον Πίνακα 2.1, δεν υπολογίζονται οι ποσότητες νερού που χάνονται από τις διαρροές των δικτύων ύδρευσης, που εκτιμώνται στο 40% τουλάχιστον των αναγκών. Επίσης δεν υπολογίστηκαν οι ποσότητες νερού που χορηγούνται σε πλοία, γιώτ, πάρκα κ.λπ. και οι οποίες εκτιμώνται στο 15 - 20% των αναγκών.

Οι σημερινές ανάγκες άρδευσης ξεπερνούν τις σημερινές ανάγκες ύδρευσης, παρά το χαμηλό ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων (9-10%). Οι ανάγκες αυτές αναμένεται να πολλαπλασιαστούν, αν δοθεί βάρος στην ανάπτυξη και επέκταση της αρδευόμενης γεωργίας, όπως αυξάνονται και οι μελλοντικές υδρευτικές ανάγκες.

β. Πηγές - Γεωτρήσεις

Ένας μεγάλος αριθμός πηγών υπάρχει στο νησί, καλύπτοντας τις ανάγκες ύδρευσης και άρδευσης. Η παροχή τους κυμαίνεται από 5 - 200 m³ την ώρα. Οι πιο σημαντικές πηγές βρίσκονται στο βόρειο τμήμα του νησιού, με παροχή που κυμαίνεται από 30-80 m³/ώρα σε ετήσια βάση.

Τα υπόγεια ύδατα χρησιμοποιούνται από ένα μεγάλο αριθμό πηγαδιών και γεωτρήσεων. Πριν από το 1970, τα υπόγεια ύδατα βρίσκονταν σε μία στάθμη βάθους περίπου 12-15 μέτρα από την επιφάνεια του εδάφους και η συγκέντρωση αυτή βρισκόταν κυρίως στο βόρειο τμήμα του νησιού και σε χειμάρειες αποθέσεις. Οι αυξημένες απαιτήσεις σε νερό εξαιτίας της τουριστικής δραστηριότητας, ενθάρρυναν την υπεράντληση και οδήγησαν στην πτώση του υδάτινου ορίζοντα και στη μείωση της παροχής και της ποιότητας των υδάτων, αφού ευνοήθηκε η εισχώρηση του θαλάσσιου μετώπου.

Η ανομβρία των τελευταίων ετών είχε σαν αποτέλεσμα τη φτωχή τροφοδότηση των υπόγειων υδροφορέων και επομένως τη μείωση των παροχών των γεωτρήσεων και την πτώση της στάθμης τους. Παράλληλα οι αυξανόμενες κατά έτος απαιτήσεις για την κάλυψη των υδροαρδευτικών αναγκών, ιδίως τους θερινούς μήνες, οδήγησε στην υπεράντληση των γεωτρήσεων και αυτή με τη σειρά της στην υποβάθμιση της ποιότητας των νερών με την υπαλμύρωσή τους. Ήδη το φαινόμενο αυτό μπορεί να χαρακτηριστεί ως “ενδημικό” σε ορισμένες περιοχές της Ρόδου. Η εκμετάλλευση των γεωτρήσεων στις περισσότερες υδρολογικές λεκάνες έχει φτάσει σε οριακό σημείο. Η αποκατάσταση του φαινομένου αυτού είναι και χρονοβόρος αλλά και επισφαλής, ανάλογα βέβαια με τις επικρατούσες τοπικά υδρογεωλογικές συνθήκες. Ο κίνδυνος δημιουργίας μη αναστρέψιμων φαινομένων είναι πιθανός και πρέπει να αντιμετωπιστεί τόσο με την

ορθολογική διαχείριση, όσο και με τη λήψη ενδεδειγμένων μέτρων και παρεμβάσεων για το νησί και για κάθε υδρολογική λεκάνη.

γ. Πηγές - Συνθήκες άρδευσης

Η άρδευση κατά κύριο λόγο γίνεται από υπόγεια νερά, γεωτρήσεις και πηγάδια, ενώ το υπόλοιπο από επιφανειακά νερά και πηγές.

δ. Ποιότητα νερού

Στη νήσο Ρόδο υπάρχει ένα φυσιολογικό μέτωπο υφαλμύρωσης σε κάθε περίπτωση γειτονίας γλυκού νερού με τη θάλασσα, το οποίο παραμένει στατικό, όσο η δυναμική ισορροπία μεταξύ τους παραμένει σταθερή. Όταν η δυναμική αυτή μεταβληθεί προς την μία ή την άλλη κατεύθυνση, το μέτωπο αυτό κινείται προκειμένου να βρει μία νέα θέση ισορροπίας. Πολλές φορές, λόγω άντλησης των γεωτρήσεων (και επομένως εξασθένησης του γλυκού υδροφορέα), της σχετικής ανομβρίας, καθώς και της πλημμελούς, σε πολλές περιπτώσεις, τεχνικής κατασκευής και αξιοποίησης υδρομαστευτικών έργων (λανθασμένη θέση τοποθέτησης αντλίας, λανθασμένη παροχή λειτουργίας κ.λπ.), το μέτωπο υφαλμύρωσης προχωρεί σημαντικά προς το εσωτερικό, με αποτέλεσμα τη χημική μόλυνση και ρύπανση του υπόγειου υδάτινου περιβάλλοντος με όλες τις καταστρεπτικές συνέπειες που συνεπάγονται. Πρέπει να αναφερθεί ότι τα μεγαλύτερα ποσοστά υφαλμύρωσης εμφανίζονται στο βόρειο τμήμα του νησιού.

2.4 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

2.4.1 Διαχρονική εξέλιξη πληθυσμού και ρυθμοί πληθυσμιακής μεταβολής

Η παρούσα ενότητα εξετάζει τα χαρακτηριστικά του πληθυσμού της Ρόδου, από το 1951 και μετά, προκειμένου να διαπιστωθούν τα βασικά χαρακτηριστικά της δημογραφικής εξέλιξης.

Ο μόνιμος πληθυσμός του νησιού ανέρχεται σε 117.007 κατοίκους σύμφωνα με την απογραφή της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2001 και παρουσιάζει μία εντυπωσιακή αύξηση σε σχέση με τις προηγούμενες δεκαετίες. Σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 1991 (στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε.), ο πληθυσμός της νήσου ήταν 98.181, της Επαρχίας Ρόδου 101.348 και του Νομού Δωδεκανήσου 163.476. Ο πληθυσμός της νήσου αποτελεί το 60% του πληθυσμού της Δωδεκανήσου και πλησιάζει το 1% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας. Από την άποψη των δημογραφικών μεταβολών, μετά το 1951 παρατηρείται μια

αξιόλογη μεταβολή, δεδομένου ότι ο πληθυσμός της Δωδεκανήσου αυξήθηκε κατά 35%, της Επαρχίας Ρόδου κατά 55% και της νήσου κατά 67%. Αυτοί οι ρυθμοί πληθυσμιακής ανάπτυξης ήταν πολύ υψηλότεροι από άλλες περιοχές της χώρας με ανάλογο μέγεθος, αλλά και από το μέσο όρο του συνόλου της χώρας.

Παρατηρείται επίσης μια άνιση, χωρικά, κατανομή του πληθυσμού, μεγάλο μέρος του οποίου βρίσκεται συγκεντρωμένο στο βόρειο τρίγωνο, που περιλαμβάνει την πόλη της Ρόδου, τα περίχωρά της και τους διάσπαρτους παραθαλάσσιους περιαστικούς οικισμούς. Αν και η έλξη του πληθυσμού προς την πόλη της Ρόδου είχε εκδηλωθεί από το 1951, η μεγέθυνση των ως άνω οικισμών, η εξάπλωσή τους κατά μήκος της ακτής και η δημιουργία μιας σχεδόν συνεχούς, στο χώρο, αστικοποιημένης ζώνης πέριξ της πόλης της Ρόδου, κορυφώθηκε μετά το 1971. Η ομάδα επτά οικισμών, που περιλαμβάνει την Ιαλυσό, Κρεμαστή και Παραδείσι στα δυτικά του βόρειου τμήματος της ακτής, καθώς και τις Κοσκινού, Καλυθιές, Αφάντου και Αρχάγγελο στα ανατολικά, εμφανίζει γενικά ρυθμούς αύξησης του πληθυσμού και κοινωνικο-οικονομικές τάσεις ανάλογες με την πόλη της Ρόδου. Εξαίρεση αποτελεί ο οικισμός της Κοσκινού, της οποίας ο πληθυσμός μειώθηκε κατά τη δεκαετία 1991-2001 κατά 39%.

Στη νήσο Ρόδο έχουν καθοριστεί από τη Νομαρχία, για διοικητικούς λόγους, έξι γεωγραφικές ενότητες ή “*Εδαφικές Περιφέρειες*” (ΕΠ), που είναι οι εξής:

- ΕΠ 1 (Ρόδος): Ρόδος (Δήμος), Ιαλυσός, Αφάντου, Αρχίπολις, Κοσκινού, Καλυθιές, Ψίνθος.
- ΕΠ 2 (Κρεμαστή): Κρεμαστή, Παραδείσι, Παστίδα, Μαριτσά, Δαμάτρια, Θεολόγος.
- ΕΠ 3 (Σορωνή): Σορωνή, Φανές, Καλαβάρδα, Διμυλιά, Σάλακος, Πλατάνια, Απόλλωνα.
- ΕΠ 4 (Εμπωνα): Εμπωνα, Κρητηγία, Σιάνα, Άγιος Ισίδωρος, Μονόλιθος.
- ΕΠ 5 (Αρχάγγελος): Αρχάγγελος, Κάλαθος, Λάρδος, Λίνδος, Μαλώνας, Μάσαρη, Πυλώνας.
- ΕΠ 6 (Γεννάδιο): Γεννάδιο, Αρνίθα, Ασκληπιείο, Βάτι, Ιστριο, Κατταβιά, Λάερμα, Λαχανιά, Μεσαναγρός, Προφίλια, Απολακκιά.

Οι εδαφικές περιφέρειες 1, 2 και 5 συγκεντρώνουν το 86% του πληθυσμού και εμφανίζουν από κοινού τον υψηλότερο ρυθμό δημογραφικής αύξησης. Ο πληθυσμός στις άλλες περιοχές αντιπροσωπεύει μόνο το 14% του συνολικού και παρέμεινε, κατ’ ουσία, σταθερός από το 1951, με την περιοχή Έμπωνα να σημειώνει μείωση πληθυσμού κατά την περίοδο 1951-2001.

Η συνολική αύξηση του πληθυσμού της νήσου μετά το 1951, εμφανίζει σημαντικά σημεία καμψής. Από την περίοδο 1951-1971, κατά τη διάρκεια της οποίας ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης ήταν αρκετά μικρός, εκτινάχθηκε στο 23,52% μεταξύ 1971-1981 και μειώθηκε στο 11,84% μεταξύ 1981-1991. Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1951-91, η αύξηση του πληθυσμού της νήσου ήταν ταχύτερη από εκείνη ολόκληρης της Δωδεκανήσου και του συνόλου της Ελλάδας.

Τα στοιχεία των απογραφών πληθυσμού της ΕΣΥΕ, αν και συνολικά κρίνονται αξιόπιστα, εμφανίζουν κάπως μικρότερο (σε σχέση με τον πραγματικό), τον πληθυσμό των βορείων περιοχών (ΕΠ 1, 2 και 5). Πράγματι, εκτιμάται ότι πολλοί κάτοικοι αυτών των περιοχών προτίμησαν να απογραφούν στα χωριά από τα οποία κατάγονται και όχι στους τόπους μόνιμης διαμονής τους. Ως εκ τούτου, εκτιμάται ότι ο πραγματικός πληθυσμός σε ορισμένες περιοχές μειώνεται, κυρίως δε στον Εμπωνα και στο Γεννάδιο.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η διαχρονική εξέλιξη του πληθυσμού και οι ρυθμοί μεταβολής του.

Πίνακας 2-2: Πληθυσμιακή εξέλιξη 1971 - 2001

	1971	1981	1991	2001	Μεταβολή 1991 - 2001
Νησί Ρόδου	66.196	86.559	98.181	117.007	16,09%
Νομός Δωδεκανήσου	121.017	145.071	163.476	190.071	13,99%
Σύνολο χώρας	8.768.641	9.740.417	10.264.156	10.964.020	6,38%

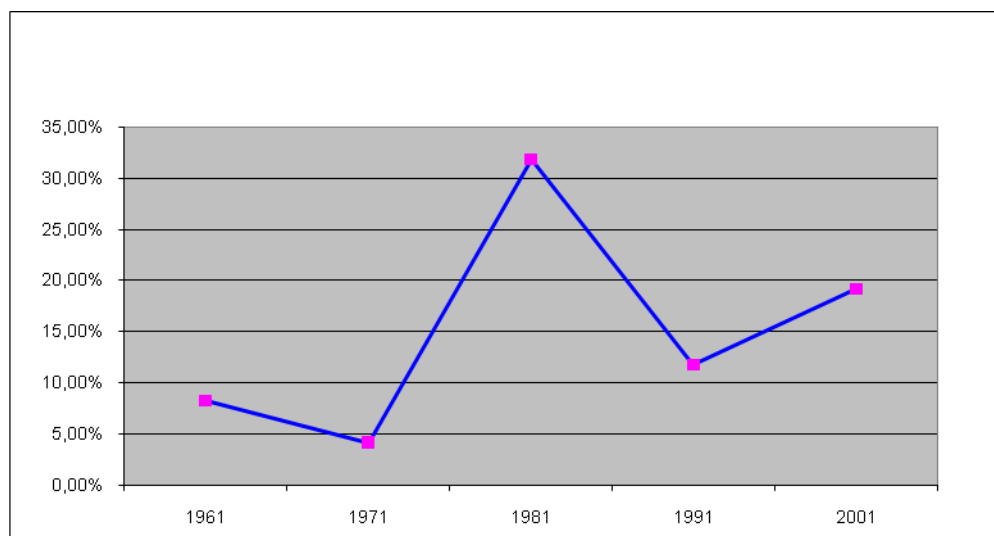
Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Πίνακας 2-3: Ρυθμός Αύξησης και Απόλυτη Αύξηση του Πληθυσμού στη Νήσο Ρόδο

Έτος	Ποσοστό Αύξησης %	Πληθυσμός	Απόλυτη Αύξηση
1951	-	59.087	-
1951-61	8,24	63.954	4.867
1961-71	4,15	66.196	2.655
1971-81	31,86	86.559	21.224
1981-91	11,78	98.181	10.348
1991-2001	19,17	117.007	18.826

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Διάγραμμα 2-1: Δείκτης Πληθυσμιακής Εξέλιξης στη Ν. Ρόδο (1951 - 2001)

Για τη δεκαετία 1991-2001 η μεταβολή του πληθυσμού είναι 12,50%, σημαντική αύξηση, μεγαλύτερη και από το ποσοστό αύξησης για το σύνολο της χώρας, που είναι 6,38%. Παρατηρείται δηλαδή αύξηση του πληθυσμού στο νησί σε ποσοστό υπερδιπλάσιο από αυτό του συνόλου της χώρας. Η μεγάλη αυτή πληθυσμιακή ανάπτυξη οφείλεται στο δυναμισμό του νησιού, ο οποίος όχι μόνο συγκρατεί τους κατοίκους του, αλλά προσελκύει πληθυσμό και από άλλες, λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές.

Η δημογραφική εξέλιξη στο νησί, σε συνδυασμό με την εικόνα του πληθυσμού στους Δήμους (Πίνακας 1 – Παράρτημα Ι), δείχνει μία τάση μετακίνησής του προς τα αστικά και ημιαστικά κέντρα. Η τάση αστικοποίησης του πληθυσμού αναμένεται να συνεχιστεί και τα επόμενα χρόνια σε μεγαλύτερο βαθμό.

Οι κύριες δημογραφικές τομές της νήσου συνοψίζονται σε τρεις ξεχωριστές φάσεις:

- Μέχρι το 1971, η νήσος εμφάνιζε πολύ χαμηλό ρυθμό αύξησης πληθυσμού, καθώς στους περισσότερους οικισμούς ο πληθυσμός μειωνόταν αισθητά. Ήταν η περίοδος της μαζικής μετανάστευσης προς τα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας και το εξωτερικό.
- Την περίοδο 1971-1981 σημειώθηκε μια μεγάλη αύξηση του πληθυσμού, εξαιτίας της ταχείας τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής. Το φαινόμενο εμφανίζεται με μεγαλύτερη ένταση στο βόρειο τμήμα της Ρόδου, με έντονους ρυθμούς αστικοποίησης.
- Η σταθεροποίηση κατά την περίοδο 1981-2001, συνοδεύτηκε από ένα μειωμένο ρυθμό αύξησης του πληθυσμού, ενώ η ανάπτυξη του τουρισμού εμφάνισε τις πρώτες

ενδείξεις κορεσμού σε ορισμένες περιοχές. Εν τούτοις, η πόλωση βορρά - νότου και η αστική εξάπλωση γύρω από την πόλη της Ρόδου, που είχε αρχίσει κατά την προηγούμενη φάση, συνέχισε να εκδηλώνεται. Επιπλέον, εμφανίστηκαν δορυφορικά κέντρα ανάπτυξης σε ορισμένες κεντρικές και νότιες περιοχές, όπως τα Πλατάνια, ο Απόλλωνας, το Ασκληπιείο και ιδιαιτέρως το Γεννάδιο, λόγω της ανάπτυξης του τουρισμού σε αυτά τα τμήματα της νήσου.

Συγκεκριμένα, παρατηρείται οι δήμοι που βρίσκονται πλησίον της πόλης της Ρόδου να παρουσιάζουν μια μεγάλη αύξηση τους πληθυσμού τους. Αυτή η αύξηση είναι ακόμα μεγαλύτερη σε περιοχές που αποτελούν πυρήνες τουριστικής δραστηριότητας, όπως είναι ο Δήμος Ιαλυσού και ο Δήμος Καλλιθέας. Αντίθετα, όσο απομακρυνόμαστε από την πόλη της Ρόδου σε νοτιότερους Δήμους, παρατηρείται μία ανεπαίσθητη μεταβολή του πληθυσμού, που σε αρκετές περιοχές μεταφράζεται σε μείωσή του. Η αύξηση αυτή συνδέεται άμεσα με την αντικατάσταση των παραδοσιακών δραστηριοτήτων από τουριστικές, με αποτέλεσμα τα κατ' εξοχήν τουριστικά νησιά, και πρωτίστως η Ρόδος, να είναι αυτά στα οποία παρατηρείται η μεγαλύτερη πληθυσμιακή αύξηση. Εκτιμάται ότι σημαντικότερο ρόλο στην πληθυσμιακή αύξηση έπαιξε η μεταναστευτική κίνηση προς την Περιφέρεια (και ιδιαίτερα στη Ρόδο) και εκτιμάται ότι η πληθυσμιακή μεταβολή επιμερίζεται σε 40% από φυσική αύξηση και 60% από μετανάστευση.

2.4.2 Ομάδες και πυραμίδες ηλικιών

Με βάση τα στοιχεία απογραφής της Ε.Σ.Υ.Ε για το έτος 2001, η κατανομή πληθυσμού κατά ομάδες ηλικιών, τόσο στο νησί της Ρόδου όσο και στο Νομό Δωδεκανήσου παρουσιάζει στον Πίνακα 2-4.

Η ηλικιακή δομή του πληθυσμού του νησιού δε διαφοροποιείται σημαντικά από αυτή του Νομού. Ο παιδικός πληθυσμός του νησιού (0-14 ετών) στο νησί της Ρόδου βρίσκεται στο ποσοστό του 18,30%, πολύ κοντά στο ποσοστό του Νομού που είναι 18,24%. Το ποσοστό αυτό είναι σαφώς καλύτερο από το αντίστοιχο ποσοστό που παρουσιάζει ολόκληρη η χώρα, που είναι 15,18%. Όμως υπολείπεται πολύ από το να προσδώσει το χαρακτηρισμό του “νέου πληθυσμού” στο συνολικό του μέγεθος.

Πίνακας 2-4: Ποσοστά επί του συνολικού πληθυσμού.

Ηλικία	Νησί Ρόδου (%)	Νομός (%)	Σύνολο χώρας (%)
0 - 4	6,12	6,08	4,84
5 - 9	6,04	6,03	4,98
10-14	6,14	6,13	5,36
15 - 19	7,30	7,52	6,65
20 - 24	8,49	8,57	7,63
25 -29	8,93	8,89	7,75
30 - 34	8,91	8,70	7,96
35 - 39	7,26	7,17	7,17
40 - 44	6,87	6,81	7,15
45 - 49	6,60	6,47	6,53
50 - 54	7,04	6,86	6,29
55 - 59	4,94	4,74	5,13
60 - 64	4,44	4,40	5,86
65 - 69	3,72	3,82	5,70
70 -74	2,92	3,15	4,98
75 - 79	2,15	2,33	3,00
80 - 84	1,17	1,29	1,72
85<	0,94	1,06	1,30

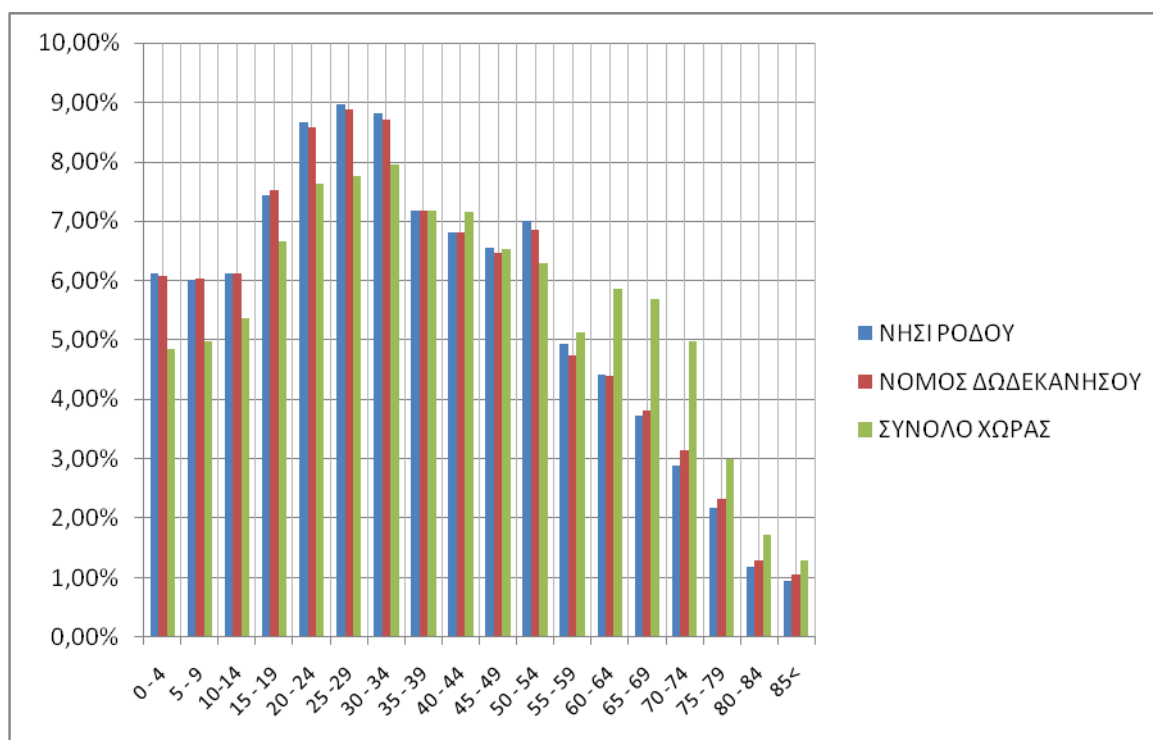
Πηγή: Επεξεργασία Στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε

Ο παραγωγικός πληθυσμός (15 – 64 ετών) βρίσκεται στο ποσοστό του 70,78% και απέχει ελάχιστα από τον εθνικό, που είναι 68,12%. Το ποσοστό αυτό κρίνεται ικανοποιητικό.

Τέλος το ποσοστό του ώριμου πληθυσμού (65 ετών και άνω) είναι σε χαμηλότερο επίπεδο από αυτό του εθνικού.

Παρά τη διαχρονική "ομοιογένεια" του τοπικού πληθυσμού, οι μεταναστευτικές εισροές νέων κυρίως ατόμων, που καταγράφονται κατά την τελευταία εικοσαετία, συμβάλουν στην πληθυσμιακή "ανανέωση" και στην αύξηση της ποσοστιαίας συμμετοχής του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και των παραγωγικών ηλικιών (20-40 ετών) στον συνολικό πληθυσμό.

Διάγραμμα 2-2: Πυραμίδα ηλικιών για το σύνολο του πληθυσμού του Νομού, της Περιφέρειας και της χώρας για το έτος 2001

Οι γεννήσεις παρουσιάζουν μία σταθερότητα τα τελευταία 7 χρόνια, αλλά εξακολουθούν να παραμένουν υψηλές. Το ποσοστό των γάμων παραμένει αντίστοιχο με αυτό της χώρας, αντίθετα η φυσική αύξηση του πληθυσμού είναι πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη της χώρας, που παρουσιάζει αρνητική τιμή (-0,01). Τέλος, ενώ η αναλογία γεννήσεων – θανάτων για τη χώρα είναι περίπου 1, στο νομό αυτή η αναλογία πλησιάζει το 2, οπότε και εξηγείται η φυσική αύξηση του πληθυσμού.

2.4.3 Αγροτικός – Αστικός πληθυσμός

Κατά τη διάρκεια της περιόδου 1961 – 2001, σημειώθηκε σημαντική αναδιάρθρωση της κατανομής του πληθυσμού κατά τόπο διαμονής, με εμφανή τη στροφή από τον αγροτικό στον αστικό χώρο. Στο Νομό Δωδεκανήσου, στις αρχές της δεκαετίας του '60, τα 2 / 3 του πληθυσμού διέμεναν σε αγροτικές περιοχές, ενώ για το 1991 το ποσοστό αυτό έπεσε στο 26,56%, ποσοστό που είναι πολύ κοντά με το αντίστοιχο της χώρας. Το 2001, το ποσοστό αυτό μειώθηκε και άλλο, φτάνοντας στο 24,88% του πληθυσμού του νομού.

Πίνακας 2-5: Πληθυσμός κατά περιοχή διαμονής 1991 – 2001 (ποσοστά %)

	ΝΗΣΙ ΡΟΔΟΥ				ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ			
	2001		1991		2001		1991	
	Πληθυσμός	%	Πληθυσμός	%	Πληθυσμός	%	Πληθυσμός	%
ΑΣΤΙΚΗ	91.817	78,47	66.821	68,05	142.773	75,12	120057	73,44
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	25.190	21,53	31.366	31,95	47.298	24,88	43419	26,56

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., economics.gr

Στο νησί της Ρόδου παρουσιάζεται μια μεγάλη αύξηση του αστικού πληθυσμού για τη δεκαετία 1991 – 2001, που φτάνει το 10%. Αυτό οφείλεται σε μεγάλο ποσοστό στην μεταστροφή της ενασχόλησης του πληθυσμού σε δραστηριότητες που αφορούν στον τουρισμό, όπου συγκεντρώνεται κυρίως στα οργανωμένα αστικά κέντρα. Φυσικό αποτέλεσμα αυτής της μεταστροφής είναι η αντίστοιχα μεγάλη μείωση του αγροτικού πληθυσμού, παρουσιάζοντας από τα μικρότερα ποσοστά σε ολόκληρη την χώρα.

Το ίδιο συμπέρασμα προκύπτει από τη μελέτη της διαμονής του πληθυσμού στα αντίστοιχα γεωγραφικά διαμερίσματα, όπου παρατηρείται μεγάλη μετακίνηση του πληθυσμού από τα ορεινά και ημιορεινά προς τα πεδινά τμήματα του νησιού, όπου βρίσκεται και η πλειοψηφία των μεγάλων αστικών κέντρων του νησιού.

Τα αντίστοιχα ποσοστά για το νομό αποκαλύπτουν ότι το 64,71% του πληθυσμού έχει εγκατασταθεί στα πεδινά εδάφη του νομού. Ωστόσο, το ποσοστό αυτό παρουσιάζει μεγάλη διαφοροποίηση από το αντίστοιχο του νησιού της Ρόδου, εξαιτίας της μορφολογίας και της τοπογραφίας του νομού, που αποτελείται από πολλά διάσπαρτα νησιά, τα οποία στην πλειοψηφία τους είναι ορεινά. Εξαίρεση αποτελούν τα νησιά της Ρόδου και της Κώ.

Πίνακας 2-6: Κατανομή πληθυσμού 1991 – 2001

	ΝΗΣΙ ΡΟΔΟΥ		ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	
	Πληθυσμός	%	Πληθυσμός	%
ΠΕΔΙΝΑ	103.504	88,5	123.004	64,7
ΗΜΙΟΡΕΙΝΑ	10.884	9,3	39.405	20,7
ΟΡΕΙΝΑ	2.619	2,2	27.662	14,6

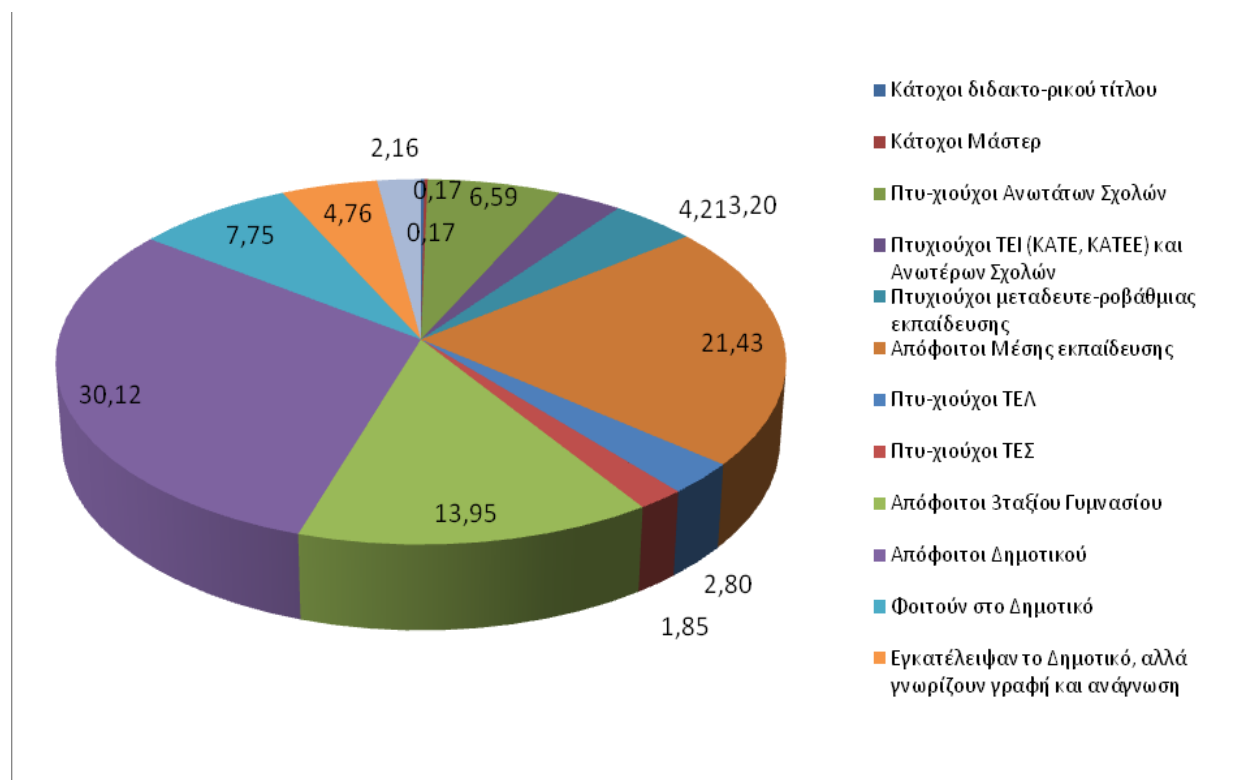
Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

2.4.4 Μορφωτικό επίπεδο

Το μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού, όπως προκύπτει από την απογραφή του 2001, παρουσιάζει βελτίωση σε σχέση με το έτος 1991. Ωστόσο, το μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού είναι απόφοιτοι Δημοτικού και μέσης εκπαίδευσης. Το ποσοστό που έχει αποφοιτήσει από κάποιο ανώτερο ή ανώτατο ίδρυμα είναι σχετικά χαμηλό, της τάξης του 10,13%. Το αντίστοιχο ποσοστό για τις νήσους του Αιγαίου είναι ακόμα χαμηλότερο, φτάνοντας το 9,25%. Παρόλα αυτά, το ποσοστό των αναλφάβητων είναι αρκετά χαμηλό, της τάξης του 2,16%, τιμή χαμηλότερη από την αντίστοιχη του Νομού (3,47%).

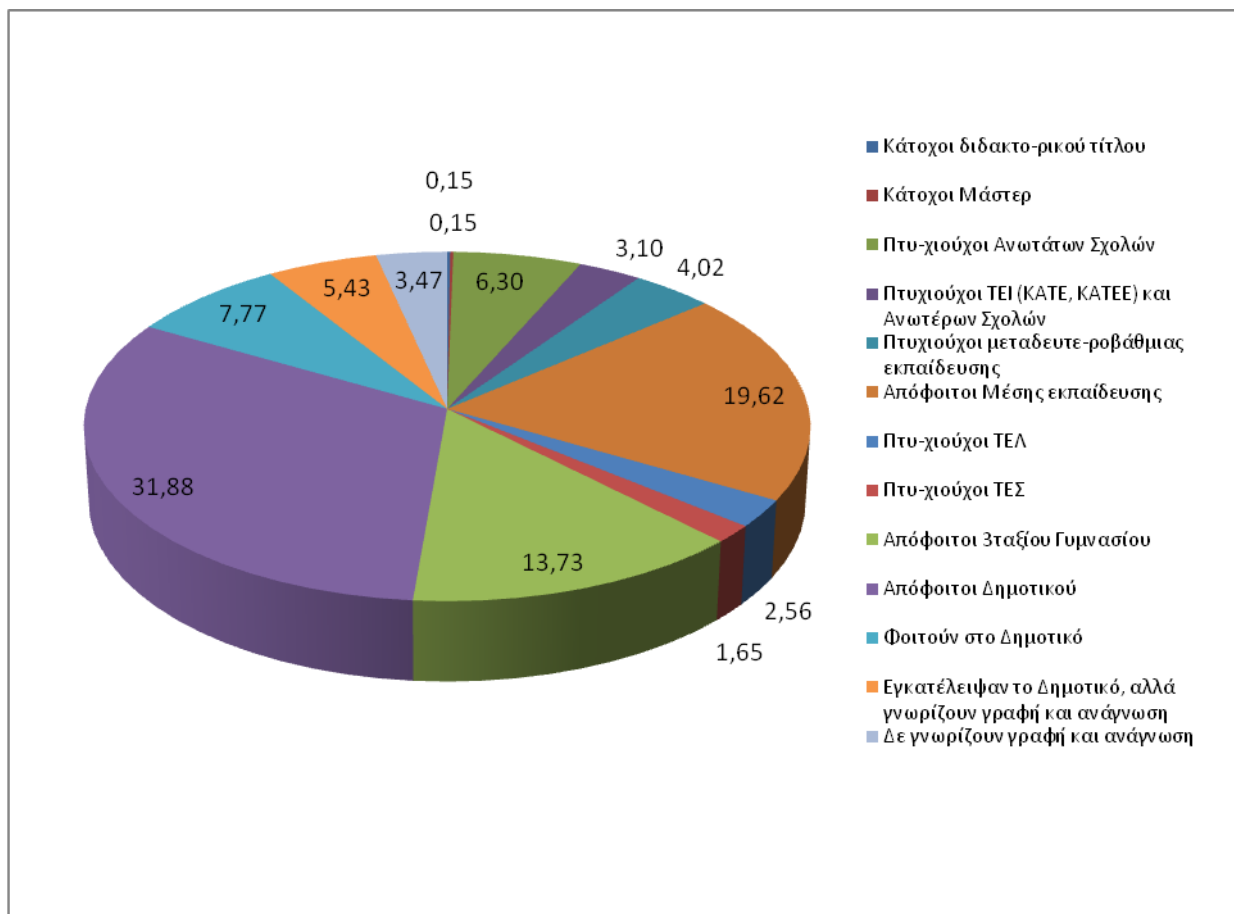
Η πλειοψηφία του πληθυσμού υψηλού μορφωτικού επιπέδου συγκεντρώνεται στα μεγάλα αστικά κέντρα του νησιού, με τον πληθυσμό της υπαίθρου να παρουσιάζει αρκετά χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια τονίζεται η τάση του πληθυσμού για πρόσθετη επιμόρφωση, αν συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι η πλειοψηφία του έχει συγκεντρωθεί πλέον σε αστικές περιοχές, όπου του παρέχεται καλύτερη δυνατότητα πρόσβασης σε ανάλογες υπηρεσίες εκπαίδευσης.

Διάγραμμα 2-3: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού Νήσου Ρόδου

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Διάγραμμα 2-4: Μορφωτικό επίπεδο πληθυσμού Νομού Δωδεκανήσου

Διαχρονικά, το ποσοστό των αναλφάβητων συνεχώς μειώνεται, ενώ αυξάνεται ο αριθμός των αποφοίτων από τα ανώτατα και ανώτερα ιδρύματα. Αυτό αποτελεί απόρροια των αναγκών που προκύπτουν και στους τρεις παραγωγικούς τομείς.

2.5 Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

2.5.1 Αριθμός μελών νοικοκυριών

Από τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. παρατηρείται ότι, για το διάστημα 1991 ως 2001, ο αριθμός των μελών των νοικοκυριών έχει πρακτικά μείνει αμετάβλητος. Συγκεκριμένα έχει μια ανεπαίσθητη αύξηση της τάξης του 1,16 %. Το γεγονός αυτό οφείλεται στις σύγχρονες απαιτήσεις της ζωής, που δεν επιτρέπουν τη δημιουργία πολυμελών οικογενειών και συγκεκριμένα στη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας,

καθώς και στη μικρή αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος. Τέλος, η μείωση που έχει επέλθει διαχρονικά στον ημιαστικό και αγροτικό πληθυσμό και η συνεχής αύξηση του αστικού, σε συνδυασμό με τις συνθήκες που διαμορφώνονται στα αστικά κέντρα, αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα στην απόκτηση πολλών παιδιών.

Το μέσο μέγεθος του νοικοκυριού του νομού είναι 2,85 άτομα, μη εμφανίζοντας απόκλιση από το αντίστοιχο ποσοστό της χώρας (2,80).

2.5.2 Δείκτες ευημερίας

Με δηλωθέν εισόδημα 12 χιλιάδων ευρώ ανά φορολογούμενο το 2004 (13,7 χιλ. ευρώ ο μέσος όρος της Ελλάδας), οι φορολογούμενοι του Νομού πλήρωσαν κατά μέσο όρο για φόρο εισοδήματος 840 €, έναντι μέσου όρου χώρας 1.220 €. Σε αυτόν αναλογεί το 1,7% των φορολογουμένων, το 1,5% του δηλωθέντος εισοδήματος της χώρας και το 1,1% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι 21,9 χιλιάδες ευρώ, αρκετά υψηλό σε σχέση με το μέσο όρο της χώρας (19,3 χιλιάδες ευρώ), κατατάσσοντας το νομό στην πέμπτη θέση, σε σχέση με τους 52 νομούς της χώρας.

Με 10,5 χιλιάδες ευρώ κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις, η περιοχή μελέτης κατατάσσεται 12^η ως προς το στοιχείο αυτό στους 52 νομούς της χώρας για το έτος 2005. Στους κατοίκους της αναλογούν 30,48 αυτοκίνητα ανά 100 κατοίκους (μέσος όρος χώρας 32,93 το 2002). Οι εγγραφές νέων οχημάτων ήταν 5.096 για το έτος 2002, τη στιγμή που το αντίστοιχο μέγεθος για το έτος 1997 ήταν μόλις 2.765. Η αναλογία τροχαίων ατυχημάτων ανά 1.000 κατοίκους είναι 1,21 με μέσο όρο χώρας 1,5.

Είναι ένας από τους νομούς στους οποίους σημειώθηκε το 2005 φυσική αύξηση του πληθυσμού, με υπεροχή γεννήσεων/1.000 κάτοικους να είναι 4 και ο μέσος όρος της χώρας να είναι μόλις 0,2, κατατάσσοντάς τον δεύτερο στους 52 νομούς της χώρας.

Η συμμετοχή του νομού στο ΑΕΠ της χώρας υποχωρεί ελαφρά στο 1,95% το 2001 από το 2,15% του 1999.

Στη γεωργία αναλογεί 3,47% του Α.Ε.Π. του νομού το 2001, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το 1991 ήταν 9,56%. Αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί μόλις στο 1,04% της γεωργίας της χώρας. Στη μεταποίηση αναλογεί μόλις το 2,2% του προϊόντος του νομού το 2001 και εκεί παράγεται 0,37% της συνολικής μεταποιητικής παραγωγής της χώρας. Στη βιομηχανία και τις κατασκευές, το ποσοστό για το 2001 είναι 12,77% του Α.Ε.Π. του νομού. Οι υπηρεσίες έχουν το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στο Α.Ε.Π. του νομού,

με 83,76%. Το ποσοστό αυτό αναλογεί στο 2,22% των υπηρεσιών για το σύνολο της χώρας.

Στο σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων της Νήσου Ρόδου, ο τουρισμός και οι υπηρεσίες αποτελούν τον κυριότερο κλάδο. Στον τομέα αυτό απασχολείται περισσότερο από το ένα τέταρτο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού και σαν ποσοστό αντιπροσωπεύει περισσότερο από το διπλάσιο του εθνικού μέσου όρου.

Πίνακας 2-7: Δείκτες ευημερίας για το Νομό Δωδεκανήσου.

		Νομός Δωδεκα- νήσου		Μέσος όρος χώρας	Κατάταξη σε σχέση με τους 52 νομούς
ΑΕΠ κατά κεφαλή	2004	21,9	χιλ.€	19,3	5
Κατά κεφαλή αποταμιευτικές καταθέσεις	2005	10,5	χιλ. €	12,2	12
Δηλ. εισόδημα ανά φορολογούμενο	2005	12,0	χιλ. €	13,7	20
Φόρος εισοδ. ανά φορολογούμενο	2005	0,84	χιλ. €	1,22	15
Φυσική αύξηση πληθυσμού/ 1000 κατοίκους	2005	4,0		0,2	2
Μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης / 1000 κατοίκους	2005	74		63	2
Μαθητές δημοτικού/ 1000 κατοίκους	2005	74		58	2

Συμμετοχή στα συνολικά μεγέθη της χώρας					
ΑΕΠ	2004	2,0	%		8
Φορολογούμενοι	2005	1,7	%		10
Δηλωθέν στην εφορία εισόδημα	2005	1,5	%		9
Φόρος εισοδήματος φ.π.	2005	1,1	%		11
Αποταμιευτικές καταθέσεις	2005	1,5	%		7

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., allmedia.gr

Η τουριστική ανάπτυξη προκάλεσε ένα δυναμικό ρεύμα οικονομικών δραστηριοτήτων σε σχετικούς με τον τουρισμό τομείς, όπως οι υπηρεσίες και οι κατασκευές (οικοδομές, οδοποιία, ξενοδοχεία). Αντιθέτως, η τουριστική ανάπτυξη δεν ευνόησε σημαντικά την αύξηση άλλων τομέων, όπως ο πρωτογενής και η μεταποίηση. Κατά αναλογία, οι άλλοι τομείς δημιούργησαν και δημιουργούν μικρότερη συνολική απασχόληση. Περισσότερο από τα 2/3 των απασχολούμενων βρίσκονται στην πόλη της Ρόδου.

Η βασική εξέλιξη της Ρόδου, από αγροτική οικονομία με περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης στον αστικό χώρο και ένα φθίνοντα πληθυσμό, σε τουριστικό προορισμό μεταξύ των πρώτων δέκα, από άποψη εισοδήματος, περιοχών της Ελλάδας, συνέβη μετά το 1970. Οι οικονομικές αλλαγές εμφανίζονται με τη μορφή αύξησης και αλλαγής της σύνθεσης των οικονομικών της δραστηριοτήτων, ταχεία αστικοποίηση και στροφή της οικονομίας της προς το παράκτιο τμήμα.

Το 1970, η γεωργία και ο τουρισμός της Ρόδου είχαν την ίδια συμμετοχή στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, με τη γεωργία να έχει το 17,5% και τον τουρισμό (ξενοδοχεία και εστιατόρια) το 18%. Περί το 1980, η γεωργία μειώθηκε στο 8%, κυμαινόμενη μεταξύ 8% και 9% κατά τη δεκαετία του '80, ενώ ο τουρισμός αυξήθηκε στο 25% και έφθασε το 34% το 1986 (Λογοθέτης, 1998 και 1990).

Η τουριστική ανάπτυξη της νήσου εντοπίζεται κυρίως στις παραθαλάσσιες περιοχές, ενώ η ενδοχώρα υστερεί σαφώς από αυτή την άποψη. Ο τομέας “εμπόριο - εστιατόρια - ξενοδοχεία” αντιπροσωπεύει το ένα τρίτο των πραγματοποιημένων επενδύσεων της Ρόδου (σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία 1986 - 1994). Από το 1990, παρατηρείται μια αύξηση των ξένων επενδύσεων, μεταξύ άλλων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι δραστηριότητες που συνδέονται με τον πρωτογενή τομέα είναι περιορισμένες, τόσο σε σχέση με το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων της νήσου, όσο και σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Ενδεικτικά οι αγροτικές καλλιέργειες αντιπροσωπεύουν το 20% της επιφάνειας της Ρόδου, ενώ στο σύνολο της χώρας αντιστοιχεί το 30%. Η σχετικά μικρή δραστηριότητα σε αυτό τον τομέα οφείλεται πρωτίστως στην τουριστική ανάπτυξη, στην ανεπάρκεια των αρδευτικών δικτύων και άλλων τεχνικών υποδομών αξιοποίησης των υδάτινων πόρων, στην ανεπαρκή ηλεκτροδότηση και στις ελλείψεις του οδικού δικτύου, που εξυπηρετεί τις αγροτικές περιοχές.

2.5.3 Πυκνότητα και ποιότητα κατοικίας

Τα Δωδεκάνησα και ειδικά το νησί της Ρόδου μπορεί να χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερα πυκνοκατοικημένη περιοχή. Η πυκνότητα πληθυσμού, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2001 είναι 69,37 κάτοικοι ανά τ. χλμ., με το μέσο όρο της χώρας να είναι 41,97 κάτοικοι ανά τ. χλμ. Ο αριθμός νέων κατοικιών σημείωσε αλματώδη αύξηση μέσα σε ένα έτος (από το 2000 στο 2001) της τάξης του 31,35%.

Από τον Πίνακα 9 (Παράρτημα Ι) προκύπτει ότι 98,95% των νοικοκυριών του νησιού διαθέτει κατοικία με κουζίνα και το 99,50% διαθέτει κατοικία που ηλεκτροδοτείται. Στο

98,11% των νοικοκυριών, η κατοικία τους διαθέτει λουτρό ή ντους, ενώ το 18,42% διαθέτει κεντρική θέρμανση. Τέλος, 94,96% των νοικοκυριών διαθέτει κατοικία με αποχωρητήριο με υδραυλική εγκατάσταση μέσα στο σπίτι και το 35,04% διαθέτει αποχέτευση συνδεδεμένη με το κεντρικό δίκτυο. Από αυτά τα στοιχεία συμπεραίνεται ότι όλες σχεδόν οι κατοικίες του νησιού της Ρόδου έχουν τις απαραίτητες ανέσεις (κουζίνα, ηλεκτρικό φως, λουτρό, αποχωρητήριο). Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι τα έργα δημιουργίας δικτύου αποχέτευσης έχουν ξεκινήσει εδώ και αρκετά χρόνια, το ποσοστό των κατοικιών που έχουν συνδεθεί στο δίκτυο είναι αρκετά χαμηλό. Από αυτές τις κατοικίες, οι μισές βρίσκονται στην πόλη της Ρόδου.

Οι ιδιωτικές επενδύσεις στον τομέα της κατοικίας στο Νομό βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο, αντιστοιχώντας στο 1,4% του συνόλου της χώρας. Την περίοδο 1995 – 2000 παρατηρείται μια σταθερότητα στον αριθμό νέων κατοικιών, ενώ για το έτος 2001 έχουμε μια σημαντική αύξηση της τάξης του 31% σε ένα μόλις χρόνο. Για την τριετία 1997 – 2000 έχουμε μία σταθερή αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων σε κατοικίες σε ποσοστό 14%. Οι παραπάνω επενδύσεις αφορούν και σε βελτιώσεις υφιστάμενων κτηρίων, ωστόσο στη συντριπτική τους πλειοψηφία αντιστοιχούν στην ανέγερση νέων κατοικιών.

Πίνακας 2-8: Ιδιωτικές επενδύσεις σε κατοικίες (1991 – 1999)

ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ									
ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Ιδιωτικές κατοικίες σε, εκ.δρχ.	2593 5	23776	23416	23827	22347	19648	20536	25052	29417

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., economics.gr

2.5.4 Ενεργός πληθυσμός – Απασχόληση

Η αύξηση της απασχόλησης στη Ρόδο, που εκδηλώθηκε μετά το 1970, συνοδεύτηκε από την επέκταση του τομέα των υπηρεσιών και την υποχώρηση της γεωργίας και της μεταποίησης. Η αύξηση του αριθμού των ξενοδοχείων και εστιατορίων παρέσυρε την ανάπτυξη δραστηριοτήτων του δευτερογενούς και του τριτογενούς τομέα, όπως οι οικοδομικές, οι τεχνικές υποδομές, το λιανικό εμπόριο και οι τράπεζες. Μεταξύ των ετών 1991 - 2001 η απασχόληση σημείωσε αύξηση από 37.171 σε 42.520, αύξηση περίπου 14%, πολύ κοντά στην αύξηση του πληθυσμού, που ήταν 16% μεταξύ των ετών 1991 - 2001.

Ο αριθμός του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του νομού Δωδεκανήσου το 2001 έφτασε τους 82.541, παρουσιάζοντας αύξηση, σε σχέση με το 1991, της τάξεως του 35%, σχεδόν διπλάσια της αντίστοιχης πληθυσμιακής, ενώ ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός της Ρόδου, από 39.016 άτομα το 1991, ανήλθε στις 52.650 άτομα το 2001, εμφανίζοντας αύξηση 35%. Επομένως διαπιστώνεται εγκατάσταση παραγωγικών ηλικιών τόσο στο νομό, όσο και στο νησί της Ρόδου.

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 2-9, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1991 - 2001, παρουσιάζεται βελτίωση στην ποσοστιαία συμμετοχή στο συνολικό πληθυσμό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού της Ρόδου, καθώς και του Νομού Δωδεκανήσου και στην περίπτωση της Ρόδου είναι αρκετά μεγαλύτερη της μέσης εθνικής.

Αυτή η αύξηση ωστόσο δε μεταφράζεται σε μεγαλύτερη συμμετοχή των απασχολούμενων στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό. Ο αριθμός των απασχολούμενων στη Ρόδο φτάνει τις 42.520 το 2001, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 14% σε σχέση με το 1991. Το 80% της απασχόλησης εντοπίζεται στο Βόρειο Τρίγωνο του νησιού (Ρόδος – Ιαλυσός – Καλλιθέα) .

Πίνακας 2-9: Στοιχεία απασχόλησης για τα 1991 - 2001

Περιοχή	Οικονομικά ενεργοί 1991	Απασχολούμενοι 1991	Άνεργοι 1991	Οικονομικά ενεργοί 2001	Απασχολούμενοι 2001	Άνεργοι 2001
Νήσος Ρόδος	39.016	37.171	1.845	52.650	42.520	10.130
Ν. Δωδεκανήσου	61.110	57.882	3.228	82.541	67.933	14.608
Σύνολο Χώρας	3.886.156	3.571.956	314.200	4.621.828	4.108.083	513.765

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

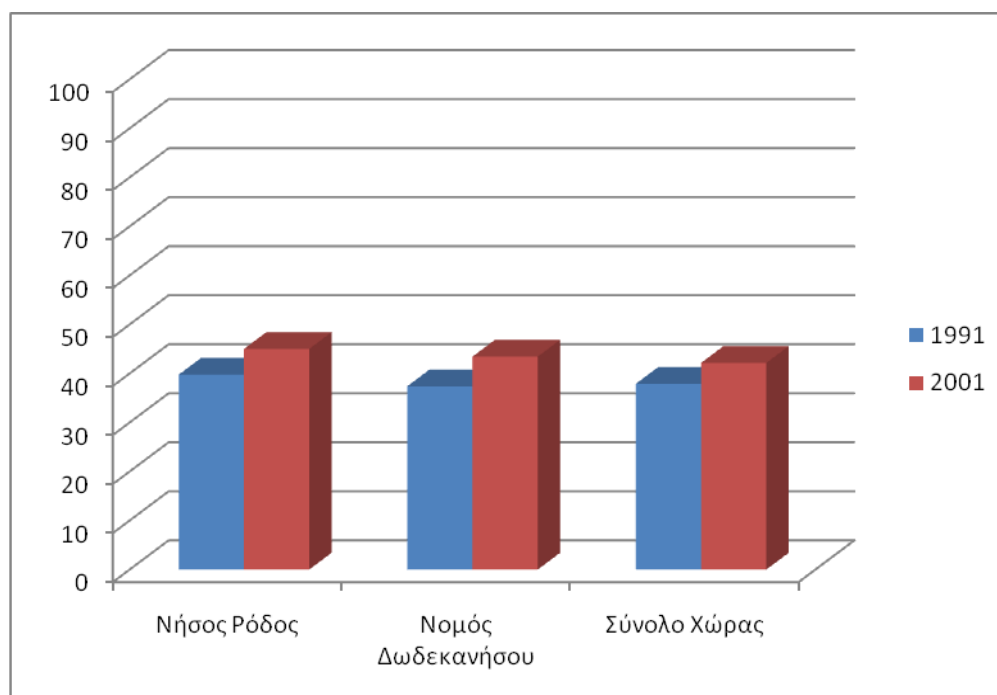
Πίνακας 2-10: Συσχέτιση πληθυσμιακής εξέλιξης και απασχόλησης

Περιοχή	% Οικονομικά ενεργοί στον πληθυσμό		% Απασχολούμενοι στους οικονομικά ενεργούς		% Ανεργοί στους οικονομικά ενεργούς	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Νήσος Ρόδος	39,74	45,00	95,27	80,76	4,73	19,24
Νομός Δωδεκανήσου	37,38	43,43	94,72	82,30	5,28	17,70
Σύνολο Χώρας	37,88	42,15	91,91	88,88	8,09	11,12

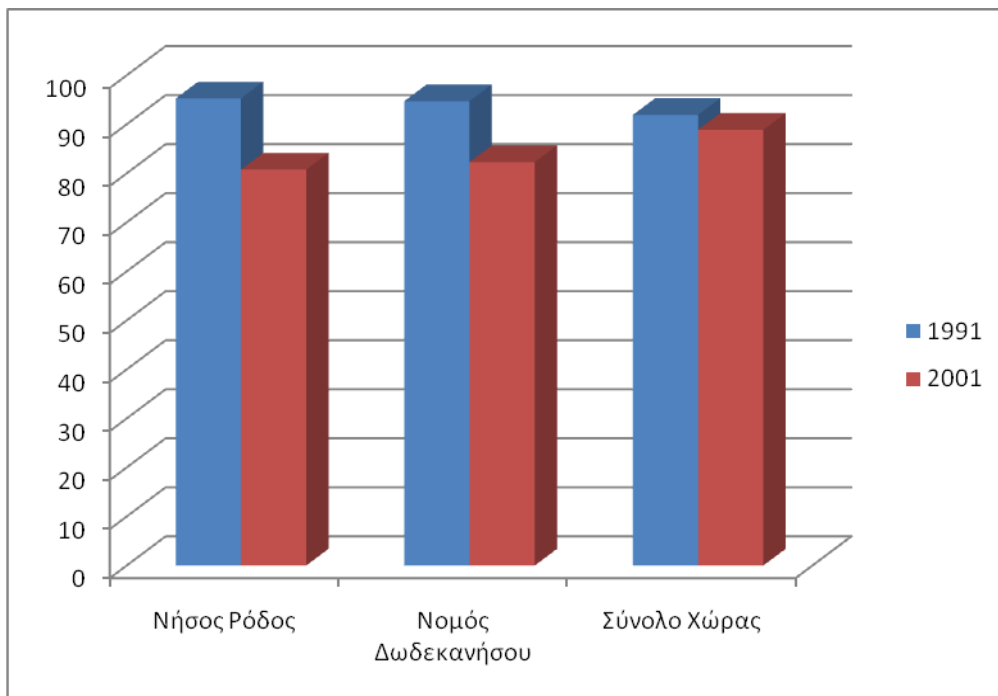
Πηγή : Στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε.

Ο αριθμός των ανέργων το 2001 είναι τετραπλάσιος του αντίστοιχου του 1991, φτάνοντας τους 10.130. Το ποσοστό των ανέργων στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό ήταν 19,24% για το νησί της Ρόδου, αρκετά υψηλό, αφού το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι 11,12% .

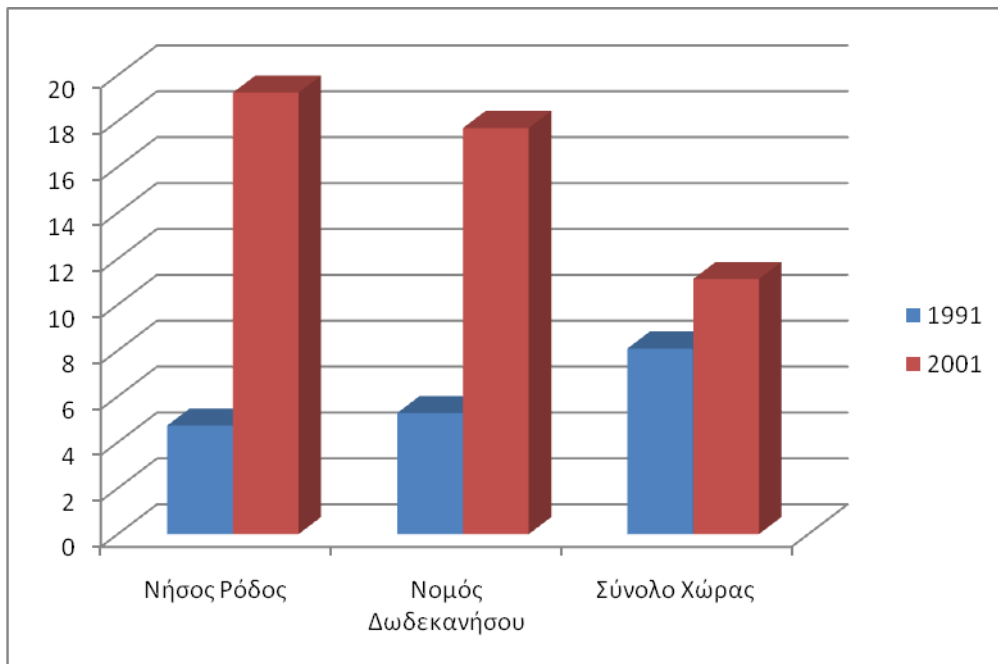
Διάγραμμα 2-5: Οικονομικά Ενεργοί στον Πληθυσμό για τα Έτη 1991-2001

Διάγραμμα 2-6: Απασχολούμενοι στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για τα έτη 1991-2001

Διάγραμμα 2-7: Άνεργοι στον οικονομικά ενεργό πληθυσμό για τα έτη 1991-2001

2.5.5 Τομεακή διάρθρωση της απασχόλησης

Η έντονη τουριστική ανάπτυξη της τελευταίας τριακονταετίας συνέβαλε στη συρρίκνωση του πρωτογενή τομέα. Ο κατακερματισμός του Νομού, η έλλειψη νερού, τα φτωχά και υποβαθμισμένα εδάφη, η αστικοποίηση του πληθυσμού και ο μικρός κλήρος συνιστούν αρνητικούς παράγοντες για την εξέλιξη του τομέα. Οι απασχολούμενοι στον πρωτογενή τομέα συρρικνώνονται, όπως άλλωστε στο σύνολο της χώρας την τελευταία 25ετία, ενώ ο αριθμός των απασχολούμενων στο δευτερογενή τομέα παρουσιάζεται σχετικά στάσιμος. Αντιθέτως, ο αριθμός των απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα εμφανίζεται ιδιαίτερα αυξημένος, όπως στο Νομό Δωδεκανήσου και στο σύνολο της Περιφέρειας.

Το μεγάλο ποσοστό απασχολούμενων στον τριτογενή τομέα, η απόλυτη και η σχετική αύξησή του συγκριτικά με τους άλλους δύο τομείς, κατατάσσει τη Ρόδο στις περιοχές της χώρας, που είναι προσανατολισμένες προς τον τριτογενή τομέα, με έμφαση στον τουρισμό.

Πίνακας 2-11: Τομεακή διάρθρωση απασχόλησης 1991-2001

Περιοχή	1991				2001			
	Α'γενής	Β'γενής	Γ' γενής	Σύνολο	Α'γενής	Β'γενής	Γ' γενής	Σύνολο
Νήσος Ρόδος	2.234	8.440	26.497	37.171	2.145	7.592	30.415	40.152
Ν. Δωδεκανήσου	4.575	13.639	39.668	57.882	4.439	12.412	48.056	64.907
Σύνολο Χώρας	698.738	907.474	1.965.744	3.571.956	606.553	882.874	2.400.891	3.890.818

Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε.

Το 2001, το 5,34% του απασχολούμενου πληθυσμού του νησιού απασχολείτο στον πρωτογενή τομέα, το 18,91% στο δευτερογενή και το 75,75% στον τριτογενή. Το αντίστοιχο ποσοστό απασχόλησης ανά τομέα για το σύνολο της χώρας ήταν 15,59%, 22,69% και 61,72% αντίστοιχα. Αξίζει να αναφερθεί για το νησί της Ρόδου ότι στη δεκαετία 1991 – 2001 η απασχόληση μειώθηκε κατά 0,67% στον πρωτογενή τομέα, 3,8% στο δευτερογενή τομέα και αύξηση 4,7% στον τριτογενή τομέα.

Η υψηλή απασχόληση που παρατηρείται στον τριτογενή τομέα επιβεβαιώνει την γενική τάση που επικρατεί τα τελευταία χρόνια στη χώρα και ιδιαίτερα στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές, όπου υπάρχει μεταστροφή της απασχόλησης του πληθυσμού

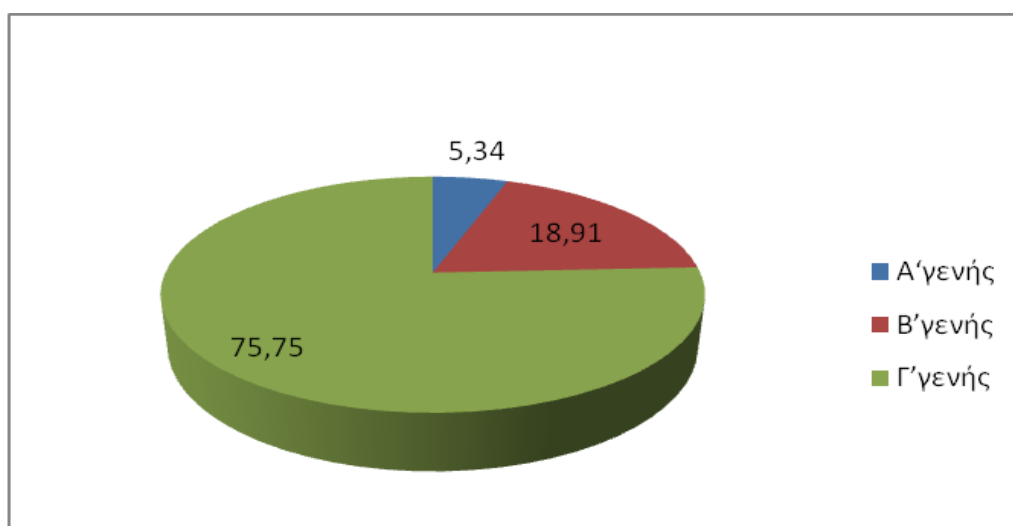
από παραδοσιακές ενασχολήσεις του παρελθόντος στα κερδοφόρα τουριστικά επαγγέλματα.

Πίνακας 2-12: Ποσοστιαία διάρθρωση απασχόλησης ανά τομέα 1991-2001

Περιοχή	1991			2001		
	Α'γενής	Β'γενής	Γ'γενής	Α'γενής	Β'γενής	Γ'γενής
Νήσος Ρόδος	6,01	22,71	71,28	5,34	18,91	75,75
Ν. Δωδεκανήσου	7,9	23,56	68,54	6,84	19,12	74,04
Σύνολο Χώρας	19,56	25,41	55,03	15,59	22,69	61,72

Πηγή:Ε.Σ.Υ.Ε.

Διάγραμμα 2-8: Τομεακή διάρθρωση για το νησί της Ρόδου (2001)

2.5.6 Πρωτογενής τομέας

Γεωργία

Ο πρωτογενής είναι ένας φθίνων τομέας οικονομικής δραστηριότητας στη Ρόδο. Ο τουρισμός απορρόφησε το μεγαλύτερο μέρος της απασχόλησης. Ο τομέας αυτός συμμετέχει μόνο με 6% - 7% στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και αριθμεί περί το 6% της απασχόλησης. Ωστόσο, μεγάλο μέρος αυτής της δραστηριότητας είναι εποχικό και μερικής απασχόλησης, συνήθως συνδυαζόμενο το καλοκαίρι με την τουριστική απασχόληση. Το 31% του εδάφους της νήσου διατίθεται για γεωργική χρήση, σε σύγκριση με ένα ποσοστό 38% για το σύνολο της Ελλάδας. Από τη συνολική ποσότητα υδάτων χρήσης, που υπολογίζεται σε 27 εκατομμύρια m³ κατ' έτος, 15 εκατομμύρια m³

διατίθενται για άρδευση και 12 για οικιακή και τουριστική χρήση. Η μείωση των διατιθέμενων υδατικών πόρων για τη γεωργία δικαιολογείται από την υψηλότερη οικονομική απόδοση των υδάτων στον τομέα του τουρισμού και τις οικιστικές χρήσεις.

Η συνολική καλλιεργούμενη γη στη Ρόδο είναι περίπου 444,2 χιλιάδες στρέμματα, άνισα κατανομημένη μεταξύ των διαφόρων κοινοτήτων. Μόνο 5 κοινότητες έχουν περισσότερα από 1.000 εκτάρια αγροτικής γης και είναι οι εξής: Κατταβιά, Καλυθιές, Μαλώνα, Απολακκιά και Αρχάγγελος. Μόνο 9,3% του συνόλου της αγροτικής γης αρδεύεται. Εκτός από το τρίγωνο Παραδείσι - Ρόδος - Κοσκινού, το οποίο περιλαμβάνει 460 εκτάρια αρδευόμενης γης, οι οικισμοί που συγκεντρώνουν τις πλέον εκτεταμένες αρδευόμενες εκτάσεις, περιλαμβάνουν τον Έμπωνα με 47 εκτάρια, την Κρητηνία με 33, το Σάλακο με 86, την Απολακκιά με 30, την Αρχίπολη με 30 εκτάρια, ήτοι συνολικά 226 εκτάρια (στοιχεία UNEP).

Από το 1981, μόνο η Κατταβιά και ο Έμπωνας αύξησαν τη γεωργική τους γη, η Απολακκιά και η Αφάντου διατήρησαν την ίδια συνολική έκταση, ενώ οι Καλυθιές, Μάσαρη, Αρχάγγελος και Ασκληπειό αντικατέστησαν γεωργική γη με άλλες χρήσεις.

Η απασχόληση στον τομέα των υπηρεσιών είναι πολύ περισσότερο αποδοτική, ενώ οι τύποι των καλλιεργειών έχουν ελάχιστα αλλάξει, με αύξηση των οπωροκηπευτικών, για τα οποία η υστέρηση από την τουριστική ζήτηση ικανοποιείται με εισαγωγές από την υπόλοιπη Ελλάδα. Τα μόνα αγροτικά προϊόντα, των οποίων αυξήθηκε οριακά η παραγωγή από το 1985, είναι τα αγγούρια, τα πεπόνια και οι πατάτες.

Οι παράγοντες, που επηρεάζουν τη σημερινή εικόνα του τομέα είναι κυρίως:

- Η ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών (τουρισμού), που εκδηλώθηκε με αστικοποίηση, απομάκρυνε το εργατικό δυναμικό της γεωργίας από τις δραστηριότητες πλήρους απασχόλησης.
- Η διαφορά οικονομικής απόδοσης μεταξύ του αγροτικού και του αστικού τομέα.
- Το μικρό μέγεθος του αγροτικού κλήρου, το οποίο δεν ευνοεί την εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών παραγωγής.
- Η εξάρτηση της άρδευσης από πρακτικές αλόγιστης χρήσης του νερού και η ρύπανση των υπόγειων υδάτων.

Η γεωγραφική κατανομή του τομέα εμφανίζει μια ελάχιστη δραστηριότητα στο βόρειο τμήμα της νήσου. Η περιοχή αυτή είναι το κύριο τουριστικό κέντρο και άλλοτε γεωργικές κοινότητες, όπως η Ιαλυσός, το Παραδείσι και η Κρεμαστή, έχουν αστικοποιηθεί ραγδαία. Οι αξίες γης επηρέασαν τις χρήσεις γης και προκάλεσαν τη μετατροπή της αγροτικής γης

σε τουριστική, αφού η τιμή αγοράς τουριστικής γης είναι μέχρι και 20-πλάσια της αγροτικής. Το κεντρο-δυτικό τμήμα διατηρεί τη σημασία του σαν γεωργική περιοχή, ιδιαίτερος δε η Παστίδα, Μαριτσά, Φανές, Καλαβάρδα και Σάλακος, ενώ στο Παραδείσι και στο Θεολόγο αντικαταστάθηκε σημαντικό κομμάτι της αγροτικής γης από αστικές και τουριστικές χρήσεις. Στο κέντρο - ανατολικό τμήμα υπάρχει μια αξιόλογη γεωργική δραστηριότητα. Οι κοινότητες Αφάντου, Αρχαγγέλου, Μαλώνας και Μασάρων παρουσιάζουν υψηλή γεωργική παραγωγή, παρά τη συνεχή αστικοποίηση της γης και του εργατικού δυναμικού. Για παράδειγμα, στην Αφάντου, κοινότητα με παραγωγική γεωργία, εξ αιτίας της τουριστικής εξάπλωσης χάθηκαν μεγάλες γεωργικές εκτάσεις. Επιπλέον, στο νότο, εκτεταμένες καλλιέργειες κίτρου υπάρχουν στις κοινότητες Αρχαγγέλου, Μαλώνας και Μασάρων, χάρη στην άρδευση.

Οι περιοχές Έμπωνα και Κρητηνίας, στη δυτική πλευρά, είναι τα κύρια κέντρα των καλλιεργειών θερμοκηπίου και αμπέλου. Νοτιότερα, οι κοινότητες του όρους Ατάβυρος διατηρούν τον παραδοσιακό γεωργικό τους χαρακτήρα, με έμφαση στην κτηνοτροφία και τις αμπελοκαλλιέργειες. Το νοτιότερο τμήμα, νοτίως της Απολλακιάς, είναι κυρίως γεωργικό, με μια υψηλότερη αναλογία πλήρους γεωργικής απασχόλησης σε σύγκριση με τις άλλες περιοχές. Εν τούτοις, η πρόσφατη τουριστική ανάπτυξη στο Γεννάδι προκάλεσε αλλαγή χρήσης της γης από γεωργική σε τουριστική, καθώς και της απασχόλησης, με στροφή προς τις εποχικές καλλιέργειες.

Οι δύο βασικές συγκεντρώσεις της γεωργικής δραστηριότητας είναι αφ' ενός μεν η περιοχή Αρχαγγέλου, Αφάντου, Μαλώνας, Μασάρων, αφ' ετέρου δε η περιοχή Έμπωνα, Κρητηνίας, Σαλάκου. Υπάρχουν και άλλες περιοχές με υψηλά επίπεδα παραγωγής, αλλά αυτές οι δύο παράγουν σημαντικές ποσότητες κίτρων, οπωροκηπευτικών και σταφυλιών, που διοχετεύονται στην τουριστική αγορά.

Ο Πίνακας 11 (Παράρτημα Ι) αναφέρεται στη γεωργική παραγωγή του έτους 2001. Όσον αφορά στις υπαίθριες καλλιέργειες, η παραγωγή σε έκταση αντιστοιχεί σε ποσοστό 99,5%, ενώ οι θερμοκηπιακές αντιστοιχούν μόλις σε ποσοστό 0,5%. Η παραγωγή των υπαίθριων καλλιεργειών αντιστοιχεί σε ποσοστό 85,4%, ενώ η παραγωγή των θερμοκηπιακών καλλιεργειών αντιστοιχεί σε ποσοστό 14,6%. Η γεωργική δραστηριότητα θεωρείται ότι βρίσκεται σε οριακό επίπεδο.

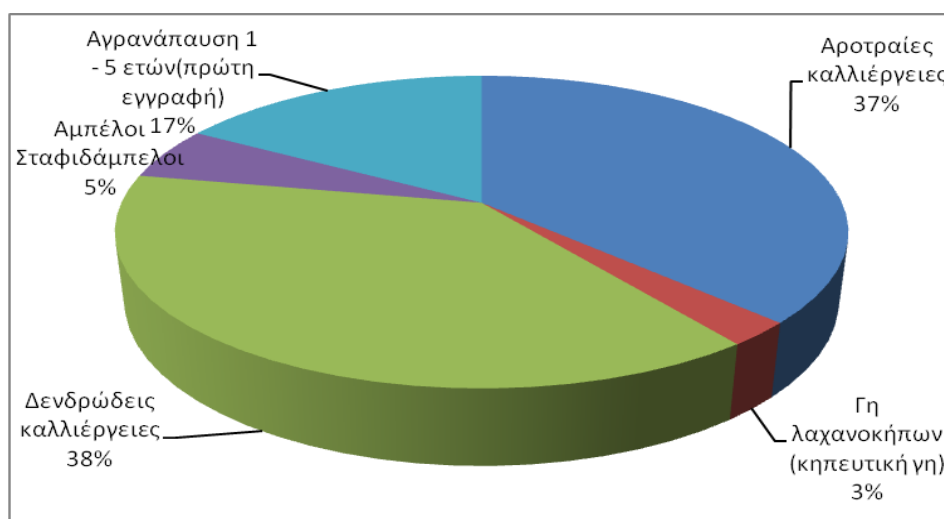
Σύμφωνα με τον ανακεφαλαιωτικό πίνακα των Δελτίων της Γεωργικής Στατιστικής Υπηρεσίας, στο έτος 2001 αντιστοιχούν:

Πίνακας 2-13: Είδος Καλλιεργειών – Έκταση- Έκταση Αρδευόμενων Εκτάσεων

Είδος καλλιέργειας	Έκταση (στρέμματα)	Αρδευόμενες εκτάσεις
Αροτραίες καλλιέργειες	207172	20094
Κηπευτικά	13902	13842
Δενδρώδεις καλλιέργειες	213266	17120
Αμπέλοι - Σταφιδάμπελοι	30272	2376
Αγρανάπαυση 1 - 5 ετών (πρώτη εγγραφή)	92432	0

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας

Διάγραμμα 2-9: Είδος Καλλιεργειών

Αρδευόμενες εκτάσεις - Υφιστάμενη κατάσταση άρδευσης

Οι αρδευόμενες εκτάσεις στη Ρόδο, σύμφωνα με τα στοιχεία της Γεωργικής Στατιστικής, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα για το χρονικό διάστημα από το 1985 έως το 1992. Στους πίνακες καταγράφεται και η συνολική γεωργική γη σε στρέμματα και το ποσοστό αρδευόμενης έκτασης στη Νήσο.

Τα στοιχεία του πίνακα είναι χαρακτηριστικά της κατάστασης που επικρατεί στις αρδευόμενες εκτάσεις. Από στοιχεία της Γεωργικής Στατιστικής προκύπτει ότι τα μεγάλα νησιά έχουν χαμηλότερο ποσοστό άρδευσης από τα μικρότερα νησιά και στο σύνολο του Νομού το ποσοστό δεν ξεπερνά το 10%. Τα αίτια της κατάστασης αυτής δεν θα πρέπει να αναζητηθούν μόνο στην έλλειψη νερού (τα μικρά νησιά αντιμετωπίζουν εντονότερα

προβλήματα νερού από τα μεγάλα), αλλά κυρίως στην απορρόφηση του ενεργού πληθυσμού και ιδίως των νέων ατόμων από τον τουρισμό.

Πίνακας 2-14: Συνολική Γεωργική Γη σε Στρέμματα - Ποσοστό Αρδευόμενης Έκτασης

ΝΗΣΟΣ ΡΟΔΟΣ								
	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Γεωργική γη	280.212	198.715	274.620	273.831	274.120	277.552	278.177	278.566
Αρδευόμενη	27.969	25.077	22.524	26.068	25.784	25.034	25.631	26.550
Ποσοστό %	9,98	12,62	8,20	9,52	9,41	9,02	9,21	9,53
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΜΟΥ								
	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Γεωργική γη	448.871	365.721	441.245	439.878	439.718	444.589	440.885	440.691
Αρδευόμενη	47.757	45.575	43.775	46.163	44.998	44.943	45.536	42.164
Ποσοστό %	10,64	12,46	9,92	10,49	10,23	10,11	10,33	9,57

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας

Περιοριστικοί παράγοντες για την ανάπτυξη της αρδευόμενης γεωργίας είναι:

- Ο τουρισμός, ο οποίος απορροφά μεγάλες ποσότητες νερού, αλλά και ενεργό ανθρώπινο δυναμικό.
- Ο πολυτεμαχισμένος και μικρός κλήρος. Η εφαρμογή νέας τεχνολογίας και συστημάτων άρδευσης για την παραγωγή ανταγωνιστικών γεωργικών προϊόντων απαιτούν υψηλό κόστος επένδυσης, γεγονός που είναι απαγορευτικό στο μικρό και διεσπαρμένο κλήρο.
- Η μεγάλη αξία της γης και η έλλειψη συνεργατικής παράδοσης, στοιχεία που αποκλείουν σχεδόν την ομαδική αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Η έλλειψη νερού σε περιοχές, όπου υπάρχει η δυνατότητα, δεν επιτρέπει την ανάπτυξη της, λόγω των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών που επικρατούν. Έτσι π.χ. στην περιοχή Κρητηνίας και Έμπωνα, όπου υπάρχει δυναμική αρδευόμενη γεωργία, το νερό ποσοτικά δεν επαρκεί και ποιοτικά είναι υποβαθμισμένο. Επιπλέον, στην περιοχή της Νότιας Ρόδου, παρατηρείται ότι οι ποσότητες αρδευτικού νερού είναι ελάχιστες, σε σχέση με τις δυνάμενες να αρδευτούν εκτάσεις. Βέβαια στη Νότια Ρόδο, στην Κοινότητα Απολακκιάς, κατασκευάστηκε το ομώνυμο φράγμα και το αρδευτικό δίκτυο, που προβλέπει

άρδευση συνολικής έκτασης 8.500 στρεμμάτων, από τα οποία τα 6.500 στρέμματα θα είναι η καθαρή έκταση, όταν το έργο αξιοποιηθεί κατά 100%.

Κτηνοτροφία

Όσον αφορά στην κτηνοτροφία, σύμφωνα με πληροφορίες της Δ/σης Γεωργίας, υπάρχει μια εν γένει αυξητική τάση. Η μείωση που σημειώνεται σε ορισμένα είδη κτηνοτροφικής παραγωγής οφείλεται κυρίως σε φραγμούς που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση και ιδιαίτερα στις ποσοτώσεις του γάλακτος. Αύξηση παρατηρείται στον αριθμό των μικρών εκτρεφόμενων ζώων και των πουλερικών, ενώ αντίθετα παρατηρείται μείωση στην χοιροτροφία.

Από τα στοιχεία των Πινάκων 12 έως 15 (Παράρτημα Ι) επιβεβαιώνεται η μικρή παρουσία της κτηνοτροφίας στο σύνολο της αγροτικής δραστηριότητας της νήσου.

Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργειες

Στο σύνολο της Δωδεκανήσου (18 νησιά και μικρότερες νησίδες), ο αλιευτικός στόλος περιλαμβάνει 1.219 σκάφη (συνολικά 17 μεγάλα αλιευτικά, από τα οποία τα 2 ανήκουν στη Ρόδο). Στον τομέα απασχολούνται 2.300 αλιείς και παράγονται 5.317 τόνοι/έτος.

Σε παλαιότερη μελέτη υπολογίζεται ότι η συνολική ιχθυοπαραγωγή της Ρόδου φθάνει τους 800 τόνους (πηγή: CAMP "The island of Rhodes" Final Report, σελ. 18, 1996). Σύμφωνα όμως με τα στοιχεία του Υπουργείου Γεωργίας, η συνολική ιχθυοπαραγωγή είναι η μισή από αυτή.

Τα πλέον διαδεδομένα αλιεύματα είναι τα είδη *Menas maris*, *Boops boops*, ενώ σε μικρότερες ποσότητες τα είδη *Mullus barbatus*, *Mullus surmuletus*. Οι βασικές περιοχές αλιείας βρίσκονται σε απόσταση ενός μιλίου και παράλληλα προς τις ακτές, από τη Σορωνή ως την Κάμειρο Σκάλα στη δυτική ακτή και από το Χαράκι στο Πλημμύρι στην ανατολική ακτή. Η αλιευτική δραστηριότητα εκδηλώνεται από τον Οκτώβριο ως το τέλος Μαΐου.

Ο τομέας της αλιείας της Ρόδου είναι περιορισμένος, λόγω έλλειψης κατάλληλων υποδομών και οργανωμένης αγοράς.

Στη Δωδεκάνησο υπάρχουν 23 ιχθυοτροφεία εκ των οποίων δύο στη Ρόδο, ένα στο Πλημμύρι και ένα στον Αρχάγγελο. Το 1993, η συνολική τους παραγωγή ανήλθε σε 200 τόνους και απέδωσε 400 εκατομμύρια δραχμές. Ως επί το πλείστον τα προϊόντα αυτών των ιχθυοτροφείων διακινούνται σε άλλες περιοχές της Ελλάδας και στο εξωτερικό.

Στον τομέα της αλιείας απασχολούνται 30 άτομα, στις υδατοκαλλιέργειες που αναπτύσσονται στο νησί .

Δασοκομία

Στο Νομό Δωδεκανήσου, το 25% της εδαφικής έκτασης καλύπτεται από δάση, που εντοπίζονται κυρίως στη νήσο Ρόδο, Κω, Σύμη και Κάρπαθο. Ειδικότερα στη νήσο Ρόδο το 49% της έκτασης (691.300 στρέμματα) χαρακτηρίζεται ως δασική, από την οποία 80% έχει υποστεί πυρκαγιές κατά τα τελευταία 30 χρόνια.

Η υλοτομία δεν αποτελεί κάποια αξιοσημείωτη δραστηριότητα στο σύνολο της οικονομίας της Ρόδου. Αυτό πιθανόν να οφείλεται στη χαμηλή αποδοτικότητα ξυλοπαραγωγής, που εμφανίζουν τα δάση και οι δασικές εκτάσεις της Ρόδου. Επιπλέον, η δραστηριότητα του τουρισμού έχει εμφανιστεί πιο αποδοτική στα πλαίσια των οικολογικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται στο νησί.

Διάγραμμα 2-10: Κατανομή των δασικών εκτάσεων στη νήσο Ρόδο

Στη Ρόδο δεν υπάρχει Δασολόγιο. Η έλλειψη στοιχείων σχετικά με τη διαχείριση των δασών και των δασικών εκτάσεων του νησιού, δεν επιτρέπει την εξαγωγή συμπερασμάτων σχετικά με την ανανεωσιμότητά τους και την παραγωγή αγαθών (ξύλο, νερό κ.λπ.) και υπηρεσιών (αναψυχή, βελτίωση μικροκλίματος, συγκράτηση εδάφους κ.λπ.). Από τα δάση της Ρόδου, το Δάσος κυπαρισσιών του Έμπωνα, καθορίζεται ως "Μνημείο της Φύσης" με το ΦΕΚ 565/Β/86.

Εξόρυξη

Στη νήσο Ρόδο έχουν εντοπισθεί κοιτάσματα χρωμίτη, λιγνίτη, μαγνησίτη, γύψου και μαρμάρου. Η υφιστάμενη δραστηριότητα αφορά μόνο στις εξορύξεις αδρανών υλικών, ενώ η εκμετάλλευση των υπολοίπων κοιτασμάτων δεν παρουσιάζει οικονομικό

ενδιαφέρον. Η ποιότητα και ποσότητα των υπόγειων υδάτινων πόρων, όπως προκύπτει από τα προηγούμενα, δείχνει ότι υπάρχουν εκμεταλλεύσιμα υπόγεια ύδατα. Αναγνωρισμένη ιαματική πηγή ήταν της Καλλιθέας (υπότονος χλωρονατριούχος).

Στον τομέα ορυχεία - λατομεία απασχολούνται 52 άτομα το 1991, ενώ το 1981 μόνο 33.

Πίνακας 2-15: Εξορυκτικές μονάδες Νήσου Ρόδου 1995 - 1996

Οικισμός	Λατομεία μαρμάρων	Βιομηχ. ορυκτά	Αδρανή
Καλυθιές	1		1
Εμπωνα			(1)
Ρόδος (Κοσκινού)	(1)		1
Λάρδος	1 (σχιστόλιθος)		

ΠΗΓΗ : Εμπορ. & Βιομηχ. Επιμελητήριο Ν. Δωδεκανήσου - Κυκλάδων - Ελληνικό Μάρμαρο Οδηγός Αγοράς 1995 και μελέτη UNEP

2.5.7 Δευτερογενής τομέας

Βιομηχανία – Μεταποίηση

Το νησί της Ρόδου, όπως και ολόκληρος ο Νομός Δωδεκανήσου, δεν έχει να επιδείξει σημαντική δραστηριότητα στον τομέα της βιομηχανίας και της μεταποίησης. Η συμμετοχή της δραστηριότητας αυτής ως ποσοστό της συνολικής απασχόλησης το έτος 2001 ανήλθε στο 18,91%.

Παράγοντες όπως η μεγάλη απόσταση από την πρωτεύουσα και τα κύρια δίκτυα μεταφορών, ο νησιωτικός χαρακτήρας της περιοχής, το υψηλό κόστος μεταφοράς πρώτων υλών όπως και προϊόντων, κ.α. φαίνεται ότι επιδρούν αρνητικά στην ανάπτυξη του εν λόγω τομέα. Επίσης, η χρόνια εφαρμοζόμενη πολιτική χρηματοδοτήσεων, με τα απαγορευτικά τραπεζικά επιτόκια χορηγήσεων και την παράλληλη έλλειψη εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης, που θα στήριζαν τη μικρο-μεσαία επιχείρηση, οδήγησαν σε οικονομικό μαρασμό αρκετές από τις επιχειρήσεις αυτές.

Με εξαίρεση κάποιες παραδοσιακές μεταποιητικές μονάδες (ποτών, ετοιμών ενδυμάτων, ζαχαρωδών, γαλακτοκομικών, χρυσοχοΐας) που έχουν σημαντική παρουσία στην περιοχή, η μεταποίηση δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο δυναμισμό.

Φαίνεται ότι η μεταποιητική δραστηριότητα της περιοχής επιβιώνει στο βαθμό της σχέσης της με τον τουρισμό. Οι μέχρι τώρα οικονομικές δραστηριότητες που αναπτύχθηκαν έχουν ως στόχο την ικανοποίηση των αναγκών που προκύπτουν από την τουριστική δραστηριότητα.

Από τις γνωστότερες βιομηχανικές μονάδες του νησιού αποτελεί η βιομηχανία παραγωγής κρασιού, η συνεταιριστική ΚΑΪΡ. Δημιουργήθηκε από την εποχή της Ιταλοκρατίας στην Ρόδο και έγινε παγκοσμίως γνωστή από τα υψηλής ποιότητας προϊόντα που παράγει. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η ιστορική ΚΑΙΡ προσπαθεί με δυσκολία να επιβιώσει, λόγω των μεγάλων οικονομικών προβλημάτων που έχουν συσσωρευτεί.

Επιπρόσθετα, οι πλούσιοι και υψηλής ποιότητας υδατικοί πόροι αξιοποιούνται από τη γνωστή βιοτεχνία εμφιάλωσης νερού είναι η ΝΥΜΦΗ Α.Ε., που εκμεταλλεύεται τα εξαιρετικής ποιότητας νερά από τις πηγές της Σαλάκου και παράγει ημερησίως κατά μέσο όρο 15.000 φιάλες.

Από τη μελέτη της χωρικής διάρθρωσης των επιχειρήσεων του τομέα (Πίνακας 18 - Παράρτημα Ι) συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο μεγαλύτερος όγκος των βιομηχανικών και μεταποιητικών μονάδων συγκεντρώνονται στο βόρειο τμήμα του νησιού, τμήμα όπου συγκεντρώνονται και οι περισσότερες οικονομικές δραστηριότητες.

Για το έτος 2005, οι εγγραφές των νέων μεταποιητικών επιχειρήσεων στα μητρώα του Εμπορικού Επιμελητηρίου Δωδεκανήσου ήταν 200, ενώ αντίστοιχα οι διαγραφές για το ίδιο έτος ήταν 152. Σε χρονικό διάστημα πέντε ετών (2000-2005) ο αριθμός των μεταποιητικών επιχειρήσεων αυξήθηκε από 5.716 το έτος 2000 σε 6.110 για το έτος 2005 αύξηση της τάξης του 6,9%. Στον Πίνακα 19 (Παράρτημα Ι) παρουσιάζεται ο αριθμός των μεταποιητικών επιχειρήσεων στα Δωδεκάνησα ανά νομική μορφή για το έτος 2005.

Ενέργεια

Η Ρόδος δεν διαθέτει καθόλου ορυκτούς καύσιμους πόρους και η παραγωγή ενέργειας βασίζεται στις εισαγωγές πετρελαίου. Η ηλεκτρική ενέργεια στο νησί παράγεται στη συντριπτική της πλειοψηφία από το σταθμό της Δ.Ε.Η. που υπάρχει στην περιοχή της Σορωνής, χρησιμοποιώντας πετρέλαιο, ατμομηχανές και μηχανές αερίου. Η συνολική εγκατεστημένη ισχύς του σταθμού παραγωγής για το έτος 2005 είναι 234.000 KW και το κόστος 0,12 €/kWh.

Η παραγωγή βρίσκεται σε οριακή κατάσταση, ιδιαίτερα την καλοκαιρινή περίοδο αιχμής. Κατά την περίοδο αυτή εμφανίζονται διακοπές ρεύματος, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις μεγάλων χρονικά διακοπών, με καταστροφικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία. Το πρόβλημα της επάρκειας στα Δωδεκάνησα φαίνεται να αντιμετωπίζεται πρωτοβάθμια με την αναβάθμιση της ισχύος των μονάδων και την επέκταση των δικτύων. Σοβαρότερο εμφανίζεται το πρόβλημα στη Ρόδο, όπου η μονάδα της Σορωνής αδυνατεί να καλύψει τις προβλεπόμενες, σε περιόδους αιχμής, ανάγκες κατά τα προσεχή χρόνια. Η Δ.Ε.Η. έχει ήδη προγραμματίσει την κατασκευή νέου εργοστασίου στη Νότια Ρόδο, το οποίο όμως αντιμετωπίζει πολλαπλά προβλήματα στην υλοποίησή του (συμβατότητα με τις χρήσεις γης, προδιαγραφές για τις εκπομπές των ρύπων, χάραξη των γραμμών και των πυλώνων υψηλής τάσεως κ.α.). Οι πιο πρόσφατες εκτιμήσεις (Εφημερίδα Πρόοδος, 2/4/2007), χωρίς να έχουν υπολογίσει τις τυχόν ενστάσεις και προσφυγές στο Συμβούλιο της Επικρατείας, αναφέρουν ότι το νέο εργοστάσιο δεν μπορεί να είναι έτοιμο πριν το 2012. Μέχρι να λειτουργήσει όμως η νέα μονάδα, η Δ.Ε.Η. πρέπει να έχει βρει τρόπο να καλύψει τις ανάγκες που ολοένα και αυξάνονται. Για το λόγο αυτό υπάρχουν προτάσεις για την ενίσχυση του εργοστασίου στη Σορωνή για την κάλυψη των αναγκών της Ρόδου και των διασυνδεδεμένων νησιών σε ηλεκτρική ενέργεια για 5 χρόνια τουλάχιστον. Ωστόσο, εκτιμάται πως η λύση αυτή δεν επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών.

Η αύξηση των αναγκών σε ενέργεια τα τελευταία χρόνια έχει καλυφθεί εν μέρει με τη δημιουργία τριών μεγάλων αιολικών πάρκων στο νησί. Συγκεκριμένα η πρώτη μονάδα έχει εγκατασταθεί στη θέση Σταυρωτή / Βίγλα / Κατανιά του Δήμου Νότιας Ρόδου (17,85 MW), η δεύτερη στη θέση Πιθανίτης του Δήμου Ατταβύρου Ρόδου (12 MW) και η τρίτη στη θέση Κουτσούτης στο Δήμο Αρχαγγέλου Ρόδου (11,05 MW).

Οι άδειες παραγωγής που έχουν εκδοθεί για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας στο νησί της Ρόδου φαίνονται στον Πίνακα 20 (Παράρτημα Ι). Στην πλειοψηφία τους αφορούν σε μονάδες αξιοποίησης της αιολικής ενέργειας.

2.5.8 Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας παραγωγής είναι ο κατεξοχήν πιο ανεπτυγμένος και παρουσιάζει το μεγαλύτερο ποσοστό απασχόλησης σε σχέση με τους άλλους δύο τομείς. Το 75,75% του συνολικού πληθυσμού του νησιού απασχολείται στο

συγκεκριμένο τομέα, από τα υψηλότερα στη χώρα και με συνεχώς αυξητική τάση, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την αύξηση της τελευταίας δεκαετίας που ξεπέρασε το 4%.

Ο τομέας περιλαμβάνει εκτός από τον τουρισμό με τη στενή έννοια (ξενοδοχεία, εστιατόρια), το εμπόριο, τις επισκευές, τις μεταφορές, αποθήκευση και επικοινωνίες, τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και τις λοιπές υπηρεσίες (Διοίκηση, Δημόσια Τάξη, Άμυνα, Εκπαίδευση, Υγεία -Πρόνοια, προσωπικές υπηρεσίες, γραφεία μελετών κ.ά.).

Εμπόριο - Υπηρεσίες

Το εμπόριο στη Ρόδο παρακολουθεί την εξέλιξη της γενικότερης τουριστικής δραστηριότητας, τόσο σε επίπεδο απασχόλησης, όσο και σε επίπεδο είδους και αριθμού καταστημάτων.

Η γεωγραφική συγκέντρωση του εμπορίου εστιάζεται στη βόρεια περιοχή της νήσου, κατά κύριο λόγο στην πόλη της Ρόδου και στις παράκτιες τουριστικές περιοχές. Το λιανικό εμπόριο αποτελεί την κατεξοχήν δραστηριότητα αυτού του κλάδου. Ως προς το είδος των καταστημάτων, το λιανικό εμπόριο εμφανίζει μια έντονη γεωγραφική διασπορά στις ως άνω περιοχές, με μικρού μεγέθους καταστήματα από την άποψη του αριθμού απασχολούμενων. Επίσης, εμφανίζει μια αξιόλογη παρουσία καταστημάτων εξειδικευμένων και σπανίων ειδών. Ένα μεγάλο μέρος των καταστημάτων αποτελούν τα σχετικά με το εμπόριο ειδών λαϊκής τέχνης, κοσμημάτων, ειδών ένδυσης και υπόδησης, ποτών και τροφίμων. Τελευταία εκδηλώνονται τάσεις συγκέντρωσης του λιανικού εμπορίου σε υπεραγορές και πολυκαταστήματα και δεν αποκλείεται μια τέτοια ενίσχυση της τάσης αυτής στα προσεχή χρόνια.

Βάσει των στοιχείων της Ε.Σ.Υ.Ε. το μητρώο των επιχειρήσεων για το έτος 2005 παρουσιάζεται στον Πίνακα 21 (Παράρτημα Ι), όπου φαίνεται ξεκάθαρα η τάση συγκέντρωσης των εμπορικών επιχειρήσεων στο βόρειο τμήμα του νησιού.

Από τα στοιχεία του Εμπορικού Επιμελητηρίου Δωδεκανήσου για το έτος 2005, η καταμέτρηση των επιχειρήσεων ανά τμήμα ανέδειξε ότι στο εμπορικό τμήμα είναι εγγεγραμμένες 4.013 επιχειρήσεις και αντίστοιχα στο επαγγελματικό 5.647 επιχειρήσεις. Για το ίδιο έτος, για το εμπορικό τμήμα υπήρξαν 278 νέες εγγραφές και 189 διαγραφές, ενώ για το επαγγελματικό τμήμα αντίστοιχα 405 νέες εγγραφές και 342 διαγραφές επιχειρήσεων. Η εξέλιξη των επιχειρήσεων για την πενταετία 2000 – 2005, για την οποία υπάρχουν στοιχεία από το εμπορικό επιμελητήριο, ήταν αυξητική. Συγκεκριμένα, στον εμπορικό τομέα σημειώθηκε αύξηση κατά 5% και στον επαγγελματικό τομέα κατά 6,5%.

Σημαντικός παράγοντας του εμπορίου και της τοπικής οικονομίας αποτελούν οι εισαγωγές και οι εξαγωγές. Τα στοιχεία από το τελωνείο της Ρόδου δείχνουν τη μεγάλη εξάρτηση σε πρώτες ύλες και αγαθά από άλλες περιοχές της χώρας, καθώς και του εξωτερικού. Η γεωμορφολογία του νησιού, η μεγάλη απόσταση από τα σημαντικά εμπορικά κέντρα της χώρας, η έλλειψη ικανοποιητικού αριθμού μέσων μεταφοράς, το περιορισμένο δίκτυο μεταφορών, καθώς και η έλλειψη ικανοποιητικού αριθμού υποδομών έχουν περιορίσει τη δυνατότητα αξιοποίησης των φυσικών πόρων του νησιού και έχουν κάνει επιτακτική την εισαγωγή μεγάλου όγκου αγαθών για την κάλυψη των αναγκών του τοπικού πληθυσμού. Για το έτος 2008, η συνολική αξία των αγαθών που είχαν εισαχθεί μόνο από τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πλησίαζε τα 66.000.000 ευρώ, ενώ το αντίστοιχο ποσό από τις εξαγωγές προς αυτές τις χώρες είναι μόλις 3.000.000 ευρώ. Αναλυτικά οι εισαγωγές και εξαγωγές από το Τελωνείο της Ρόδου φαίνονται στους Πίνακες 24 και 25 (Παράρτημα Ι).

Μεταφορές – Επικοινωνίες

Η Ρόδος, καθώς και πολλά από τα νησιά του Νομού, παρουσιάζει ακόμα ελλείψεις στις υποδομές που θεωρούνται απολύτως απαραίτητες για την έξοδό της από την απομόνωση. Οι ελλείψεις αυτές γίνονται περισσότερες αισθητές σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης (π.χ. ιατρική περίθαλψη ή εισαγωγή σε νοσοκομείο).

Τα δρομολόγια των πλοίων, ιδίως τους χειμερινούς μήνες, είναι ελάχιστα, ενώ κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου, η μεγάλη πληρότητα που παρουσιάζεται έχει ως αποτέλεσμα τα υπάρχοντα δρομολόγια να μην επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών. Η κατάσταση αυτή μέχρι στιγμής δεν έχει βελτιωθεί, επιφέροντας εκτός από υλικό κόστος, που είναι ιδιαίτερα υψηλό, και σοβαρές επιπτώσεις στην ομαλή εξυπηρέτηση των κατοίκων του νησιού.

Ο μη ομαλός εφοδιασμός των κατοίκων με αγαθά λόγω κακοκαιρίας και οι συχνές ελλείψεις ειδών πρώτης ανάγκης, οι οποίες οφείλονται στη δυσκολία διακίνησης των τοπικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων και αυτών της αλιείας, σε συνδυασμό με την ανυπαρξία διασύνδεσης των γειτονικών νησιών μεταξύ τους αποτελούν τις κύριες αιτίες που συμβάλλουν στην απομόνωση.

Το οδικό δίκτυο του νησιού βρίσκεται σε ικανοποιητική κατάσταση. Συγκεκριμένα, στην πόλη της Ρόδου, όπου είναι συγκεντρωμένος και ο μεγαλύτερος όγκος του πληθυσμού, παρουσιάζεται μεγάλος κυκλοφοριακός φόρτος των οδικών αξόνων που οδηγούν στο κέντρο της πόλης. Το φαινόμενο αυτό γίνεται εντονότερο τους

καλοκαιρινούς μήνες, όπου η παρουσία μεγάλου αριθμού τουριστών και συνάμα ενοικιαζόμενων αυτοκινήτων κάνουν την κίνηση στους δρόμους αρκετά δύσκολη. Κάποια μέτρα που έχει πάρει η τοπική αρχή για να λύσει το πρόβλημα (μονοδρομήσεις οδών, πεζόδρομοι, ωράριο στάθμευσης αυτοκινήτων στο κέντρο) δεν έχουν επιφέρει κάποιο σημαντικό αποτέλεσμα. Λύση στο πρόβλημα μπορεί να επιφέρει η ολοκλήρωση της διασύνδεσης τμημάτων του περιμετρικού δακτυλίου της πόλης από την περιοχή «Ζέφυρος» μέχρι την περιοχή «Κρητικά», ωστόσο μέχρι στιγμής έχει ολοκληρωθεί μόλις το αρχικό και τελικό τμήμα του δακτυλίου και υπολείπεται το τμήμα που διασχίζει την πόλη και παρουσιάζει τις μεγαλύτερες δυσκολίες.

Το οδικό δίκτυο στο υπόλοιπο τμήμα του νησιού χαρακτηρίζεται από δύο κύριους οδικούς άξονες. Ο πρώτος, που αποτελεί την εθνική οδό Ρόδου-Λίνδου και διασχίζει όλο το παραλιακό ανατολικό τμήμα του νησιού και ο δεύτερος, που αποτελεί την εθνική οδό Ρόδου-Αεροδρομίου και διασχίζει τα δυτικά παράλια του νησιού.

Η εθνική οδός Ρόδου-Λίνδου δέχεται το μεγαλύτερο κυκλοφοριακό φόρτο, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες, αφού αποτελεί τον άξονα που ενώνει τις πιο αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές, που βρίσκονται στα ανατολικά του νησιού. Το τμήμα της οδού από τη Ρόδο μέχρι το Φαληράκι έχει διανοιχτεί, με δύο λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση. Στην παρούσα φάση βρίσκονται σε εξέλιξη τα έργα διαπλάτυνσης της οδού μέχρι την περιοχή Κολύμπια, ώστε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της μεγάλης κυκλοφοριακής κίνησης, ιδιαίτερα για τους καλοκαιρινούς μήνες.

Σε αντίθεση, ο δυτικός οδικός άξονας που ενώνει την πόλη της Ρόδου με το αεροδρόμιο δεν έχει τη δυνατότητα διαπλάτυνσης, αφού διασχίζει, στο μεγαλύτερο μήκος του, πυκνοκατοικημένες περιοχές. Μια προσωρινή λύση για να αποφορτιστεί το οδικό δίκτυο από την κυκλοφοριακή φόρτιση που δημιουργείται από το αεροδρόμιο ήταν η δημιουργία της περιμετρικής οδού μήκους 12 χλμ., που ενώνει το αεροδρόμιο με την εθνική οδό Ρόδου-Λίνδου. Οριστική λύση στο πρόβλημα θα δώσει η δημιουργία της νέας αρτηρίας Ρόδου-αεροδρομίου, όπου θα χαραχθεί μια νέα οδός που θα διέρχεται από την περιοχή Κανδυλί της Ρόδου.

Το διεθνές αεροδρόμιο της Ρόδου έχει πάρει την ονομασία του από το Διαγόρα, τον αρχαίο ολυμπιονίκη από τη Ρόδο. Βρίσκεται στα δυτικά παράλια του νησιού κοντά στο χωριό Παραδείσι και απέχει 18 χλμ. από το κέντρο της πόλης της Ρόδου. Κατασκευάστηκε στις αρχές της δεκαετίας του '70 για να αντικαταστήσει το παλαιότερο στρατιωτικό αεροδρόμιο της Δαματρίας, το οποίο δεν μπορούσε να ανταπεξέλθει στις συνεχόμενα αυξημένες απαιτήσεις που επέφερε η τουριστική ανάπτυξη του νησιού.

Σύμφωνα με στοιχεία του κρατικού αερολιμένα, η κίνηση των αεροσκαφών για την τριετία 2006-2007-2008 φαίνεται στους Πίνακες 26 έως 28 (Παράρτημα Ι).

2.6 Κοινωνικός Εξοπλισμός

2.6.1 Εκπαίδευση

Οι υποδομές εκπαίδευσης στο νησί της Ρόδου είναι ικανοποιητικές. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση εκπροσωπείται από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και τη Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών.

Η Πανεπιστημιακή Μονάδα της Ρόδου φιλοξενεί τη Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών η οποία περιλαμβάνει:

- Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.
- Το Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού σχεδιασμού.
- Το Τμήμα Μεσογειακών Σπουδών.

Περιλαμβάνει επίσης τις διοικητικές υπηρεσίες της Σχολής και των Τμημάτων, τη Βιβλιοθήκη (παράρτημα της κεντρικής βιβλιοθήκης). Στην Πανεπιστημιακή Μονάδα της Ρόδου υπάρχουν 3.114 φοιτητές από τους 11.959 που υπάρχουν συνολικά σε όλα τα τμήματα του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Η Ανωτέρα Σχολή Τουριστικών Επαγγελματιών Ρόδου (Α.Σ.Τ.Ε.Ρ.) έχει ως στόχο της την κατάρτιση στελεχών για ξενοδοχειακές, επισιτιστικές και λοιπές επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στον τουριστικό τομέα. Η φοίτηση διαρκεί επτά εξάμηνα και οι Πτυχιούχοι, διαθέτουν όλες τις απαραίτητες επιστημονικές και τεχνολογικές γνώσεις και δεξιότητες, ώστε να μπορούν να δραστηριοποιηθούν επαγγελματικά είτε ως στελέχη τουριστικών επιχειρήσεων, οργανισμών και υπηρεσιών του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, είτε ως αυτοαπασχολούμενοι.

Στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση λειτουργούν 22 Γυμνάσια, μεταξύ των οποίων ένα Μουσικό, δύο Εσπερινά και 12 Λύκεια, δύο Τεχνικά Επαγγελματικά και ένα Εσπερινό. Επίσης στο νησί λειτουργούν δύο ιδιωτικά εκπαιδευτήρια.

Από τα στοιχεία που είναι γνωστά για την περίοδο 1991 – 2001, παρατηρείται ότι υπάρχει μια συνεχόμενη αυξητική τάση του αριθμού των μαθητών του δημοτικού από το 1997 έως το 2001, ενώ ο αριθμός των μαθητών του γυμνασίου για το έτος 2001 είναι

στο ίδιο περίπου επίπεδο που ήταν το 1991. Βαθμιαία αύξηση σε αυτά τα έτη καταγράφεται για το διδακτικό προσωπικό όλων των βαθμίδων, με το διδακτικό προσωπικό του Λυκείου να παρουσιάζει ραγδαία αύξηση, που πλησιάζει το 90%. Αυτό είναι φυσικό επακόλουθο της μεγάλης αύξησης που παρουσιάζεται και στους μαθητές Λυκείου και Τ.Ε.Ε.

Ωστόσο, ο τομέας της εκπαίδευσης στο νησί αντιμετωπίζει και ορισμένα σοβαρά προβλήματα. Οι ελλείψεις υποδομών και οι δυσκολίες στην παραμονή των δασκάλων και των καθηγητών στον τόπο για μεγάλο χρονικό διάστημα αποτελούν τα σημαντικότερα από αυτά.

2.6.2 Υγεία

Αναλύοντας την υπάρχουσα κατάσταση στον τομέα της ιατρικής περίθαλψης έχουν γίνει κάποια βήματα, τα οποία δεν καλύπτουν όμως το σύνολο των αναγκών τόσο του νησιού, όσο και του Νομού. Η Ρόδος εξακολουθεί να στερείται των βασικών εκείνων λειτουργιών και υποδομών υγείας, εξ αιτίας των ελλείψεων τόσο σε ανθρώπινο ιατρικό δυναμικό, όσο και σε μηχανικό εξοπλισμό, που δεν θα παρείχαν απλά και μόνο την αναγκαία περίθαλψη στους κατοίκους του νησιού και των γειτονικών νησιών, αλλά θα κάλυπταν ουσιαστικά και τις αυξημένες ανάγκες, τις οποίες αντιμετωπίζει ο σχεδόν διπλάσιος πληθυσμός τους καλοκαιρινούς μήνες, τους μήνες δηλαδή της τουριστικής περιόδου.

Η νήσος Ρόδος διαθέτει ένα Νομαρχιακό Γενικό Νοσοκομείο, εγκατεστημένο στο Δήμο Ρόδου, δύο Κέντρα Υγείας, εκ των οποίων το ένα βρίσκεται στην Κοινότητα Αρχαγγέλου και το άλλο στην Κοινότητα Έμπωνα. Επίσης περιλαμβάνει και 14 Περιφερειακά Αγροτικά Ιατρεία, ισοκαταμεμημένα σχετικά σε όλη την έκταση της νήσου.

2.6.3 Μεταφορές

Το οδικό δίκτυο της Ρόδου διακρίνεται στο εθνικό δίκτυο, το επαρχιακό και τις λοιπές οδούς (εσωτερικό και αγροτικό οδικό δίκτυο). Σε αυτό, το Εθνικό δίκτυο προσμετρά 45 χλμ., το επαρχιακό 475 χλμ. και το υπόλοιπο δίκτυο 210 χλμ. Στο μήκος αυτό δεν προσμετράται η διάνοιξη της οδού Αεροδρομίου - Φαληράκι, η οποία έχει ολοκληρωθεί μέχρι τη διασταύρωση με την Εθνική Οδό Ρόδου - Λίνδου.

Το οδικό δίκτυο κρίνεται γενικά ανεπαρκές, όχι τόσο ως προς την έκτασή του και την ολοκλήρωση των περιμετρικών κύριων και εγκάρσιων οδικών αξόνων, όσο ως προς την δυνατότητα να εξυπηρετήσει, κατά γεωγραφικές περιοχές, τον υφιστάμενο και προβλεπόμενο κυκλοφοριακό φόρτο.

- Στην Εθνική Οδό Ρόδου - Λίνδου, τουλάχιστον ως το Φαληράκι, υπάρχει κορεσμός, παρά την διαπλάτυνσή της από δύο σε τέσσερις λωρίδες κυκλοφορίας, λόγω του βαρύ φόρτου, της τουριστικής κίνησης, της εγκατάστασης τουριστικών υποδομών και της εκατέρωθεν γραμμικής εγκατάστασης χρήσεων πολλαπλού χαρακτήρα (εμπόριο, χονδρεμπόριο, βιοτεχνίες, κατοικία, β' κατοικία, υπηρεσίες κ.λπ.). Αποτελεί παράλληλα την κύρια οδική προσπέλαση προς τις κεντρικές λιμενικές εγκαταστάσεις (βαριά εμπορεύματα και μεταφορική κίνηση). Οι εργασίες που γίνονται για την διαπλάτυνση του οδικού δικτύου σε τέσσερις λωρίδες για το νέο τμήμα από το Φαληράκι μέχρι και τον Αρχάγγελο θα συμβάλουν στην αποσυμφόρτησή του, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες με την αυξανόμενη κίνηση.
- Ο Β' άξονας Ρόδου - Καμείρου, είναι ήδη κορεσμένος, τουλάχιστον ως την Κρεμαστή. Ο νέος εγκάρσιος οδικός άξονας Παραδείσι - Κοσκινού (έχει ολοκληρωθεί μέχρι την Εθνική οδό Ρόδου - Λίνδου), ελάχιστα έχει αποσυμφορήσει τον τοπικό κυκλοφοριακό φόρτο από Κρεμαστή προς Ρόδο, όπου η πυκνότητα χρήσεων πολλαπλού χαρακτήρα και η ύπαρξη μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων δεν εξυπηρετείται λειτουργικά από το νέο άξονα.

Η προοπτική δημιουργίας ΒΙ.ΠΕ. ή ΒΙΟ.ΠΑ. εγγύς του πιο πάνω εγκάρσιου άξονα, θα αποσυμφορήσει τις υπάρχουσες βιοτεχνικές - μεταποιητικές συγκεντρώσεις γύρω από το λιμάνι, αλλά το πρόβλημα της προσπέλασης προς το κεντρικό λιμάνι θα οξυνθεί.

Με τα έργα οδοποιίας του Α' και Β' Κ.Π.Σ. και των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών, βελτιώθηκαν οι περιμετρικοί οδικοί άξονες (π.χ. Κατταβιά- Απολακκιά) και ο εγκάρσιος άξονας Λάρδος- Άγιος Ισίδωρος (στο τμήμα Λάερμα - Άγιος Ισίδωρος). Κρίνεται σκόπιμη πάντως στο άμεσο μέλλον η βελτίωση του άξονα Καλαμώνα - Ψίνθου - Αφάντου (το υπόλοιπο τμήμα χρηματοδοτήθηκε από το Α' ΚΠΣ), καθώς και του ορεινού "κάθετου" άξονα Κατταβιά - Απόλλωνα - Ψίνθου - Μαριτσών μήκους 100 χλμ.

Με βάση τη μέχρι σήμερα τουριστική ανάπτυξη του νησιού και τη χωρική κατανομή της κατά την τουριστική περίοδο, ο κυκλοφοριακός φόρτος που οφείλεται στους διαμένοντες τουρίστες (ενοικιάσεις, εκδρομές) και στους ημερήσιους επισκέπτες

(εκδρομείς), δημιουργεί πρόσθετα 2.000 περίπου κινήσεις οχημάτων ημερησίως και περισσότερες από 5.000 σε ημέρες αιχμής (ECOMOST).

Η περισσότερη από την πιο πάνω κίνηση συγκεντρώνεται κυρίως στον άξονα Ρόδου - Λίνδου (420.000 επισκέπτες ετησίως στη Λίνδο και το Ασκληπιείο και 220.000 επισκέπτες ετησίως προς Ιαλυσό - Κάμειρο). Μεγάλο ποσοστό τουριστών χρησιμοποιεί μηχανάκια (100.000 σε σύνολο 3.000.000 εκδρομικών κινήσεων ετησίως). Δεν είναι τυχαίος ο υψηλός απολογισμός ατυχημάτων στην Ρόδο, οφειλόμενα κυρίως σε ατυχήματα με μηχανάκια.

Η πιο πάνω κίνηση προστίθεται στην τοπική κίνηση, που εμφανίζεται αυξημένη κυρίως κατά τους θερινούς μήνες αιχμής (15.000 - 20.000 κινήσεις οχημάτων ημερησίως).

Ο σταθμός υπεραστικών λεωφορείων βρίσκεται στο Μαντράκι, στο κέντρο της Ρόδου. Το δίκτυο κάλυψης των γραμμών είναι ικανοποιητικό, με ελλείψεις να παρουσιάζονται στις απομακρυσμένες περιοχές του νησιού. Επίσης, τους καλοκαιρινούς μήνες ο αριθμός των δρομολογίων κρίνεται ανεπαρκής. Υπάρχει μελέτη για τη μεταφορά του σταθμού, όπου ο δήμος έχει προεπιλέξει δύο σημεία για τη μεταφορά και δημιουργία νέου σταθμού. Το ένα βρίσκεται κοντά στην οδό Καναδά, όπου όμως ο κυκλοφοριακός φόρτος είναι έντονος και η επιβάρυνση θα είναι σημαντική και το δεύτερο στο μηχανοστάσιο του Δήμου στην Ασγουρού, με σημαντικό μειονέκτημα την απόσταση από το κέντρο της πόλης.

Οι θαλάσσιες μεταφορές εξασφαλίζουν σε μεγάλο βαθμό τη σύνδεση της Ρόδου με την ηπειρωτική Ελλάδα. Το μεγαλύτερο μέρος της επιβατικής κίνησης (80%) συγκεντρώνει η γραμμή οχηματογωγών από και προς τον Πειραιά, η οποία εκτελεί τακτικά δρομολόγια καθημερινά (τουλάχιστον κατά τη θερινή περίοδο). Το λιμάνι της Ρόδου, στην πόλη της Ρόδου, εξυπηρετεί τόσο τα επιβατηγά όσο και τα εμπορικά πλοία. Τα οχηματογωγά της γραμμής Ρόδου - Πειραιά μεταφέρουν και τα περισσότερα προϊόντα, που διακινούνται με φορτηγά αυτοκίνητα (τρόφιμα, συσκευές, ενδύματα κ.ά.). Υπάρχει γραμμή Ρόδου – Πειραιά, χωρίς ενδιάμεσους σταθμούς, καθώς και γραμμές με ενδιάμεσους σταθμούς σε διάφορα νησιά της Δωδεκανήσου, ενώ υπάρχει και γραμμή για Σύρο και Κρήτη (Άγιο Νικόλαο και Σητεία).

Στις υπερτοπικές αυτές γραμμές πρέπει να προστεθούν οι παράκτιες συγκοινωνίες με προορισμό τη Σύμη, τη Λίνδο, τη Χάλκη, την Τήλο, το Καστελόριζο, τη Λέρο, την Πάτμο και τους Λειψούς με μικρά πλοία τύπου καταμαράν καθημερινά το καλοκαίρι. Επίσης, πρέπει να ληφθούν υπόψη τα κρουαζιερόπλοια που φθάνουν κατά 10/ημέρα τη

θερινή περίοδο και τα σκάφη αναψυχής (περίπου 100-200), που ελλιμενίζονται στο Μανδράκι της πόλης της Ρόδου, με κίνηση 40 σκαφών/ημέρα.

Η Ρόδος δεν διαθέτει ακόμα οργανωμένη μαρίνα, η οποία όμως έχει προγραμματιστεί και χωροθετηθεί στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο της πόλης της Ρόδου. Η μαρίνα αυτή δεν χωροθετείται στο Μανδράκι, που μέχρι τώρα χρησιμεύει για τον ελλιμενισμό των σκαφών αναψυχής, αλλά σε απόσταση ενός (1) χλμ. νοτιοανατολικά του Μανδρακίου. Οι ανάγκες υπολογίζονται σε 800-1000 πρόσθετες θέσεις ελλιμενισμού (έκταση 50 Ηα) και καθημερινή εξυπηρέτηση 3.000 ατόμων (χρήστες και εργαζόμενοι).

Για τη μεταφορά τσιμέντου, σιδήρου, σιτηρών, πετρελαιοειδών και αναλόγου φύσεως υλικών χρησιμοποιούνται ειδικά εμπορικά πλοία ή δεξαμενόπλοια. Τα πετρελαιοειδή στη Ρόδο μεταφέρονται από το λιμάνι της πόλης για τη Δ.Ε.Η. (για τα εργοστάσιά της στη Πόλη της Ρόδου και στη Σορωνή), για την ΕΚΟ και άλλες εταιρίες στις εγκαταστάσεις τους σε απόσταση 4χλμ. από την πόλη, στο δρόμο προς Φαληράκι.

Οι αεροπορικές συγκοινωνίες εξασφαλίζονται από το αεροδρόμιο της Ρόδου (Διαγόρας), που έχει σύγχρονο αερολιμένα, ικανό να ανταποκρίνεται στις αυξημένες ανάγκες κίνησης της νήσου. Το αεροδρόμιο εξυπηρετεί τόσο τις εσωτερικές γραμμές, όσο και τις πτήσεις του εξωτερικού, με ικανότητα να δέχεται και μεγάλα αεροσκάφη τύπου BOEING και AIRBUS. Εκτός από τα τακτικά καθημερινά δρομολόγια εξυπηρετεί και πτήσεις “τσάρτερ”, που καλύπτουν μεγάλο μέρος της τουριστικής κίνησης.

2.6.4 Τηλεπικοινωνίες

Το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο στο νησί της Ρόδου έχει εκσυγχρονισθεί στο μεγαλύτερο μέρος του, μέσω της ανάπτυξης νέων υποδομών που μπορούν να δημιουργήσουν εναλλακτικούς δρόμους σύνδεσης με όλη τη χώρα.

Με τη βελτίωση της τηλεπικοινωνιακής υποδομής είναι δυνατό να επιτευχθεί η εφαρμογή εξειδικευμένων εφαρμογών π.χ. τηλεϊατρική και τηλεεκπαίδευση, τα οποία είναι σημαντικά για το γεωγραφικά δυσπρόσιτο νησί.

Η βελτίωση της πρόσβασης της Δωδεκανήσου σε σύγχρονες τηλεπικοινωνιακές υποδομές θα βελτιώσει αισθητά το επίπεδο ζωής των κατοίκων και θα βοηθήσει τη συγκράτηση του πληθυσμού στα νησιά.

Τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα του νησιού, που αποτελούν και πόλους τουριστικής δραστηριότητας, έχουν εκσυγχρονίσει τις τηλεπικοινωνιακές τους υποδομές με την τοποθέτηση ψηφιακών γραμμών και ευρυζωνικού δικτύου, που δίνει τη δυνατότητα

μεταφοράς πληροφορίας σε ελάχιστο χρόνο. Συγκεκριμένα, όλη η πόλη της Ρόδου και όλο το Βόρειο τρίγωνο του νησιού έχουν εκσυγχρονίσει τα δίκτυά τους, καθώς και κάποιοι μεμονωμένοι τουριστικοί πυρήνες όπως η Λίνδος, το Γεννάδι κ.α. Ωστόσο, υπάρχουν πολλές περιοχές στο νησί που, λόγω της γεωγραφικής τους θέσης, είναι απομονωμένες και λόγω της μη ύπαρξης τουριστικής ανάπτυξης, παρουσιάζουν προβλήματα και ελλείψεις σε σχέση με την τηλεπικοινωνιακή τους υποδομή.

2.6.5 Οργανωμένες βιομηχανικές περιοχές

Στο νησί δεν υπάρχει οργανωμένη Βιομηχανική Περιοχή. Οι κύριες Βιομηχανικές ζώνες συγκεντρώνονται εγγύς του οδικού άξονα Ρόδου – Λίνδου και στο νέο οδικό άξονα Παραδείσι – Φαληράκι, δημιουργώντας μια μεγάλη “άτυπη ΒΙ.ΠΕ.”, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει σωστή οργάνωση του χώρου και της προσφοράς γης.

Η δημιουργία ΒΙ.ΠΕ. στην παραπάνω περιοχή θα λύσει πολλά προβλήματα των επενδυτών, ενώ παράλληλα θα προστατεύσει το περιβάλλον. Βρίσκεται μακριά από κατοικημένες περιοχές και δίπλα στον αυτοκινητόδρομο που οδηγεί και στο λιμάνι της Ρόδου. Η συγκεκριμένη θέση έχει τις δυνατότητες να εξελιχθεί στη μεγαλύτερη οργανωμένη βιομηχανική περιοχή της νησιωτικής χώρας, αφού οι δυνατότητες που υπάρχουν για επέκταση είναι πολύ μεγάλες. Επίσης, στην ίδια περιοχή μπορεί να ιδρυθεί ζώνη χονδρεμπορίου και χώρων αποθήκευσης, γεγονός που θα στηρίξει ακόμα περισσότερο τη ΒΙ.ΠΕ.

Παλαιότερα, η βιομηχανική περιοχή βρισκόταν εντός της πόλης, συγκεκριμένα στην παραλιακή περιοχή της Ακαντιάς, που τοποθετείται στο νοτιοδυτικό άκρο της πόλης. Η εγγύτητα της περιοχής με το λιμάνι της Ρόδου, οδήγησε στη δημιουργία σημαντικών βιομηχανικών και μικρότερων βιοτεχνικών μονάδων (Κ.Α.Ι.Ρ., Αλευρόμυλοι Ρόδου κ.α.). Ωστόσο, η συγκεκριμένη βιομηχανική περιοχή βρέθηκε εγκλωβισμένη ανάμεσα στις κατοικίες της πόλης και τη θάλασσα, χωρίς να υπάρχει κάποια διέξοδος για επέκταση. Φυσικό επακόλουθο ήταν να δημιουργηθούν αρκετά προβλήματα στην πόλη της Ρόδου, με σημαντικότερο τη ρύπανση και την κυκλοφοριακή συμφόρηση. Η απόφαση για τη δημιουργία της νέας μαρίνας της Ρόδου στην περιοχή είχε ως αποτέλεσμα το κλείσιμο ή την απομάκρυνση όλων των βιομηχανικών μονάδων και το ίδιο αναμένεται να γίνει και με τις βιοτεχνικές μονάδες (ένας σημαντικός αριθμός έχει ήδη απομακρυνθεί), αφού θα αλλάξει η χρήση γης.

2.7 Οικιστική Ανάπτυξη

2.7.1 Δίκτυο αστικών κέντρων

Η νήσος Ρόδος, αποτελείται από 10 Δήμους (Ρόδου, Αρχάγγελου, Αφάντου, Αταβύρου, Ιαλυσού, Καλλιθέας, Καμείρου, Λινδίων, Νότιας Ρόδου και Πεταλουδών), 43 δημοτικά διαμερίσματα και 61 οικισμούς. Ανήκει στην Επαρχία Ρόδου του Νομού Δωδεκανήσου, στην οποία εκτός από τη νήσο Ρόδο ανήκουν και οι Δήμοι Σύμης, Χάλκης, Μεγίστης των ομώνυμων νησιών, καθώς και ο Δήμος Μεγάλο Χωριό της νήσου Τήλου.

Το σύνολο του Νομού Δωδεκανήσου υπάγεται, μαζί με το Νομό Κυκλάδων, στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, με έδρα τη Σύρο.

Σύμφωνα, με τις Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης του Νομού Δωδεκανήσου του ΥΧΟΠ - 1984, προτείνεται η ακόλουθη διάρθρωση οικιστικού συστήματος, που χαρακτηρίζεται από την κυρίαρχη θέση του ενός και μοναδικού οικισμού 1ου επιπέδου, της πόλης της Ρόδου, στο σύνολο των οικισμών της. Απουσιάζει οικισμός 2ου επιπέδου, ενώ υπάρχουν 4 οικισμοί 3ου επιπέδου (Κρεμαστή, Αρχάγγελος, Έμπωνας, Γεννάδιο), 9 οικισμοί 4ου επιπέδου και 47 οικισμοί 5ου επιπέδου. Διαπιστώνεται μια ισόρροπη γεωγραφική κατανομή των οικισμών αυτών, η οποία τείνει να διατηρηθεί και στο μέλλον.

Η πόλη της Ρόδου βρίσκεται στο βορειότερο άκρο του νησιού. Αποτελεί το μεγαλύτερο αστικό κέντρο του Νομού με 117.007 κατοίκους. Το σχήμα της είναι τριγωνικό, σχηματίζοντας μια μύτη στο βορρά, έτσι οι παραλίες και τα λιμάνια της κατανέμονται ανατολικά και δυτικά.

Πίνακας 2-16: Πλήθος οικισμών κατά ενότητα και επίπεδο

α/α	Οικιστική Ενότητα	Επίπεδο					
		1ο	2ο	3ο	4ο	5ο	Σύνολο
1.	Ρόδου	1			2	2	5
2.	Κρεμαστής			1	2	10	13
3.	Αρχάγγελου			1	2	8	11
4.	Έμπωνα			1	1	10	12
5.	Γενναδίου			1	2	17	20

Πηγή: ΠΕ.ΧΩ Δωδεκανήσου

➤ Πόλη της Ρόδου

Η Ρόδος είναι Νομαρχιακό διοικητικό κέντρο και κέντρο εξυπηρητήσεων του σύνθετου χώρου της ενότητάς της, καθώς και κέντρο διαπεριφερειακών ανταλλαγών (Εμπορίου, Αναψυχής, Τουρισμού και Κοινωνικών Υπηρεσιών και Πολιτιστικών Υποδομών) ανάλογων του διοικητικού της ρόλου και της πληθυσμιακής δυναμικότητάς της. Αποτελεί επίσης κέντρο Εκπαίδευσης, Έρευνας και Τεχνολογίας, συγκοινωνιακό κόμβο και περιφερειακό λιμάνι.

➤ Δίπολο Κρεμαστής – Ιαλυσού

Αποτελεί το σημαντικότερο αστικό κέντρο της δυτικής Ρόδου, όπου συγκεντρώνονται αρκετές νευραλγικές δραστηριότητες του νησιού. Πέρα από τουριστικό και παραθεριστικό κέντρο με σημαντικές υποδομές, στην περιοχή χωροθετείται το εργοστάσιο παραγωγής ενέργειας του νησιού, καθώς επίσης και το αεροδρόμιο. Η Ιαλυσός αποτελεί το μεγαλύτερο οικισμό του νησιού, μετά από αυτόν της Ρόδου.

➤ Καλλιθέα – Φαληράκι

Η Καλλιθέα αποτελεί σημαντικό πόλο τουρισμού, λόγω του συγκροτήματος ιαματικών πηγών Θέρμες. Τα ιαματικά λουτρά, που κατασκευάστηκαν από την εποχή της Ιταλοκρατίας, δεν βρίσκονται πλέον σε λειτουργία, αλλά τα τελευταία χρόνια τα κτήρια και οι υποδομές έχουν συντηρηθεί.

Το Φαληράκι αποτελεί έναν αμιγώς τουριστικό οικισμό, που δημιουργήθηκε και άκμασε τα τελευταία τριάντα χρόνια. Χαρακτηρίζεται από τα μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα και το μεγάλο αριθμό τουριστικών καταστημάτων εμπορικής χρήσης.

➤ Αφάντου

Αποτελεί έναν από τους παλαιότερους οικισμούς της Ρόδου. Είναι χτισμένο σε μια φυσική κοιλότητα του εδάφους και με πληθυσμό 6.000 περίπου κατοίκων, κατατάσσεται στους οικισμούς 4^{ου} επιπέδου της νήσου. Οι κάτοικοι της περιοχής ασχολούνται κυρίως με δραστηριότητες που αφορούν στον πρωτογενή τομέα, αφού η περιοχή φημίζεται για τα πορτοκάλια και το λάδι που παράγει.

➤ Αρχάγγελος

Όπως και με τα Αφάντου, η Αρχάγγελος αποτελεί έναν από τους παλαιότερους οικισμούς της νήσου. Αποτελεί μια σημαντική κωμόπολη, που χαρακτηρίζεται από τα γεωργικά προϊόντα ποιότητας και την έντονη αλιευτική και ιχθυοκαλλιεργητική δραστηριότητα.

➤ Ψίνθος – Αρχίπολη – Έμπωνα

Είναι μικροί ορεινοί οικισμοί, με έντονο το παραδοσιακό στοιχείο. Η ενασχόληση των κατοίκων αφορά αποκλειστικά στον πρωτογενή τομέα, ενώ ο οικισμός της Έμπωνας φημίζεται και για το γλυκό κρασί που παράγει.

➤ Λίνδος

Η Λίνδος έχει χαρακτηριστεί διατηρητέο μνημείο, κρατώντας στο ακέραιο το παραδοσιακό της χρώμα. Είναι ένας μικρός οικισμός και σημαντικός αρχαιολογικός χώρος, όπου τους θερινούς μήνες αποτελεί έντονο τουριστικό πόλο.

➤ Γεννάδι – Λαχανιά

Πρόκειται για παραθαλάσσιους οικισμούς που βρίσκονται στο νότιο ανατολικό άκρο του νησιού. Οι οικισμοί αυτοί έχουν έντονο παραδοσιακό στοιχείο και τοποθετούνται σε μια περιοχή μεγάλου φυσικού κάλλους. Η εγγύτητα του Γενναδίου με τη Λίνδο έχει συμβάλει στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Αυτό γίνεται άμεσα αντιληπτό από το μεγάλο πλήθος ξενοδοχειακών μονάδων που έχουν δημιουργηθεί.

Η Λαχανιά αποτελεί έναν παραδοσιακό οικισμό με έντονη γεωργική δραστηριότητα.

2.7.2 Προγράμματα Οικιστικής Ανάπτυξης και Αποκατάστασης

Οι σημαντικότερες θεσμικές παρεμβάσεις που αφορούν στο σχεδιασμό και τον έλεγχο των χρήσεων γης, καθώς και στην προστασία του δομημένου περιβάλλοντος είναι (ΥΠΕΧΩΔΕ, Δ/νση Πολεοδομικού Σχεδιασμού):

- **Χωροταξικές μελέτες** : Ειδική Χωροταξική Μελέτη Νήσου Ρόδου (υπό εκπόνηση).
- **Ζώνες Οικιστικού Ελέγχου - ΖΟΕ** :
Αφάντου : Περιοχή Κολυμπίων - ΦΕΚ 715/Δ/88

Λάρδου : Περιοχή Κ. Λάρδου - ΦΕΚ 281/Δ94

- **Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια**

Εγκεκριμένα:

Οικισμός Ρόδου	ΦΕΚ 193/Δ/87
Παραδεισίου	ΦΕΚ 172/Δ/90
Κρεμαστή	ΦΕΚ 169/Δ/90
Κοσκινού	ΦΕΚ 42/Δ/95
Ιαλυσός	ΦΕΚ 1052/Δ/94
Αρχάγγελος	ΦΕΚ 45/Δ/95
Φαληράκι	ΦΕΚ 721/Δ/94

Σε εξέλιξη :

Αφάντου

- **Πολεοδομικές μελέτες επέκτασης και αναθεώρησης**

Εγκεκριμένες :

A. Επέκταση

Ανάληψη - Ροδίτι ΦΕΚ 403/Δ/94

B. Αναθεώρηση

Ρόδος

Ιαλυσός

- **Πράξεις εφαρμογής**

Κάλαθος, Θεολόγος (σε εξέλιξη)

- **Πολεοδομικές Μελέτες Οικισμών με πληθυσμό μικρότερο από 2.000 κατοίκους**

Εγκεκριμένες :

Κάλαθος, Θεολόγος, Απολακκιά

Σε εξέλιξη

Μάσαρη, Λάρδος, Σορωνή

Χαράκι, Κιοτάρι (εγκρίθηκαν από ΣΧΟΠ)

2.8 Γεωγραφική Κατανομή και Χωροταξική Οργάνωση

2.8.1 Ζώνες τουριστικής ανάπτυξης

Η Ρόδος αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους τουριστικούς προορισμούς της χώρας μας. Αποτελεί ένα χαρισματικό νησί με ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές. Διαθέτει πληθώρα παραλιών, όρμων και κολπίσκων με καταγάλανα καθαρά νερά, τόσο στην Ανατολική πλευρά, που βρέχεται από τη Μεσόγειο θάλασσα, όσο και δυτικά στο Αιγαίο Πέλαγος. Η ελκυστικότητα της Ρόδου δεν εξαντλείται μόνο σε θαλασσινά τοπία, αλλά διαθέτει και ιδιαίτερα πλούσια ενδοχώρα και οι ορεινοί της όγκοι (Ατάβυρος, Προφήτης Ηλίας, κλπ.), τα καταπράσινα δάση της (Πεταλούδες, Προφήτης Ηλίας, Κρητηνία, κ.λπ.), τα ποτάμια της, συνδυασμένα με φαράγγια σπάνιας φυσικής ομορφιάς, προσφέρουν στον επισκέπτη ευχάριστη διαμονή, με εντυπωσιακές εναλλαγές λόγω των φυσικών και πολιτιστικών πόρων που διαθέτει.

Ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει αρχαιολογικά ευρήματα, οικισμούς και οχυρώσεις, αρχαία θέατρα και ναούς, θρησκευτικά μνημεία, πύργους, φρούρια, καθώς και να επισκεφθεί αρχαιολογικά και λαογραφικά μουσεία, ενώ συγχρόνως έχει τη δυνατότητα να είναι μάρτυρας της αναβίωσης παραδοσιακών εθίμων. Στη Ρόδο προσφέρονται περισσότερες από 73.000 κλίνες σε ξενοδοχειακά συγκροτήματα όλων των κατηγοριών και ενοικιαζόμενα διαμερίσματα και δωμάτια. Η Ρόδος προσφέρεται για ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, όπως :

- Οικολογικός - Περιβαλλοντικός Τουρισμός
- Αγροτουρισμός
- Θαλάσσιος Τουρισμός
- Συνεδριακός Τουρισμός

που θεωρείται ότι παρουσιάζουν πλεονεκτήματα για το Νησί και μπορούν να προσελκύσουν επενδυτές.

Οι κύριες ζώνες τουριστικής ανάπτυξης του Νησιού είναι η Ρόδος, η Ιαλυσός, η Λίνδος λόγω των σπουδαίων αρχαιολογικών χώρων που διαθέτουν, το Φαληράκι, το Γεννάδι, τα Αφάντου και ο Αρχάγγελος για τις φυσικές ομορφιές τους, καθώς επίσης και η Καλλιθέα με τις πασίγνωστες ιαματικές πηγές της.

2.9 Περιβάλλον και Πολιτισμός

2.9.1 Οικοσυστήματα και βιότοποι

Η Ρόδος ανήκει στην ευμεσογειακή ζώνη βλάστησης, σύμφωνα με τη διάκριση των ζωνών (Ντάφης), όπου χρησιμοποιεί τις φυτοκοινωνικές μονάδες του συστήματος Braun - Blanquet και ακολουθεί την ταξινόμηση της βλάστησης της Νότιο-Ανατολικής Ευρώπης. Στη ζώνη αυτή και στην υποζώνη Oleo - Ceratonion, το κλίμα χαρακτηρίζεται από ανοιξιάτικες και φθινοπωρινές βροχοπτώσεις, που κυμαίνονται μεταξύ 250-550 χιλιοστά βροχής ετησίως και από μεγάλης διάρκειας (4-6 μήνες) ξηρή περίοδο. Η Ρόδος ανήκει στον κατώτερο, θερμότερο αυξητικό χώρο Oleo Ceratonietum, όπου οι φυσικές φυτοκοινωνίες έχουν από πολύ παλιά υποβαθμιστεί και εφόσον οι περιοχές δεν καλλιεργούνται γεωργικά, καλύπτονται από ενώσεις φρύγανων (*garrigue*, *tomilaris*), στις οποίες κυριαρχούν ακανθώδεις ημίθαμνοι, καθώς και διάφορα χειλανθή.

Στη Ρόδο, έχουν παρατηρηθεί τρεις βασικοί τύποι οικοσυστημάτων: τα δάση, οι θαμνώδεις εκτάσεις και οι υγρότοποι.

Τα δάση της Ρόδου καλύπτουν ένα ποσοστό περίπου 40% της επιφάνειάς της. Τα κύρια είδη που αποτελούν τη δασική βλάστηση είναι κωνοφόρα και ανήκουν στα γένη *Pinus* - πεύκα και *Cupressus* - κυπαρίσσια. Το τοπικό δασικό είδος Πεύκης είναι η τραχεία Πεύκη - *Pinus brutia*, ενώ η χαλέπιος Πεύκη *Pinus halepensis* έχει εισαχθεί από τους Ιταλούς. Όσον αφορά στα κυπαρίσσια, διακρίνονται δύο τύποι, το άγριο είδος και το καλλιεργημένο (κατακόρυφη μορφή). Χαρακτηριστικά αναφέρεται το εκτεταμένο δάσος «άγριου» κυπαρισσιού στον Έμπωνα (προστατεύεται με βάση την Υ.Α.105497/6459/1986 - ΦΕΚ 565/Β'/1986).

Οι θαμνώδεις εκτάσεις καλύπτουν ένα ποσοστό περίπου 35 % της επιφάνειάς της και αποτελούνται από δύο βασικούς τύπους οικοσυστημάτων: τις φυτοκοινωνίες των αείφυλλων πλατύφυλλων, όπου η κάλυψη είναι αρκετά πυκνή και της μακίας βλάστησης, που συντίθεται από αραιή θαμνώδη βλάστηση φρυγάνων. Βασικό είδος της μακίας βλάστησης είναι η γλιστοκουμαριά στη βόρεια πλευρά του νησιού και κατά τόπους σε μείξη με ρείκια και πουρνάρια. Οι υψηλές θαμνώδεις εκτάσεις εκτείνονται στις περισσότερες υγρές περιοχές στο βόρειο τμήμα του νησιού και σε άλλες περιοχές σε μεγαλύτερο υψόμετρο.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον στη Ρόδο παρουσιάζουν τα φρυγανώδη οικοσυστήματα, όπου τα κυρίαρχα είδη είναι το θυμάρι, ρείκια και τα ακανθώδη είδη, τα οποία κατά κύριο λόγο εμφανίζονται στο όρος Ατάβυρος και στα νότια τμήματα του νησιού.

Το φυσικό περιβάλλον με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο νησί (τουριστική κίνηση), είναι η Κοιλιάδα των Πεταλούδων, στην περιοχή του Θεολόγου. Ο βιότοπος των πεταλούδων αποτελεί ένα μοναδικό φαινόμενο, όπου αναπαράγεται το έντομο *Panaxia quandripunctaria* Roda.

Η κοιλάδα των Πεταλούδων βρίσκεται στο βόρειο τμήμα του νησιού 26 χλμ. από την πόλη της Ρόδου και 6 χλμ. από τη δυτική ακτή, καλύπτοντας μία έκταση περίπου 60 εκταρίων. Κατά μήκος του Πελικανά ποταμού αναπτύσσεται το δάσος φυλλοβόλων, που συντίθεται με το κύριο είδος της λικιδάμβαρης – πλατάνια, στύρακες κ.α. Η περιοχή πάνω από το ποτάμι καλύπτεται από δάσος τραχείας Πεύκης - *Pinus brutia*.

Η λικιδάμβαρη είναι είδος που απαντάται μόνο στη Ρόδο, δημιουργώντας το βιότοπο αναπαραγωγής του είδους *Panaxia* sp. Η κοιλάδα των πεταλούδων δεν είναι ο μοναδικός βιότοπος αναπαραγωγής στη Ρόδο, υπάρχουν και άλλες περιοχές αναπαραγωγής, χωρίς όμως να αναπτύσσεται ο πληθυσμός τους σε αριθμό όπως στην κοιλάδα. Έχει παρατηρηθεί ότι αναπαράγεται και σε άλλα νησιά του Αιγαίου, όμως οι ανθρώπινες δραστηριότητες (αλλαγή χρήσης γης, αεροψεκασμοί για τα έντομα και το δάκο, υπεράντληση νερού), δημιούργησαν συνθήκες που εξαφάνισαν τους βιοτόπους του είδους, το οποίο είναι πολύ ευαίσθητο σε οποιαδήποτε αλλαγή.

Η περιοχή, σύμφωνα με μελέτη της UNEP (1995), πρέπει να αναδειχτεί σε οικολογική θέση αναπαραγωγής του είδους της πεταλούδας και να υπάρξει η κατάλληλη διαχείριση για την επίτευξη του στόχου αυτού. Η κοιλάδα δέχεται το χρόνο, περίπου 250.000 επισκέπτες κατά τη διάρκεια της θερινής περιόδου. Στην περιοχή ασκείται έρευνα από διάφορους φορείς σε συνεργασία με την Τοπική Αυτοδιοίκηση για την μελέτη και διατήρηση του βιοτόπου.

2.9.2 Αρχαιολογικοί χώροι και παραδοσιακοί οικισμοί

Η Ρόδος έχει ένα ποικιλόμορφο και ιδιαίτερης αξίας πολιτιστικό πλούτο, ο οποίος περιλαμβάνει μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους μείζονος σημασίας, παραδοσιακούς οικισμούς, διάφορα μεμονωμένα μνημεία της αρχαιότητας, του Μεσαίωνα και πρόσφατα (μετά το 1830). Επίσης περιλαμβάνει αρκετές περιοχές με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες στη σύζευξη δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος. Μεταξύ των ως άνω πολιτιστικών θησαυρών ξεχωρίζουν για τη σημασία τους η Παλιά Πόλη της Ρόδου, η οποία έχει χαρακτηριστεί Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς, ο αρχαιολογικός χώρος της Λίνδου

(με ένα μέσο ετήσιο αριθμό επισκεπτών της τάξης των 300 - 400 χιλιάδων την τελευταία δεκαετία) και το Μουσείο του Παλατιού του Μεγάλου Μαγίστρου (στην πόλη της Ρόδου).

Εκτός από τα ευρέως γνωστά στοιχεία του τοπικού πολιτισμού, υπάρχουν και πολλά άλλα λιγότερο γνωστά, που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων (αρχαιολογία, τέχνη και αρχιτεκτονική κλασική και μεσαιωνική, προϊστορική αρχαιολογία και τέχνη, ναοδομία βυζαντινή και μεσαιωνική, αρχιτεκτονική 19ου και 20ου αιώνα, παραδοσιακή αρχιτεκτονική, λαογραφία και μουσική). Η ανάδειξη αυτού του πολιτιστικού πλούτου επιβάλλεται να γίνει, όχι μόνο για προφανή τουριστική σκοπιμότητα, αλλά και για την περαιτέρω ανάπτυξη ενός μοναδικού σε ζωντάνια και διάρκεια, ανά τους αιώνες, τοπικού πολιτισμού.

Αυτή η μοναδικότητα της Ρόδου, ως προς τον πολιτισμό της, υπήρξε ένας καθοριστικός παράγοντας της εν γένει προόδου της. Η ξεχωριστή πολιτιστική ταυτότητα της νήσου δεν αποτυπώνεται μόνο στα στοιχεία του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, αλλά και στην καθημερινή ζωή και νοοτροπία των κατοίκων. Αυτό το στοιχείο πρέπει να κατανοηθεί σε βάθος και να καλλιεργηθεί συστηματικά, αποτρέποντας παράλληλα τον κίνδυνο της αλλοτρίωσης της πολιτιστικής ταυτότητας των κατοίκων, υπό την επίδραση του τουρισμού.

2.9.2.1 Αρχαιολογικοί χώροι

Οι αρχαιολογικοί χώροι στη Ρόδο είναι:

- Πόλη της Ρόδου 10358/24-7-195 ΦΕΚ 453/Β'/27-7-65.
- Ακρόπολη Αρχαίας Ρόδου (Μόντε Σμιθ) Φ.8472/6041/28-8-73 ΦΕΚ 252/δ'/25-9-73, Φ.65/ 12071/ 8-1-85, 1120191/8875/0010/16-11-89.
- Περιοχή Κρητικά που γειτνιάζει με την Ακρόπολη Ρόδου.
- Περιοχή Ροδινίου ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/ΑΙ/Φ22/266/9/4-3-88 (ΦΕΚ 187/Β'/6-4-88) και ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/ΑΙ/Φ22/9607/370/4-3-88.
- Νεκρόπολη Ακαντίας Β.Δ. 391/11-6-60 ΦΕΚ 86/Α'/17-6-60, Β.Δ. 791/6-10-61 ΦΕΚ 204/Α'/27-10-61, Β.Δ. 613/8-8-62 ΦΕΚ 150/Α'/18-9-62, Β.Δ. 78/22-1-61 ΦΕΚ 20/Α'/14-2-61.
- Ιαλυσός 27718/15-6-89 και Α/Φ31/25003/2501/10-5-77 ΦΕΚ 447/Β'/14-5-77. Όλη η περιοχή Ιαλυσού είναι ιστορικός τόπος 17307/21-12-65 ΦΕΚ 866/Β'/31-12-65.
- Φιλέρημος ΥΠΠΕ/ΑΡΧΑΙΟΤ/ΑΙ/Φ22/47481/2386/15-10-79 ΦΕΚ 212/Β'/1-3-80.

- Ζώνη Αρχαίας Καμείρου ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/Α/Φ31/21675/1783/16-7-73 ΦΕΚ 948/Β'/16-8-73 και ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/ΑΙ/Φ22/65139/2861Π.Ε./21-12-93 ΦΕΚ 141/Β'/3-3-94.
- Κιοτάρι Ασκληπειού. Εγγραφο για έλεγχο θεμελίων ΥΠΠΕ/ΑΡΧ/ΑΙ/Φ22/12041//420/18-3-83.
- Ερημόκαστρο Καλυθίων. Επίκειται έκδοση απόφαση. Προστατεύεται η περιοχή που περιλαμβάνεται από τον Ψαλιδοπόταμο, την εθνική και την παραλιακή οδό Ρόδου - Λίνδου και το δρόμο προς το Λαδικό.
- Λίνδος 94262/5220/28-12-59 ΦΕΚ 24/Β'/22-1-60, ΑΙ/Φ22/5932/170/30-1-81 ΦΕΚ 129/Β'/4-3-81 και Νόμος 5351/1932 “περί αρχαιοτήτων”.
- Η περιοχή Χαράκι σε ακτίνα 500 μέτρα από το μεσαιωνικό φρούριο του Φαρακλού μαζί με την χερσόνησο Οβριακή.
- Η περιοχή Πλημμύρι σε ακτίνα 500 μέτρα από το εκκλησάκι της Ζωοδόχου Πηγής.
- Κάμειρος Σκάλα, κοντά στα παραθαλάσσια ερείπια της παλαιοχριστιανικής βασιλικής.
- Κοινότητα Σιάνων Περιοχή Κυμισάλας Νόμος 5351/32 “περί αρχαιοτήτων”.
- Κοινότητα Λάρδου. Περιοχές Εξοχής και Σταφυλιάς. Εκκρεμεί κήρυξη.
- Κοινότητα Κατταβιάς. Περιοχή Βρουλιών Νόμος 5351/32 “περί αρχαιοτήτων”. Ακτίνα 500 μέτρα από περιφραγμένο αρχαιολογικό χώρο.
- Κοινότητα Θεολόγου. Περιοχή Ιερού Ερεθιμίου Απόλλωνα, σε ακτίνα 200 μέτρα από το θέατρο. Νόμος 5351/32 “περί αρχαιοτήτων”.

2.9.3 Παραδοσιακοί οικισμοί

Οι χαρακτηρισμένοι παραδοσιακοί οικισμοί από το Π.Δ. 1978 είναι:

α/α	Δημοτικό διαμέρισμα	Οικισμός
1	Αρνίθας	Αρνίθα
2	Ασκληπειού	Ασκληπειών
3	Παραδεισίου	Βάγιες
4	Θεολόγου	Επάνω Καλαμών
5	Κατταβιάς	Κατταβιά
6	Κοσκινούς	Κοσκινού
7	Ασκληπειού	Κιοτάριον

8	Σιάνων	Λακκίον
9	Λίνδου	Λίνδος
10	Μεσαναγρού	Μεσαναγρός
11	Λίνδου	Πεύκοι
12	Σαλάκου	Προφήτης Ηλίας
13	Κοιν. Προφιλίας	Προφίλια
14	Κοιν. Σιάνων	Σιάνα
15	Κοιν. Ψίνθου	Ψίνθος

2.9.4 Μεμονωμένα μνημεία

Ένας σημαντικό αριθμός από μεμονωμένα μνημεία βρίσκονται στη νήσο της Ρόδου, όπως φαίνονται στο Παράρτημα Ι.

2.9.5 Περιοχές με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες

Μεμονωμένα παραδοσιακά σύνολα και κτίσματα εκτός οικισμών με τις αποφάσεις:

Παλιά Πόλη : Μνημείο Παγκόσμιας Κληρονομιάς

Μαντράκι : Διοικητικό κέντρο

Μαράσια : Παραδοσιακές γειτονιές

Αποφάσεις χαρακτηρισμών:

- Ιαματικές πηγές Καλλιθέας: Έργο τέχνης ΥΠΠΕ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1297/25456/14-5-85 σύμφωνα με το νόμο 1469/50.
- Κτίριο φυλακών (παλαιού μεταξουργείου) κοινότητας Κατταβιάς Αγίου Παύλου Ρόδου: Ιστορικό διατηρητέο μνημείο ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/193/3298/24-1-95.
- Ξενοδοχειακό συγκρότημα Έλαφος και Ελαφίνα - Προφήτης Ηλίας Ρόδου: Ιστορικό διατηρητέο μνημείο ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1280/27994/20-5-93.

Βρίσκονται σε διαδικασία γνωμοδότησης για το χαρακτηρισμό τους ως ιστορικά διατηρητέα μνημεία τα παρακάτω:

- κτίριο των σχολείων (σήμερα στρατώνας)
- κτίριο του Fascio και της αστυνομίας (σήμερα γυμνάσιο)
- κτίριο με τα μαγαζιά, αίθουσα χορού, κινηματογράφου και εστιατορίου

- κατοικία καλογραιών πίσω από την εκκλησία
- Ο αγροτικός οικισμός Campo Chiaro στην κοινότητα Ελεούσας

2.10 Σχέδια και Προγράμματα που αφορούν την Περιοχή Μελέτης

2.10.1 Αναπτυξιακά προγράμματα

Στο Νομό εκπονούνται ένα μεγάλο πλήθος αναπτυξιακών προγραμμάτων, τα οποία καλύπτουν μία σειρά από τομείς, όπως αθλητισμός, λιμενικά έργα, μελέτες, οδοποιία, περιβάλλον-αντιπλημμυρικά, πολιτισμός, πρωτογενής τομέας, εκπαίδευση, τουρισμός, υγεία-πρόνοια, ύδρευση-αποχέτευση.

2.10.2 Θεσμοθετημένες ζώνες χρήσεων γης και περιορισμών

Οι περιοχές αυτές προστατεύονται από την ελληνική νομοθεσία, καθώς παρουσιάζουν μεγάλο οικολογικό, αισθητικό, αλλά και ιστορικό ενδιαφέρον. Σημαντικός είναι ο αριθμός των περιοχών αυτών, αλλά και η διασπορά τους σε όλη την έκταση του νησιού. Από το δίκτυο αυτό, οι περιοχές που έχουν ενταχθεί στον Εθνικό Κατάλογο αποτελούν τις θεσμοθετημένες περιοχές NATURA 2000, ενώ οι υπόλοιπες εντοπίζονται από ΠΠΣΧΑΑ ως περιοχές περιβαλλοντικής ευαισθησίας, για την κατάλληλη αντιμετώπισή τους στα διάφορα επίπεδα σχεδιασμού και προστασίας.

Πίνακας 2-17: Περιοχές NATURA

	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΕΚΤΑΣΗ (ha)
GR4210005	ΡΟΔΟΣ: ΑΚΡΑΜΥΤΗΣ, ΑΡΜΕΝΗΣΤΗΣ, ΑΤΤΑΒΥΡΟΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΖΩΝΗ (ΚΑΡΑΒΟΛΑ - ΟΡΜΟΣ ΓΛΥΦΑΔΑ)	27.514,59
GR4210006	ΡΟΔΟΣ: ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ - ΕΠΤΑ ΠΗΓΕΣ - ΠΕΤΑΛΟΥΔΕΣ	11.184,40

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Ως περιβαλλοντικής ευαισθησίας περιοχές έχουν επίσης εντοπιστεί τοπία που δεν προστατεύονται με κάποιο τρόπο. Προτείνεται έτσι η ιδιαίτερη διερεύνηση των τοπίων στα νότια παράλια του νησιού.

Οι προτάσεις διαχείρισης περιοχών NATURA 2000 μπορούν να ομαδοποιηθούν, ανάλογα με το αντικείμενό τους, ως εξής (μελέτη ΠΕ.ΧΩ. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ):

- (α) Περιοχές πίεσης οικιστικής ανάπτυξης
- (β) Περιοχές γεωργικής - βιομηχανικής ανάπτυξης
- (γ) Περιοχές ήπιας αγροτικής ή αγροτοδασικής ανάπτυξης
- (δ) Ειδικές περιοχές εξορυκτικής δραστηριότητας
- (ε) Περιοχές έντονης τουριστικής δραστηριότητας

Εικόνα 2-1: Χάρτης με τις Περιοχές Natura στη νήσο Ρόδο

Πηγή: ΠΕ.ΧΩ. Δωδεκανήσου

Οι δυνατότητες διαχείρισης χρήσεων γης στις περιπτώσεις όπου συνυπάρχουν η προστασία μιας περιοχής Natura 2000 και μιας συγκεκριμένης χρήσης μπορούν να είναι οι εξής:

(α) Εξέταση της δυνατότητας περιορισμού της χρήσης κατά το δυνατόν σε σχέση με το σύνολο των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων που αυτό συνεπάγεται και όχι μόνο των επιπτώσεων στο φυσικό περιβάλλον.

(β) Καθορισμός ζωνών της περιοχής προστασίας, ώστε να ξεχωρίζουν οι ζώνες απόλυτης προστασίας (πιο περιορισμένες), σε σχέση με αυτές όπου επιτρέπονται συγκεκριμένες χρήσεις.

(γ) Υιοθέτηση συγκεκριμένων τρόπων παραγωγικής διαδικασίας συγκεκριμένων χρήσεων γης (π.χ. τουρισμός, βιομηχανία), ώστε να δημιουργούνται ελάχιστες έως καθόλου αρνητικές επιπτώσεις.

(δ) Μείωση της ρύπανσης που προέρχεται από γεωργική δραστηριότητα, με ενίσχυση της βιολογικής καλλιέργειας.

3 ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

Το νησί της Ρόδου παρουσιάζει ορισμένα μοναδικά χαρακτηριστικά. Η ευνοϊκή γεωγραφική θέση, σε συνδυασμό με την πλούσια ιστορία, τις σπάνιες περιοχές φυσικού κάλλους, καθώς και τις οργανωμένες υποδομές αναψυχής, καθιστούν τον τόπο ως ένα σημαντικό τουριστικό και πολιτιστικό κόμβο.

Η συντριπτική πλειοψηφία των επισκεπτών που κατακλύζουν κάθε καλοκαίρι το νησί, ανήκουν στον οργανωμένο μαζικό τουρισμό, μετατρέποντας την περιοχή σε ένα από τα μεγαλύτερα τουριστικά θέρετρα της χώρας. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια έχει αποκτήσει μια ιδιαίτερη δυναμική, έστω σε περιορισμένο ποσοστό, η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, ώστε να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά τα προβλήματα και οι αδυναμίες που παρουσιάζονται από τη μαζικοποίηση του τουρισμού.

3.1 Τουριστικοί Πόροι

Η Ρόδος, το μεγαλύτερο νησί από τα Δωδεκάνησα, αποτελεί ένα από τα πιο κοσμοπολίτικα νησιά της χώρας, με επισκέπτες που καταφθάνουν τη μεγαλύτερη διάρκεια του χρόνου από όλα τα μέρη του κόσμου. Το νησί ασκεί τη γοητεία του στον επισκέπτη, αφού συνδυάζει τη μακραίωνη ιστορία με τις πλούσιες φυσικές ομορφιές.

Οι επιλογές που προσφέρονται είναι άφθονες. Από τη βόλτα στους δρόμους της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου στη βραδινή διασκέδαση. Από τις ακτές του νησιού στις καταπράσινες πλαγιές της ενδοχώρας. Από τα πολυσύχναστα τουριστικά παράλια στα ήσυχα παραδοσιακά ορεινά χωριά.

Η τουριστική υποδομή είναι αρκετά καλή για τα Ελληνικά δεδομένα και προσφέρει στον επισκέπτη όλες τις ανέσεις και τις επιλογές, ώστε η διαμονή στο νησί να είναι όσο το δυνατό πιο ευχάριστη.

3.1.1 Φυσικοί πόροι – πόλοι τουριστικής έλξης

Παρά την έντονη τουριστική ανάπτυξη και τις πολυάριθμες υποδομές που έχουν κατασκευαστεί, υπάρχουν ακόμη στη Ρόδο περιοχές που έχουν επηρεαστεί ελάχιστα ή και καθόλου από το πρότυπο του μαζικού τουρισμού. Σε αυτές ακριβώς τις περιοχές, τα φυσικά οικοσυστήματα παραμένουν σχεδόν αδιατάρακτα και αποτελούν πόλους τουριστικής έλξης.

Όρος Ατάβυρος και Ακραμύτης, ακρωτήριο Αρμενιστής, παραλία Απολακκιάς

Οι περιοχές αυτές βρίσκονται στο δυτικό μέρος της Ρόδου και έχουν περιληφθεί στο δίκτυο προστατευμένων περιοχών Natura 2000 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Ατάβυρος είναι ένα γυμνό βουνό με υψόμετρο 1.215 μέτρα, το υψηλότερο στο νησί, το οποίο στις χαμηλές πλαγιές του σκεπάζεται από φυσικό δάσος κυπαρισσιών. Ο Ακραμύτης, δασωμένος με πεύκα και κυπαρίσσια, έχει ύψος 825 μέτρα και βρίσκεται νοτιοδυτικά από τον Ατάβυρο, πάνω από τα χωριά Σιάνα και Μονόλιθος. Το ακρωτήριο Αρμενιστής, δυτικά του Ακραμύτη, είναι ένας βραχώδης λόφος, ύψους 319 μέτρων, που σχηματίζει μια ιδιαίτερη μορφολογία στο δυτικότερο άκρο της Ρόδου. Τέλος, η παραλία της Απολλακιάς, μήκους περίπου 5,5 χιλιομέτρων, διατηρεί τους φυσικούς της αμμόλοφους σε όλο της το μήκος. Οι αμμόλοφοι αυτοί καλύπτονται από θαλασσόκεδρα και θαμνοκυπαρίσσια, αποδίδοντας ένα ιδιαίτερο κάλλος στην περιοχή. Ακόμη, στην περιοχή απαντώνται πολλά σπάνια είδη πουλιών, δύο σπάνια είδη ερπετών και ένα μοναδικό είδος ψαριού του γλυκού νερού, που είναι τοπικό ενδημικό.

Όρος Προφήτης Ηλίας, Επτά Πηγές, χαράδρα Πεταλουδών

Η περιοχή περιλαμβάνεται στο δίκτυο προστατευμένων περιοχών Natura 2000. Το όρος Προφήτης Ηλίας, με υψόμετρο 798 μέτρα, βρίσκεται στο δυτικό μέρος της Ρόδου, βόρεια του όρους Ατάβυρος και σκεπάζεται από δάση με κυπαρίσσια και πεύκα. Είναι φημισμένο για την πληθώρα σπάνιων ενδημικών φυτών και αγριολούλουδων που υπάρχουν στην περιοχή. Επίσης, στην περιοχή

απαντάται ένα ζώο της περιοχής που είναι το Ροδίτικο ελάφι ή Πλατώνι, που βρίσκεται σε ακόμη ικανοποιητικούς πληθυσμούς και αποτελεί ένα ιδιαίτερο τουριστικό πόλο έλξης.

Οι Επτά Πηγές βρίσκονται σε μια περιοχή που περικλείεται από μια καταπράσινη χαράδρα, πλούσια σε νερά. Στην περιοχή ενδημεί ένα μοναδικό είδος μικρού ψαριού του γλυκού νερού.

Τον πλέον γνωστό τουριστικό πόλο του νησιού αποτελεί η χαράδρα με τις πεταλούδες, όπου υπάρχει το δάσος Λικιδαμβάρης, μοναδικό για την Ελλάδα και την Ευρώπη. Στην ίδια χαράδρα απαντώνται χιλιάδες νυκτόβιες πεταλούδες του είδους *Eurplagia quadripunctaria*, που δημιουργούν ένα εντυπωσιακό σκηνικό με τα χρώματά τους.

Λόφος Φιλερήμου

Άλλη σημαντική φυσική περιοχή της Ρόδου με ιδιαίτερο τουριστικό ενδιαφέρον, είναι ο λόφος της Φιλερήμου, που βρίσκεται νοτιοδυτικά της πρωτεύουσας. Η Φιλέρημος φημίζεται για τα πολλά είδη ορχεοειδών, που φυτρώνουν μέσα στο καταπράσινο πευκοδάσος.

Ανατολικές ακτές

Το μεγάλο μήκος τους, η μορφολογία τους και η σύστασή τους από άμμο ή λεπτό βότσαλο, καθώς και η ήρεμη θάλασσα, τις καθιστούν περισσότερο προσιτές στους επισκέπτες του νησιού. Παρά την τουριστική αξιοποίησή τους, ορισμένες από τις ανατολικές ακτές της Ρόδου εξακολουθούν να διατηρούν τη σπάνια χλωρίδα τους. Τέλος στις αμμώδεις ακτές απαντάται η σπάνια θαλασσοχελώνα της Μεσογείου (*Caretta caretta*).

3.1.2 Πολιτιστικοί πόροι – πόλοι τουριστικής έλξης

Η Ρόδος διαθέτει ένα ποικιλόμορφο και ιδιαίτερης αξίας πολιτιστικό πλούτο, ο οποίος περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα σημαντικών μνημείων όλων των εποχών: προϊστορικά μνημεία, αξιόλογους αρχαιολογικούς χώρους, προϊστορική,

κλασσική και μεσαιωνική τέχνη, παλαιοχριστιανικές και βυζαντινές εκκλησίες & μοναστήρια, φρούρια της Ιπποτικής περιόδου, χαρακτηριστικές κατασκευές της ιταλικής περιόδου και ζωντανούς παραδοσιακούς οικισμούς με πλούσια λαογραφία, ιδανικούς για την ανάπτυξη αγροτουριστικών δραστηριοτήτων.

Η πόλη της Ρόδου

Η σύγχρονη πόλη της Ρόδου αναπτύσσεται πάνω στα ερείπια της αρχαίας. Αυτή προέκυψε από το συνοικισμό των τριών αρχικών πόλεων την Κάμειρο, την Ιαλυσό και την Λίνδο το 408 π.Χ. Από αρχαιολογικές ανασκαφές που έχουν γίνει έχουν ανακαλύψει μεγάλο μέρος της αρχαίας πόλης, που είχε κτιστεί σύμφωνα με το Ιπποδάμειο σύστημα.

Ο περισσότερο γνωστός αρχαιολογικός χώρος της πόλης αποτελεί η ακρόπολη της Ρόδου, όπου έχει κτιστεί στην κορυφή του λόφου του Αγίου Στεφάνου (Μόντε Σμιθ). Στο βόρειο κομμάτι του λόφου διακρίνονται τα ερείπια ναού αφιερωμένου στην Αθηνά και το Δία, ενώ ανατολικότερα υπάρχει ένα σύμπλεγμα από σπηλιές και υπόγεια υδραγωγεία. Στη νότια πλευρά υπάρχει ο εν μέρει αναστηλωμένος ναός του Απόλλωνα, που αποτελεί από τα γνωστότερα αξιοθέατα του νησιού, καθώς και το αρχαίο στάδιο και το θέατρο, που κτίστηκαν στους πρόποδες του λόφου.

Η παλιά πόλη της Ρόδου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ιστορικά μνημεία, αφού έχει περιληφθεί στα μνημεία της παγκόσμιας κληρονομιάς από την UNESCO. Ο χώρος της παλιάς πόλης έχει έκταση 800 περίπου τετρ.χλμ. και είναι περιχαρακωμένος από τα τείχη και την τάφρο τους. Κτίστηκε από τους Ιωαννίτες Ιππότες κατά τον 14^ο και 15^ο αιώνα και αναστηλώθηκε από τους Ιταλούς στα χρόνια της κατοχής τους.

Στα τείχη της περικλείονται σημαντικά πολιτιστικά μνημεία τόσο από την αρχαιότητα και το Μεσαίωνα, όσο και από τη σύγχρονη περίοδο. Εκεί βρίσκονται το Παλάτι του Μεγάλου Μάγιστρου, τα καταλύματα των γλωσσών, το Νοσοκομείο των Ιπποτών, οι ναοί του τάγματος (ο Άγιος Ιωάννης και η Παναγία του Κάστρου), καθώς και άλλες εγκαταστάσεις μεγάλης πολιτιστικής σημασίας. Η

οδός Σωκράτους και η οδός των Ιπποτών αποτελούν ένα ιδιαίτερο αξιοθέατο της παλαιάς πόλης και συγκεντρώνουν τη μεγαλύτερη τουριστική κίνηση.

Η οδός Ιπποτών είναι η μόνη οδός του κάστρου που διατηρήθηκε ανέπαφη στο πέρασμα των αιώνων. Εδώ βρίσκονται μερικά από τα πιο αξιόλογα κτήρια εκείνης της εποχής. Η οδός των Ιπποτών έχει μήκος 200 μέτρα, είναι λιθόστρωτη και καταλαμβάνει τη θέση της Πλατείας Οδού της αρχαίας Ρόδου.

Το Παλάτι του Μεγάλου Μάγιστρου αποτελεί το γνωστότερο αξιοθέατο της μεσαιωνικής πόλης της Ρόδου και πόλο έλξης για χιλιάδες επισκέπτες κάθε χρόνο. Στέκεται στο βορειοδυτικό (ψηλότερο) σημείο της μεσαιωνικής πόλης. Το ορθογώνιο αυτό κτήριο, που αναπτύσσεται γύρω από μια μεγάλη αυλή (διαστάσεων 50 X 40 μέτρα), άρχισε να κτίζεται στις πρώτες δεκαετίες του 14^ο αιώνα. Το 1856 ουσιαστικά καταστράφηκε μετά από μια μεγάλη πυρκαγιά, ωστόσο οι Ιταλοί ξανάκτισαν το κτήριο, με σκοπό να χρησιμοποιείται ως κατοικία για τους ηγέτες τους. Σήμερα, ο χώρος χρησιμοποιείται ως μουσείο. Τα σημαντικότερα εκθέματα του μουσείου προέρχονται από την Ελληνιστική, Υστερορωμαϊκή και Παλαιοχριστιανική περίοδο.

Ωστόσο, το νησί έγινε παγκοσμίως γνωστό αφού στην αρχαιότητα βρίσκονταν εκεί ένα από τα επτά θαύματα του αρχαίου κόσμου, ο Κολοσσός της Ρόδου. Κατασκευάστηκε από τον Λίνδιο γλύπτη Χάρη το 292 π.Χ. και χρειάστηκε 12 χρόνια για να ολοκληρωθεί. Το επιβλητικό άγαλμα έμεινε στη θέση του μόνο 66 χρόνια, αφού ο πολύ ισχυρός σεισμός του 226 π.Χ. προκάλεσε την κατάρρευσή του. Παρά το ότι θεωρήθηκε εξαρχής αριστούργημα τέχνης και τεχνολογίας, δεν υπάρχουν αξιόπιστες πληροφορίες ούτε για τη μορφή του, ούτε για την ακριβή θέση που βρισκόταν. Υπολογίζεται ότι το συνολικό ύψος του αγάλματος πρέπει να κυμαινόταν μεταξύ 27 και 31 μέτρα. Το σημείο το οποίο πιθανολογείται ότι στεκόταν είναι η τοποθεσία που κατασκευάστηκε το Παλάτι του Μεγάλου Μάγιστρου. Η σημαντικότητα και αναγνωρισιμότητα του Κολοσσού της Ρόδου βοηθά την προσέλκυση μεγάλου αριθμού επισκεπτών κάθε χρόνο στο νησί.

Στο κέντρο της πόλης κυριαρχεί η Ιταλική αποικιοκρατική αρχιτεκτονική. Πολλές παρεμβάσεις, στα χρόνια της κατοχής τους, ήταν σημαντικές και άφησαν

ανεξίτηλη τη σφραγίδα τους μέχρι και σήμερα. Η παρέμβαση των Ιταλών στο νησί χρονολογείται από το 1923, όταν άρχισαν να κτίζονται και να ανακαινίζονται πολλά δημόσια κτήρια και κατοικίες, να αναστηλώνονται μνημεία και να διαμορφώνεται ο χώρος της πόλης. Το πρόγραμμα των Ιταλών ήταν ιδιαίτερα φιλόδοξο αλλά δεν ολοκληρώθηκε ποτέ, αφού η δραστηριότητα τους ανακόπηκε από το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ωστόσο, σε αυτό το διάστημα η πόλη της Ρόδου απέκτησε μία ξεχωριστή ταυτότητα, με κτήρια υψηλής αισθητικής να δεσπόζουν στο κέντρο της. Το ξενοδοχείο των Ρόδων (σήμερα στεγάζει το καζίνο της Ρόδου), το ξενοδοχείο “Θέρμαι”, η λέσχη των ενόπλων δυνάμεων, η στρατιωτική διοίκηση, το Palazzo Littorio (Δημαρχείο), το θέατρο, το Δικαστικό μέγαρο, το ταχυδρομείο, το Ορφανοτροφείο, το ενυδρείο και η Νομαρχία, αποτελούν κτήρια επιβλητικά, χαρακτηριστικής ομορφιάς και ταυτόχρονα μία πολιτιστική κληρονομιά από τα χρόνια της Ιταλικής κατοχής. Σήμερα τα έργα της Ιταλοκρατίας είναι ενσωματωμένα στην πόλη και στη σύγχρονη ζωή, αποτελώντας σε πολλές περιπτώσεις σημαντικά αξιοθέατα του νησιού.

Ανατολική Ρόδος

Η ανατολική πλευρά του νησιού έχει εξελιχθεί σε ένα παραθεριστικό κέντρο με πολλές μοντέρνες κατασκευές, που έχουν αλλοιώσει την παραδοσιακή εικόνα της περιοχής, ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετές περιοχές που διατηρούν την παραδοσιακή της φυσιογνωμία.

Το χωριό Κοσκινού βρίσκεται λίγα χιλιόμετρα από την πόλη της Ρόδου. Πρόκειται για έναν παραδοσιακό οικισμό, με πολλά παλιά σπίτια που η εγγύτητά του ωστόσο με την πόλη της Ρόδου έχει αρχίσει να αλλοιώνει την εικόνα του. Στην περιοχή υπάρχουν αρκετά αρχαιολογικά ευρήματα, με σημαντικότερο τα αρχαία λατομεία, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για το κτίσιμο της αρχαίας Ρόδου.

Η Καλλιθέα απέχει 10 χλμ. από την πόλη της Ρόδου και είναι κτισμένη γύρω από έναν πευκόφυτο όρμο. Παρέχονται πολλές τουριστικές εξυπηρετήσεις, ωστόσο το ενδιαφέρον των επισκεπτών κεντρίζει το συγκρότημα των ιαματικών πηγών. Το συγκρότημα κτίστηκε κατά την περίοδο της Ιταλικής κατοχής πάνω από τις υπάρχουσες φυσικές ιαματικές πηγές. Στόχος του έργου ήταν να

συνδέσει μορφολογικά τους διάφορους πολιτισμούς που πέρασαν από τη Ρόδο (ελληνικό, ρωμαϊκό, βυζαντινό, ιπποτικό, αραβικό) σε ένα κράμα που αντιπροσωπεύει τα στοιχεία του μεσοπολέμου. Το έργο εντάσσεται ομαλά στο βραχώδες τοπίο και η υποβλητικότητα του χώρου δεν μπορεί να αφήσει ασυγκίνητο τον επισκέπτη.

Η Λίνδος, αποτελεί έναν από τους ωραιότερους προορισμούς στο νησί. Είναι φημισμένη διεθνώς, αφού στο χώρο της συνυπάρχουν το όμορφο φυσικό τοπίο, με πολλά μνημεία από την αρχαιότητα και το Μεσαίωνα, δίπλα σε ένα παραδοσιακό οικισμό. Η Λίνδος στην αρχαιότητα ήταν μία από τις τρεις μεγάλες κυρίαρχες πόλεις - κράτη του νησιού, σήμερα ο οικισμός έχει περίπου 1.000 μόνιμους κατοίκους, αλλά πλήθη επισκεπτών καταφτάνουν κυρίως το καλοκαίρι, για να επισκεφθούν την ακρόπολή της. Από τη Λίνδο καταγόταν ένας από τους επτά σοφούς της αρχαιότητας, ο Κλεόβουλος, που υπήρξε και τύραννος της πόλης.

Στην ανατολική Ρόδο υπάρχουν ακόμα αρκετά πολιτιστικά μνημεία, μικρότερης σημασίας. Τα ερείπια του κάστρου του Φαρακλού στο Χαράκι και το κάστρο του Αρχάγγελου αποτελούν δύο βυζαντινά μνημεία που συγκεντρώνουν αρκετούς επισκέπτες. Στην περιοχή επίσης υπάρχει ένα μεγάλο πλήθος παλαιοχριστιανικών και βυζαντινών μοναστηριών, που διατηρούνται στις μέρες μας σε καλή κατάσταση.

Τέλος, ιδιαίτερη πολιτιστική σημασία για το νησί έχουν οι παραδοσιακές Ιταλικές αγροικίες, που βρίσκονται στα χωριά Καλαμόνας, Κολύμπια, Ελεούσα και Άγιος Παύλος.

Δυτική Ρόδος

Η δυτική πλευρά του νησιού του νησιού, μπορεί να μην έχει την τουριστική ανάπτυξη που έχει η ανατολική πλευρά, ωστόσο η περιοχή έχει αρκετά και αξιόλογα πολιτιστικά μνημεία, με αρκετούς επισκέπτες κάθε χρόνο.

Δίπλα από την πόλη της Ρόδου, βρίσκεται η Ιαλυσός που σήμερα έχει την ονομασία Τριάντα. Η Ιαλυσός ήταν μία από τις τρεις αρχαίες πόλεις της Ρόδου που είχαν αυτόνομη πολιτική οντότητα. Η πόλη κατοικείται διαρκώς από την

προϊστορική εποχή και για αυτό είναι πλούσια σε αρχαιολογικά ευρήματα. Τα τείχη της ακρόπολης, της αρχαίας πόλης της Ιαλυσού, περιβάλλουν το μεγαλύτερο μέρος της κορυφής του λόφου της Φιλερήμου.

Ο λόφος της Φιλερήμου, είναι ένα μικρό οροπέδιο στην κορυφή του βουνού, με πανοραμική θέα και πλαγιές γεμάτες με πευκοδάση. Αποτελεί μία περιοχή μεγάλου αισθητικού κάλλους και αποτελείται από αρκετά ιστορικά μνημεία. Το σημαντικότερο από αυτά είναι το μοναστήρι της Παναγιάς της Φιλερήμου. Κτίστηκε κατά την περίοδο των Ιπποτών, ερειπώθηκε επί Τουρκοκρατίας και αναστηλώθηκε (σχεδόν ξανακτίστηκε εξαρχής) από τους Ιταλούς, οπότε και κατοικήθηκε από καθολικούς μοναχούς. Πρόκειται για ένα διώροφο κτίριο με εσωτερική αυλή και αψιδωτές στοές, που οδηγούσαν στα κελιά των μοναχών.

Στο απέναντι άκρο του λόφου βρίσκεται ένας τεράστιος λευκός σταυρός, ύψους 16 μέτρων, κατασκευασμένος από τους Ιταλούς την περίοδο του μεσοπολέμου. Ο δρόμος με τις δεντροστοιχίες που οδηγούν στο σταυρό πλαισιώθηκε από 14 ναΐσκους με μπρούτζινες πλάκες, που απεικονίζουν τα πάθη του Χριστού.

Γύρω από την ακρόπολη βρίσκεται η αρχαία νεκρόπολη, με 500 περίπου τάφους από την Αρχαϊκή, Μυκηναϊκή και Κλασσική εποχή. Η Ιαλυσός μαζί με το λόφο της Φιλερήμου αποτελούν το σημαντικότερο αξιοθέατο της δυτικής Ρόδου, με χιλιάδες επισκέπτες να κατακλύζουν την περιοχή για να θαυμάσουν τα μνημεία της περιοχής, κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες.

Νοτιότερα της Ιαλυσού και σε απόσταση 30 χλμ. από την πόλη της Ρόδου, υπάρχει η πόλη της αρχαίας Καμείρου. Η Κάμειρος, ήταν η μικρότερη σε έκταση πόλη της αρχαίας Ρόδου και δέσποζε στο κεντροδυτικό τμήμα του νησιού. Η αρχαία πόλη ήταν κτισμένη στην πλαγιά λόφου με επίπεδη κορυφή. Η Κάμειρος είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός αρχαιολογικός χώρος, καθώς διασώζεται, σε εξαιρετικά καλή κατάσταση σχεδόν ολόκληρος ο αρχαίος οικισμός, αφού ο τόπος δεν κατοικήθηκε στα νεότερα χρόνια. Έτσι, σήμερα, οι επισκέπτες έχουν τη δυνατότητα να δουν πως ήταν ο αρχαίος οικισμός με το πολεοδομικό του σύστημα, τους ναούς, την αγορά, τους βωμούς, τα υδρευτικά συστήματα και τα λουτρά του.

Τέλος, δύο εξίσου σημαντικά πολιτιστικά αξιοθέατα της δυτικής Ρόδου αποτελούν το κάστρο της Κρητηνίας και το κάστρο της Μονολίθου. Το κάστρο της Κρητηνίας έχει κτιστεί πάνω σε ένα λόφο δίπλα από τη θάλασσα και έχει πανοραμική θέα προς τα νησιά Μακρύ, Στρογγύλη, Αλιμιά και Χάλκη. Βρίσκεται σε πολύ καλή κατάσταση, αφού αναστηλώθηκε πρόσφατα. Σε αντίθεση με αυτό της Κρητηνίας, το κάστρο της Μονολίθου δεν διατηρείται σε καλή κατάσταση. Είναι κτισμένο στην κορυφή ενός τεράστιου βράχου (εξ ου και το όνομα Μονόλιθος), προσφέροντας μια όμορφη θέα προς τη θάλασσα. Το πιθανότερο είναι το κάστρο να κτίστηκε στα ερείπια παλαιότερου βυζαντινού ναού, στα τέλη του 15^{ου} αιώνα, από τους Ιππότες για να προστατεύσει τους κατοίκους της περιοχής από τις επιδρομές.

3.2 Τουριστική προσφορά

Ο τουρισμός αφορά στη σημαντικότερη οικονομική δραστηριότητα της Ρόδου, η οποία κυριαρχεί στην τοπική οικονομία και αποτελεί το επίκεντρο του τομέα των υπηρεσιών, επισκιάζοντας όλες τις άλλες δραστηριότητες. Ο τουρισμός (υπό την έννοια του τομέα που περιλαμβάνει, σύμφωνα με την Ε.Σ.Υ.Ε., Ξενοδοχεία και Εστιατόρια) παράγει το 34% του Ακαθάριστου Εγχωρίου Προϊόντος και αποτελεί τη βάση, πάνω στην οποία θα στηριχθεί και στο μέλλον η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νησιού.

Ο μεγαλύτερος όγκος της τουριστικής κίνησης συγκεντρώνεται στο νησί της Ρόδου, που αποτελεί το μεγαλύτερο και πολυπληθέστερο νησί του νομού. Ωστόσο, αυτή η συγκέντρωση έχει ευνοήσει και κάποια νησιά δορυφόρους της περιοχής, που λόγω της μικρής τους απόστασης από το νησί της Ρόδου, λειτουργούν ως προορισμοί ημερήσιων ή ολιγοήμερων εκδρομών.

Οι αντίξοες οικονομικές συνθήκες της παγκόσμιας αγοράς επηρέασαν και την τουριστική δραστηριότητα στο νησί της Ρόδου κατά το έτος 2008. Συγκεκριμένα, από τα στοιχεία που έγιναν γνωστά από την Ε.Σ.Υ.Ε. και την Ένωση Τουριστικών Γραφείων Ρόδου, στο Αεροδρόμιο της Ρόδου αφίχθησαν 1.770.500 επιβάτες (1.358.000 με πτήσεις εξωτερικού) έναντι 1.796.258 του 2007 (1.393.282 με πτήσεις εξωτερικού). Σημειώθηκε δηλαδή μείωση κατά 1,4% και

2% αντιστοίχως. Από το λιμάνι διακινήθηκαν 1.027.860 επιβάτες κρουαζιερόπλοιων ημερόπλοιων, θαλαμηγών και επιβατικών πλοίων, έναντι 1.072.977 του 2007. Εξ αυτών, οι 646.085 με 669 κρουαζιερόπλοια, έναντι 660.577 με 724 Κρουαζιερόπλοια το 2007, ήτοι μείωση 2,2% σε επιβάτες και 8% σε προσεγγίσεις. Συνολικά, το 2008 αφίχθησαν στο αεροδρόμιο και στο λιμάνι 2.798.360 τουρίστες και επιβάτες έναντι 2.896.508 του 2007, ήτοι συνολικά μείωση 3,5%.

Το μέγεθος και η αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας μπορεί να αναλυθεί με κριτήριο τις τάσεις ζήτησης, τις αφίξεις και διανυκτερεύσεις, καθώς και τον αριθμό κλινών.

3.2.1 Ξενοδοχειακά καταλύματα

Η Ρόδος διαθέτει αρκετά οργανωμένες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και τουριστικές υποδομές. Διαφορετικοί τύποι ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων μπορούν να ικανοποιήσουν αρκετές από τις απαιτήσεις των επισκεπτών. Από τις υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις που προσφέρουν όλες τις ανέσεις, έως τα κλασσικά κτήρια του μεσοπολέμου, που έχουν πλήρως εκσυγχρονιστεί και προσφέρουν μια ιδιαίτερη γοητεία στον τόπο. Τέλος, το πλήθος και οι κατηγορίες των κλινών καλύπτει όλες τις οικονομικές δυνατότητες των παραθεριστών.

Για το έτος 2007, το πλήθος των ξενοδοχειακών μονάδων στο νησί έφτασε τις 477, ενώ ο αριθμός των κλινών ήταν 73.436.

3.2.2 Ενοικιαζόμενα δωμάτια και camping

Εκτός από τις ξενοδοχειακές κλίνες, υπάρχουν τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, που υπολογίζονται από τον Ε.Ο.Τ. σε 13-14.000, αλλά πιθανότατα είναι περισσότερα. Αυτή η ετερογενής κατηγορία τουριστικών καταλυμάτων, αντιπροσωπεύει ένα ποσοστό μόλις κάτω του ενός τετάρτου του συνόλου των κλινών και εξυπηρετεί κυρίως την αγορά των Βρετανικών πακέτων διακοπών.

Πίνακας 3-1: Αριθμός Ξενοδοχείων – Δωματίων – Κλινών ανά Κατηγορία Ξενοδοχείων για το έτος 2007

Κατηγορία		ΡΟΔΟΣ
5*****	Ξενοδοχ.	14
	Δωμάτια	5,052
	Κλίνες	9,782
4****	Ξενοδοχ.	107
	Δωμάτια	18,389
	Κλίνες	35,117
3***	Ξενοδοχ.	127
	Δωμάτια	7,422
	Κλίνες	14,142
2**	Ξενοδοχ.	169
	Δωμάτια	6,623
	Κλίνες	12,397
1*	Ξενοδοχ.	60
	Δωμάτια	1,043
	Κλίνες	1,998
ΣΥΝΟΛΟ	Ξενοδοχ.	477
	Δωμάτια	38,529
	Κλίνες	73,436

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Το ελεύθερο camping απαγορεύεται στην Ελλάδα, εκτός από συγκεκριμένες περιοχές που διαθέτουν τη σχετική άδεια από τον Ελληνικό Οργανισμό. Στην παρούσα φάση δεν υπάρχει κάποια περιοχή στη Ρόδο που να δέχεται οργανωμένο camping. Το μόνο οργανωμένο camping που υπήρχε βρισκόταν στην περιοχή του Φαληρακίου, ωστόσο έχει κλείσει από το 2003.

3.3 Τουριστική Ζήτηση

Ο υψηλός ρυθμός αύξησης του τουρισμού της περιόδου 1970-80 σημείωσε μείωση προς το τέλος της δεκαετίας του '80. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, ο τουρισμός πέρασε μια παρατεταμένη κρίση, με την ανάκαμψη να σημειώνεται μετά τα μέσα της δεκαετίας. Τα τελευταία χρόνια, η τουριστική κίνηση στο νησί της Ρόδου κυμαίνεται στα ίδια επίπεδα, παρουσιάζοντας μικρές αυξομειώσεις από έτος σε έτος.

3.3.1 Αφίξεις - Διανυκτερεύσεις – Πληρότητα

Για το έτος 2007, οι αφίξεις έφθασαν τις 1.100.700 και οι διανυκτερεύσεις τις 8.482.997. Η μέση διάρκεια παραμονής στα ξενοδοχεία είναι 8,8 ημέρες (1,6 ημέρες περισσότερο από το μέσο όρο της χώρας). Η πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων είναι πολύ υψηλή (71,23%). Ειδικότερα τους καλοκαιρινούς μήνες, από Μάιο μέχρι και Οκτώβριο, η πληρότητα πλησιάζει το 100%.

Η αύξηση του αριθμού κλινών υποδηλώνει την ώθηση του τομέα, που προκάλεσε η αύξηση της ζήτησης. Κατά την περίοδο 1990-1996, ο αριθμός των κλινών στα ξενοδοχεία παρουσίασε μεγάλη αύξηση από 45.059 σε 64.581, ήτοι κατά 7,4% περίπου ετησίως.

Οι αφίξεις επιβατών στον κρατικό αερολιμένα της Ρόδου, καθώς και ο αριθμός πτήσεων ανά έτος για την περίοδο 2006 έως 2008 παρουσιάζονται στους παρακάτω Πίνακες.

Πίνακας 3-2: Πτήσεις στον Κρατικό Αερολιμένα Ρόδου “Διαγόρας”

	2006	2007	2008	% 08/07	% 08/06
1. Πτήσεις εσωτερικού	13,503	14,391	14,481	0.63	7.24
2. Πτήσεις εξωτερικού	17,146	18,311	17,866	-2.43	4.20

Πίνακας 3-3: Αφίξεις Επιβατών στον Κρατικό Αερολιμένα Ρόδου “Διαγόρας”

	2006	2007	2008	% 08/07	% 08/06
1. Πτήσεις εσωτερικού	399,820	413,576	412,591	-0.24	3.19
2. Πτήσεις εξωτερικού	1,338,235	1,393,407	1,358,024	-2.54	1.48

**Πίνακας 3-4: Αναχωρήσεις Επιβατών από τον Κρατικό Αερολιμένα Ρόδου
“Διαγόρας”**

	2006	2007	2008	% 08/07	% 08/06
1. Πτήσεις εσωτερικού	407,668	423,061	424,060	0.24	4.02
2. Πτήσεις εξωτερικού	1,346,729	1,396,799	1,373,098	-1.70	1.96

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Παρατηρούμε ότι το έτος 2007 καταγράφεται ο μεγαλύτερος αριθμός αφίξεων αεροσκαφών από το εξωτερικό, καθώς και η μεγαλύτερη διακίνηση επιβατών από το εξωτερικό, όπου στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι επισκέπτες που επισκέπτονται το νησί για διακοπές. Στα επόμενα έτη, η κίνηση παρουσιάζει μία σταθερή πτώση, που αιτιολογείται από τη μακροχρόνια οικονομική ύφεση.

Πίνακας 3-5: Πληρότητα Τουριστικών Καταλυμάτων

ΡΟΔΟΣ		
ΜΗΝΑΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ ΚΛΙΝΩΝ (%)
1	19.889	14.38
2	21.362	16.03
3	71.404	22.36
4	196.209	21.86
5	935.860	57.93
6	1.398.396	80.70
7	1.779.972	91.09
8	1.903.479	93.45
9	1,411.673	86.50
10	695.477	53.04
11	30.237	12.52
12	22.039	16.43

Πηγή: Στοιχεία Ε.Σ.Υ.Ε. για το έτος 2007

Επίσης, η κατανομή αφίξεων κατά ήπειρο και χώρα για το έτος 2007, καθώς και οι διανυκτερεύσεις κατά ήπειρο και χώρα προέλευσης παρουσιάζονται στους Πίνακες 26, 27, 28 και 29 του Παραρτήματος Ι.

3.4 Χωρική Διάρθρωση του Τουρισμού στη Ρόδο

Ως προς τη χωρική της διάρθρωση, η τουριστική δραστηριότητα είναι, σε μεγάλο βαθμό, συγκεντρωμένη στην πόλη της Ρόδου και τις γειτονικές της περιοχές, σε μία παράκτια ζώνη σε απόσταση 10 - 15 χλμ. από το κέντρο της πόλης. Τα ξενοδοχεία βρίσκονται, ως επί το πλείστον, στη βόρεια και ανατολική ακτή της νήσου. Το 2007, η συνολική δυναμικότητα της νήσου είναι 73.436 κλίνες, εκ των οποίων 15.000 (19%) σε ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια και τα υπόλοιπα (81%) σε ξενοδοχεία διαφόρων κατηγοριών. Από το δυναμικό αυτό, στο βόρειο τρίγωνο (Ρόδος, Καλυθιές, Ιαλυσός, Κοσκινού) υπάρχουν περίπου 61.000 κλίνες, ήτοι 77% του συνόλου.

4 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΗ ΡΟΔΟ

Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί μία ήπια μορφή τουριστικής δραστηριότητας, η οποία απευθύνεται σε συγκεκριμένο τμήμα της τουριστικής πελατείας, που αναζητά ένα διαφορετικό τρόπο διακοπών, στενά συνδεδεμένο με την τοπική κουλτούρα και την προστασία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

4.1 Ειδικές Μορφές Τουρισμού

Ο εναλλακτικός τουρισμός αποτελεί μορφή τουρισμού, τα κύρια χαρακτηριστικά της οποίας είναι η αναζήτηση της αυθεντικότητας και της επαφής με τη φύση, η άρνηση των απρόσωπων τουριστικών πακέτων, η αποφυγή της μαζικότητας ή ο συνδυασμός των διακοπών με την προσφορά εθελοντικής εργασίας. Αναφέρεται σε κάθε ειδική μορφή τουρισμού, η οποία προσελκύει τουρίστες με ειδικά ενδιαφέροντα, συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος και την ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και τέλος συμβάλλει στην άρση της τουριστικής εποχικότητας.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται μορφές εναλλακτικού τουρισμού οι οποίες προσφέρονται για την περιοχή μελέτης.

4.1.1 Συνεδριακός και εκθεσιακός τουρισμός

Η μορφή αυτή περιλαμβάνει την οργάνωση συνεδρίων και διεθνών εκθέσεων σε περιοχές που προσφέρουν και άλλες δυνατότητες. Δυστυχώς για τη χώρα μας, ενώ οι δυνατότητες που διαθέτει για την ανάπτυξη του τουρισμού αυτού του είδους είναι πολύ μεγάλες, βρίσκεται στην τελευταία θέση από την άποψη του αριθμού συνεδρίων που φιλοξενεί σε ετήσια βάση. Η μέχρι σήμερα εμπειρία δείχνει ότι όσες ελληνικές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις επένδυσαν σε μεγάλα και σύγχρονα συνεδριακά κέντρα, διαπίστωσαν ότι ο τζίρος των συνεδριακών

πελατών τους ήταν διπλάσιος από αυτόν των υπόλοιπων πελατών και ότι, παρά τη διεθνή ύφεση, η ζήτηση για συνεδριακό τουρισμό αυξάνει, σε αντίθεση με το γενικό τουρισμό που μειώνεται.

Για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού απαιτούνται συγκεκριμένες παρεμβάσεις, που σχετίζονται τόσο με την τουριστική υποδομή όσο και με την αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τους οργανωτές συνεδρίων και εκθέσεων, καθώς και η ενασχόληση σε αυτόν ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού.

Η Ρόδος διαθέτει αξιόλογη τουριστική υποδομή για την ανάπτυξη συνεδριακού τουρισμού, αλλά και φήμη ως ιδανικός τόπος διεθνών και εθνικών συναντήσεων. Σήμερα, οι απαραίτητες εγκαταστάσεις έχουν δημιουργηθεί με πρωτοβουλίες κυρίως του ιδιωτικού τομέα. Ωστόσο, είναι απαραίτητη η δημιουργία ενός σύγχρονου συνεδριακού κέντρου, το οποίο θα συνδράμει στην αναβάθμιση του τουρισμού στο νησί. Η δημιουργία νέων υποδομών ή ακόμα και ο εκσυγχρονισμός και η αναβάθμιση υπάρχουσών υποδομών θα συνδράμει ώστε να οργανωθεί και να στηριχθεί ο συνεδριακός τουρισμός στο νησί. Τέλος, η ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού έχει θετικές επιπτώσεις στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, αφού κατά κανόνα τα περισσότερα συνέδρια οργανώνονται σε περιόδους εκτός τουριστικής αιχμής.

4.1.2 Θρησκευτικός τουρισμός

Ο θρησκευτικός τουρισμός στηρίζεται στο θρησκευτικό συναίσθημα του επισκέπτη και την παρουσία σε μία περιοχή παραδοσιακών τόπων προσκυνήματος (εκκλησιών, μοναστηριών, θρησκευτικών πανηγύρεων κ.λπ.). Στη χώρα μας βρίσκεται ακόμα σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης, παρά το γεγονός ότι είναι ίσως μια από τις λίγες χώρες στον κόσμο που μπορεί να αναπτύξει τη μορφή αυτή τουρισμού, καθώς τα ελληνικά μοναστήρια αποτελούν θαυμάσια τεκμήρια τέχνης και τεχνικής, χτισμένα από το 10ο αιώνα και συνδυάζουν την ελληνική ορθόδοξη παράδοση με την εξέλιξη της αρχιτεκτονικής και της ζωγραφικής στον ελληνικό χώρο. Ο ορθόδοξος μοναχισμός έχει προσφέρει σε

κάθε γωνιά του τόπου μας θαυμάσια μνημεία, προσαρμοσμένα απόλυτα στη γεωγραφική θέση, το ανάγλυφο του εδάφους και το φυσικό τοπίο.

Το νησί της Ρόδου έχει ένα μεγάλο αριθμό εκκλησιών, μοναστηριών, καθώς και θρησκευτικών μνημείων. Η πλειοψηφία τους τοποθετείται χρονικά στα βυζαντινά χρόνια και την περίοδο της Ιταλοκρατίας, ωστόσο αρκετά είναι και αυτά που δημιουργήθηκαν κατά την Οθωμανική κατοχή. Επίσης, υπάρχουν κτίσματα και μνημεία λατρείας διαφορετικών δογμάτων, κυρίως της Καθολικής και Οθωμανικής θρησκείας. Στην πλειονότητά τους τα μοναστήρια και οι ναοί, παρά το πέρασμα των χρόνων, βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση και συντηρούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Αποτελούν μία κληρονομιά, η οποία θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για την προσέλκυση πιστών από όλη τη χώρα, ενώ θα μπορούσε να αποτελέσει αξιόλογο πόλο έλξης επισκεπτών και από το εξωτερικό.

4.1.3 Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός είναι μια ήπια μορφή τουριστικής δραστηριότητας, στηριζόμενη στην πολυλειτουργικότητα του αγροτικού χώρου. Ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει τις αγροτικές περιοχές, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού, με σεβασμό προς το περιβάλλον και την παράδοση. Επίσης, η δραστηριότητα αυτή φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση, καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες μπορεί να συμμετέχει και να ψυχαγωγηθεί. Παράλληλα, κινητοποιεί τις παραγωγικές, πολιτισμικές και άλλες αναπτυξιακές δυνάμεις ενός τόπου, συμβάλλοντας έτσι στην περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Ο αγροτουρισμός μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη της αγροτικής δραστηριότητας, η οποία έχει υποβαθμιστεί σημαντικά στο νησί της Ρόδου. Η Ρόδος, ενώ σήμερα προσφέρει συνθήκες μαζικού τουρισμού, ωστόσο αποτελεί και ένα τόπο με πλούσιες παραδόσεις, ιστορία, κουλτούρα, ήθη και έθιμα. Το

νότιο τμήμα του νησιού όπου συγκεντρώνεται κυρίως η γεωργική δραστηριότητα, έχει όλες τις προϋποθέσεις να αναπτύξει τέτοιου είδους τουριστική δραστηριότητα.

4.1.4 Πολιτιστικός Τουρισμός

Ως πολιτιστικός τουρισμός ορίζεται ο τουρισμός στον οποίο η συμμετοχή σε πολιτιστικές και εκπαιδευτικές εμπειρίες ή εμπειρίες που αναφέρονται στην πολιτιστική κληρονομιά αποτελούν σημαντικό παράγοντα του ταξιδιού.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (WTO) θεωρεί ως πολιτιστικό τον τουρισμό στον οποίο το ταξίδι γίνεται με κίνητρο βασικά πολιτιστικό, περιλαμβάνοντας εκπαιδευτικές περιηγήσεις, θεατρικές παραστάσεις, φεστιβάλ, προσκυνήματα, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία και μουσεία, καθώς και τη μελέτη του φυσικού περιβάλλοντος, του λαϊκού πολιτισμού και της τέχνης.

Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι ο επισκέπτης, στα πλαίσια του πολιτιστικού τουρισμού, αναζητεί να κατανοήσει και να εκτιμήσει το βασικό χαρακτήρα ενός τόπου και τον πολιτισμό του ως σύνολο, περιλαμβάνοντας:

- την ιστορία του
- τον τοπικό πληθυσμό και τον τρόπο ζωής του
- την πολιτιστική του εξέλιξη
- τις τέχνες και την αρχιτεκτονική
- το φαγητό, το κρασί και την τοπική παραγωγή
- την κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική δομή
- τη μορφολογία της περιοχής
- τα ήθη και τα έθιμα.

Η Ρόδος, με την αφθονία των πολιτιστικών πόρων που διαθέτει, έχει όλες τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού. Η ανακήρυξη της Μεσαιωνικής Πόλης από την UNESCO σε μνημείο παγκόσμιας κληρονομιάς και η οργάνωση υψηλού επιπέδου τουριστικών εκδηλώσεων, που μπορούν να

εξελιχθούν σε θεσμούς (φεστιβάλ, εκθέσεις, θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες κ.λ.π.) και παράλληλα η προβολή της πνευματικής και καλλιτεχνικής κληρονομιάς του τόπου, καθώς και του λαϊκού του πολιτισμού, θα συμβάλλει στην ανάπτυξη αυτής της μορφής του τουρισμού.

4.1.5 Οικολογικός Τουρισμός

Ο οικολογικός τουρισμός είναι μια εναλλακτική μορφή τουριστικής δραστηριότητας, η οποία έχει άμεση σχέση με το φυσικό περιβάλλον και είναι συνυφασμένη με δραστηριότητες που φέρνουν σε στενή επαφή τον επισκέπτη με αυτό. Ο εν λόγω τύπος τουριστικής δραστηριότητας έχει θετική συμβολή στην προστασία του περιβάλλοντος και προσφέρει στους τουρίστες θετικές εμπειρίες και ευκαιρίες για επαφή με τόπους ιδιαίτερης αξίας.

Η Ελλάδα παρουσιάζει ευκαιρίες για την ανάπτυξη του οικοτουρισμού, οι οποίες στηρίζονται:

- Στον πλούτο και την ποικιλία των φυσικών πόρων.
- Στη στήριξη από το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο προστατευόμενων περιοχών.
- Στην αυξανόμενη περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση του κοινού.
- Στη συσσώρευση εμπειριών που σχετίζονται με τον οικοτουρισμό και αγροτουρισμό.

Στην Ρόδο ο οικολογικός τουρισμός συνδέεται άμεσα με την προστασία και προβολή των αξιόλογων φυσικών της πόρων. Σήμερα, ένας αξιόλογος αριθμός τουριστών που συνεχώς αυξάνεται, αναζητά ήσυχους τόπους, με φυσικές ομορφιές, για να περάσει τις διακοπές του, συντροφιά με τη φύση και με ενασχολήσεις ερευνητικές ή συλλεκτικές στοιχείων της χλωρίδας και πανίδας. Οι τουρίστες – φυσιολάτρες, προτιμούν τα χωριά και τη συγκατοίκηση με αγροτικές οικογένειες και περνούν τις διακοπές τους ανάμεσα στη θάλασσα και στο βουνό.

Η ανάπτυξη του οικολογικού τουρισμού απαιτεί σημαντικά βήματα για να καθιερωθεί ως μία σημαντική τουριστική δραστηριότητα στο νησί της Ρόδου. Η δημιουργία ξενώνων στα ορεινά χωριά που δεν υπάρχουν καταλύματα, η

ανάδειξη και η συντήρηση των μονοπατιών, η δημιουργία λεπτομερών περιηγητικών χαρτών, καθώς και η αξιοποίηση και προβολή των δασικών συνόλων και όλων των αξιοθέατων της Ροδίτικης φύσης, αποτελούν κάποιες από τις απαραίτητες δράσεις για την ανάδειξη αυτής της μορφής εναλλακτικού τουρισμού στο νησί.

4.1.6 Θεραπευτικός Τουρισμός

Στην Ελλάδα, εκτός από σπάνια τοπία και τις ιδιαίτερες φυσικές ομορφιές, υπάρχουν και πηγές με σημαντικές θεραπευτικές ιδιότητες. Τα ιαματικά λουτρά αποτελούν μέρος του εθνικού πλούτου της χώρας, ενώ οι θεραπευτικές τους ιδιότητες ήταν γνωστές, ήδη, από τους αρχαίους χρόνους.

Οι ιαματικοί φυσικοί πόροι είναι διάσπαρτοι στην ελληνική επικράτεια, ενώ τα νερά των συγκεκριμένων πηγών διαφέρουν από τα συνηθισμένα, είτε λόγω της υψηλής τους θερμοκρασίας είτε λόγω της παρουσίας σπάνιων θεραπευτικών συστατικών. Τα νερά αυτά χαρακτηρίζονται ως μεταλλικά εξαιτίας της θερμοκρασίας ή της γενικής τους χημικής σύστασης. Εκτός από τις ψυχρές μεταλλικές πηγές υπάρχουν και οι θερμοπηγές, με τις οποίες οικοδομήθηκε ένας κλάδος θεραπευτικής αγωγής, η ιαματική υδροθεραπεία (θερμαλισμός).

Η γεωγραφική κατανομή των πηγών συνδέεται είτε με τεκτονικά γεγονότα, όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των πηγών του Καϊάφα, της Κυλλήνης και του Λαγκαδά, είτε με ηφαιστειακές δραστηριότητες όπως, για παράδειγμα, στις περιπτώσεις των πηγών των Μεθάνων, της Μήλου, της Λέσβου και της Σαμοθράκης. Η υδροθεραπεία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την αντιμετώπιση πολλαπλών παθήσεων, όπως είναι τα αρθρικά και οι ρευματοπάθειες, και διακρίνεται σε δύο είδη:

- την εσωτερική, η οποία περιλαμβάνει την ποσιθεραπεία (πόση ιαματικών νερών), εισπνοθεραπεία (εισπνοή των αερίων ή των σταγονιδίων των μεταλλικών νερών) και τις πλύσεις (στοματικές, ρινικές, γυναικολογικές),
- την εξωτερική, η οποία περιλαμβάνει τα λουτρά, τις καταιωνίσεις (για ορισμένο χρόνο το σώμα δέχεται το θερμομεταλλικό νερό, που έρχεται με

ψηλή ή χαμηλή πίεση), τις υδρομαλάξεις (το σώμα δέχεται την πίεση του νερού), την υδροκινησιοθεραπεία (συνδυασμός λουτροθεραπείας και κινησιοθεραπείας, όσο το σώμα βρίσκεται στο νερό) και την πηλοθεραπεία (εφαρμογή πηλού, που έχει «ωριμάσει», σε σημεία του σώματος με διάφορες παθήσεις).

Ο θεραπευτικός τουρισμός στο νησί της Ρόδου αποτελεί δυναμικό κλάδο, που σήμερα βρίσκεται σε αδράνεια, καθώς δεν αξιοποιούνται τα υδροθεραπευτήρια που διαθέτει. Το υδροθεραπευτήριο της Καλλιθέας, που κατασκευάστηκε από τους Ιταλούς τη δεκαετία του 30, έχει σταματήσει την λειτουργία του και είχε εγκαταλειφθεί για αρκετά χρόνια. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, τα κτήρια και οι υποδομές έχουν σε μεγάλο βαθμό ανακαινιστεί και συντηρηθεί. Παρόλα αυτά, η ανακαίνιση είχε ως στόχο να αξιοποιηθεί η περιοχή ως παραθεριστικό και όχι ως θεραπευτικό κέντρο, με αποτέλεσμα οι ιαματικές πηγές να παραμένουν αναξιοποίητες

4.1.7 Θαλάσσιος Τουρισμός

Ο πλούτος και η ποικιλία των ελληνικών θαλασσών, το μεγάλο μήκος των ακτογραμμών και τα χιλιάδες ελληνικά νησιά, οι προστατευμένες θαλάσσιες περιοχές χιλιάδων τετραγωνικών χιλιομέτρων, το ήπιο κλίμα, τα υψηλά ποσοστά ηλιοφάνειας και το ενδιαφέρον και εναλλασσόμενο τοπίο της, καθιστούν την Ελλάδα έναν προορισμό για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων θαλάσσιου τουρισμού. Το πλεονέκτημα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι τα ελληνικά πελάγη θεωρούνται ασφαλή από τη σκοπιά των ναυτικών κινδύνων, οι αποστάσεις μεταξύ των ακτών είναι μικρές, ενώ εξ ίσου ευνοϊκές είναι και οι συνθήκες, που σχετίζονται με την ένταση των ανέμων και τις θερμοκρασίες περιβάλλοντος και θάλασσας.

Ο θαλάσσιος τουρισμός άρχισε να αναπτύσσεται στην Ελλάδα τη δεκαετία του '60 και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, εξελίσσεται με γρήγορους ρυθμούς. Στο χώρο των κρουαζιερών, τα κρουαζιερόπλοια με ελληνική σημαία, που πραγματοποιούν ολιγοήμερες ή πολυήμερες κρουαζιέρες σε ελληνικά λιμάνια και

λιμάνια άλλων χωρών της Ανατολικής Μεσογείου, φέρνουν στα θαλάσσια σύνορα της χώρας περισσότερους από 500.000 επιβάτες κατ' έτος.

Η ανάπτυξη αυτού του είδους τουρισμού στο νησί της Ρόδου αποτελεί μια ενδιαφέρουσα προοπτική, η οποία βέβαια απαιτεί τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών. Το σημαντικότερο έργο που γίνεται σήμερα προς αυτή την κατεύθυνση είναι η δημιουργία μαρίνας στην περιοχή Ακάντια της πόλης της Ρόδου. Η ολοκλήρωσή της θα προωθήσει τον τουρισμό των θαλαμηγών, που αποτελεί ένα είδος τουρισμού υψηλής απόδοσης. Επιπλέον παρατηρείται έλλειψη κατάλληλων χερσαίων εγκαταστάσεων υποδοχής και εξυπηρέτησης για το μεγάλο αριθμό κρουαζιερόπλοιων που καταφθάνουν στο λιμάνι της Ρόδου τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στο θαλάσσιο τουρισμό εντάσσεται και η δραστηριότητα των ημερόπλοιων, που προωθούν τουρίστες στα μικρά νησιά με ευεργετικά αποτελέσματα, αφού αποτελούν την κύρια πηγή του τουρισμού τους.

4.1.8 Αθλητικός Τουρισμός

Αποτελεί ειδική μορφή τουρισμού που συνδυάζει και την αθλητική δραστηριότητα. Ο αθλητικός τουρισμός θεωρείται σύγχρονο φαινόμενο, αν και υπάρχει μία διαχρονικά στενή σχέση μεταξύ αθλητισμού και τουρισμού. Ο λόγος είναι ότι μόλις τα τελευταία χρόνια άρχισε να αντιμετωπίζεται ως αυτόφωτο κομμάτι της τουριστικής και της αθλητικής βιομηχανίας, αλλά και να αποκτά ξεχωριστή οντότητα στην τουριστική δραστηριότητα.

Συνδυάζοντας δυο από τις πλέον δημοφιλείς δραστηριότητες (αθλητισμό-τουρισμό), ο αθλητικός τουρισμός κατάφερε να προσελκύσει σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων, αποκτώντας αντίστοιχα οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία. Παράλληλα, οι παραγωγοί της τουριστικής βιομηχανίας, οι οποίοι ανέκαθεν αναζητούσαν νέους τομείς επέκτασης των δραστηριοτήτων τους, διέκριναν νωρίς τα οικονομικά κυρίως οφέλη του αθλητικού τουρισμού και προχώρησαν σε σημαντικές επενδύσεις. Ως συνέπεια, ο αθλητικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από γοργό ρυθμό ανάπτυξης, μεγάλες δυνατότητες

εξέλιξης και από το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που δημιουργεί σε όλους τους εμπλεκόμενους στο τουριστικό κύκλωμα, παραγωγούς και καταναλωτές.

Ο αθλητικός τουρισμός συνδέεται στη Ρόδο με δύο βασικά έργα υποδομής: το γήπεδο του γκολφ στην περιοχή του Αφάντου και το συγκρότημα με τις αθλητικές εγκαταστάσεις στην περιοχή του Καρακόνερου. Η αναβάθμισή τους αναμένεται να βελτιώσει την ποιότητα της τουριστικής πελατείας και να τονώσει την τουριστική κίνηση της Ρόδου κατά τους χειμερινούς μήνες. Η προώθηση του αθλητικού τουρισμού προϋποθέτει και τη δημιουργία επιπλέον σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων, ώστε να είναι δυνατή η φιλοξενία για την προετοιμασία αθλητών από το εξωτερικό, αξιοποιώντας τα μεγάλα διαστήματα ηλιοφάνειας και το ήπιο κλίμα, ακόμα και την χειμερινή περίοδο.

4.1.9 Μαθητικός Τουρισμός

Ο μαθητικός τουρισμός αποτελεί ένα άλλο κλάδο με δυναμισμό και προοπτική. Ήδη το νησί της Ρόδου δέχεται κάθε χρόνο σημαντικό αριθμό μαθητών από όλα τα διαμερίσματα της χώρας. Το γεγονός ότι οι αφίξεις προγραμματίζονται κυρίως τον Απρίλιο, πριν ακόμα αρχίσει η κίνηση του εξωτερικού τουρισμού, συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, που αποτελεί βασικό στόχο των τουριστικών παραγόντων της Ρόδου. Ο μαθητικός τουρισμός προωθείται τον τελευταίο καιρό και στο εξωτερικό και ήδη βρίσκονται σε εξέλιξη προγράμματα για επισκέψεις μαθητών από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την περίοδο μάλιστα του χειμώνα, γεγονός που μπορεί να τονώσει και το χειμερινό τουρισμό.

5 ΔΟΜΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Σε αυτή την ενότητα δομούνται εναλλακτικά σενάρια για την ολοκληρωμένη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων της Ρόδου για την τουριστική ανάπτυξή της, με έμφαση στην προώθηση των εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Η δόμηση εναλλακτικών σεναρίων αποτρέπει τη μονοσήμαντη αντιμετώπιση του προβλήματος και δίνει την δυνατότητα επιλογής της περισσότερο κατάλληλης, μέσα από ένα ευρύ φάσμα εναλλακτικών λύσεων, ανάλογα με τους διαθέσιμους πόρους και τις πολιτικές επιλογές (Γιαουτζή και Στρατηγέα, 2005).

Στο πλαίσιο αυτό δομούνται τρία εναλλακτικά σενάρια, τα οποία διαφοροποιούνται ως προς το βαθμό αξιοποίησης των τοπικών πόρων για την ανάπτυξη του εναλλακτικού τουρισμού. Έτσι το *πρώτο σενάριο* (σενάριο βάσης) στηρίζεται στην ήδη υπάρχουσα δυναμική (τάσεις) της τουριστικής δραστηριότητας και αποσκοπεί να καταδείξει ποιο είναι το μέλλον της περιοχής μελέτης ως τουριστικού προορισμού, χωρίς να γίνουν σημαντικές παρεμβάσεις σε αυτή. Το *δεύτερο σενάριο* ακολουθεί ένα συγκεντρωτικό πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, αξιοποιώντας το υπάρχον χωρικό πρότυπο ανάπτυξης των τουριστικών υποδομών, στη βάση του οποίου επιχειρεί να δώσει ώθηση σε κάποιες εναλλακτικές μορφές τουρισμού, οι οποίες αξιοποιούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τις υπάρχουσες υποδομές για την προσέλκυση ποιοτικότερων και σε μεγαλύτερο χρονικά άνοιγμα τουριστικών ροών. Τέλος, στο *τρίτο σενάριο*, η υπάρχουσα μαζική τουριστική δραστηριότητα συγκρατείται στα σημερινά επίπεδα και επιχειρείται μία στροφή προς την ήπια τουριστική ανάπτυξη των λιγότερο ανεπτυγμένων περιοχών, μέσα από την προώθηση ενός αποκεντρωτικού μοντέλου τουριστικής ανάπτυξης, που επιχειρεί να αξιοποιήσει του αναξιοποίητους έως τώρα πόρους στην κατεύθυνση της ανάπτυξης μιας ποικιλίας εναλλακτικών μορφών τουρισμού, τονώνοντας ταυτόχρονα και τους υπόλοιπους τομείς δραστηριότητας στις εν λόγω περιοχές. Η ανάπτυξη κάθε ενός σεναρίου παρουσιάζεται στη συνέχεια.

5.1 Πρώτο Σενάριο – Σενάριο Βάσης – Μαζικό Πρότυπο Τουριστικής Ανάπτυξης - Εξέλιξη Υπαρχουσών Τάσεων – Ήπιες Διορθωτικές Παρεμβάσεις

Το παρόν σενάριο αφορά στη διατήρηση του υπάρχοντος μαζικού προτύπου τουριστικής ανάπτυξης που προκύπτει από την εξέλιξη των ήδη υπαρχουσών τάσεων. Στο πλαίσιο αυτό, το ήδη υπάρχον πρότυπο τουριστικής δραστηριότητας στη Ρόδο εξακολουθεί να είναι η κυρίαρχη προσέγγιση για τη μελλοντική τουριστική αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. Στα πλαίσια του σεναρίου γίνονται κάποιες ήπιες διορθωτικές παρεμβάσεις, οι οποίες αποσκοπούν στη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων από το ακολουθούμενο μαζικό πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης.

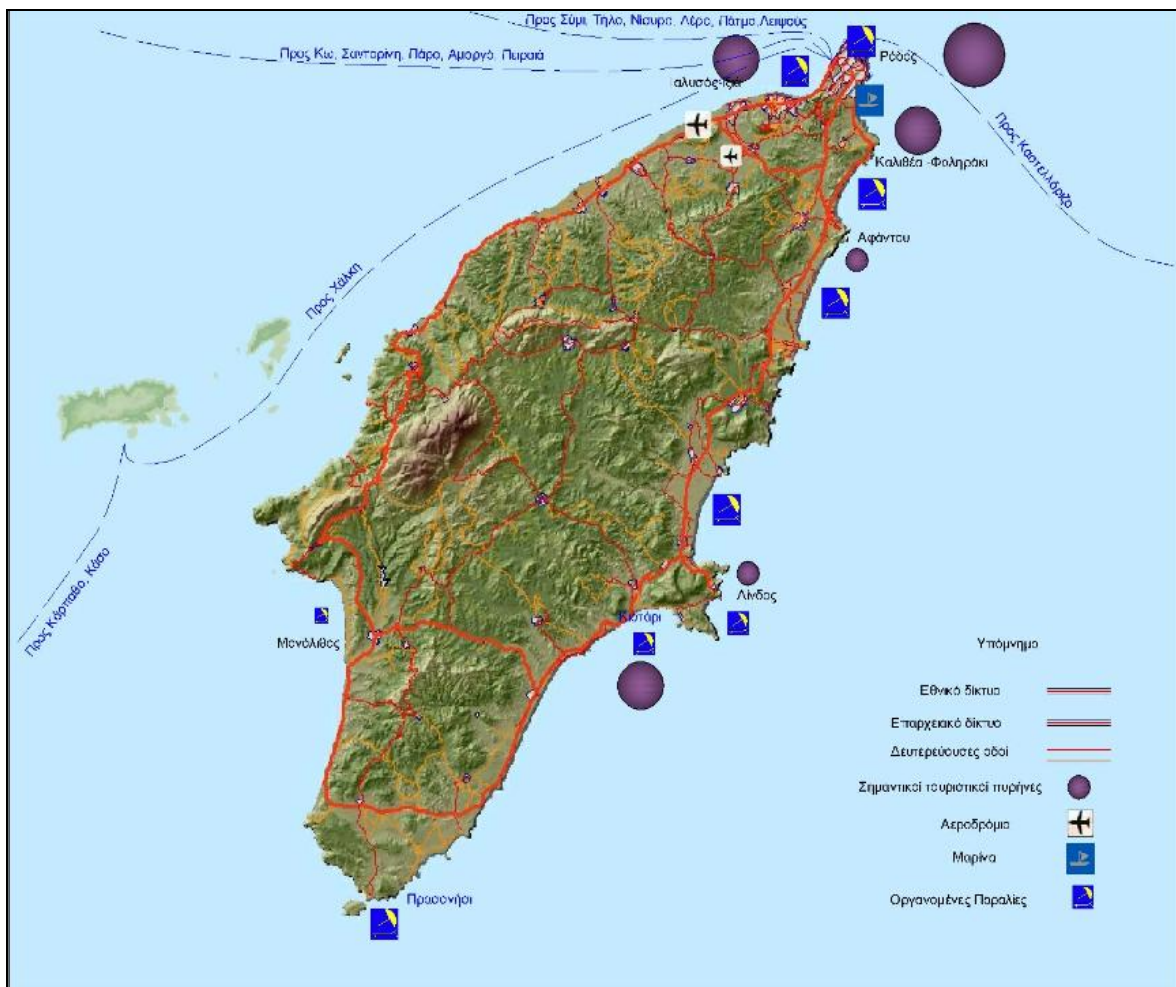
Τους βασικούς τουριστικούς πόλους της περιοχής στο σενάριο αυτό αποτελούν οι δήμοι της Ρόδου, της Καλλιθέας και της Ιαλυσού που γειτνιάζουν μεταξύ τους, δημιουργώντας έναν πυρήνα στο βόρειο τμήμα, που συγκεντρώνει ένα σημαντικό τμήμα των τουριστικών ροών του νησιού. Η βελτίωση και αναβάθμιση του προσφερόμενου σήμερα προϊόντος, στα μεγάλα τουριστικά κέντρα, γίνεται όχι μόνο με τον εκσυγχρονισμό των καταλυμάτων, αλλά κυρίως με τη βελτίωση και άλλων στοιχείων που συμβάλλουν στην ικανοποίηση των αναγκών της τουριστικής πελατείας. Η αναβάθμιση των μεταφορικών υποδομών (αεροδρόμιο, λιμάνι, οδικό δίκτυο, συγκοινωνίες, επικοινωνίες) και η βελτίωση της πρόσβασης, η προστασία και η ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, καθώς και οι αναβαθμισμένες υπηρεσίες αποτελούν μέρος της προσπάθειας αυτής, με στόχο την προσέλκυση ποιοτικότερης και οικονομικά περισσότερο εύρρωστης τουριστικής πελατείας.

Η πόλη της Ρόδου έχει όλες τις απαραίτητες ανέσεις, ώστε να εξασφαλίσει στον επισκέπτη διακοπές υψηλών προδιαγραφών. Η σύγχρονη μαρίνα, καθώς και το νέο καρνάγιο, συμβάλλει στην ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού στο νησί. Η δημιουργία της μαρίνας συνεισφέρει στην ανάπτυξη της περιοχής, αφού, με την προσέλκυση σημαντικού αριθμού σκαφών, συμβάλλει στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων στην περιοχή και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ταυτόχρονα, έχει ολοκληρωθεί η μεταφορά των τουριστικών ημερόπλοιων και του καρνάγιου από τις κεντρικές περιοχές του Μανδράκιου και της Ακάντιας αντίστοιχα, στη θέση της προβλήτας του νέου καρνάγιου στα νοτιοανατολικά της πόλης, με αποτέλεσμα τη σημαντική αναβάθμιση των δυνατοτήτων της πόλης σε ότι αφορά στις δραστηριότητες του θαλάσσιου τουρισμού.

Επιπρόσθετα, η απομάκρυνση της άτυπης παλαιάς ΒΙ.ΠΕ. από το κέντρο της πόλης σε ζώνη εκτός αυτής, προσφέρει μία μεγάλη έκταση γύρω από τη νέα μαρίνα της Ρόδου, όπου δημιουργούνται κατάλληλες υποδομές για την υποστήριξη της μαρίνας, καθώς και τουριστικές εγκαταστάσεις και ξενοδοχειακές υποδομές μικρής κλίμακας για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Χάρτης 5.1: Σενάριο 1 (σενάριο βάσης) – Μαζικό πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης

Ο κεντρικός λιμένα της Ρόδου αξιοποιείται αποτελεσματικότερα με το διαχωρισμό των εμπορικών και τουριστικών σκαφών. Σαν αποτέλεσμα, έχουν μειωθεί αισθητά θέματα λειτουργικότητας του λιμένα και έχει βελτιωθεί η πρόσβαση εμπορικών αλλά και τουριστικών μεγάλων πλοίων (κρουαζιερόπλοιων). Η επέκταση του λιμένα συμβάλλει στην ομαλή λειτουργία του και την ευκολότερη προσέγγιση μεγαλύτερου αριθμού κρουαζιερόπλοιων, με συνέπεια την ενίσχυση του τουρισμού κρουαζιέρας.

Επιπλέον, η ενδυνάμωση της ακτοπλοϊκής σύνδεσης με την προσθήκη νέων γραμμών (πέρα των παραδοσιακών), τόσο για τα δρομολόγια του εσωτερικού όσο και για αυτά του εξωτερικού, δίνει μία επιπλέον ώθηση στην τουριστική ανάπτυξη του τόπου.

Οι εκσυγχρονισμένες και οι νέες υποδομές τουριστικής δραστηριότητας και ψυχαγωγίας στο βόρειο τμήμα του νησιού, όπου παρατηρείται η μεγαλύτερη τουριστική κίνηση, ενδυναμώνουν το τουριστικό προϊόν και προσδίδουν επιπλέον ενδιαφέροντα στους επισκέπτες. Η πόλη της Ρόδου διαθέτει ενυδρείο από την εποχή της Ιταλοκρατίας, ωστόσο, η ύπαρξη ενός σύγχρονου ενυδρείου και ενός επιπλέον σύγχρονου θαλάσσιου πάρκου, όπου επιδεικνύεται η σπάνια θαλάσσια βιοποικιλία του τόπου, προσελκύει το ενδιαφέρον μεγάλου πλήθους επισκεπτών. Τέλος, η περαιτέρω αξιοποίηση των ακτών, με την κατάλληλη οργάνωσή τους, τον καθαρισμό τους και τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών προσφέρει σημαντικές ανέσεις σε ένα μεγάλο αριθμό επισκεπτών.

Σημαντική είναι η στελέχωση των τουριστικών επιχειρήσεων με εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, που προέρχεται από την τοπική ανώτατη σχολή τουριστικών επαγγελμάτων, η οποία συμβάλλει στην περαιτέρω βελτίωση και αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Ο εκσυγχρονισμός της μονάδας παραγωγής ενέργειας, σε συνδυασμό με την καινούργια μονάδα που δημιουργείται στο νότιο τμήμα του νησιού, εξαλείφουν σε μεγάλο βαθμό το ενεργειακό πρόβλημα που υπήρχε στο νησί. Συμπληρωματικά, τα αιολικά πάρκα μαζί με τους φωτοβολταϊκούς σταθμούς συμπληρώνουν τα ενεργειακά αποθέματα της περιοχής.

Ταυτόχρονα, σημαντική είναι η προσπάθεια που γίνεται για τη διαφήμιση και την προβολή του τόπου ως περιοχή τουριστικού προορισμού, η οποία συμβάλλει στην προσέλκυση νέων επισκεπτών τόσο από τις παραδοσιακές τουριστικές αγορές, όσο και από νέες αγορές, αυξάνοντας έτσι το μερίδιό της και εδραιώνοντας την κυρίαρχη θέση της στην τουριστική αγορά. Η ανάδειξη του τόπου και της φυσικής ομορφιάς του μέσω της εντατικής διαφήμισης από τον Ε.Ο.Τ. σε πολλές περιοχές του κόσμου, βοηθάει αρκετά ώστε το νησί να γίνει ευρύτερα γνωστό.

Σημαντικός τουριστικός πυρήνας, αλλά μικρότερης εμβέλειας αποτελεί επίσης η περιοχή του Κιοταρίου, με τις μεγάλης κλίμακας και οργανωμένες τουριστικές εγκαταστάσεις. Η περιοχή παρουσιάζει σημαντική δυναμική, αφού συνδυάζει σύγχρονες παραθεριστικές υποδομές, δίπλα σε πλούσιο φυσικό περιβάλλον και πολλά χιλιόμετρα ακτογραμμής που αξιοποιούνται ως οργανωμένες πλαζ. Μέριμνα έχει ληφθεί έτσι ώστε η χωροθέτηση των τουριστικών μονάδων να μην ξεπερνά τη φέρουσα ικανότητα της συγκεκριμένης περιοχής .

5.2 Δεύτερο Σενάριο – Αξιοποίηση Υπαρχουσών Υποδομών - Ανάπτυξη Επιλεγμένων Μορφών Εναλλακτικού Τουρισμού

Το παρόν σενάριο ακολουθεί ένα *συγκεντρωτικό πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης* της περιοχής, αξιοποιώντας το υπάρχον χωρικό πρότυπο ανάπτυξης των τουριστικών υποδομών. Αποσκοπεί στην αναβάθμιση των υποδομών αυτών για τη βελτίωση των παρεχομένων τουριστικών υπηρεσιών, αλλά και την αξιοποίησή τους για την ανάπτυξη εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων. Μορφές εναλλακτικού τουρισμού που ενισχύονται στο σενάριο αυτό είναι:

- ο *θαλάσσιος τουρισμός*, μέσα από την ανάπτυξη δικτύου μαρινών, οι οποίες βρίσκονται στις ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές
- ο *αθλητικός τουρισμός* μέσα από την ενίσχυση των υπαρχουσών εγκαταστάσεων σε επιλεγμένες περιοχές και την προσέλκυση σε αυτές αθλητικών συλλόγων, ομάδων κ.λπ.,
- ο *συνεδριακός τουρισμός* σε επιλεγμένες περιοχές,

Οι εν λόγω μορφές λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς το μαζικό μοντέλο, συμβάλλοντας στην άρση της εποχικότητας και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος.

Ακόμη αναπτύσσονται μορφές όπως:

- ο τουρισμός κρουαζιερόπλοιων σε επιλεγμένες περιοχές του νησιού π.χ. Ρόδος, Κιοτάρι
- ο μαθητικός τουρισμός, κ.λπ

Σημαντικός φυσικός πόρος του νησιού είναι οι θερμές πηγές που αναβλύζουν σε διάφορα σημεία του. Οι πιο γνωστές θερμοπηγές είναι της Καλλιθέας, με τις υποδομές ιδιαίτερης ομορφιάς που κατασκευάστηκαν από την εποχή της Ιταλοκρατίας. Τα λουτρά της Καλλιθέας μπορούν να αποτελέσουν κύριο μοχλό για την ανάπτυξη του *τουρισμού υγείας και ευεξίας*, μιας δυναμικής μορφής τουρισμού, που προωθείται από πολλές χώρες που διαθέτουν θερμοπηγές και ενισχύεται με ειδικά προγράμματα από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η ολοκλήρωση της κατασκευής της μαρίνας της Ρόδου και η δημιουργία των κατάλληλων υποδομών υποστήριξης στην ευρύτερη περιοχή δίνει μια αισθητή ώθηση στην τουριστική ανάπτυξη, προσελκύνοντας επισκέπτες υψηλού εισοδήματος. Επιπλέον, η ύπαρξη ενός δικτύου μαρινών, που ενώνει όλες τις τουριστικά αναπτυγμένες περιοχές του νησιού, ενδυναμώνει τη δραστηριότητα του θαλάσσιου τουρισμού. Η απομάκρυνση της γειτονικής ΒΙ.ΠΕ. αξιοποιεί μία σημαντική έκταση που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, στην οποία χωροθετούνται οι υποδομές της μαρίνας για την παροχή υπηρεσιών στους επισκέπτες της.

Στην πόλη της Ρόδου, το υπάρχον αθλητικό κέντρο αναβαθμίζεται και αποκτά έναν υπερτοπικό ρόλο, φιλοξενώντας μεγάλο αριθμό αθλητικών δραστηριοτήτων πανελληνίου, πανευρωπαϊκού ακόμα και παγκόσμιου επιπέδου, τουρνουά και συναντήσεις ομαδικών και ατομικών αθλημάτων (όπως τέννις και μπιτς βόλλεϋ στο παρελθόν), κ.ά., μετατρέποντας την πόλη της Ρόδου σε έναν πόλο ανάπτυξης αθλητικού τουρισμού. Επίσης, το ήπιο μεσογειακό κλίμα σε συνδυασμό με τα οργανωμένα αθλητικά κέντρα, προσελκύουν αθλητές και αθλητικές ομάδες στην περιοχή για την προετοιμασία τους.

Χάρτης 5.2: Σενάριο 2 – Ανάπτυξη Επιλεγμένων Μορφών Εναλλακτικού Τουρισμού

Η αξιοποίηση των οργανωμένων παραλιών της δυτικής πλευράς της πόλης της Ρόδου και της Ιξιάς, όπου οι καιρικές συνθήκες είναι κατάλληλες, συμβάλλουν στην ανάδειξη των περιοχών αυτών ως πόλων ανάπτυξης θαλάσσιων αθλημάτων όπως wind surf, kite και beach volley. Σαν αποτέλεσμα, οι εν λόγω περιοχές συνιστούν πόλους έλξης σημαντικού αριθμού επισκεπτών, κυρίως νεαρής ηλικίας, από όλο τον κόσμο.

Ο *μαθητικός τουρισμός* τα προηγούμενα χρόνια στηριζόταν κυρίως σε σχολικές εκδρομές με μαθητές από διάφορες περιοχές της Ελλάδος. Σήμερα όμως, μέσα από την κατάλληλη προβολή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του

νησιού, αλλά και των ποικίλων δραστηριοτήτων που αναπτύσσονται, η περιοχή προσελκύει σημαντικό αριθμό επισκεπτών μαθητικής προέλευσης από διάφορες άλλες χώρες, ακόμα και την περίοδο του χειμώνα μέσα από ελκυστικά πακέτα προσφορών. Το γεγονός αυτό συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου και την τόνωση της δραστηριότητας και της απασχόλησης σε μεγαλύτερο άνοιγμα χρόνου.

Οι σημαντικές ξενοδοχειακές υποδομές που υπάρχουν στην περιοχή της Ιξιάς και του Φαληρακίου στηρίζουν την ανάπτυξη του *συνεδριακού τουρισμού*. Η ανάπτυξη αυτή συμβάλλει στην επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, αφού κατά κανόνα τα περισσότερα συνέδρια οργανώνονται σε περιόδους εκτός τουριστικής αιχμής. Ταυτόχρονα συμβάλλει στην προσέλκυση υψηλού επιπέδου επισκεπτών, οι οποίοι στηρίζουν και άλλες μορφές ήπιας τουριστικής δραστηριότητας στην περιοχή π.χ. τουρισμό υγείας και ευεξίας, πολιτιστικό τουρισμό κ.ά.

Η πόλη της Ρόδου είναι πόλη με ένδοξο παρελθόν που χάνεται στο βάθος των αιώνων, με πλήθος πολιτιστικών μνημείων από όλες τις ιστορικές περιόδους της, από τα αρχαία χρόνια μέχρι τη βυζαντινή περίοδο και την περίοδο των Ιπποτών, έως την Τουρκοκρατία και την περίοδο της Ιταλικής κατοχής. Όλοι αυτοί οι λαοί με εντελώς διαφορετικά πολιτιστικά στοιχεία χρησιμοποίησαν την πόλη της Ρόδου ως προπύργιο για να αναδείξουν την παρουσία τους με λαμπρά μνημεία. Η αξιοποίηση της πλούσιας ιστορίας της πόλης συμβάλλει στη δημιουργία ενός δικτύου πολιτιστικών τόπων, που προσελκύει επισκέπτες με ανάλογα ενδιαφέροντα. Η πολιτιστική κληρονομιά της περιοχής αναβαθμίζεται μέσα από τις κατάλληλες παρεμβάσεις π.χ. δημιουργία μουσειακών υποδομών, βελτιώνεται η πρόσβαση στις περιοχές με αξιόλογους πολιτιστικούς πόρους και αναβαθμίζονται οι περιβάλλουσες αυτούς περιοχές.

Η ανώτατη σχολή τουριστικών επαγγελματιών, επιχειρώντας να καλύψει τις νέες ανάγκες της περιοχής στη βάση αυτού του σεναρίου, έχει προσαρμόσει τις παρεχόμενες εκπαιδευτικές υπηρεσίες, έτσι ώστε να εκπαιδεύσει τους σπουδαστές της στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Η αναδιοργάνωση και ο εκσυγχρονισμός της τουριστικής εκπαίδευσης αναδεικνύει σύγχρονα στελέχη, τα

οποία μπορούν να προωθήσουν αποτελεσματικότερα ένα άλλο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης.

Η δημιουργία ενός δικτύου ενεργειακών πάρκων (φωτοβολταϊκών και αιολικών) αξιοποιεί τα απεριόριστα ανανεώσιμα ενεργειακά αποθέματα του τόπου και με τη λειτουργία παράλληλα μια σύγχρονης μονάδας παραγωγής ενέργειας στα Νότια του νησιού, ανακουφίζουν σημαντικά το ενεργειακό πρόβλημα της περιοχής.

Η βελτίωση της πρόσβασης των διαφορετικών περιοχών του νησιού συμβάλλει στην ανάπτυξη των υπόλοιπων παραγωγικών τομέων, πλην του τουρισμού, οι οποίοι ανακάμπτουν, λειτουργούν συμπληρωματικά αλλά και σε πολλές περιοχές και αυτόνομα, συμβάλλοντας στην οικονομική ανάπτυξη του τόπου. Η παραγωγή γνωστών παραδοσιακών προϊόντων και η προώθησή τους για κατανάλωση στις τουριστικές περιοχές ενδυναμώνουν την τοπική αγορά και την τοπική οικονομία.

Σημαντική είναι η διείσδυση και η αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας στην αναβάθμιση όλων των παραγωγικών τομέων του τόπου, η οποία επιτυγχάνεται μέσα από την ανάπτυξη ενός σύγχρονου τηλεπικοινωνιακού δικτύου. Η δικτύωση μεταξύ επιχειρήσεων τονώνει την αλληλεπίδραση μεταξύ των τομέων της τοπικής οικονομίας, ενώ σημαντικός είναι ο ρόλος της στην προώθηση τόσο του τουριστικού όσο και των υπόλοιπων προϊόντων της περιοχής μελέτης.

Το παρόν σενάριο δίνει προτεραιότητα στη στροφή προς την ποιοτικότερη και οικονομικά εύρωστη τουριστική πελατεία, που απαιτεί υψηλής ποιότητας υποδομές και εξυπηρέτηση, σε συνδυασμό με τη διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος, αξιοποιώντας τους πολιτιστικούς πόρους της περιοχής. Για το σκοπό αυτό έχουν αναβαθμιστεί σημαντικά οι προσφερόμενες τουριστικές υπηρεσίες και οι υποδομές της περιοχής, ενώ το τουριστικό προϊόν εμπλουτίζεται μέσα από την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, αξιοποιώντας περιοχές φυσικού κάλλους, αξιόλογους αρχαιολογικούς και ιστορικούς πόρους, κ.λπ. Σημαντική έμφαση δίνεται στην αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών π.χ. εμπόριο, μεταφορές, υγεία κ.ά. Επίσης έμφαση δίνεται στη διασύνδεση του τουριστικού με

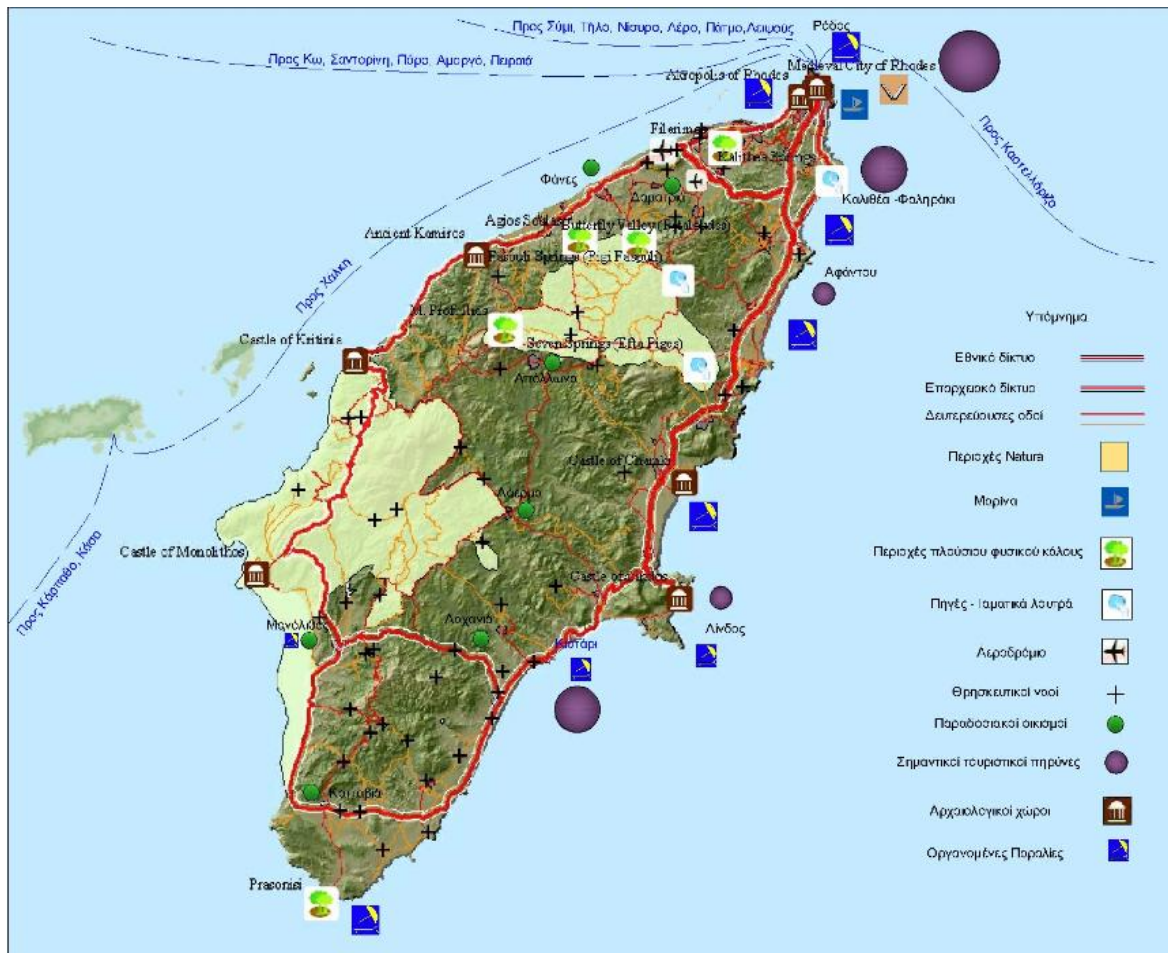
τους υπόλοιπους παραγωγικούς τομείς της περιοχής. Έτσι ο τουριστικός τομέας αποτελεί το όχημα για την ανάπτυξη της περιοχής, με συγκράτηση του μαζικού τουρισμού και στροφή προς ποιοτικότερες και υψηλών απαιτήσεων τουριστικές ροές.

5.3 Τρίτο Σενάριο – Συγκράτηση Υπάρχοντος Μαζικού Προτύπου – Έμφαση στην Ανάπτυξη Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού

Στην προσπάθεια για μια δυναμική και σύγχρονη πορεία βιώσιμης ανάπτυξης της Ρόδου, ο τουρισμός αποτελεί ένα βασικό τομέα της οικονομικής δραστηριότητας του νησιού, με σημαντική συνεισφορά στην τοπική οικονομία, την απασχόληση και το εισόδημα του πληθυσμού.

Στο παρόν σενάριο, η ανάδειξη του εναλλακτικού τουρισμού και η στενή διασύνδεσή του με τους υπόλοιπους τομείς οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί βασική προτεραιότητα και κινητήριο μοχλό της αναπτυξιακής διαδικασίας και αναμένεται να συμβάλλει σημαντικά στην προώθηση και των υπόλοιπων τομέων δραστηριότητας στην περιοχή, συμβάλλοντας στη στήριξη της απασχόλησης και του εισοδήματος, αλλά και στη δημιουργία ενός ευρύτερου φάσματος απασχόλησης στην περιοχή μελέτης. Για παράδειγμα, η διατήρηση παραδοσιακών καλλιεργειών, όπως η παραγωγή ελιών, εσπεριδοειδών και γαλακτοκομικών προϊόντων στις πεδινές περιοχές του νησιού, ακόμα και η παραγωγή του παραδοσιακού κόκκινου οίνου στις περιοχές του Ατταβύρου, η κατοχύρωση της ονομασίας τους, η τυποποίησή τους με σύγχρονες μεθόδους, είναι δυνατό να συνδυαστεί με τον αναπτυσσόμενο εναλλακτικό τουρισμό σε περιοχές που δεν αποτελούν παραδοσιακούς τουριστικούς προορισμούς της περιοχής.

Χάρτης 5.3: Σενάριο 3 – Έμφαση στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού

Παραδοσιακοί αγροτικοί οικισμοί, όπως τα Απόλλωνα, τα Λάερμα, η Λαχανιά, η Φάνες, η Δαματριά και η Κατταβιά, αποτελούν στην πλειοψηφία τους απομακρυσμένους οικισμούς, οι οποίοι διαχρονικά είχαν ελάχιστη επαφή με το τουριστικό προϊόν του τόπου. Η αξιοποίηση της αγροτικής φυσιογνωμίας αυτών των περιοχών και η ανάδειξή τους σε κέντρα ανάπτυξης αγροτικού τουρισμού, δίνει ώθηση στις περιοχές αυτές και συμβάλλει στην καλύτερη αξιοποίηση των πόρων και την ανάπτυξη ήπιας μορφής τουριστικής δραστηριότητας με θετικά αποτελέσματα στις τοπικές οικονομίες και την απασχόληση, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την ισόρροπη ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας στο νησί της Ρόδου. Επιπλέον, η αξιοποίηση της τοπικής αγροτικής παραγωγής και της μεταποίησης και η μαζική παραγωγή τοπικών ποιοτικών αγαθών με την προώθησή τους στην τουριστική αγορά συμβάλλουν στην ενδυνάμωση και την ανάδειξη της τοπικής οικονομίας.

Η άρση της απομόνωσης των παραπάνω περιοχών, με τη χρήση των βελτιωμένων και αναβαθμισμένων οδικών αξόνων, διευκολύνει τις επικοινωνίες και τις μεταφορές, στους βασικούς τουριστικούς πόλους του νησιού, ώστε τα παραγόμενα τοπικά προϊόντα να απορροφηθούν και να καταναλωθούν από την αγορά.

Οι αναβαθμισμένοι χώροι διαμονής και τα καταλύματα διατηρούν αναλλοίωτη την ταυτότητα της περιοχής και το παραδοσιακό χαρακτήρα της, προσφέροντας ταυτόχρονα όλες τις απαραίτητες ανέσεις στον επισκέπτη για ευχάριστη και ήσυχη διαμονή.

Ο μεγάλος αριθμός ορεινών όγκων στο νησί και οι περιοχές φυσικού κάλλους αξιοποιούνται για την προώθηση νέων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, όπως είναι ο *οικολογικός*, ο *ορειβατικός*, ακόμα και ο *περιηγητικός*. Τα όρη του προφήτη Ηλία και του Ατταβύρου, πέρα από περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας, με τη σπάνια πανίδα και την πλούσια βλάστηση που διαθέτουν, μετατρέπονται σε προορισμούς ήπιας τουριστικής δραστηριότητας. Ο *περιπατητικός τουρισμός*, αξιοποιώντας τις παραδοσιακές διαδρομές και τα μονοπάτια, προσελκύει μεγάλο αριθμό επισκεπτών με οικολογικά ενδιαφέροντα. Η ύπαρξη ξενώνων και απομακρυσμένων παρατηρητηρίων αποτελούν βασικές υποδομές υποστήριξης του *ορειβατικού-περιηγητικού τουρισμού*. Η υλοποίηση ενός δικτύου μονοπατιών που τα συνδέει μεταξύ τους, η ύπαρξη ορόσημων που καθιστά τις διαδρομές προσιτές και ευδιάκριτες, η δημιουργία στάσεων σε ορεινούς όγκους, η χρήση του υπάρχοντος χαρτογραφικού υλικού (παλαιοί Ιταλικοί κτηματολογικοί χάρτες, χάρτες της Γ.Υ.Σ.), όπου είναι ευδιάκριτα τα ίχνη των μονοπατιών για την αξιοποίησή τους και τη δημιουργία σύγχρονων χαρτογραφικών υποβάθρων αποτελούν βασικές παρεμβάσεις για την ενδυνάμωση της συγκεκριμένης μορφής τουρισμού. Η ενεργοποίηση των γειτονικών οικισμών όπως είναι τα Απόλλωνα, τα Πλατάνια, η Σάλακος, ο Έμπωνας ωφελεί οικονομικά την περιοχή και ταυτόχρονα δίνει μια δυναμική στην τουριστική δραστηριότητα που στο παρελθόν δεν υπήρχε.

Οι περιοχές Natura που υπάρχουν στο νησί, με κυριότερες τις Επτά Πηγές και την Κοιλάδα των Πεταλούδων, εκτός από τους παραδοσιακούς παραθεριστές

που τις επισκέπτονται κάθε χρόνο, προσελκύουν πλέον και φυσιολάτρες, που ως στόχο των διακοπών τους έχουν την επίσκεψη σπάνιων βιότοπων με πλούσιο φυσικό περιβάλλον. Έκταση 24,5 χλμ. εντάσσεται σε καθεστώς προστασίας και υλοποιούνται σε αυτή μικρής κλίμακας παρεμβάσεις, που αφορούν στη δημιουργία παρατηρητηρίων. Σημαντική προσπάθεια αφιερώνεται στην εκπαίδευση του τοπικού και μαθητικού πληθυσμού, με στόχο την περιβαλλοντική ευαισθητοποίησή τους σε σχέση με τη σπουδαιότητα της συγκεκριμένης περιοχής στην περιβαλλοντική και οικονομική ανάπτυξη του νησιού. Ακόμη, καθορίζονται οι χρήσεις γης στην περιοχή, έτσι ώστε να θωρακιστεί από κάθε είδους αυθαιρεσίες και να προστατευθεί ο φυσικός αυτός πλούτος. Για την οριοθέτηση και θεσμοθέτηση των περιοχών Natura εκπονείται μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, για τη διατήρηση αυτού του πόρου και την αξιοποίησή του στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης της περιοχής. Με τις σχεδιαζόμενες αυτές παρεμβάσεις, η περιοχή μελέτης ξεφεύγει από τη μονοδιάστατη δραστηριότητα του μαζικού τουρισμού και στρέφεται σε ήπιες μορφές ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας, που μπορούν να αποφέρουν οικονομικά οφέλη, να διασφαλίσουν την ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη, ενώ είναι ηπιότερες προς το περιβάλλον.

Η αξιοποίηση των ιαματικών πηγών του νησιού συμβάλλει στην ανάπτυξη του σε ένα σύγχρονο κέντρο θεραπευτικού και ιαματικού τουρισμού, μέσα από την κατασκευή σύγχρονων και οργανωμένων εγκαταστάσεων, κατάλληλα ενταγμένων στο φυσικό περιβάλλον. Οι συγκεκριμένοι πόλοι ανάπτυξης της εν λόγω δραστηριότητας προσελκύουν ένα μεγάλο επισκεπτών, που πέρα από την αναψυχή ενδιαφέρονται και για το *θεραπευτικό - ιαματικό τουρισμό*, αλλά και για τον *τουρισμό υγείας και ευεξίας*. Για το σκοπό αυτό προωθείται η συνεργασία των τοπικών φορέων διοίκησης με την επιχειρηματική κοινότητα μέσα από την προώθηση Συμπράξεων Δημοσίου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) για την αξιοποίηση του εν λόγω δυναμικού.

Ο μεγάλος αριθμός αρχαιολογικών χώρων και η πλούσια ιστορία του τόπου, προσελκύει μεγάλο αριθμό επισκεπτών, που δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για αυτά. Η οργάνωση, η ανάδειξη και η αξιοποίηση των μεγαλύτερων

αρχαιολογικών χώρων του νησιού, όπως είναι η Λίνδος, η Κάμειρος και η Ιάλυσος, οι εκπαιδευτικές περιηγήσεις, η οργάνωση θεατρικών παραστάσεων, οι διοργανώσεις φεστιβάλ, τα προσκυνήματα, οι οργανωμένες επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, σε μνημεία και μουσεία συμβάλλουν στην ανάπτυξη του *πολιτιστικού τουρισμού*. Σημαντικές είναι οι προσπάθειες αναβάθμισης τόσο των συγκεκριμένων πολιτιστικών πόρων όσο και της πρόσβασης σε αυτούς. Ταυτόχρονα, οι εν λόγω χώροι προβάλλονται με σύγχρονες μεθόδους επικοινωνίας και αποτελούν σημαντικό τμήμα της συνολικής εικόνας του τουριστικού προϊόντος της περιοχής μελέτης.

Επιπλέον η στροφή προς τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ήλιο, άνεμο) μέσα από τη χωροθέτηση φωτοβολταϊκών και αιολικών πάρκων, συμβάλουν στην αειφόρο ανάπτυξη του τόπου. Ωστόσο, είναι απαραίτητη και η λειτουργία ενός συμβατικού σταθμού για την παραγωγή των απαραίτητων αποθεμάτων ενέργειας.

Το νησί της Ρόδου έχει ένα μεγάλο αριθμό εκκλησιών, μοναστηριών, καθώς και θρησκευτικών μνημείων. Πολλά από τα κτίσματα και τα μνημεία λατρείας είναι και διαφορετικών δογμάτων, κυρίως της Καθολικής και Οθωμανικής θρησκείας. Οικισμοί όπως ο Αρχάγγελος, η Σορωνή, η Φάνες και Κρεμαστή είναι πλούσιες σε θρησκευτικά μνημεία, αλλά και σε θρησκευτικές παραδόσεις και φημίζονται για τη διοργάνωση μεγάλων γιορτών και πανηγυριών κάθε χρόνο. Η αξιοποίηση αυτών στα πλαίσια της ανάπτυξης του *θρησκευτικού τουρισμού* δίνει τη δυνατότητα στις εν λόγω περιοχές διευρύνουν το φάσμα των δραστηριοτήτων τους, εμπλουτίζοντας ταυτόχρονα το τουριστικό προϊόν της περιοχής, προσελκύοντας σημαντικό αριθμό επισκεπτών και προσκυνητών. Έμφαση έχει δοθεί στη βελτίωση της πρόσβασης των περιοχών αυτών, αλλά και των θρησκευτικών μνημείων, καθώς και στη δημιουργία κατάλληλων καταλυμάτων για τους επισκέπτες τους.

6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΩΝ

Αφού ολοκληρώθηκε η αναλυτική παρουσίαση των εναλλακτικών σεναρίων τουριστικής ανάπτυξης της νήσου της Ρόδου, στο παρόν κεφάλαιο γίνεται η αξιολόγησή τους, με σκοπό την επιλογή του πλέον κατάλληλου για την υλοποίηση του στόχου της εργασίας, που είναι η βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Για την αξιολόγηση των σεναρίων γίνεται χρήση της μεθόδου πολυκριτηριακής ανάλυσης REGIME.

Στο παρόν κεφάλαιο της εργασίας γίνεται μία συνοπτική παρουσίαση της μεθόδου αυτής, η παρουσίαση των κριτηρίων με βάση τα οποία γίνεται η αξιολόγηση των σεναρίων, καθώς και η παρουσίαση των αποτελεσμάτων από την εφαρμογή της στο συγκεκριμένο πρόβλημα αξιολόγησης.

6.1 Η Μέθοδος Πολυκριτηριακής Ανάλυσης REGIME

Η διαδικασία επίλυσης ενός προβλήματος αξιολόγησης με τη μέθοδο REGIME περιγράφεται στη συνέχεια (Voogd, 1983).

Έστω ένα συγκεκριμένο πρόβλημα επιλογής με I εναλλακτικές λύσεις ($i=1, \dots, I$), που αξιολογούνται στη βάση J κριτηρίων ($j=1, \dots, J$). Η βασική πληροφορία που διατίθεται αποτελείται από ποιοτικά δεδομένα που αφορούν στη διαβαθμισμένη αξία όλων των J κριτηρίων για όλες τις I επιλογές.

Υποθέτουμε μια επιμέρους κατάταξη όλων των I επιλογών για κάθε κριτήριο J και κατασκευάζεται ο ακόλουθος πίνακας επιπτώσεων (αξιολόγησης):

Πίνακας 6-1: Πίνακας Επιπτώσεων.

	e11	...	e1J
E =	...	...	...
	eI1	...	eIJ

Πηγή: Voogd, 1983.

Το κάθε στοιχείο e_{ij} αναπαριστά τη σειρά κατάταξης της εναλλακτικής i σύμφωνα με το κριτήριο j . Αν $e_{ij} > e_{i'j}$ η επιλογή i είναι προτιμότερη από την i' για το κριτήριο j .

Το κάθε στοιχείο e_{ij} αναπαριστά τη σειρά κατάταξης της εναλλακτικής i σύμφωνα με το κριτήριο j . Αν $e_{ij} > e_{i'j}$, η επιλογή i είναι προτιμότερη από την i' για το κριτήριο j .

Καθώς δεν υπάρχει συνήθως μια και μόνο επικρατούσα εναλλακτική λύση, απαιτείται πρόσθετη πληροφορία που αφορά στη σχετική σπουδαιότητα των κριτηρίων. Η πληροφορία αυτή δίνεται μέσω των βαρών προτίμησης που αντιστοιχούν στα κριτήρια. Τα βάρη αναπαρίστανται σαν εντολές κατάταξης w_j ($j=1, \dots, J$) σε ένα διάνυσμα βαρών $w = (w_1, \dots, w_J)T$. Αν $w_j > w_{j'}$ το κριτήριο j είναι πιο σημαντικό από το j' .

Στη συνέχεια η μέθοδος REGIME χρησιμοποιεί μια σύγκριση ανά ζεύγη όλων των εναλλακτικών, έτσι ώστε η σύγκριση μεταξύ δύο εναλλακτικών να μην επηρεάζεται από τις υπόλοιπες.

Για να γίνει κατανοητός ο μηχανισμός της μεθόδου REGIME είναι απαραίτητος ο καθορισμός της λογικής της.

Έστω δύο εναλλακτικές επιλογές i και i' . Ορίζεται η ποσότητα:

$$\sigma_{ii'j} = e_{ij} - e_{i'j}$$

όπου: e_{ij} η επίδοση της εναλλακτικής i για το κριτήριο j , και

$e_{i'j}$ η επίδοση της εναλλακτικής i' για το κριτήριο j .

Αν για το κριτήριο j μια εναλλακτική i είναι καλύτερη από την i' τότε :

$$\sigma_{ii'j} > 0$$

Στην περίπτωση της ποιοτικής πληροφορίας, το ακριβές μέγεθος του $\sigma_{ii'j}$ δεν μπορεί να προσδιοριστεί ποσοτικά με κατάλληλο ή αξιόπιστο τρόπο, αλλά απαιτείται μόνο το πρόσημό του.

Αν λοιπόν $\sigma_{ii'j} = +1$, η εναλλακτική i είναι καλύτερη από την i' για το κριτήριο j . Στην αντίθετη περίπτωση $\sigma_{ii'j} = -1$, ενώ στην περίπτωση που οι εναλλακτικές i και i' δεν διαφοροποιούνται ως προς κάποιο κριτήριο j , τότε $\sigma_{ii'j} = 0$.

Κάνοντας μια τέτοια σύγκριση ανά ζεύγη για κάθε εναλλακτική i και i' και για όλα τα κριτήρια j ($j=1, \dots, J$) δημιουργείται ένα διάνυσμα REGIME $r_{ii'}$ διαστάσεων ($j \times 1$) που ορίζεται σαν:

$$r_{ii'} = (\sigma_{ii'1}, \dots, \sigma_{ii'j})^T$$

για κάθε i, i' , με $i \neq i'$, το οποίο περιλαμβάνει ως στοιχεία του τα (+), (-) και (0). Συνολικά έχουμε $I(I-1)$ συγκρίσεις ανά ζεύγη και $I(I-1)$ διανύσματα REGIME. Αυτά μπορούν να γίνουν ένας $J \times I(I-1)$ Πίνακας REGIME R :

$$R = \left[\underbrace{r_{12}, r_{13}, \dots, r_{1I}}_{I-1}, \dots, \underbrace{r_{i1}, r_{i2}, \dots, r_{i(I-1)}}_{I-1} \right]$$

Είναι φανερό πως αν ένα διάνυσμα $r_{ii'}$ περιέχει μόνο +, η εναλλακτική i θα κυριαρχεί απόλυτα στην i' . Συνήθως όμως περιλαμβάνει + και -, οπότε χρειάζεται πρόσθετη πληροφορία για το σχηματισμό του διανύσματος βαρών.

Για να διαχειριστούμε τη διαθέσιμη πληροφορία, που δίνει μόνο την ποιοτική διαβάθμιση των βαρών, γίνεται η υπόθεση πως τα βάρη αυτά W_j ($j=1, \dots, J$) είναι μια ποιοτική ταξινόμηση-απεικόνιση του (άγνωστου) στοχαστικού διανύσματος σε απόλυτους αριθμούς w^* .

$$w^* = (w_1^*, \dots, w_J^*), \text{ με } \max w^* = \{1\}, j \geq 0, \text{ για κάθε } j, \text{ και } w_j > w_{j'} \Rightarrow w_j^* > w_{j'}^*.$$

Επίσης, υποθέτουμε πως η σταθμισμένη επικράτηση της εναλλακτικής i στην i' μπορεί να απεικονιστεί με την ακόλουθη στοχαστική έκφραση, η οποία βασίζεται στην έννοια του σταθμισμένου αθροίσματος:

$$V_{ii'} = \sum_{j=1}^J \sigma_{ii'j} W_j^*.$$

‘Αν $V_{ii'}$ είναι > 0 , τότε η i κυριαρχεί στην i' .

Δεν έχουμε όμως πληροφορία για τις αριθμητικές τιμές των w_j^* αλλά μόνο για την ποιοτική διαβάθμιση των w_j .

Δεχόμαστε μια πιθανότητα $P_{ii'}$ για την επικράτηση της i στην i' : $P_{ii'} = \text{prob}(V_{ii'} > 0)$ και ορίζουμε ένα μέτρο άθροισης των πιθανοτήτων για να επικρατήσει η εναλλακτική i .

$$P_i = \frac{1}{I-1} \sum_{i=1}^I P_{ii} \quad (\text{η μέση πιθανότητα η εναλλακτική } i \text{ να έχει ψηλότερη τιμή από κάθε άλλη εναλλακτική } i')$$

Η μέθοδος REGIME εκτιμά αυτές ακριβώς τις πιθανότητες με βάση τον πίνακα επιπτώσεων (εναλλακτικές, κριτήρια, scores) και τα βάρη των κριτηρίων.

6.2 Βασικά Συστατικά της Μεθόδου REGIME

Τα βασικά συστατικά (δεδομένα) της μεθόδου REGIME είναι:

- Οι εναλλακτικές λύσεις
- Τα κριτήρια αξιολόγησης, και
- Τα βάρη των κριτηρίων αξιολόγησης

6.2.1 Οι εναλλακτικές λύσεις

Οι **εναλλακτικές λύσεις** αντιπροσωπεύουν τις διαφορετικές λύσεις ενός προβλήματος. Η αξιολόγηση των εναλλακτικών αυτών αποτελεί αντικείμενο της πολυκριτηριακής ανάλυσης. Στην παρούσα διπλωματική εργασία, τις εναλλακτικές λύσεις αποτελούν τα τρία εναλλακτικά σενάρια που έχουν περιγραφεί λεπτομερώς στην προηγούμενη ενότητα. Έτσι οι τρεις εναλλακτικές που προτείνονται στο συγκεκριμένο πρόβλημα είναι οι εξής:

- **Σενάριο 1:** Σενάριο Βάσης – Μαζικό Πρότυπο Τουριστικής Ανάπτυξης - Εξέλιξη Υπαρχουσών Τάσεων – Ήπιες Διορθωτικές Παρεμβάσεις
- **Σενάριο 2:** Αξιοποίηση Υπαρχουσών Υποδομών - Ανάπτυξη Επιλεγμένων Μορφών Εναλλακτικού Τουρισμού
- **Σενάριο 3:** Συγκράτηση Υπάρχοντος Μαζικού Προτύπου – Έμφαση στην Ανάπτυξη Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού

6.2.2 Τα κριτήρια αξιολόγησης

Η επιλογή των κριτηρίων αξιολόγησης αποτελεί σημαντική διάσταση της διαδικασίας αξιολόγησης. Τα κριτήρια αξιολόγησης αποτελούν ποιοτικές ή ποσοτικές εκφράσεις συγκεκριμένων διαστάσεων των εναλλακτικών λύσεων, στη βάση των οποίων αξιολογούνται αυτές. Η μη σωστή επιλογή των κριτηρίων αξιολόγησης μπορεί να οδηγήσει σε εσφαλμένη ιεράρχηση των εναλλακτικών λύσεων.

Κλίμακες μέτρησης κριτηρίων

Για την εφαρμογή της πολυκριτηριακής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος REGIME. Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιεί τόσο ποσοτικές όσο και ποιοτικές κλίμακες μέτρησης κριτηρίων, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στο μελετητή να αξιοποιήσει μικτή πληροφορία.

Βάρη κριτηρίων αξιολόγησης

Εκφράζουν τη σημαντικότητα των κριτηρίων στο πρόβλημα αξιολόγησης που τίθεται κάθε φορά.

6.3 Εφαρμογή της Μεθόδου REGIME

Αφού έχουν ήδη καθοριστεί τα εναλλακτικά σενάρια προς αξιολόγηση, το πρώτο βήμα για την εφαρμογή της μεθόδου REGIME είναι ο καθορισμός των κριτηρίων αξιολόγησης. Για το σκοπό αυτό στον Πίνακα 6-2 παρουσιάζονται τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται στο συγκεκριμένο πρόβλημα αξιολόγησης, τα οποία είναι ομαδοποιημένα σε τρεις ομάδες και συγκεκριμένα σε κριτήρια που αφορούν στο οικονομικό, το κοινωνικό, καθώς και το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον, εκφράζονται δε με ποιοτικό τρόπο. Πιο συγκεκριμένα, στα πλαίσια της REGIME χρησιμοποιήθηκαν δύο ποιοτικές κλίμακες μέτρησης των επιπτώσεων κάθε εναλλακτικής ως προς κάθε κριτήριο αξιολόγησης:

- Η - - /+ + + : η χρήση της κλίμακας αυτής υποδηλώνει ότι οι επιπτώσεις από κάθε εναλλακτική ως προς το συγκεκριμένο κριτήριο διαφέρουν χωρίς να είναι ξεκάθαρο σε τι απόσταση βρίσκονται μεταξύ τους. Η διαβάθμιση της κλίμακας είναι: --- πάρα πολύ κακό, -- πολύ κακό, - κακό, + καλό, ++ πολύ καλό, +++ πάρα πολύ καλό.
- Η ordinal κλίμακα, όπου οι επιπτώσεις ιεραρχούνται, μπαίνουν δηλαδή σε σειρά προτεραιότητας. Στην κλίμακα αυτή μπορούμε να ιεραρχήσουμε τις εναλλακτικές ως προς ένα κριτήριο (καλύτερη εναλλακτική, επόμενη καλύτερη εναλλακτική, χειρότερη στη σειρά εναλλακτική κ.λπ.). Πληροφορία σχετική με το πόσο καλύτερη ή χειρότερη με ποσοτικούς όρους μία εναλλακτική είναι σε σχέση με μία άλλη δεν μπορεί να δοθεί. Η διαβάθμιση της κλίμακας είναι 1:πάρα πολύ καλό, 2:καλό, 3:αδιάφορο (μηδενική επίπτωση), 4:κακό, 5:πάρα πολύ κακό.

Κατεύθυνση κριτηρίων

Η επίπτωση μιας εναλλακτικής ως προς ένα κριτήριο, ανεξάρτητα από την κλίμακα μέτρησής της, μπορεί να περιγραφεί σαν:

- **Αρνητική – κόστος (cost):** ισχύει ότι όσο μεγαλύτερη είναι η «επίπτωση» τόσο χειρότερη είναι η επίδοση της εναλλακτικής ως προς το κριτήριο αυτό (κριτήρια κόστους).
- **Θετική – όφελος (benefit):** ισχύει ότι όσο μεγαλύτερη είναι η «επίπτωση» τόσο υψηλότερη είναι η επίδοση της εναλλακτικής αυτής ως προς το συγκεκριμένο κριτήριο.

Πίνακας 6-2: Κριτήρια αξιολόγησης

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

	Macro-κριτήρια	Micro-κριτήρια	Είδος	Κατεύθυνση
K1		Ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη	---/+++	Benefit
K2		Αποκέντρωση τουριστικού προϊόντος	---/+++	Benefit
K3		Ορθολογική αξιοποίηση πόρων της περιοχής	---/+++	Benefit
K4		Στροφή σε ποιοτικότερες τουριστικές ροές	---/+++	Benefit
K5	Τουρισμός	Αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού	---/+++	Benefit
K6		Άρση της εποχικότητας	ordinal	Benefit
K7		Χωροθέτηση τουριστικών μονάδων σύμφωνα με την φέρουσα ικανότητα κάθε περιοχής	---/+++	Benefit
K8		Δυνατότητα διεύθυνσης Α.Π.Ε. στον τουρισμό	---/+++	Benefit
K9		Τόνωση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων	ordinal	Benefit
K10	Οικονομία	Διασύνδεση όλων των παραγωγικών τομέων με τον τουρισμό	---/+++	Benefit
K11		Τυποποίηση και μαζική παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων	---/+++	Benefit
K12		Βελτίωση τουριστικών υποδομών	---/+++	Benefit
K13	Δίκτυα-Υποδομές	Βελτίωση δικτύων επικοινωνίας	---/+++	Benefit
K14		Βελτίωση οδικών δικτύων	---/+++	Benefit
K15	Εκπαίδευση	Αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμός της τουριστικής εκπαίδευσης	---/+++	Benefit
K16		Ειδίκευση σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού	---/+++	Benefit
K17		Εξοικονόμηση ενέργειας	---/+++	Benefit
K18	Ενέργεια	Δημιουργία νέας μονάδας παραγωγής ενέργειας (Ενεργειακή αυτόρκεια)	---/+++	Cost
K19		Πρώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας	ordinal	Benefit
K20		Διατήρηση και ενίσχυση παραδοσιακών ηθών και εθίμων	---/+++	Benefit
K21	Πολιτισμός-Λαογραφία	Προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς	---/+++	Benefit
K22		Αξιοποίηση πολιτιστικών πόρων	---/+++	Benefit
Macro-κριτήριο 2: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ				
K23		Επιπτώσεις τουριστικής δραστηριότητας στο φυσικό περιβάλλον	ordinal	Cost
K24	Περιβάλλον	Προστασία και ανάδειξη των φυσικών πόρων	ordinal	Benefit
K25		Ανάγκες σε υδατικούς πόρους	ordinal	Cost
Macro-κριτήριο 3: ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ				
K26	Ανθρώπινο δυναμικό	Εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού στον τουριστικό τομέα	---/+++	Benefit
K27		Ισόρροπη πληθυσμιακή ανάπτυξη της περιφέρειας	---/+++	Benefit
K28	Τοπική κοινωνία	Συγκράτηση πληθυσμού στις απομονωμένες περιοχές	---/+++	Benefit
K29		Βαθμός ενσωμάτωσης (αποδοχή) στην τοπική κοινωνία	ordinal	Benefit

6.3.1 Ο πίνακας επιπτώσεων

Ο πίνακας των επιπτώσεων για το συγκεκριμένο πρόβλημα αξιολόγησης παρουσιάζεται στον Πίνακα 6-3.

Πίνακας 6-3: Πίνακας επιπτώσεων

	E1	E2	E3
K1	+	++	+++
K2	--	+++	++
K3	+	++	+++
K4	-	+++	++
K5	4	1	2
K6	5	1	2
K7	+	++	+++
K8	-	++	++
K9	2	3	1
K10	-	+	+++
K11	--	++	+++
K12	+++	++	+
K13	++	+	+++
K14	+++	++	+
K15	++	++	+
K16	+	++	+++
K17	-	++	+
K18	+++	++	++
K19	3	1	2
K20	+	++	+++
K21	-	++	++
K22	+	++	+++
K23	1	2	3
K24	4	2	1
K25	1	2	1
K26	+	++	++
K27	---	+++	++
K28	--	++	+++
K29	1	3	2

- Κλίμακα ordinal: τιμές: 1:πάρα πολύ καλό, 2:καλό, 3:αδιάφορο (μηδενική επίπτωση), 4:κακό, 5:πάρα πολύ κακό
- Κλίμακα ---/+++ : τιμές: --- πάρα πολύ κακό, -- πολύ κακό, - κακό, + καλό, ++ πολύ καλό, +++ πάρα πολύ καλό

Τα βάρη των κριτηρίων

Ο καθορισμός των βαρών των κριτηρίων που υπεισέρχονται σε ένα πρόβλημα πολυκριτηριακής ανάλυσης αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για τη διαδικασία αξιολόγησης.

Για την απόδοση των βαρών στα πλαίσια της πολυκριτηριακής ανάλυσης χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος rank order, σύμφωνα με την οποία τα κριτήρια ιεραρχούνται κατά φθίνουσα σειρά προτεραιότητας, από το πιο σημαντικό στο λιγότερο σημαντικό.

Η απόδοση βαρών στα κριτήρια αξιολόγησης έγινε από το μελετητή, με βάση τη γνώση της περιοχής μελέτης και τη σχέση τους με το στόχο και υποστόχους της εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, ως σημαντικότερα κριτήρια θεωρήθηκαν αυτά που αφορούν στην προώθηση των ΑΠΕ και τη διείσδυσή τους στην τουριστική δραστηριότητα (Κ8), την εξοικονόμηση ενέργειας (Κ17), την προστασία των φυσικών (Κ24) και πολιτισμικών (Κ21) πόρων, τη στροφή προς ποιοτικότερες τουριστικές ροές (Κ4) και την αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Κ5). Ακολουθούν τα κριτήρια που αφορούν κυρίως στην τουριστική δραστηριότητα αλλά και την πρόσβαση στις τουριστικά ανεπτυγμένες περιοχές, όπως ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη (Κ1), η αποκέντρωση τουριστικού προϊόντος (Κ2), ο βαθμός αξιοποίησης τουριστικών πόρων (Κ3), η άρση της εποχικότητας (Κ6), η χωροθέτηση τουριστικών μονάδων σύμφωνα με τη φέρουσα ικανότητα κάθε περιοχής (Κ7), η τόνωση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων (Κ9), η διασύνδεση όλων των παραγωγικών τομέων με τον τουρισμό (Κ10), η βελτίωση των τουριστικών υποδομών (Κ12), η βελτίωση οδικών δικτύων (Κ14), η αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων (Κ22) και οι επιπτώσεις τουριστικής δραστηριότητας στο φυσικό περιβάλλον (Κ23).

Στη συνέχεια ιεραρχούνται τα κριτήρια που αφορούν στην αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού αλλά και την ενεργειακή αυτάρκεια, όπως η αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμός της τουριστικής εκπαίδευσης (Κ15), η ειδίκευση σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Κ16), η δημιουργία νέας μονάδας

παραγωγής ενέργειας (ενεργειακή αυτάρκεια) (Κ18) και η συγκράτηση πληθυσμού στις απομονωμένες περιοχές (Κ28).

Πίνακας 6-4: Πίνακας ιεράρχησης κριτηρίων

1	Κ4, Κ5, Κ8, Κ17, Κ19, Κ21, Κ24	Κ4: Στροφή σε ποιοτικότερες μορφές τουρισμού Κ5: Αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού Κ8: Δυνατότητα διείσδυσης Α.Π.Ε. στον τουρισμό Κ17: Εξοικονόμηση ενέργειας Κ19: Προώθηση Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας Κ21: Προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς Κ24: Προστασία και ανάδειξη των φυσικών πόρων
2	Κ1, Κ2, Κ3, Κ6, Κ7, Κ9 Κ10, Κ12, Κ14, Κ22, Κ23	Κ1: Ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη Κ2: Αποκέντρωση τουριστικού προϊόντος Κ3: Βαθμός αξιοποίησης τουριστικών πόρων Κ6: Άρση της εποχικότητας Κ7: Χωροθέτηση τουριστικών μονάδων σύμφωνα με την φέρουσα ικανότητα κάθε περιοχής Κ9: Τόνωση της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών επιχειρήσεων Κ10: Διασύνδεση όλων των παραγωγικών τομέων με τον τουρισμό Κ12: Βελτίωση τουριστικών υποδομών Κ14: Βελτίωση οδικών δικτύων Κ22: Αξιοποίηση πολιτιστικών πόρων Κ23: Επιπτώσεις τουριστικής δραστηριότητας στο φυσικό περιβάλλον
3	Κ15, Κ16, Κ18, Κ28	Κ15: Αναδιοργάνωση και εκσυγχρονισμός της τουριστικής εκπαίδευσης Κ16: Ειδίκευση σε εναλλακτικές μορφές τουρισμού Κ18: Δημιουργία νέας μονάδας παραγωγής ενέργειας (Ενεργειακή αυτάρκεια) Κ28: Συγκράτηση πληθυσμού στις απομονωμένες περιοχές
4	Κ11, Κ20, Κ26, Κ27	Κ11: Τυποποίηση και μαζική παραγωγή παραδοσιακών προϊόντων Κ20: Διατήρηση και ενίσχυση παραδοσιακών ηθών και εθίμων Κ26: Εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού Κ27: Ισόρροπη πληθυσμιακή ανάπτυξη της περιφέρειας
5	Κ13, Κ25, Κ29	Κ13: Βελτίωση δικτύων επικοινωνίας Κ25: Απαίτηση σε υδατικούς πόρους Κ29: Βαθμός ενσωμάτωσης (αποδοχή) στην τοπική κοινωνία

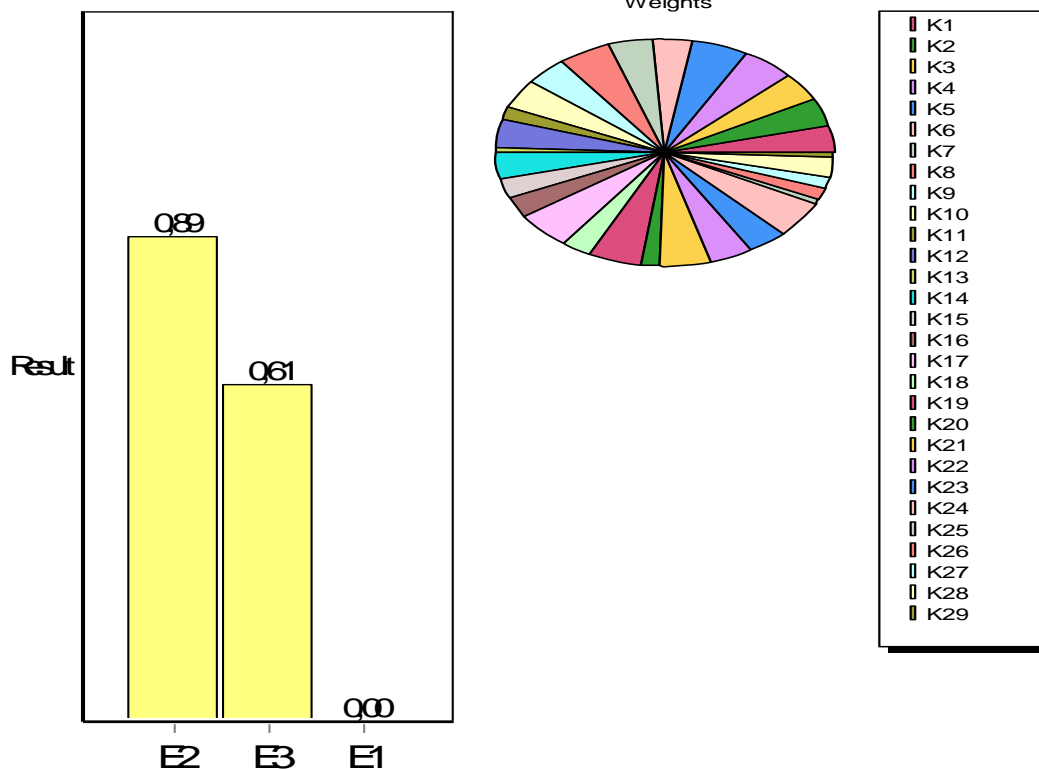
Επόμενα σε σειρά προτεραιότητας ιεραρχούνται κριτήρια που αφορούν στην τυποποίηση και τη μαζική παραγωγή προϊόντων σε συνδιασμό με την εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού (K11, K20, K26, K27), ενώ τελευταία ιεραρχούνται κριτήρια που αφορούν τις επικοινωνίες, την απαίτηση σε υδάτινους πόρους και την τοπική αποδοχή (K13, K25, K29).

6.4 Αποτελέσματα

Η εφαρμογή της πολυκριτηριακής ανάλυσης REGIME δίνει την τελική ιεράρχηση των εναλλακτικών σεναρίων που εμφανίζονται στο παρακάτω διάγραμμα:

Πίνακας 6-5: Πίνακας ιεράρχησης κριτηρίων

MCA 1: Regime method {no stand.; Ordinal (K4)}

Στον Πίνακα 6-5 φαίνεται η σειρά κατάταξης των σεναρίων. Στο κυκλικό διάγραμμα απεικονίζεται η συμμετοχή καθενός από τα κριτήρια αξιολόγησης στο τελικό αποτέλεσμα με βάση την ιεράρχηση που έχει τεθεί. Παρατηρούμε ότι το σενάριο 2, που αφορά στην αξιοποίηση των υπαρχουσών υποδομών και την ανάπτυξη επιλεγμένων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, επικρατεί σε σχέση με το σενάριο 3 που έδινε έμφαση στην ανάπτυξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού, διατηρώντας το μαζικό πρότυπο και το σενάριο βάσης 1 που αφορούσε την εξέλιξη των υπαρχουσών τάσεων και τις ήπιες διορθωτικές παρεμβάσεις.

6.5 Επιλογή επικρατέστερου σεναρίου

Τα αποτελέσματα της πολυκριτηριακής ανέδειξαν ως επικρατέστερο το σενάριο 2. Το σενάριο επιχειρεί τη συγκράτηση του μαζικού προτύπου στα μεγάλα αστικά κέντρα και επιδιώκει την ισόρροπη ανάπτυξη του τουριστικού τομέα στην περιοχή μελέτης, αξιοποιώντας το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και την αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά. Για το σκοπό αυτό δίνει έμφαση στην ανάπτυξη συγκεκριμένων μορφών εναλλακτικού τουρισμού, οι οποίες λειτουργούν συμπληρωματικά ως προς το μαζικό μοντέλο, συμβάλλοντας στην άρση της εποχικότητας και τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος.

Το σενάριο ακολουθεί ένα συγκεντρωτικό πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής, αξιοποιώντας το υπάρχον χωρικό πρότυπο ανάπτυξης των τουριστικών υποδομών. Αποσκοπεί ακόμη στην αναβάθμιση των υποδομών αυτών για τη βελτίωση των παρεχομένων τουριστικών υπηρεσιών, αλλά και την αξιοποίησή τους για την ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων.

Η περαιτέρω αξιοποίηση των πόρων της περιοχής μελέτης δίνει τη δυνατότητα ανάδειξης νέων πόλων τουριστικής δραστηριότητας, με θετικές επιπτώσεις για την απασχόληση και το εισόδημα του τοπικού πληθυσμού. Ταυτόχρονα συμβάλλει στην άρση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας, που αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα για όλες τις περιοχές στις οποίες κυριαρχεί ο μαζικός τουρισμός. Η περιοχή ακόμη διευρύνει το φάσμα του

τουριστικού προϊόντος, στοιχείο το οποίο συμβάλλει στη διεύρυνση της προοπτικής διείσδυσης στη διεθνή τουριστική αγορά.

7 ΜΕΤΡΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Στην τελευταία ενότητα της παρούσας διπλωματικής εργασίας παρουσιάζονται τα μέτρα πολιτικής και οι παρεμβάσεις που απαιτούνται για την υλοποίηση του επιλεγέντος σεναρίου.

Το σενάριο που προτείνεται, δίνει σημαντική προτεραιότητα στην ανάπτυξη των υπηρεσιών και υποδομών που αφορούν στον τουρισμό υψηλών απαιτήσεων και εισοδήματος. Προβλέπει την αξιοποίηση μορφών εναλλακτικών τουρισμού που αξιοποιούν καλύτερα τις υπάρχουσες τουριστικές υποδομές, αλλά και μορφών που αξιοποιούν τις περιοχές φυσικού κάλλους του νησιού, τα αξιόλογα αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία του και τον πολιτισμό του, με σκοπό να εμπλουτίσει το τουριστικό προϊόν, αξιοποιώντας αποτελεσματικότερα τους διαθέσιμους πόρους.

Τα είδη τουριστικής δραστηριότητας που προωθεί το συγκεκριμένο σενάριο είναι:

- Μαζικός τουρισμός με στροφή προς μία ποιοτική πελατεία
- Συνεδριακός τουρισμός
- Μαθητικός τουρισμός
- Τουρισμός κρουαζιερόπλοιων
- Αθλητικός τουρισμός
- Θαλάσσιος τουρισμός
- Πολιτιστικός τουρισμός
- Ιαματικός τουρισμός
- Τουρισμός υγείας και ευεξίας
- Οικοτουρισμός – περιηγητικός τουρισμός
- Αγροτουρισμός

Για το σκοπό αυτό προτείνονται τα παρακάτω μέτρα πολιτικής:

Τουριστικές υποδομές

Μία πρώτη ενότητα παρεμβάσεων αφορά στον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση των τουριστικών μονάδων, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, με στόχο την παροχή υψηλού επιπέδου υπηρεσιών. Η παρέμβαση αυτή θα δώσει τη δυνατότητα στήριξης ποιοτικότερων μορφών τουρισμού, όπως είναι ο συνεδριακός, που εξασφαλίζει την προσέλκυση υψηλού επιπέδου επισκεπτών σε όλη τη διάρκεια του έτους, συμβάλλοντας στην άρση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας.

Αθλητικές υποδομές

Η αναβάθμιση των αθλητικών κέντρων που υπάρχουν στην πόλη της Ρόδου και στα Αφάντου σε συνδυασμό με τη δημιουργία σύγχρονων αθλητικών εγκαταστάσεων περιμετρικά των τουριστικών κέντρων, στηρίζουν την ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, αναδεικνύοντας την περιοχή ως πόλο προσέλκυσης μεγάλου αριθμού είτε επαγγελματιών αθλητών, είτε επισκεπτών που αγαπούν τον αθλητισμό. Ταυτόχρονα προωθείται η κατασκευή πρόσθετων σύγχρονων προπονητηρίων και εργομετρικών κέντρων, ενώ γίνεται συστηματική προβολή των εν λόγω υποδομών, με στόχο την προσέλκυση διεθνών διοργανώσεων σε αθλήματα όπως beach volley, τένις κ.ά.

Συνεδριακές υποδομές

Σημαντική έμφαση δίνεται στην περαιτέρω ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού, αξιοποιώντας και τις ήδη υπάρχουσες υποδομές στους τουριστικούς πυρήνες της περιοχής. Η οργανωμένη προβολή της περιοχής ως πόλου συνεδριακού τουρισμού γίνεται μέσα από τη δημιουργία ενός περιφερειακού γραφείου οργάνωσης συνεδρίων. Επιπλέον, η αξιοποίηση νέων περιοχών, πέραν των παραδοσιακών, για τη δημιουργία συνεδριακών υποδομών μπορούν να βοηθήσουν στην ανάδειξή τους σε σημαντικούς τουριστικούς προορισμούς.

Ιαματικός τουρισμός

Ο ιαματικός τουρισμός θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντική μορφή ήπιας τουριστικής δραστηριότητας, που θα αποφέρει σημαντικά οφέλη στην περιοχή. Για τον λόγο αυτό, η ευρύτερη περιοχή της Καλλιθέας με τις υπάρχουσες υποδομές, αξιοποιείται για τη δημιουργία μίας σύγχρονης λουτρόπολης με πολλά υδροθεραπευτήρια, και δυνατότητα φιλοξενίας μεγάλου αριθμού επισκεπτών.

Οικολογικός – Περιηγητικός τουρισμός

Δράσεις ανάδειξης και διατήρησης τοπίου σε δασικά συμπλέγματα μεγάλης οικολογικής σημασίας. Η δημιουργία παρατηρητήριων και απομακρυσμένων καταφύγιων, η ανάπτυξη, ανάδειξη και κατάλληλη σήμανση δικτύου μονοπατιών που να συνδέει μεταξύ τους περιοχές πλούσιου φυσικού κάλλους αποτελούν κύριες παρεμβάσεις για την αξιοποίηση αυτών των περιοχών. Η προστασία των οικολογικών συμπλεγμάτων μέσω του δικτύου NATURA 2000, θα έχουν ως στόχο την ανάδειξη των ευαίσθητων περιοχών και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος.

Δημιουργία περιηγητικών χαρτών όπου θα αναγράφονται τα μονοπάτια οι διαδρομές, καθώς επίσης και οι περιοχές με φυσικές ομορφιές.

Αγροτουρισμός

Διατήρηση της παραδοσιακής και αγροτικής φυσιογνωμίας κάποιων περιοχών (Έμπωνας, Ελεούσα, Λαχανιά κ.α.) και προώθηση του αγροτουρισμού στις περιοχές αυτές με την ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών φιλοξενίας, ενταγμένων στο τοπικό πρότυπο.

Ανάδειξη των τοπικών εθίμων και εκδηλώσεων που σχετίζονται με την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε περιοχής.

Κατασκευή καταλυμάτων σε επιλεγμένες οικισμούς που θα διατηρούν αναλλοίωτη την παραδοσιακή ταυτότητα της περιοχής και θα προσελκύουν επισκέπτες που προτιμούν την συγκεκριμένη μορφή του τουρισμού

Παράλληλα, η αξιοποίηση των τοπικών πόρων και προϊόντων μέσω της μεταποιητικής δραστηριότητας σε τομείς που έχουν σχέση με τον τουρισμό, με τόνωση της παραγωγής γνωστών εγχώριων τυποποιημένων προϊόντων, δίνουν μια επιπρόσθετη δυναμική στην παραγωγική δομή του νησιού.

Η οργανωμένη προβολή των τοπικών προϊόντων σε μία διευρυμένη αγορά, η οποία μπορεί να δώσει σημαντική ώθηση στην εξαγωγική δραστηριότητα της περιοχής στα εν λόγω προϊόντα, αλλά και να εξυπηρετήσει την αύξηση της ζήτησης σε τοπικό επίπεδο, στα πλαίσια της αύξησης των τουριστικών ροών, ενδυναμώνοντας την τοπική παραγωγή και την απασχόληση του τοπικού πληθυσμού.

Οργάνωση ακτών – Θαλάσσιος τουρισμός

Η οργάνωση των σημαντικότερων παραλιών της Ρόδου (Φαληράκι, Παναγιά Τσαμπίκα, Αγάθης, Αφάντου, κ.α.) στα πρότυπα των σύγχρονων πλαζ, ώστε να γίνει η ορθότερη αξιοποίησή τους. Η τοπική κοινωνία και οι κατάλληλοι φορείς θα πρέπει να συνδράμουν ώστε οι συγκεκριμένες παραλίες, που παρουσιάζουν και την μεγαλύτερη συγκέντρωση λουόμενων κατά την καλοκαιρινή περίοδο, να προσφέρουν τις απαραίτητες ανέσεις στους επισκέπτες, αλλά και να καταφέρουν να τις διατηρούν καθαρές και λειτουργικές καθόλη την διάρκεια της σεζόν.

Διαχωρισμός και επέκταση του λιμανιού για την προσέλκυση μεγάλου αριθμού κρουαζιερόπλοιων και δημιουργία κατάλληλων υποδομών υποδοχής των επισκεπτών. Δημιουργία μικρής κλίμακας λιμενικών υποδομών και σε απομακρυσμένες περιοχές του νησιού για προσέγγιση κρουαζιερόπλοιων (Κιοτάρι).

Μαθητικός τουρισμός

Προβολή της πλούσιας ιστορίας του τόπου και των πολιτιστικών μνημείων σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και σχολές τόσο του εσωτερικού όσο και του εξωτερικού. Διοργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών και περιηγήσεων.

Υποδομές μεταφορών

Για την υλοποίηση του σεναρίου απαιτείται η επέκταση και αναβάθμιση του αεροδρομίου τόσο από πλευράς δυναμικότητας, όσο και από πλευράς παροχής υπηρεσιών και εξυπηρέτησης.

Ακόμη απαιτούνται η βελτίωση και επέκταση των λιμενικών υποδομών του νησιού, έτσι ώστε να αξιοποιούνται όχι μόνο ως σημεία πρόσβασης στο νησί, αλλά και ως σημεία που θα εξυπηρετούν την προσάραξη κρουαζιερόπλοιων.

Επίσης, η ολοκλήρωση της κεντρικής μαρίνας στην πόλη της Ρόδου θα συγκεντρώσει ένα μεγάλο πλήθος σκαφών αναψυχής, που τόσα χρόνια κατέφευγαν σε γειτονικές μαρίνες, αφού το νησί δεν είχε τις κατάλληλες υποδομές.

Η ανάπτυξη ενός δικτύου μικρότερων μαρίνων (Πλυμμήρι, Κάμειρο, Φαληράκι) σε ολόκληρο το νησί, θα συμβάλει στην ανάπτυξη του θαλάσσιου τουρισμού σε απομακρυσμένες περιοχές του νησιού.

Αναβάθμιση του οδικού δικτύου για πρόσβαση με ευκολία και ασφάλεια στις απομακρυσμένες ορεινές - αγροτικές περιοχές για την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων.

Ολοκλήρωση των έργων διαπλάτυνσης του εθνικού οδικού δικτύου τουλάχιστον μέχρι την περιοχή της Λίνδου, ώστε να αποφεύγεται η κυκλοφοριακή συμφόρηση τους θερινούς μήνες.

Συντήρηση του επαρχιακού δικτύου, ώστε να γίνεται ευκολότερη και απρόσκοπτη η πρόσβαση σε απομακρυσμένες περιοχές. Επιπλέον, η συντήρηση του παλαιού οδικού δικτύου, που διέρχεται μέσα από παραδοσιακούς

οικισμούς και γραφικές διαδρομές, δίνει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να επισκεφτεί περιοχές πλούσιου φυσικού κάλλους.

Αστικές αναπλάσεις

Ευρείας κλίμακας αναπλάσεις στις αστικές τουριστικές περιοχές, κυρίως στο παραλιακό τους μέτωπο π.χ. Ρόδος, Ιξιά, Καλλιθέα κ.λπ., οι οποίες θα αποτελέσουν ένα σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών. Η δημιουργία ενός δικτύου πεζόδρομων αλλά και ποδηλατοδρόμων που θα συνδέουν το εμπορικό κέντρο της περιοχής με τα πλούσια αξιοθέατα, όπως γίνεται στις σύγχρονες ιστορικές πόλεις της Ευρώπης, θα δώσει τη δυνατότητα στον επισκέπτη να κινηθεί με άνεση και ασφάλεια στα εν λόγω κέντρα, μειώνοντας ταυτόχρονα τον κυκλοφοριακό φόρτο και την περιβαλλοντική επιβάρυνση. Η δημιουργία χώρων στάθμευσης περιμετρικά αυτών των πυρήνων και η κατάλληλη αξιοποίηση των μέσων μαζικής μεταφοράς, αναμένεται να ανακουφίσουν σημαντικά την ποιότητα περιβάλλοντος, αλλά και να αναβαθμίσουν την ποιότητα ζωής στις εν λόγω περιοχές.

Δημιουργία θεματικών μουσείων και πάρκων, όπως ένα σύγχρονο Μουσείο της Ρόδου, ανακαίνιση του Θεάτρου, δημιουργία ενός σύγχρονου θαλασσιού πάρκου, κ.α. που θα αναδείξουν την ιστορία, την παράδοση και τον πολιτιστικό πλούτο της περιοχής.

Ενδυνάμωση παραγωγικών κλάδων

Πρωτογενής τομέας

Μεταστροφή του πρωτογενή τομέα στον τουρισμό. Δημιουργία και συνεργασία συνεταιρισμών για την τόνωση της παραγωγής και την προώθηση παραδοσιακών προϊόντων. Υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και παραγωγής. Πιστοποίηση της ποιότητας των παραγόμενων αγαθών και δημιουργία δικτύου άμεσης προώθησής τους στα τουριστικά κέντρα.

Δημιουργία ενός φορέα ενημέρωσης και κατάρτισης των αγροτών για τις νέες ανάγκες που δημιουργούνται.

Δευτερογενής τομέας

Συγκέντρωση βιοτεχνικών και βιομηχανικών κέντρων σε κατάλληλα χωροθετημένη περιοχή. Σύνδεση της μεταποίησης δραστηριότητας με τον τουριστικό τομέα. Προώθηση της παραγωγής πιστοποιημένης ποιότητας τοπικών αγαθών.

Αξιοποίηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στο δευτερογενή τομέα.

Τριτογενής τομέας

Αναβάθμιση στον τομέα των υπηρεσιών υγείας.

Προβολή τουριστικού προϊόντος με σύγχρονα μέσα

Προώθηση του τουριστικού προϊόντος και προβολή του μέσα από εφαρμογές διαδικτύου. Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται η δημιουργία μονάδων σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οποίες να είναι κατάλληλα εξοπλισμένες σε ανθρώπινο δυναμικό και μέσα, και σε στενή συνεργασία με τους κεντρικούς φορείς για τη στήριξη της δικτυακής παρουσίας των μικρών και μεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων του νησιού και την παροχή πληροφοριών σε σχέση με τις δυνατότητες χρηματοδότησης για την ίδρυση νέων τουριστικών μονάδων.

Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού

Εκπαίδευση και εξειδίκευση ανθρώπινου δυναμικού στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αξιοποιώντας τις εκπαιδευτικές δομές του τόπου στον τομέα του τουρισμού, αλλά και μέσα από τη διοργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων από τους τουριστικούς φορείς και τους Ο.Τ.Α. για την συνεχή ενημέρωση και την κατάρτιση των εμπλεκόμενων στον τουριστικό τομέα.

Ανάπτυξη παραγωγικών υποδομών

Θεσμοθετημένη ΒΙ.ΠΕ. Καλυθιών - Ρόδου εκατέρωθεν του οδικού άξονα Ρόδου – Λίνδου. Εκτός περιοχής της πόλης της Ρόδου πρέπει να μετεγκατασταθούν στη νέα ΒΙΠΕ όλες οι βιομηχανικές μονάδες και οι βιοτεχνίες που βρίσκονται πλησίον τις νέας μαρίνας της πόλης. Η περιοχή μπορεί να αξιοποιηθεί για τουριστικές χρήσεις με τη δημιουργία σύγχρονων ξενοδοχειακών μονάδων και υποδομές υποστήριξης της μαρίνας. Επιπλέον, κάποια χαρακτηριστικά βιομηχανικά κτήρια (όπως το παλιό εργοστάσιο της Δ.Ε.Η., οι παλιές εγκαταστάσεις της Κ.Α.Ι.Ρ. και ο αλευρόμυλος) μπορούν να ανακαινιστούν και να αξιοποιηθούν για άλλες χρήσεις, όπως δημιουργία πολυχώρων και εμπορικών κέντρων.

Ενέργεια – Αξιοποίηση Ανανεώσιμων Ενεργειακών Πηγών

Στροφή στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Δημιουργία ενεργειακών πάρκων με εγκατάσταση αιολικών και φωτοβολταϊκών σταθμών που θα αξιοποιήσουν τους απεριόριστους ανανεώσιμους ενεργειακούς πόρους που προσφέρει το νησί. Η κατάργηση της παλαιάς μονάδας παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας που βρίσκεται πλησίον κατοικημένων περιοχών θα περιορίσει σε μεγάλο βαθμό την επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τους παραγόμενους ρύπους. Η δημιουργία μίας κατάλληλης σύγχρονης μονάδας παραγωγής ενέργειας στο νότιο άκρο του νησιού θα μπορούσε να λειτουργεί συμπληρωματικά σε συνδυασμό με τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας.

Σημαντική είναι επίσης η διείσδυση στον τομέα του τουρισμού τεχνολογιών παραγωγής αλλά και εξοικονόμησης ενέργειας για την ανταγωνιστικότερη και ποιοτικότερη παροχή υπηρεσιών με σεβασμό στο περιβάλλον και την προστασία των τοπικών πόρων.

Πολεοδομικός σχεδιασμός

Ολοκλήρωση χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού για όλα τα δημοτικά διαμερίσματα του νησιού. Η δημιουργία Γ.Π.Σ. για όλες τις πόλεις και τους οικισμούς της περιοχής, τα οποία θα τηρούνται αυστηρά, ο σαφής καθορισμός των χρήσεων γης, η δημιουργία προστατευμένων περιοχών μέσω του προγράμματος Natura 2000, καθώς και η δημιουργία Ζ.Ο.Ε. αποτελούν βασικούς άξονες για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τόπου, ενώ ταυτόχρονα θα απαλειφθεί η άναρχη και αυθαίρετη δόμηση.

Εκτός των προβλημάτων αναβάθμισης, η τουριστική δραστηριότητα στο βόρειο Τρίγωνο έχει φθάσει σε οριακά επίπεδα λειτουργίας. Η περαιτέρω συγκέντρωση τουριστικών δραστηριοτήτων (με παράλληλη συγκέντρωση περαιτέρω οικονομικών και αστικών δραστηριοτήτων), θα απέβαινε μεσοπρόθεσμα σε βάρος των κεκτημένων “ωφελειών”, σε όλους τους τομείς και ιδιαίτερα στον τουρισμό της Βόρειας Ρόδου. Η αναπτυξιακή “υστέρηση” της Νότιας Ρόδου πρέπει να αμβλυνθεί, αφενός για να αξιοποιηθούν οι υφιστάμενοι πόροι και αφετέρου για να αποφευχθεί η υπεραστικοποίηση του Β. Τριγώνου και της πόλης της Ρόδου. Η Νότια Ρόδος αποτελεί τη βραχυπρόθεσμη, μεσοπρόθεσμη και μακροχρόνια φυσική και αναπτυξιακή διέξοδο της αναπτυσσόμενης τουριστικά περιοχής της Ρόδου.

Τηλεπικοινωνίες

Η αναβάθμιση του τηλεπικοινωνιακού δικτύου και η επέκτασή του σε όλο το νησί. Ιδιαίτερα όσον αφορά στις ευρυζωνικές υποδομές, όπου έχουν αναπτυχθεί κυρίως στο βόρειο τμήμα του νησιού, απαραίτητη είναι η κάλυψη και στις πιο απομακρυσμένες περιοχές του νότου. Αξιοποίηση της νέας τεχνολογίας ως μέσο προβολής του τόπου, αλλά και η προώθηση του τουριστικού προϊόντος με σύγχρονα μέσα επικοινωνίας. Επιπλέον, αναγκαία κρίνεται η σχεδίαση δικτυακών κόμβων παροχής πληροφοριών – υπηρεσιών (Hotspots) σε καίρια σημεία της περιοχής για την καλύτερη εξυπηρέτηση του επισκέπτη. Τέλος οι

τοπικοί παράγοντες θα πρέπει να φροντίσουν στα μεγάλα τουριστικά κέντρα του νησιού κυρίως να υπάρχει ελεύθερη και απρόσκοπτη πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω τοπικών ασύρματων δικτύων.

Ο τουρισμός αποτελεί τη βασική πηγή εσόδων στην περιοχή μελέτης. Η ανάγκη μεταστροφής του τουριστικού προϊόντος σε ένα ποιοτικότερο και στενά συνδεδεμένο με τη βιώσιμη ανάπτυξη της περιοχής απαιτεί την απαγκίστρωση από το κλασικό μοντέλο του μαζικού τουρισμού. Μια τέτοια στροφή αποτελεί μακροπρόθεσμα μονόδρομο για την ανάπτυξη του τόπου. Οι ενέργειες που απαιτούνται είναι πολλές, ωστόσο ο στόχος είναι ρεαλιστικός και απαραίτητη προϋπόθεση είναι η αποδοχή αυτού του αναπτυξιακού πλαισίου από το σύνολο της τοπικής κοινωνίας, η χάραξη μίας κοινής στρατηγικής που θα έχει μελλοντικά πολλαπλάσια οφέλη για τον τόπο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Γιαουτζή, Μ. (2001), **Σημειώσεις Ολοκληρωμένων Προγραμμάτων Ανάπτυξης**, Σ.Α.Τ.Μ., Ε.Μ.Π., Αθήνα.

Γιαουτζή, Μ. και Α. Στρατηγέα (2003), **Σημειώσεις Ασκήσεων Οικονομικής Γεωγραφίας**, Σ.Α.Τ.Μ., Ε.Μ.Π.

Λογοθέτης Μ. (2004), **Δωδεκάνησα, ένα πολύμορφο πρότυπο βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης**, Ρόδος.

Φωκάς Σ. **Η Δωδεκάνησος στο κατώφλι της νέας χιλιετίας**, Τ.Ε.Δ.Κ., Ρόδος

Ασημακόπουλος Γ. (1997), **Ειδικής Χωροταξικής Μελέτης (Ε.Χ.Μ.) νήσου Ρόδου Νομού Δωδεκανήσου**, Υ.ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ.

ΥΠΕΧΩΔΕ - Α' Φάση Μελέτη **"Χωρικών επιπτώσεων των κοινοτικών προγραμμάτων και πολιτικών στην περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου"** - ENVIPLAN, 1996.

ΥΠΕΧΩΔΕ- **Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης** - Νομός Δωδεκανήσου, 1984.

ΤΕΕ Τμήμα Δωδεκανήσου : **Πρόταση για την χωροθέτηση νέου Θερμοηλεκτρικού Σταθμού στην Ρόδο**, 1994.

ΤΕΕ Τμήμα Δωδεκανήσου Εισήγηση - πρόταση σε ειδική ημερίδα : **Άξονες μελέτης για την Ειδική Χωροταξική Μελέτη Ν. Ρόδου**, Ρόδος, 29.07.1997.

ΕΟΤ, Δ/ση Τουρισμού Δωδεκανήσου : **Τουριστική κίνηση Νομού Δωδεκανήσου, 1996.**

Ινστιτούτο Τουριστικών και Ξενοδοχειακών Ερευνών (1996). **Εξελίξεις και προοπτικές του τουρισμού της Ρόδου (1991-1995)**.

Δήμος Ροδίων : **"Πρόγραμμα Ανάπτυξης Ρόδου"** - ΓΠΣ Ρόδου.

Ε.Σ.Υ.Ε. **Δελτία Γεωργικής Στατιστικής Νήσου Ρόδου**, 1992.

Ε.Σ.Υ.Ε. **Απογραφές πληθυσμού** 1961, 1971, 1981, 1991, 2001.

Ε.Σ.Υ.Ε. **Απογραφή καταστημάτων**, 2005.

Ε.Σ.Υ.Ε. **Μητρώο Επιχειρήσεων** 2005.

Ε.Σ.Υ.Ε. **Στατιστική του Τουρισμού**, 2007 -2008

Ε.Σ.Υ.Ε. **Βασικοί πίνακες απογραφής γεωργίας- κτηνοτροφίας ετών 2001**.

UNEP - **"Το νησί της Ρόδου"**, Παραρτήματα κεφαλαίων 1-3, 4-6, 7-15 - Δήμου Ρόδου – 1988.

UNEP, **Conservation and Management of the Natural Environment of the island of Rhodes**, CAMP, Rhodes project, Final report, 1996.

UNEP, **Environmental scenarios for Rhodes**, Blue plan development, 1992.

UNEP (2005), **Making Tourism more Sustainable: A Guide for Policy Makers**, United Nations Environment Programme, Division of Technology, Industry and Economics, ISBN: 92-807-2507-6.

Ένωση Ξενοδόχων Ρόδου: α) **Αφίξεις και διανυκτερεύσεις στη Ρόδο**, β) **Μέση διάρκεια παραμονής κατά εθνικότητα**, 1996.

Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Δωδεκανήσου: **α) ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 1994 - 1999, “Έργα Ρόδου”, β) Πορεία Πολεοδομικών Μελετών Ν. Δωδεκανήσου, γ) Ορια οικισμών κάτω των 2.000 κατοίκων**

Αρχαιολογικές Υπηρεσίες Ρόδου: **Αρχαιολογικοί Χώροι, θεσμοθετημένοι και προτεινόμενοι**, 1997.

ΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

www.statistics.gr

www.allmedia.gr

www.tee.gr

www.nad.gr

www.geodata.gr

www.rhodes.gr

www.visitgreece.gr

www.rae.gr

www.ando.gr

www.innovatemed.eu

www.gspa.gr

www.enaee.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Στο Παράρτημα Ι περιλαμβάνεται σειρά πινάκων που αφορά στην ενότητα «Περιγραφή της Υπάρχουσας Κατάστασης»

Πίνακας 1 Πληθυσμός ανά Δήμο και Δημοτικό Διαμέρισμα

Πηγή: ΕΣΥΕ, 1991 και 2001.

Κωδ. Καποδίστρια	Περιγραφή	2001	1991
		Πραγματ.Πληθυσμός	Πραγματ.Πληθυσμός
81	ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	190.071	163.476
81010000	ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	53.709	43.558
81010100	Δ.Δ.Ρόδου	53.709	43.558
81010101	Ρόδος,η	52.318	42.400
81010102	Κρητικά,τα	250	347
81010103	Μακρύ, το (νησίς)	0	0
81010104	Σγουρού,τα	1.141	811
81010105	Χήνα, η (νησίς)	0	0
81020000	ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	7.779	7.715
81020100	Δ.Δ.Αρχαγγέλου	5.752	5.872
81020101	Αρχάγγελος,ο	5.500	5.781
81020102	Μοναστήριον η Τσαμπίκα,το	25	91
81020103	Στεγνά,τα	227	0
81020200	Δ.Δ.Μαλώνος	1.096	1.030
81020201	Μαλών,ο	977	965
81020202	Χαράκιον,το	119	65
81020300	Δ.Δ.Μασάρων	931	813
81020301	Μάσαρη,τα	931	813
81040000	ΔΗΜΟΣ ΑΤΑΒΥΡΟΥ	3.225	3.584
81040100	Δ.Δ.Έμπωνα	1.451	1.469
81040101	Έμπωνας,ο	1.216	1.230
81040102	Μανδρικόν,το	235	239
81040200	Δ.Δ.Αγίου Ισιδώρου	590	576
81040201	Άγιος Ισιδωρος,ο	590	576
81040300	Δ.Δ.Κρητηνίας	606	744
81040301	Κρητηνία,η	542	661
81040302	Κάμειρος Σκάλα,η	64	83
81040400	Δ.Δ.Μονολίθου	334	515
81040401	Μονόλιθος,ο	334	515

81040500	Δ.Δ.Σιάνων	244	280
81040501	Σιάνα,τα	229	280
81040502	Λακκίον,το	15	0
81050000	ΔΗΜΟΣ ΑΦΑΝΤΟΥ	6.712	6.306
81050100	Δ.Δ.Αφάντου	5.933	5.634
81050101	Αφάντου,τα	5.494	5.317
81050102	Κολύμπια,τα	439	317
81050200	Δ.Δ.Αρχιπόλεως	779	672
81050201	Αρχίπολις,η	779	672
81080000	ΔΗΜΟΣ ΙΑΛΥΣΟΥ	10.107	7.193
81080100	Δ.Δ.Ιαλυσού	10.107	7.193
81080101	Ιαλυσός,ο	10.107	7.193
81090000	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	10.251	6.150
81090100	Δ.Δ.Καλυθιών	5.861	3.234
81090101	Φαληράκιον,το	1.491	702
81090102	Καλυθιαί,αι	4.370	2.532
81090200	Δ.Δ.Κοσκινού	3.224	1.975
81090201	Κοσκινού,τα	2.539	1.691
81090202	Αμμούδες,οι	140	0
81090203	Βρυσιά,τα	197	44
81090204	Τσαΐρι,το	348	240
81090300	Δ.Δ.Ψίνθου	1.166	941
81090301	Ψίνθος,η	1.166	941
81110000	ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΙΡΟΥ	5.145	5.122
81110100	Δ.Δ.Σορωνής	1.236	1.232
81110101	Σορωνή,η	1.236	1.232
81110200	Δ.Δ.Απόλλωνα	997	1.038
81110201	Απόλλωνα,τα	997	1.038
81110300	Δ.Δ.Διμυλιάς	515	481
81110301	Διμυλιά,η	257	264
81110302	Ελεούσα,η	258	217
81110400	Δ.Δ.Καλαβάρδα	512	488
81110401	Καλαβάρδα,τα	512	488
81110500	Δ.Δ.Πλατανίων	383	317
81110501	Πλατάνια,τα	383	309
81110502	Αγία Ελεούσα,η	0	8
81110600	Δ.Δ.Σαλάκου	607	594
81110601	Σάλακος,η	597	580
81110602	Καπίον,το	2	3

81110603	Προφήτης Ηλίας,ο	8	11
81110700	Δ.Δ.Φανών	895	972
81110701	Φάναι,αι	895	972
81170000	ΔΗΜΟΣ ΛΙΝΔΙΩΝ	3.633	3.461
81170100	Δ.Δ.Λίνδου	1.091	904
81170101	Λίνδος,η	810	724
81170102	Πεύκοι,οι	281	180
81170200	Δ.Δ.Καλάθου	380	526
81170201	Κάλαθος,η	380	526
81170300	Δ.Δ.Λαέρμων	446	646
81170301	Λαέρμα,τα	446	646
81170400	Δ.Δ.Λάρδου	1.212	912
81170401	Λάρδος,η	1.212	912
81170500	Δ.Δ.Πυλώνος	504	473
81170501	Πυλών,ο	504	473
81200000	ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	4.313	4.455
81200100	Δ.Δ.Γενναδίου	655	542
81200101	Γεννάδιον,το	655	542
81200200	Δ.Δ.Απολακκιάς	415	647
81200201	Απολακκιά,η	415	647
81200300	Δ.Δ.Αρνίθας	310	302
81200301	Αρνίθα,η	310	302
81200400	Δ.Δ.Ασκληπιείου	673	650
81200401	Ασκληπιείον,το	551	544
81200402	Κιοτάρι,το	122	106
81200500	Δ.Δ.Βατίου	188	375
81200501	Βάτιον,το	188	375
81200600	Δ.Δ.Ιστρίου	485	357
81200601	Ίστριος,η	485	357
81200700	Δ.Δ.Κατταβίας	590	603
81200701	Κατταβία,η	465	550
81200702	Άγιος Παύλος,ο	56	47
81200703	Μαχειριά,η	40	0
81200704	Πλημμύρι,το	29	0
81200705	Πρασονήσιον,το (Φάρος)	0	6
81200800	Δ.Δ.Λαχανιάς	341	346
81200801	Λαχανιά,η	341	346
81200900	Δ.Δ.Μεσαναγρού	330	322

81200901	Μεσαναγρός,ο	330	322
81201000	Δ.Δ.Προφίλιας	326	311
81201001	Προφίλια,η	326	311
81220000	ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	12.133	10.637
81220100	Δ.Δ.Κρεμαστής	4.585	3.604
81220101	Κρεμαστή,η	4.372	3.604
81220102	Αερολιμήν,ο	213	0
81220200	Δ.Δ.Δαματριάς	477	469
81220201	Δαματρία,η	477	383
81220202	Κάτω Καλαμών,ο	0	86
81220300	Δ.Δ.Θεολόγου	856	773
81220301	Θεολόγος,ο	606	580
81220302	Επάνω Καλαμών,ο	250	193
81220400	Δ.Δ.Μαριτσών	1.766	1.660
81220401	Μαριτσά,τα	1.766	1.660
81220500	Δ.Δ.Παραδεισίου	2.646	2.531
81220501	Παραδείσιον,το	2.603	2.526
81220502	Βαγιές,οι	43	5
81220600	Δ.Δ.Παστίδας	1.803	1.600
81220601	Παστίδα,η	1.803	1.600

Πίνακας 2: Αριθμός Γάμων - Γεννήσεων - Θανάτων - Φυσική αύξηση

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ											
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Γάμοι (μόνιμη κατοικία του συζύγου)	1149	873	1077	1031	1181	870	1155	877	1112	842	1017
Γεννήσεις (μόνιμη κατοικία μητέρας)	1959	2053	2041	2173	2086	2191	2151	2125	2092	2023	2167
Θάνατοι (μόνιμη κατοικία θανόντος)	1339	1419	1258	1357	1377	1192	1287	1173	1321	1295	1317
Γάμοι ανά 1000 κατοίκους	7,09	5,25	6,33	5,94	6,70	4,86	6,37	4,78	5,99	4,50	5,40
Φυσική αύξηση πληθυσμού/1000 κατοίκους	3,83	3,81	4,60	4,70	4,02	5,58	4,76	5,18	4,15	3,89	4,51

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Πίνακας 3: Χαρακτηρισμός ανά ΟΤΑ (Πεδινός – Ημιορεινός – Ορεινός)

ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΟΤΑ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	Π
ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	Η
ΑΦΑΝΤΟΥ	Π
ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	Π
ΚΑΜΕΙΡΟΥ	Π
ΛΙΝΔΙΩΝ	Π
ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	Π
ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	Π
ΙΑΛΥΣΟΥ	Π
ΡΟΔΟΥ	Π

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Πίνακας 4: Μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού της Νήσου Ρόδου, του Νομού Δωδεκανήσου και του συνόλου των Νήσου του Αιγαίου από ηλικίες 6 ετών και άνω (2001) (Ε.Σ.Υ.Ε., statistics.gr)

Γεωγραφικά διαμερίσματα, νομοί, δήμοι / κοινότητες, δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα, φύλο και ομάδες ηλικιών	Επίπεδο εκπαίδευσης													
	Σύνολο	Κάτοχοι διδακτορικού τίτλου	Κάτοχοι Μάστερ	Πτυχιούχοι Ανωτάτων Σχολών	Πτυχιούχοι ΤΕΙ (ΚΑΤΕ, ΚΑΤΕΕ) και Ανωτέρων Σχολών	Πτυχιούχοι μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης	Απόφοιτοι Μέσης εκπαίδευσης	Πτυχιούχοι ΤΕΛ	Πτυχιούχοι ΤΕΣ	Απόφοιτοι 3ταξίου Γυμνασίου	Απόφοιτοι Δημοτικού	Φοιτούν στο Δημοτικό	Εγκατέλειψαν το Δημοτικό, αλλά γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση	Δε γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	476.082	694	1.460	28.844	13.779	16.085	89.334	11.560	9.045	57.680	167.418	32.951	32.139	15.093
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	176.242	264	584	11.096	5.455	7.085	34.574	4.508	2.910	24.202	56.183	13.696	9.571	6.114
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	49.832	108	213	4.374	1.951	2.377	11.685	1.315	833	6.653	13.241	3.986	1.895	1.201
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	7.139	13	5	271	107	177	1.061	156	112	1.163	2.719	547	532	276
ΔΗΜΟΣ ΑΤΑΒΥΡΟΥ	3.006	0	4	64	49	62	260	77	88	399	1.310	182	302	209
ΔΗΜΟΣ ΑΦΑΝΤΟΥ	6.248	9	43	294	150	237	1.502	141	125	812	1.963	468	245	259
ΔΗΜΟΣ ΙΑΛΥΣΟΥ	9.303	18	32	715	420	327	2.440	214	156	1.384	2.424	741	276	156
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	9.458	5	44	375	262	531	1.933	468	226	1.377	2.819	779	394	156
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΙΡΟΥ	4.775	6	3	174	72	181	796	102	135	622	1.821	359	326	35
ΔΗΜΟΣ ΛΙΝΔΙΩΝ	3.377	3	11	134	51	116	615	55	56	583	1.168	262	219	31
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	4.055	9	15	262	75	142	895	46	67	524	1.421	253	249	14
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	11.249	8	31	484	336	416	2.048	465	213	1.611	3.773	831	726	6

Πίνακας 5: Νοικοκυριά κατά Μέγεθος και Μέλη για το Έτος 2001 (Νήσοι Αιγαίου)

Γεωγραφικά διαμερίσματα, αριθμός μελών νοικοκυριού	Σύνολο νοικοκυριών		Νοικοκυριά που διαμένουν:							
			Σε κανονικές κατοικίες						Σε μη κανονικές κατοικίες	
	Σύνολο		Μοιράζονται την κατοικία		Δε μοιράζονται την κατοικία					
	Νοικοκυ- ριά	Μέλη	Νοικοκυ- ριά	Μέλη	Νοικοκυ- ριά	Μέλη	Νοικοκυ- ριά	Μέλη	Νοικοκυ- ριά	Μέλη
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	175.800	470.506	175.574	469.790	1.075	2.686	174.499	467.104	226	716
1 μέλος	39.131	39.131	39.057	39.057	297	297	38.760	38.760	74	74
2 μέλη	51.597	103.194	51.550	103.100	320	640	51.230	102.460	47	94
3 "	35.966	107.898	35.936	107.808	211	633	35.725	107.175	30	90
4 "	32.843	131.372	32.824	131.296	166	664	32.658	130.632	19	76
5 "	11.209	56.045	11.198	55.990	50	250	11.148	55.740	11	55
6 "	3.546	21.276	3.529	21.174	22	132	3.507	21.042	17	102
7 "	954	6.678	940	6.580	7	49	933	6.531	14	98
8 "	324	2.592	317	2.536	1	8	316	2.528	7	56
9 "	125	1.125	122	1.098	0	0	122	1.098	3	27
10 και άνω	105	1.195	101	1.151	1	13	100	1.138	4	44

Πίνακας 6: Νοικοκυριά κατά Μέγεθος και Μέλη για το Έτος 2001 (Νομός Δωδεκανήσου)

Γεωγραφικά διαμερίσματα, νομοί, δήμοι / κοινότητες, δημοτικά / κοινοτικά διαμερίσματα, αριθμός μελών νοικοκυριού	Σύνολο νοικοκυριών		Νοικοκυριά που διαμένουν:							
			Σε κανονικές κατοικίες						Σε μη κανονικές κατοικίες	
	Σύνολο		Μοιράζονται την κατοικία		Δε μοιράζονται την κατοικία					
	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	61.542	174.874	61.427	174.473	560	1.452	60.867	173.021	115	401
1 μέλος	11.954	11.954	11.928	11.928	153	153	11.775	11.775	26	26
2 μέλη	16.219	32.438	16.194	32.388	152	304	16.042	32.084	25	50
3 "	13.189	39.567	13.171	39.513	111	333	13.060	39.180	18	54
4 "	13.151	52.604	13.136	52.544	90	360	13.046	52.184	15	60
5 "	4.935	24.675	4.928	24.640	34	170	4.894	24.470	7	35
6 "	1.466	8.796	1.457	8.742	14	84	1.443	8.658	9	54
7 "	393	2.751	387	2.709	5	35	382	2.674	6	42
8 "	136	1.088	132	1.056	0	0	132	1.056	4	32
9 "	56	504	53	477	0	0	53	477	3	27
10 και άνω	43	497	41	476	1	13	40	463	2	21

Πίνακας 7: Νοικοκυριά κατά Μέγεθος και Μέλη για το Έτος 2001 (Νήσοι Αιγαίου – Νομός Δωδεκανήσου – Νήσος Ρόδος)

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

	Σύνολο νοικοκυριών		Νοικοκυριά που διαμένουν:							
			Σε κανονικές κατοικίες						Σε μη κανονικές κατοικίες	
			Σύνολο		Μοιράζονται την κατοικία		Δε μοιράζονται την κατοικία			
	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη
ΝΗΣΟΣ ΡΟΔΟΣ	37.849	107.278	37.746	106.911	365	930	37.381	105.981	103	367
1 μέλος	7.250	7.250	7.229	7.229	105	105	7.124	7.124	21	21
2 μέλη	9.982	19.964	9.958	19.916	100	200	9.858	19.716	24	48
3 "	8.282	24.846	8.265	24.795	67	201	8.198	24.594	17	51
4 "	8.245	32.980	8.233	32.932	61	244	8.172	32.688	12	48
5 "	2.939	14.695	2.933	14.665	22	110	2.911	14.555	6	30
6 "	811	4.866	802	4.812	6	36	796	4.776	9	54
7 "	199	1.393	194	1.358	3	21	191	1.337	5	35
8 "	72	576	68	544	0	0	68	544	4	32
9 "	40	360	37	333	0	0	37	333	3	27
10 και άνω	29	348	27	327	1	13	26	314	2	21

Πίνακας 8: Πυκνότητα πληθυσμού και κατοικιών (1991 – 1999)

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., allmedia.gr

ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ										
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Πυκνότητα πληθυσμού, κάτοικοι/τ.χμ.	61,192	62,650	63,869	64,945	65,924	66,80	67,590	68,289	68,890	69,373
Αριθμός νέων κατοικιών	2096	1997	2077	1504	1588	1414	1533	1447	1480	2156
Αριθμός δωματίων νέων κατοικιών	6110	5278	5481	4136	4649	4161	4531	4124	4184	6175
Όγκος σε χιλ. m3 νέων κατοικιών	623	551	601	442	477	446	514	497	500	720,819
Επιφάνεια σε χιλ. m2 νέων κατοικιών	-	-	-	-	-	-	-	150	151	223,96
Αριθμός νέων κατοικιών ανά 100 κατοίκους	1,2620	1,1744	1,1982	0,8532	0,8875	0,7799	0,8356	0,7807	0,7915	1,14510

Πίνακας 9: Ανέσεις νοικοκυριών

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Αριθμός ατόμων (μελών) ανά δωμάτιο	Νοικοκυριά κανονικών κατοικιών ⁽¹⁾				Πίνακας 23: Ανέσεις Νοικοκυριών													
	Σύνολο		Από αυτά, μοιράζονται την κατοικία		Κουζίνα		Ηλεκτρικό φως		Λουτρό ή ντους		Ύδρευση με βρύση μέσα στην κατοικία		Κεντρική θέρμανση		Αποχωρητήριο με υδραυλική εγκατάσταση μέσα στην κατοικία		Αποχέτευση (σύνδεση με δίκτυο)	
					Νοικοκυριά	Μέλη									Νοικοκυριά	Μέλη		
	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη	Νοικοκυριά	Μέλη
ΝΗΣΟΙ ΑΙΓΑΙΟΥ	175.57	469.79	1.07	2.68	173.56	466.16	174.09	466.57	167.727	455.35	171.04	459.32	58.498	170.94	160.76	437.664	102.76	271.742
Κάτω του 1,0	121.578	268.468	362	559	121.005	267.709	120.787	267.273	116.268	260.837	118.756	263.313	43.435	110.186	111.890	252.476	72.179	157.165
1,0 - 1,4	43.141	154.338	372	852	42.208	153.021	42.684	153.233	41.300	150.161	41.920	150.910	13.279	52.439	39.565	144.462	24.491	87.785
1,5 - 1,9	5.637	25.489	127	429	5.555	25.193	5.573	25.231	5.390	24.515	5.447	24.689	1.127	5.473	4.982	22.809	3.245	14.804
2,0 - 2,9	4.176	16.823	148	561	3.868	16.028	4.057	16.390	3.836	15.666	3.948	16.053	554	2.373	3.481	14.225	2.284	9.374
3,0 - 3,9	692	2.950	39	152	627	2.735	662	2.820	622	2.668	654	2.790	72	320	559	2.348	381	1.687
4,0 και άνω	350	1.722	27	133	303	1.481	332	1.624	311	1.510	319	1.565	31	151	283	1.344	187	927
ΝΟΜΟΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	61.427	174.473	560	1.452	60.841	173.469	61.029	173.590	60.076	172.016	60.282	171.874	11.907	37.434	57.708	166.050	25.485	72.495

Κάτω του 1,0	38.824	89.792	162	239	38.708	89.650	38.616	89.465	38.099	88.781	38.162	88.606	8.556	23.492	36.772	86.437	15.659	35.637
1,0 - 1,4	17.900	64.353	196	442	17.585	63.952	17.774	64.017	17.456	63.562	17.554	63.427	2.985	12.260	16.784	61.479	7.616	27.073
1,5 - 1,9	2.404	10.930	72	250	2.385	10.863	2.390	10.876	2.345	10.709	2.356	10.728	222	1.109	2.175	10.015	1.118	5.118
2,0 - 2,9	1.820	7.215	94	365	1.721	6.983	1.784	7.104	1.735	6.946	1.753	7.027	119	476	1.590	6.396	855	3.493
3,0 - 3,9	324	1.378	25	98	305	1.321	314	1.342	300	1.293	312	1.329	20	73	262	1.102	157	724
4,0 και άνω	155	805	11	58	137	700	151	786	141	725	145	757	5	24	125	621	80	450
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	17.464	48.305	184	446	17.338	48.117	17.397	48.140	17.351	48.127	17.263	47.748	2.977	8.751	17.212	47.744	7.535	21.066
Κάτω του 1,0	11.315	25.486	54	78	11.290	25.452	11.276	25.420	11.263	25.421	11.197	25.213	2.248	5.765	11.166	25.229	4.783	10.751
1,0 - 1,4	5.032	17.975	69	152	4.959	17.890	5.009	17.897	4.982	17.896	4.964	17.744	661	2.682	4.963	17.796	2.224	7.925
1,5 - 1,9	600	2.750	21	67	599	2.747	599	2.747	598	2.744	598	2.741	43	214	589	2.708	304	1.424
2,0 - 2,9	445	1.778	31	117	421	1.726	441	1.760	438	1.756	433	1.740	21	78	427	1.717	197	841
3,0 - 3,9	51	225	8	28	50	222	51	225	49	219	50	219	4	12	48	213	20	91
4,0 και άνω	21	91	1	4	19	80	21	91	21	91	21	91	0	0	19	81	7	34
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΓΓΕ -ΛΟΥ	2.709	7.556	22	58	2.675	7.502	2.698	7.532	2.555	7.293	2.609	7.361	413	1.301	2.321	6.750	159	466
Κάτω του 1,0	1.742	4.022	5	9	1.735	4.015	1.735	4.008	1.657	3.912	1.684	3.938	295	820	1.510	3.652	108	281
1,0 - 1,4	779	2.742	9	21	762	2.719	776	2.736	730	2.656	751	2.677	105	423	669	2.479	38	136
1,5 - 1,9	94	414	3	9	93	411	94	414	89	397	89	392	6	29	76	348	5	21
2,0 - 2,9	72	286	4	16	64	268	71	282	63	261	65	268	6	26	54	226	6	20
3,0 - 3,9	15	51	1	3	14	48	15	51	11	39	13	45	1	3	9	33	1	3
4,0 και άνω	7	41	0	0	7	41	7	41	5	28	7	41	0	0	3	12	1	5
ΔΗΜΟΣ	1.142	3.194	0	0	1.104	3.133	1.127	3.164	992	2.916	1.058	3.050	181	565	831	2.484	704	2.011

ΑΤΑΒΥΡ ΟΥ																		
Κάτω του 1,0	601	1.248	0	0	590	1.234	595	1.238	535	1.162	563	1.205	118	310	446	1.009	373	788
1,0 - 1,4	375	1.212	0	0	355	1.186	368	1.198	315	1.110	346	1.166	55	218	280	994	226	749
1,5 - 1,9	71	315	0	0	70	312	71	315	59	269	67	303	6	30	46	207	42	179
2,0 - 2,9	72	299	0	0	67	285	70	293	65	275	64	279	1	4	48	219	48	209
3,0 - 3,9	13	70	0	0	13	70	13	70	12	67	11	60	1	3	6	28	11	64
4,0 και άνω	10	50	0	0	9	46	10	50	6	33	7	37	0	0	5	27	4	22
ΔΗΜΟΣ ΑΦΑΝΤΟ Υ	2.086	5.908	5	9	2.047	5.834	2.078	5.882	2.063	5.875	2.069	5.876	415	1.400	1.991	5.726	71	213
Κάτω του 1,0	1.248	3.009	2	2	1.244	3.005	1.244	2.998	1.237	2.997	1.239	2.998	270	791	1.196	2.934	44	106
1,0 - 1,4	705	2.416	1	1	683	2.386	702	2.405	696	2.401	701	2.409	132	552	678	2.362	25	98
1,5 - 1,9	68	284	0	0	65	275	68	284	68	284	65	272	7	34	60	250	1	5
2,0 - 2,9	57	173	2	6	49	149	56	169	54	167	56	171	5	20	50	157	1	4
3,0 - 3,9	6	18	0	0	5	15	6	18	6	18	6	18	1	3	5	15	0	0
4,0 και άνω	2	8	0	0	1	4	2	8	2	8	2	8	0	0	2	8	0	0
ΔΗΜΟΣ ΙΑΛΥΣΟΥ	3.223	9.310	20	31	3.209	9.279	3.215	9.294	3.194	9.260	3.200	9.256	725	2.308	3.158	9.188	92	259
Κάτω του 1,0	2.251	5.551	10	11	2.249	5.548	2.246	5.545	2.234	5.527	2.237	5.522	580	1.677	2.206	5.478	70	172
1,0 - 1,4	814	3.109	6	7	807	3.095	812	3.101	807	3.098	808	3.091	128	561	802	3.084	19	75
1,5 - 1,9	95	424	3	9	93	416	95	424	92	413	94	421	12	58	91	408	2	10
2,0 - 2,9	52	179	1	4	49	173	51	177	50	175	50	175	5	12	48	171	1	2
3,0 - 3,9	6	27	0	0	6	27	6	27	6	27	6	27	0	0	6	27	0	0
4,0 και	5	20	0	0	5	20	5	20	5	20	5	20	0	0	5	20	0	0

άνω																			
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	2.936	9.057	32	87	2.906	8.996	2.930	9.045	2.904	9.006	2.919	9.019	861	2.966	2.832	8.822	791	2.461	
Κάτω του 1,0	1.890	4.928	10	15	1.883	4.921	1.887	4.925	1.869	4.901	1.880	4.910	634	1.929	1.825	4.811	515	1.350	
1,0 - 1,4	780	3.025	11	31	765	3.001	779	3.023	773	3.013	775	3.011	205	918	758	2.961	214	852	
1,5 - 1,9	119	526	3	11	118	521	119	526	117	520	117	520	14	81	110	499	28	120	
2,0 - 2,9	102	411	5	18	96	393	101	407	101	409	102	411	7	35	98	399	24	97	
3,0 - 3,9	31	105	2	6	31	105	30	102	31	105	31	105	1	3	28	96	6	21	
4,0 και άνω	14	62	1	6	13	55	14	62	13	58	14	62	0	0	13	56	4	21	
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΙΠΟΥ	1.712	4.957	4	12	1.673	4.882	1.699	4.937	1.621	4.803	1.631	4.793	307	1.022	1.417	4.297	275	837	
Κάτω του 1,0	997	2.339	2	4	991	2.333	990	2.331	952	2.286	961	2.288	211	599	868	2.145	134	297	
1,0 - 1,4	555	1.953	1	3	536	1.927	552	1.948	522	1.892	526	1.898	91	397	449	1.708	98	332	
1,5 - 1,9	78	351	1	5	75	342	77	348	70	321	72	329	4	20	56	260	22	109	
2,0 - 2,9	63	232	0	0	57	220	61	228	58	222	56	215	1	6	35	145	16	73	
3,0 - 3,9	15	59	0	0	12	50	15	59	15	59	14	53	0	0	8	35	4	20	
4,0 και άνω	4	23	0	0	2	10	4	23	4	23	2	10	0	0	1	4	1	6	
ΔΗΜΟΣ ΛΙΝΔΙΩΝ	1.244	3.353	2	7	1.226	3.329	1.243	3.350	1.222	3.322	1.232	3.331	179	572	1.119	3.092	394	1.094	
Κάτω του 1,0	652	1.359	1	2	647	1.352	652	1.359	644	1.349	644	1.345	120	318	593	1.271	195	401	
1,0 - 1,4	453	1.466	0	0	443	1.455	452	1.463	440	1.447	449	1.458	55	235	413	1.384	145	478	
1,5 - 1,9	70	274	1	5	70	274	70	274	70	274	70	274	4	19	56	226	31	132	
2,0 - 2,9	58	210	0	0	55	204	58	210	57	208	58	210	0	0	50	182	18	65	

3,0 - 3,9	10	39	0	0	10	39	10	39	10	39	10	39	0	0	6	24	5	18
4,0 και άνω	1	5	0	0	1	5	1	5	1	5	1	5	0	0	1	5	0	0
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	1.364	4.005	68	213	1.353	3.968	1.348	3.964	1.341	3.933	1.351	3.964	106	301	1.257	3.675	886	2.571
Κάτω του 1,0	761	1.600	10	15	760	1.599	753	1.587	755	1.591	759	1.595	81	202	722	1.522	466	946
1,0 - 1,4	389	1.323	24	53	384	1.318	386	1.311	380	1.305	382	1.304	20	77	357	1.235	255	828
1,5 - 1,9	82	406	9	35	82	406	82	406	82	406	82	406	4	18	74	374	63	282
2,0 - 2,9	89	378	20	83	88	376	87	372	86	365	89	378	1	4	75	325	71	284
3,0 - 3,9	25	139	2	6	25	139	23	133	24	136	24	136	0	0	19	114	15	90
4,0 και άνω	18	159	3	21	14	130	17	155	14	130	15	145	0	0	10	105	16	141
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΑΛΟΥ ΔΩΝ	3.866	11.266	28	67	3.819	11.209	3.825	11.159	3.790	11.160	3.811	11.141	790	2.704	3.704	10.966	2.319	6.696
Κάτω του 1,0	2.422	5.914	12	13	2.413	5.904	2.406	5.885	2.379	5.865	2.384	5.847	557	1.704	2.338	5.790	1.431	3.416
1,0 - 1,4	1.181	4.216	6	10	1.149	4.181	1.161	4.155	1.158	4.184	1.167	4.175	205	856	1.124	4.113	719	2.534
1,5 - 1,9	136	608	4	14	136	608	135	603	133	599	135	602	18	97	126	575	82	379
2,0 - 2,9	99	396	3	15	93	384	96	390	94	386	97	385	6	29	92	376	71	292
3,0 - 3,9	17	81	1	6	17	81	17	81	15	75	17	81	2	9	15	72	11	53
4,0 και άνω	11	51	2	9	11	51	10	45	11	51	11	51	2	9	9	40	5	22

Πίνακας 10: Αριθμός Γεωργικών Μηχανημάτων

Είδος μηχανήματος	Αριθμός
Διαξονικοί ελκυστήρες (τρακτέρ)	1.036
Μονοαξονικοί ελκυστήρες (μονοαξονικά, δίτροχα τρακτέρ, φρέζες)	2.874
Θεριζοαλωνιστικές μηχανές	25
Απλές θεριστικές μηχανές κάθε τύπου	56
Αλωνιστικές μηχανές κάθε τύπου	12
Απλές χορτοσυλλεκτικές μηχανές	79
Κλαδευτικά μηχανήματα	1.936
Αρμεχτικές μηχανές κάθε τύπου	63
Κορυφολόγοι (γάλακτος)	2
Αντλίες αρδεύσεων πετρελαιοκίνητες	860
Αντλίες αρδεύσεων βενζινοκίνητες	2.473
Αντλίες αρδεύσεων ηλεκτροκίνητες	721
Άλλες αντλίες αρδεύσεων και μαγκανοπήγαδα	67
Συγκροτήματα τεχνητής βροχής	618
Αυτοκινούμενοι μεγάλοι εκκοκιστές	31
Συγκροτήματα άρδευσης με σταγόνες	1.214
Εκκολαπτικές μηχανές	18
Σπαρτικές μηχανές σίτου	121
Σιτοδιαλογείς (τριέρια)	10
Μηχανοκίνητοι ψεκαστήρες υψηλής πίεσης	858
Μηχανοκίνητοι ψεκαστήρες επινωτίοι	1.463
Μηχανοκίνητοι ψεκαστήρες γραμμικών καλλιεργειών	65
Μηχανοκίνητοι θειωτήρες	82

Πηγή: Υπουργείο Γεωργίας, 1992

Πίνακας 11: Έκταση - παραγόμενα προϊόντα - Περιοχές καλλιέργειας (2001)

ΕΙΔΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ / ΠΟΣΟΤΗΤΑ (Τόννοι)	ΥΨΟΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (Τόννοι)
Σιτάρι σκληρό	57215	7295182
Κριθάρι	2495	436180
Καλαμπόκι χωρίς συγκαλλιέργεια	9	4300
Κουκιά	107	13110
Βρώμη για σανό	8680	2863410
Βίκος για σανό	4245	1467780
Μηδική (πολυετές τριφύλλι)	477	529100
Καρπούζια	2386	6306000
Πεπόνια	849	1331500
Πατάτες ανοιξεως	3744	5405770
Πατάτες καλοκαιρινές	65	124885
Πατάτες φθινοπώρου και χειμώνα	2290	2955800
Λάχανα (μάπες, κραμβολάχανα)	937	1267965
Κουνουπίδια	473	575285
Σπανάκι	437	376014
Πράσα	84	61770
Κρεμύδια ξερά	1542	1592850
Μαρούλια	665	568168
Τομάτες επιτραπέζιες για νωπή χρήση, υπαίθρου	3398	9799210
Τομάτες επιτραπέζιες για νωπή χρήση, υπό κάλυψη(θερμοκήπια)	888	7286604
Φασολάκια χλωρά	534	700850
Κολοκυθάκια	620	754048
Μελιτζάνες υπό κάλυψη(θερμοκήπια)	229	766000
Σύνολο	14054	0
Λεμονιές	1829	1921572
Πορτοκαλιές	7126	5088540
Μανταρινιές	2296	1850582
Αχλαδιές	110	246670
Μηλιές	61	35940
Βερικοκιές	632	913000
Συκιές για ξερά σύκα	337	244260
Δαμασκηγιές για ξερά δαμάσκηνα	0	0
Αμυγδαλιές	400	170400
Ελαιόδενδρα για ελιές ελαιοποιήσεως	209281	19507040

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 12: Εκτρεφόμενα Είδη και Αριθμός Κεφαλών - 2001

Είδη	Αριθμός κεφαλών
Βοοειδή Άρρενα Εγχώριων φυλών αβελτίωτα	5
Βοοειδή Θήλεα Εγχώριων φυλών αβελτίωτα	22
Βοοειδή Άρρενα Εγχώριων φυλών Βελτιωμένα	286
Βοοειδή Θήλεα Εγχώριων φυλών Βελτιωμένα	958
Ξενικών φυλών Καθαρόαιμα Άρρενα	210
Ξενικών φυλών Καθαρόαιμα Θήλεα	565
Χοίροι Αναπαραγωγής (γουρούνες και κάπροι επιβάσεως)	2751
Χοίροι Κρεοπαραγωγής γενικά	16172
Πρόβατα Οικόσιτα	3345
Πρόβατα Κοπαδιάρικα	19415
Αίγες Οικόσιτες	5050
Αίγες Κοπαδιάρικες	33607
Κουνέλια	5530
Όρνιθες σε συστηματικά πτηνοτροφεία	251200
Όρνιθες χωρικής εκτροφής	28923
Χήνες	59
Πάπιες	479
Ινδιάνοι	1918
Μέλισσες σε εγχώριες κυψέλες	318
Μέλισσες Σε ευρωπαϊκές κυψέλες	13495

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 13: Εκτρεφόμενο Είδος, Παραγωγή Γάλατος, 2001

Είδη	Παραγωγή Γάλατος
Αγελάδες Εγχώριες αβελτίωτες	6000
Αγελάδες Εγχώριες βελτιωμένες	1132200
Αγελάδες Ξενικές	1134054
Γουρούνες αναπαραγωγής	0
Πρόβατα Οικόσιτα	195845
Πρόβατα Κοπαδιάρικα	1000710
Αίγες Οικόσιτες	524320

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 14: Εκτρεφόμενο Είδος, Σφαγές, Βάρος, (2001)

ΕΙΔΗ	ΣΦΑΓΕΣ ΕΝΤΟΣ	ΒΑΡΟΣ ΕΝΤΟΣ	ΣΦΑΓΕΣ ΕΚΤΟΣ	ΒΑΡΟΣ ΕΚΤΟΣ
Αρνιά κάτω του έτους	5420	46075	4435	39370
Κατσίκια κάτω του έτους	11153	96835	14721	143094
Μοσχάρια κάτω του έτους	196	24480	227	38900
Μοσχάρια 1 - 2 ετών	118	26900	463	118800
Χοιρίδια μέχρι 20 κιλά καθαρό βάρος	3496	66563	7325	138886
Ζυγούρια και πρόβατα	1849	28616	2936	44239
Βιτούλια και αίγες	3718	54645	5908	99835
Δαμάλια, αγελάδες και βόδια	44	10300	323	77852
Χοίροι πάνω από 20 κιλά καθαρό βάρος	3854	266270	16111	1095256
Κουνέλια	23600	44408	1860	2480
Πουλερικά (εκτός από στρουθοκαμήλους)	325566	369222	48026	81943

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 15: Είδη Παραγόμενα από την Κτηνοτροφία

ΕΙΔΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ/ΠΟΣΟΤΗΤΑ
Καυσόξυλα που συγκομίσθηκαν απο γεωργικές εκτάσεις (σε τόννους)	1237
Τυρί μαλακό (φέτα,τελεμές,τουλουμοτύρι)	35445
Τυρί σκληρό	35390
Μυζήθρα (γκίζα, βουστίνα, κλοτσοτύρι)	30365
Μέλι	178650
Δέρματα νωπά μικρών ζώων (αιγοπροβάτων, χοίρων)	22622
Δέρματα νωπά μεγάλων ζώων (βοοειδών, βουβάλων)	336
Αυγά	42190700

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 16: Μονάδες υδατοκαλλιεργειών Νήσου Ρόδου 1996

Επωνυμία	Παραγωγή	Απασχολούμενοι	Θέση
Μάνης Ιχθ/κη Τουριστική Εμπορική Α.Ε.	Τσιπούρα 110 tn	8	Αρχάγγελος Ρόδου
Λαχανιάτης Εμμ.	Λαβράκι 51 tn Τσιπούρα 36 tn	22	Πλημμύρι Ρόδου

ΠΗΓΗ : Υπουργείο Γεωργίας - Δ/ση Υδατοκαλλιεργειών και Εσ. Υδάτων

Πίνακας 17: Εδαφοπονικές Μορφές κατά Δασικούς τύπους στην Νήσο Ρόδο
(Στοιχεία από την Δ/νση Δασών Ρόδου. Έτος λήψης στοιχείων δεν αναφέρεται)

α/α	Περιφέρεια	Εκταση σε εκτάρια					Σύνολο
		Δάσος	Μερικώς δασοσκεπείς εκτάσεις	Αγροί και καλλιέργειες	Γυμνές εκτάσεις	ΑγONES εκτάσεις	
1.	Διμηλιά - Ελεούσα	362,9	853,8	297,0	203,0	147,8	1.854,5
2.	Αρχίπολις	284,1	370,2	263,7	429,2	143,4	1.490,6
3.	Πλατάνια	356,1	260,8	210,8	328,7	179,9	1.336,3
4.	Απόλλωνα	1523,2	1.572,2	693,6	807,5	552,5	5.149,0
5.	Σάλακος	476,4	194,7	62,3	103,1	176,3	1.012,8
6.	Μαλώνα	127,8	361,2	23,7	610,7	13,7	1.137,1
7.	Λάερμα	1881,1	1.997,7	943,2	820,6	489,9	6.132,5
8.	Εμπωνας	563,7	1.105,0	1.142,6	1.443,1	858,5	5.112,9
9.	Κρητηνία	151,1	269,3	528,2	418,2	156,5	1.523,3
10.	Κάλαθος	-	-	-	980,9	-	980,9
11.	Πυλώνα	94,2	547,3	244,1	383,3	66,3	1.335,2
12.	Λάρδος	483,5	963,4	309,2	810,1	331,7	2.897,9
13.	Άγιος Ισίδωρος	225,7	98,9	435,1	750,0	957,8	2.467,5
14.	Ασκληπιείον	367,2	718,2	580,9	167,6	167,6	2.001,5
15.	Ιστριος	406,8	203,3	288,7	395,0	71,8	1.365,6
16.	Προφίλια	330,3	350,1	136,9	58,8	53,7	929,8
17.	Σιάνα	502,5	291,3	306,7	405,3	650,2	2.156,0
18.	Μονόλιθος	1.025,7	500,3	-	306,2	287,1	2.119,3
19.	Βάπι	993,1	809,5	98,1	480,1	99,1	2.479,9
20.	Απολακκιά	-	624,1	38,5	191,3	63,2	917,1
	Αρνίθα	271,5	588,9	187,3	143,4	104,2	1.295,3
21.	Αρχάγγελος	16,9	281,3	22,5	2312,2	324,1	2.957,0
22.	Κατταβιά	-	-	-	2388,1	-	2.388,1
23.	Γεννάδι	-	-	-	1256,2	-	12.56,2
24.	Λαχανιά	137,1	137,1	-	282,5	-	556,7
25.	Σορωνή - Θόλος	355,0	1.043,0	87,0	732,0	-	2.217,0
26.	Φιλέρημος	256,0	-	16,0	-	-	272,0
ΣΥΝΟΛΟ		11.191,80	14.141,60	6.916,10	17.207,10	5.895,30	55.351,90

Πηγή: Διεύθυνση Δασών Ρόδου

**Πίνακας 18: Μητρώο επιχειρήσεων ανά δήμο για το νησί της Ρόδου για το έτος
2005**

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	14
	Παραγωγή κλωστούφαντουργικών υλών	1
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	1
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	3
	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	13
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	14
	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων· κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	1
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	2
	Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού	1
	Κατασκευές	102
ΔΗΜΟΣ ΑΤΑΒΥΡΟΥ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	6
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	1
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	5
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	1
ΔΗΜΟΣ ΑΦΑΝΤΟΥ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	8
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	2
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	4
	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	1
	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	6
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	8
	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	2
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	7

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού	1
	Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού	1
	Κατασκευές	59
ΔΗΜΟΣ ΙΑΛΥΣΟΥ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	10
	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	1
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	2
	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελλοποίησης, ειδών σαγματοποίησης και υποδημάτων	1
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	4
	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	3
	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	1
	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	5
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	6
	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	1
	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	1
	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους	1
	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων· κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	1
	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	2
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	12
	Κατασκευές	89
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	4
	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	1
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	3
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	5

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσω εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσω πληροφορικής	1
	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	2
	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	6
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	10
	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	1
	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	1
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	9
	Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού	1
	Κατασκευές	67
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΙΡΟΥ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	9
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	1
	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	2
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	4
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	1
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΙΡΟΥ	Κατασκευές	30
	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	3
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	1
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	1
	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	1
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	1
	Κατασκευές	34
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	4
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	1
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	1
	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	1
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	3
	Κατασκευές	38

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	30
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	7
	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελλοποίησης, ειδών σαγματοποίησης και υποδημάτων	4
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	10
	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	1
	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	3
	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	1
	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	5
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	18
	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	3
	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών	1
	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	1
	Κατασκευή αυτοκινήτων οχημάτων· κατασκευή ρυμουλκούμενων και ημιρυμουλκούμενων οχημάτων	1
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	17
	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού	1
	Κατασκευές	191
ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	76
	Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών	9
	Κατασκευή ειδών ένδυσης· κατεργασία και βαφή γουναρικών	56
	Κατεργασία και δέψη δέρματος· κατασκευή ειδών ταξιδιού (αποσκευών), τσαντών, ειδών σελλοποίησης, ειδών σαγματοποίησης και υποδημάτων	4
	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα· κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	22
	Παραγωγή χαρτοπολλτού, χαρτιού και προϊόντων από χαρτί	2

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ. ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	30
	Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων	5
	Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες	2
	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	31
	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	94
	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	16
	Κατασκευή μηχανών γραφείου και ηλεκτρονικών υπολογιστών	3
	Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών μ.α.κ.	7
	Κατασκευή εξοπλισμού και συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και επικοινωνιών	7
	Κατασκευή ιατρικών οργάνων, οργάνων ακριβείας και οπτικών οργάνων, κατασκευή ρολογιών κάθε είδους	6
	Κατασκευή λοιπού εξοπλισμού μεταφορών	11
	Κατασκευή επίπλων· λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	67
	Ανακύκλωση	1
	Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και ζεστού νερού	7
	Συλλογή, καθαρισμός και διανομή νερού	2
	Κατασκευές	773

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Πίνακας 19: Μεταποιητικές Επιχειρήσεις στα Δωδεκάνησα ανά νομική μορφή (2005)

A.Ε.		ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
Ρόδος	149	Ρόδος	10
Κως	24	Κως	0
Κάλυμνος	16	Κάλυμνος	1
Ε.Π.Ε.		ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ	
Ρόδος	65	Ρόδος	6
Κως	5	Κως	6
Κάλυμνος	9	Κάλυμνος	1
Ε.Ε.		ΑΤΟΜΙΚΗ	
Ρόδος	50	Ρόδος	3483
Κως	12	Κως	764
Κάλυμνος	1	Κάλυμνος	861
Ο.Ε.		ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ	
Ρόδος	459	Ρόδος	0
Κως	130	Κως	1
Κάλυμνος	57	Κάλυμνος	0

Πηγή: Επιμελητήριο Δωδεκανήσου, 31/12/2005

**Πίνακας 20: Αρχείο Μητρώου Αδειών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας στα
Δωδεκάνησα
Ημερομηνία Ενημέρωσης: 02/04/2007**

Ημερ. Έκδοσης	ΕΤΑΙΡΕΙΑ	ΙΣΧΥΣ (MW)	Τεχνολογία	Δήμος/Κοιν.	Θέση
16/07/2001	ΑΙΟΛΙΚΟ ΠΑΡΚΟ ΡΟΔΟΥ ΑΕΑΙΟΛΟΣ ΑΕ	12	ΑΙΟΛΙΚΑ	ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	ΠΙΘΑΝΙΤΗΣ
11/09/2001	ΔΕΗ ΑΝΑΝΕΩΣΙΜΕΣ - ΡΟΚΑΣ ΑΒΕΕ	4,2	ΑΙΟΛΙΚΑ	ΛΙΝΔΟΥ	ΜΕΜΙΓΚΑΡΙΑ
04/12/2001	EUROWIND SA	17,85	ΑΙΟΛΙΚΑ	Ν. ΡΟΔΟΥ	ΣΤΑΥΡΩΤΗ /ΒΙΓΛΑ/ΚΑΤΑΒΙΑ
24/01/2002	ΔΕΗ ΑΕ	5,25	ΑΙΟΛΙΚΑ	Ν. ΡΟΔΟΥ	ΚΑΤΤΑΒΙΑΣ
18/07/2002	ΑΕΙΦΟΡΙΚΗ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΑΕ	3,3	ΑΙΟΛΙΚΑ	ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	ΧΑΛΑΤΑΣ
28/07/2005	ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΙΟΛΙΚΗ ΡΟΔΟΥ ΑΕ	11,05	ΑΙΟΛΙΚΑ	ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ ΡΟΔΟΥ	ΚΟΥΤΣΟΥΤΗΣ
22/12/2003	ΔΕΗ Α.Ε	120	ΜΕΓΑΛΑ Θ.Η - ΣΥΝΔΥΑΣΜΕΝΟΥ ΚΥΚΛΟΥ	ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	ΠΛΑΚΑ ΣΤΕΝΗ (ΠΙΣΩ ΚΑΜΠΟΣ)
22/12/2004	ΔΕΗ Α.Ε	27,95	ΜΙΚΡΑ Θ.Η	ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	ΑΗΣ ΣΟΡΩΝΗΣ ΡΟΔΟΥ
07/01/2005	ΚΕΡΑΜΟΥΡΓΙΑ - Κ. & Ν. ΝΕΟΦΥΤΟΥ ΑΒΕΤΕ	0,075	ΑΙΟΛΙΚΑ	ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	ΦΑΛΗΡΑΚΙ

Πηγή: Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας

Πίνακας 21: Μητρώο Επιχειρήσεων ανά Δήμο για το Έτος 2005

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·	22
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	22
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	123
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	177
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	18
	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες· δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	3
	Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	3
	Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	1
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	28
	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	1
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	16
	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	1
	Εκπαίδευση	3
	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων· υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες	1
	Δραστηριότητες οργανώσεων με μέλη μ.α.κ.	1
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	36
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	13	
ΔΗΜΟΣ ΑΤΑΒΥΡΟΥ	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·	11
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	8

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	
ΔΗΜΟΙ	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	38
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	60
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	13
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	1
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	1
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	7
	Δραστηριότητες οργανώσεων με μέλη μ.α.κ.	1
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	2
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	4
ΔΗΜΟΣ ΑΦΑΝΤΟΥ	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·	24
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	24
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	152
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	183
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	10
	Υδάτινες μεταφορές	1
	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες· δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	3
	Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	3
	Ασφαλίσεις και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	1
	Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	1
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	22
	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	1
	Έρευνα και ανάπτυξη	2
Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	27	

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	
ΔΗΜΟΙ	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	2
	Εκπαίδευση	3
	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων· υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες	2
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	26
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	20
ΔΗΜΟΣ ΙΑΛΥΣΟΥ	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·	33
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	48
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	214
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	220
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	19
	Υδάτινες μεταφορές	2
	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες· δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	9
	Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	2
	Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές εταιρείες και τα ταμεία συντάξεων	1
	Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	3
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	13
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	41
	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	5
	Έρευνα και ανάπτυξη	2
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	51
	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	4
	Εκπαίδευση	4
	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	3

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	
	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων· υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες	1
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	33
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	25
ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·	20
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	39
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	183
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	350
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	27
	Υδάτινες μεταφορές	9
	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες· δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	13
	Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	1
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	5
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	52
	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	3
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	27
	Εκπαίδευση	4
	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων· υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες	5
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	59
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	14
ΔΗΜΟΣ ΚΑΜΕΙΡΟΥ	Αγνωστος Κλάδος	2
	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·	12
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	15
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων	46

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
		οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	51
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	3
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	1
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	1
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	12
	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	3
	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	1
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	3
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	2
ΔΗΜΟΣ ΛΙΝΔΙΩΝ	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·	4
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	12
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	128
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	298
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	2
	Υδάτινες μεταφορές	5
	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες· δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	7
	Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	1
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	2
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	34
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	11
	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	1
	Εκπαίδευση	1

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	48
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	10
ΔΗΜΟΣ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	Αγνωστος Κλάδος	8
	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	8
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	16
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	55
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	124
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	5
	Υδάτινες μεταφορές	1
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	2
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	12
	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	1
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	6
	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	1
	Δραστηριότητες οργανώσεων με μέλη μ.α.κ.	9
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	16
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	5
ΔΗΜΟΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	Αγνωστος Κλάδος	20
	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	42
	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών	54
	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	215
	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	194
	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	38
	Υδάτινες μεταφορές	1
	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές	7

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	
ΔΗΜΟΙ	δραστηριότητες· δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	
	Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	3
	Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	2
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	3
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	18
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	58
	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	7
	Εκπαίδευση	3
	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	2
	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων· υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες	3
	Δραστηριότητες οργανώσεων με μέλη μ.α.κ.	8
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	18
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	28
	ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών·
Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών		586
Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών· επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης		1851
Ξενοδοχεία και εστιατόρια		949
Χερσαίες μεταφορές· Μεταφορές μέσω αγωγών		109
Υδάτινες μεταφορές		43
Εναέριες μεταφορές		2
Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες· δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων		132
Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες		22
Ασφαλίσεις και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση		4
Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων		36

ΔΗΜΟΙ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΚΛΑΔΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ	ΑΡ.ΕΠΙΧ/ΣΕΩΝ
	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	
	χρηματοπιστωτικών οργανισμών	
	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	66
	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή· εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	182
	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	36
	Έρευνα και ανάπτυξη	14
	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	832
	Δημόσια διοίκηση και άμυνα· υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	17
	Εκπαίδευση	53
	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	29
	Διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων· υγιεινή και παρόμοιες δραστηριότητες	4
	Δραστηριότητες οργανώσεων με μέλη μ.α.κ.	5
	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	131
	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	179

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 22: Εμπορικές Επιχειρήσεις στα Δωδεκάνησα ανά νομική μορφή (2005)

A.E.		ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
Ρόδος	172	Ρόδος	8
Κως	35	Κως	1
Κάλυμνος	8	Κάλυμνος	0
Ε.Π.Ε.		ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ	
Ρόδος	156	Ρόδος	0
Κως	18	Κως	0
Κάλυμνος	4	Κάλυμνος	0
Ε.Ε.		ΑΤΟΜΙΚΗ	
Ρόδος	123	Ρόδος	2797
Κως	20	Κως	772
Κάλυμνος	4	Κάλυμνος	964
Ο.Ε.		ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ	
Ρόδος	755	Ρόδος	2
Κως	141	Κως	0
Κάλυμνος	82	Κάλυμνος	0

Πηγή: Επιμελητήριο Δωδεκανήσου, 31/12/2005

Πίνακας 23: Επαγγελματικές Επιχειρήσεις στα Δωδεκάνησα ανά νομική μορφή (2005)

A.E.		ΚΟΙΝΩΝΙΑ	
Ρόδος	96	Ρόδος	16
Κως	13	Κως	6
Κάλυμνος	3	Κάλυμνος	1
Ε.Π.Ε.		ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ	
Ρόδος	95	Ρόδος	2
Κως	11	Κως	2
Κάλυμνος	8	Κάλυμνος	0
Ε.Ε.		ΑΤΟΜΙΚΗ	
Ρόδος	129	Ρόδος	4585
Κως	39	Κως	1700
Κάλυμνος	2	Κάλυμνος	851
Ο.Ε.		ΆΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ	
Ρόδος	720	Ρόδος	4
Κως	190	Κως	7
Κάλυμνος	52	Κάλυμνος	1

Πηγή: Επιμελητήριο Δωδεκανήσου, 31/12/2005

Πίνακας 24: Εισαγωγές στο τελωνείο της Ρόδου από χώρες τις Ε.Ε. (Προϊόντα-Αξία-Ποσότητα-Τεμάχια)

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟ- ΤΗΤΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ
ΖΩΑ ΖΩΝΤΑΝΑ	30,670	413	588
ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ ΒΡΩΣΙΜΑ	8,915,46 7	3,229,88 2	0
ΨΑΡΙΑ,ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ,ΜΑΛΑΚΙΑ,ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒ	1,041,20 3	537,865	0
ΓΑΛΑ,ΑΥΓΑ ΜΕΛΙ - ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣ.	1,263,84 1	767,401	0
ΑΛΛΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	86	4	0
ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ	1,507,64 4	186,183	4,668
ΛΑΧΑΝΙΚΑ,ΦΥΤΑ,ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ,ΒΡΩΣΙΜΑ	706,226	843,798	0
ΚΑΡΠΟΙ,ΦΡΟΥΤΑ,ΦΛΟΥΔΕΣ ΕΣΠΕΡΙΔ/ΔΩΝ- ΠΕΠΟΝΙΩΝ	272,753	224,783	0
ΚΑΦΕΣ,ΤΣΑΙ,ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	162,471	17,947	0
ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ	3,815	2,196	0
ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΛΕΥΡΟΠΟΙΙΑΣ,ΒΥΝΗ,ΑΜΥΛΑ ΙΝΟΥΛΙΝΗ	84,995	151,625	0
ΣΠΕΡΜΑΤΑ,ΚΑΡΠΟΙ ΕΛΑΙΩΔΕΙΣ,ΒΙΟΜ.ΦΥΤΑ,ΑΧΥΡΑ	71,216	25,511	0
ΠΛΕΚΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ - ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣ	305	22	0
ΛΙΠΗ,ΛΑΔΙΑ,ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ-ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	46,964	34,699	0
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ,ΨΑΡΙΩΝ,ΜΑΛΑΚΙΩΝ ΚΛΠ	1,393,01 9	375,890	0
ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	100,757	40,027	0
ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ	66,995	13,487	0
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΜΕ ΔΗΜΗΤΡΙΑΚΑ-ΕΙΔΗ ΖΑΧΑΡΩΠ.	267,769	157,449	0
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ,ΚΑΡΠΩΝ,ΦΡΟΥΤΩΝ	1,846,10 2	2,083,36 6	57,277
ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	497,614	40,403	0
ΠΟΤΑ,ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΥΔΙ	1,374,00 6	1,370,55 2	1,010,154
ΥΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ ΚΛΠ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦ.ΤΡΟΦΕΣ ΖΩΩΝ	245,414	496,645	0

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟ- ΤΗΤΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ
ΑΛΑΤΙ,ΘΕΙΟ,ΓΑΙΕΣ,ΠΕΤΡΕΣ,ΓΥΨΟΣ,ΑΣΒΕΣΤ.ΤΣΙΜ.	174,308	126,970	0
ΑΝΟΡΓΑΝΑ ΧΗΜ.ΠΡΟΙΟΝΤΑ.ΕΝΩΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤ.ΜΕΤΑΛ.	6,238	2,028	0
ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	150,429	90,504	0
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	18,672	80	0
ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ	7,652	73,500	0
ΔΕΨΙΚΑ - ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ.ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	234,989	90,840	0
ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ - ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ.ΕΙΔΗ ΑΡΩΜ/ΠΟΙΑΣ	311,883	51,957	0
ΣΑΠΟΥΝΙΑ,ΑΛΥΣΙΒΕΣ,ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ,ΠΑΣΤ.ΓΥΨΟΥ	61,357	32,344	0
ΛΕΥΚΩΜΑΤΩΔΕΙΣ ΥΛΕΣ,ΚΟΛΛΕΣ,ΕΝΖΥΜΑ	24,746	39,518	0
ΠΥΡΙΤΙΔΕΣ,ΕΚΡΗΚΤ.ΥΛΕΣ.ΕΙΔΗ ΠΥΡΟΤΕΧ.ΣΠΙΡΤΑ	254	10	0
ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ Η ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	148,843	16,802	19,754
ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	312,173	526,369	0
ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ	1,732,82 2	672,478	9,920,123
ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΑΟΥΤΣΟΥΚ	8,231	869	60
ΔΕΡΜΑΤΑ (ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ	1,955	80	88
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ.ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΚΛΠ	678,165	27,144	47,533
ΓΟΥΝΟΔΕΡΜΑΤΑ - ΓΟΥΝΑΡΙΚΑ.ΤΕΧΝΗΤΑ ΓΟΥΝΟΔΕΡΜ	14,939	75	49
ΞΥΛΕΙΑ,ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ - ΤΕΧΝΟΥΡΓ.ΑΠΟ ΞΥΛΟ	1,089,13 5	1,307,59 9	237,164
ΦΕΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΦΕΛΛΟ	110,026	7,020	0
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜ.ΣΠΑΡΤΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ - ΚΑΛΑΘΟΠΟΙΑΣ	363	26	0
ΠΟΛΤΟΙ ΑΠΟ ΞΥΛΟ ΚΛΠ.ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΑ ΧΑΡΤΙΟΥ	2,535	780	702
ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ.ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	351,691	330,314	0
ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΩΝ ΟΙΚΩΝ,ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ,ΚΛΠ	29,913	2,802	0
ΜΕΤΑΞΙ	6,274	194	748
ΜΑΛΛΙ ΚΑΙ ΤΡΙΧΕΣ.ΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΦΑΣΜΑΤΑ	5,073	136	215
ΒΑΜΒΑΚΙ	79,180	6,018	23,065
ΑΛΛΕΣ ΦΥΤΙΚΕΣ ΥΦΑΝΤ. ΙΝΕΣ.ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	21,658	147	285
ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Η ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ ΣΥΝΕΧΕΙΣ	61,796	1,001	3,540
ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Η ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ ΜΗ ΣΥΝΕΧΕΙΣ	107,704	3,538	6,769
ΒΑΤΕΣ,ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΛΠ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΑΣ	113,144	5,686	0

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟ- ΤΗΤΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ
ΤΑΠΗΤΕΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔ. ΔΑΠΕΔΟΥ ΑΠΟΥΦΑΝΤ.ΥΛΕΣ	254,970	12,033	9,169
ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΑ - ΕΙΔΗ ΤΑΙΝΙΟΠΛΕΚΤΙΚΗΣ ΚΛΠ	45,219	970	460
ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΕΜΠΟΤΙΣΜΕΝΑ,ΕΠΙΧΡΙΣΜΕΝΑ ΚΛΠ	153,445	8,034	4
ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΠΛΕΚΤΑ	372	10	0
ΕΝΔΥΜΑΤΑ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤ.ΠΛΕΚΤΑ	1,668,93 3	24,689	102,300
ΕΝΔΥΜΑΤΑ - ΣΥΜΠΛ.ΤΟΥ ΕΝΔΥΜ.ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΠΛΕΚΤΑ	2,602,18 0	260,434	62,144,95 8
ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ,ΚΛΠ	497,438	13,326	3,841
ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ,ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ.	1,464,35 4	12,730	18,279
ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	50,292	2,084	17,546
ΟΜΠΡΕΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ,ΤΟΝ ΗΛΙΟ.ΡΑΒΔΟΙ ΚΛΠ	335,056	29,044	12,563
ΦΤΕΡΑ - ΠΟΥΠΟΥΛΑ,ΤΕΧΝΗΤΑ ΑΝΘΗ ΚΛΠ ΤΕΧΝΗΤ.	709	112	0
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΠΕΤΡΕΣ ΓΥΨΟ,ΤΣΙΜΕΝΟ ΚΛΠ	422,052	413,473	0
ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	5,932,36 0	8,633,02 1	468,577
ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	647,677	93,913	198,304
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ,ΠΟΛΥΤ-ΗΜΙΠΟΛ.ΠΕΤΡΕΣ,ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	2,100,01 8	43,984	9,559,380
ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ,ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	2,754,19 2	5,139,60 5	0
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ,ΣΙΔΗΡΟ- ΧΑΛΥΒΑ	915,391	132,776	2,505
ΧΑΛΚΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΛΚΟ	246,919	9,391	0
ΝΙΚΕΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΝΙΚΕΛΙΟ	17,608	2,700	0
ΑΡΓΙΛΙΟ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΑΡΓΙΛΙΟ	285,294	38,463	405
ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟΣ - ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΨΕΥΔΑΡΓΥΡΟ	240	9	0
ΕΡΓΑΛΕΙΑ,ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΙΑΣ,ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΛΠ.	317,376	19,424	600
ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	273,124	37,073	6
ΠΥΡΗΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΗΡΕΣ,ΛΕΒΗΤΕΣ,ΜΗΧΑΝΕΣ	5,145,30 3	214,830	1,552

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟ- ΤΗΤΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ
ΜΗΧΑΝΕΣ,ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΛΠ	992,441	52,982	69,086
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ,ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ,ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΛΠ	2,079,19	1	394,997
223			
ΑΕΡΟΠΛΟΙΑ Η ΔΙΑΣΤΗΜΟΠΛΟΙΑ	38,359	310	0
ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΙΑ ΝΑΥΣΙΠΛΟΙΑ	399,223	20,564	5
ΟΡΓΑΝΑ - ΣΥΣΚΕΥΕΣ,ΟΠΤΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΛΠ	749,943	38,296	31,341
ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ	487,567	1,154	19,625
ΟΠΛΑ,ΠΥΡΟΜΑΧΙΚΑ,ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥΣ	1,400	19	57
8,692,49			
ΕΠΙΠΛΑ,ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ,ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜ.	2	768,029	0
ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ,ΕΙΔΗ ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗΣ Η ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ.	386,646	17,812	3,877
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ	110,734	6,050	3,470
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ ΤΕΧΝΗΣ ΣΥΛΛΟΓΩΝ Η ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	162	20	0
ΣΥΝΟΛΟ	65,834,160	30,459,338	84,000,915

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

**Πίνακας 25:Εξαγωγές από το τελωνείο της Ρόδου προς χώρες της Ε.Ε.
(Προϊόντα-Αξία-Ποσότητα-Τεμάχια)**

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ
ΚΡΕΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΡΟΙΟΝΤΑ ΣΦΑΓΙΩΝ ΒΡΩΣΙΜΑ	49,208	18,899	0
ΨΑΡΙΑ,ΜΑΛΑΚΟΣΤΡΑΚΑ,ΜΑΛΑΚΙΑ,ΑΣΠΟΝΔΥΛΑ ΥΔΡΟΒ	47,075	12,339	0
ΓΑΛΑ,ΑΥΓΑ ΜΕΛΙ - ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣ.	2,359	352	0
ΦΥΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΑΝΘΟΚΟΜΙΑΣ	30,175	100	0
ΛΑΧΑΝΙΚΑ,ΦΥΤΑ,ΡΙΖΕΣ ΚΑΙ ΚΟΝΔΥΛΟΙ,ΒΡΩΣΙΜΑ	13,677	4	0
ΚΑΦΕΣ,ΤΣΑΙ,ΜΑΤΕ ΚΑΙ ΜΠΑΧΑΡΙΚΑ	105,959	4	0
ΛΙΠΗ,ΛΑΔΙΑ,ΚΕΡΙΑ ΖΩΙΚΗΣ-ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	14,957	3,564	0
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΚΡΕΑΤΩΝ,ΨΑΡΙΩΝ,ΜΑΛΑΚΙΩΝ ΚΛΠ	2,119	420	0
ΖΑΧΑΡΑ ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΩΔΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ	45,168	6	0
ΚΑΚΑΟ ΚΑΙ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ	1,650	150	0
ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ,ΚΑΡΠΩΝ,ΦΡΟΥΤΩΝ	3,049	2,216	0
ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ	2,860	260	0
ΠΟΤΑ,ΑΛΚΟΟΛΟΥΧΑ ΥΓΡΑ ΚΑΙ ΞΥΔΙ	182,610	106,024	91,658
ΟΡΓΑΝΙΚΑ ΧΗΜΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	204	165	0
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ	837,651	1,868	0
ΔΕΨΙΚΑ - ΒΑΦΙΚΑ ΕΚΧΥΛΙΣΜΑΤΑ.ΧΡΩΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ	1,556	341	0
ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ - ΡΗΤΙΝΟΕΙΔΗ.ΕΙΔΗ ΑΡΩΜ/ΠΟΙΑΣ	489,779	6,196	0
ΣΑΠΟΥΝΙΑ,ΑΛΥΣΙΒΕΣ,ΚΕΡΙΑ ΤΕΧΝΗΤΑ,ΠΑΣΤ.ΓΥΦΟΥ	3,149	2,911	0
ΔΙΑΦΟΡΑ ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ	635	25	0
ΠΛΑΣΤΙΚΕΣ ΥΛΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΥΤΩΝ	543,698	46,223	0
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΔΕΡΜΑ.ΕΙΔΗ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ΚΛΠ	21,455	368	3,045
ΞΥΛΕΙΑ,ΞΥΛΟΚΑΡΒΟΥΝΑ - ΤΕΧΝΟΥΡΓ.ΑΠΟ ΞΥΛΟ	21	60	0
ΧΑΡΤΙ ΚΑΙ ΧΑΡΤΟΝΙΑ.ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	8,268	979	0
ΒΑΜΒΑΚΙ	7	1	0
ΑΛΛΕΣ ΦΥΤΙΚΕΣ ΥΦΑΝΤ. ΙΝΕΣ.ΝΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΑΡΤΙ	29,560	294	682
ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ Η ΤΕΧΝΗΤΕΣ ΙΝΕΣ ΣΥΝΕΧΕΙΣ	117,348	103	0
ΒΑΤΕΣ,ΠΙΛΗΜΑΤΑ ΚΛΠ. ΕΙΔΗ ΣΧΟΙΝΟΠΟΙΑΣ	3,081	1,005	0
ΕΝΔΥΜΑΤΑ - ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΝΔΥΜΑΤ.ΠΛΕΚΤΑ	357	25	233
ΕΝΔΥΜΑΤΑ - ΣΥΜΠΛ.ΤΟΥ ΕΝΔΥΜ.ΑΛΛΑ ΑΠΟ ΠΛΕΚΤΑ	58,336	1,312	19,851

ΠΡΟΪΟΝΤΑ	ΑΞΙΑ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ	ΤΕΜΑΧΙΑ
ΑΛΛΑ ΕΤΟΙΜΑ ΥΦΑΝΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΙΔΗ,ΚΛΠ	643	39	0
ΥΠΟΔΗΜΑΤΑ,ΓΚΕΤΕΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΑ ΕΙΔΗ.	6,963	727	1,994
ΚΑΛΥΜΜΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥΣ	6,267	176	1,214
ΟΜΠΡΕΛΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΡΟΧΗ,ΤΟΝ ΗΛΙΟ.ΡΑΒΔΟΙ ΚΛΠ	1,393	146	417
ΠΡΟΙΟΝΤΑ ΚΕΡΑΜΕΥΤΙΚΗΣ	140	2	0
ΓΥΑΛΙ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΓΥΑΛΙ	1,088	62	9,163
ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙΑ,ΠΟΛΥΤ-ΗΜΙΠΟΛ.ΠΕΤΡΕΣ,ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ	72,821	1,254	11,159
ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟΣ,ΣΙΔΗΡΟΣ ΚΑΙ ΧΑΛΥΒΑΣ	8	2	0
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΧΥΤΟΣΙΔΗΡΟ,ΣΙΔΗΡΟ-ΧΑΛΥΒΑ	46,687	17,071	0
ΕΡΓΑΛΕΙΑ,ΕΙΔΗ ΜΑΧΑΙΡΟΠΟΙΙΑΣ,ΚΟΥΤΑΛΙΑ ΚΛΠ.	1,500	65	0
ΔΙΑΦΟΡΑ ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΚΟΙΝΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	38	2	0
ΜΗΧΑΝΕΣ,ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΑ ΗΛΕΚΤΡΙΚΑ ΚΛΠ	3,300	1	1
ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΑ ΟΧΗΜΑΤΑ,ΕΛΚΥΣΤΗΡΕΣ,ΠΟΔΗΛΑΤΑ ΚΛΠ	87	10	0
ΟΡΓΑΝΑ - ΣΥΣΚΕΥΕΣ,ΟΠΤΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΛΠ	502	11	379
ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΙΑ	5,727	66	653
ΕΠΙΠΛΑ,ΕΙΔΗ ΚΛΙΝΟΣΤΡΩΜΝΗΣ,ΣΥΣΚΕΥΕΣ ΦΩΤΙΣΜ.	22,180	291	0
ΤΕΧΝΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ	19,284	497	0
ΣΥΝΟΛΟ	2,813,771	227,078	140,449

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 26: Πτήσεις στον Κρατικό Αερολιμένα Ρόδου “Διαγόρας”

	2006	2007	2008	% 08/07	% 08/06
1. Πτήσεις εσωτερικού	13,503	14,391	14,481	0.63	7.24
2. Πτήσεις εξωτερικού	17,146	18,311	17,866	-2.43	4.20

Πίνακας 27: Αφίξεις Επιβατών στον Κρατικό Αερολιμένα Ρόδου “Διαγόρας”

	2006	2007	2008	% 08/07	% 08/06
1. Πτήσεις εσωτερικού	399,820	413,576	412,591	-0.24	3.19
2. Πτήσεις εξωτερικού	1,338,235	1,393,407	1,358,024	-2.54	1.48

Πίνακας 28: Αφίξεις Επιβατών στον Κρατικό Αερολιμένα Ρόδου “Διαγόρας”

	2006	2007	2008	% 08/07	% 08/06
1. Πτήσεις εσωτερικού	407,668	423,061	424,060	0.24	4.02
2. Πτήσεις εξωτερικού	1,346,729	1,396,799	1,373,098	-1.70	1.96

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε

Πίνακας 29: Κατανομή αφίξεων κατά Ήπειρο προέλευσης ανά μήνα για το έτος 2007

ΝΗΣΙ ΜΗΝΑΣ	Ρόδος												ΣΥΝΟΛΟ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
05-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ)	714	556	2,649	24,852	108,162	138,883	160,444	172,101	137,962	59,806	1,399	633	808,161
10-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ Ε.Ζ.Ε.Σ. (ΕΦΤΑ)	7	18	38	1,033	7,046	8,806	11,967	7,872	10,326	2,775	30	33	49,951
15-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	16	4	29	37	50	81	186	92	68	16	1	13	593
20-ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ	272	307	213	1,301	2,078	5,769	7,073	7,859	3,656	2,514	231	239	31,512
25-ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ)	993	881	2,900	27,186	117,286	153,458	179,484	187,832	151,944	65,095	1,660	905	889,624
30-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	2	4	5	5	25	48	64	17	34	9	8	2	223
35-ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	88	152	358	685	2,145	3,081	2,483	1,683	2,037	1,259	168	106	14,245
40-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΑΣΙΑΣ	13	2	20	22	102	206	176	145	89	36	14	21	846
45-ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΙΑΣ	151	154	221	2,291	4,021	3,800	4,106	4,255	4,305	1,175	170	150	24,799
50-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	1		2	39	79	155	209	290	40	18	8	6	847
55-ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΡΙΚΗΣ	7	12	14	58	111	308	318	465	87	244	19	16	1,659
60-ΣΥΝΟΛΟ ΩΚΕΑΝΙΑΣ	17	22	34	203	452	1,987	1,250	631	980	557	56	28	6,217
65-ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ (25 + 35 + 45 + 55 + 60 + QZ)	1,256	1,221	3,527	30,423	124,016	162,634	187,644	194,979	159,408	68,379	2,073	1,205	936,765
70-ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (GR + 65)	7,641	8,468	23,795	43,635	137,258	177,578	211,047	220,170	173,520	79,365	10,304	8,019	1,100,800

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 30: Κατανομή αφίξεων κατά χώρα προέλευσης ανά μήνα για το έτος 2007

ΝΗΣΙ	Ρόδος												Σύνολο
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
ΜΗΝΑΣ													
AL-ΑΛΒΑΝΙΑ	52	63	88	76	83	100	100	140	108	68	82	60	1,020
AR-ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	2	4	5	12	18	87	55	31	38	34	3		289
AT-ΑΥΣΤΡΙΑ	14	10	28	150	2,343	6,638	8,817	7,414	6,247	880	6	1	32,548
AU-ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	17	20	28	193	419	1,893	1,155	596	925	544	44	24	5,858
BE-ΒΕΛΓΙΟ	3	4	27	2,137	5,524	5,575	8,226	6,993	5,484	1,343	31	16	35,363
BG-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	19	21	34	51	35	142	123	86	79	33	18	12	653
BR-ΒΡΑΖΙΛΙΑ	0	2	2	34	110	170	100	70	81	64	13	16	662
CA-ΚΑΝΑΔΑΣ	27	13	107	151	637	533	469	403	781	443	35	13	3,612
CH-ΕΛΒΕΤΙΑ	4	5	29	181	1,796	3,030	3,590	2,231	3,540	1,691	24	11	16,132
CN-ΚΙΝΑΣ ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	4	26	18	47	50	93	101	55	11	8	17	11	441
CS-ΣΕΡΒΙΑ & ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	36	17	16	21	40	708	1,362	1,455	429	26	3	18	4,131
CY-ΚΥΠΡΟΣ	37	76	126	283	128	237	1,091	1,108	168	158	75	113	3,600
CZ-ΤΣΕΧΙΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	219			74	1,053	6,317	6,769	7,123	5,441	523	2	1	27,522
DE-ΓΕΡΜΑΝΙΑ	57	69	677	7,265	34,492	31,037	30,643	35,135	36,092	22,650	625	99	198,841
DK-ΔΑΝΙΑ	9	11	55	1,060	4,703	5,183	7,975	5,623	5,274	2,754	8	8	32,663
DZ-ΑΛΓΕΡΙΑ					7	9	4	16	3	2			41
EE-ΕΣΘΟΝΙΑ				12	297	700	302	357	415	333	1		2,417
EG-ΑΙΓΥΠΤΟΣ	6	12	11	16	17	82	57	159	43	221	8	10	642
ES-ΙΣΠΑΝΙΑ	18	37	35	103	167	743	458	842	253	152	17	43	2,868
ET-ΑΙΘΙΟΠΙΑ					3	3					1		7
FI-ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	5	2	10	3,839	7,252	6,720	5,667	5,717	7,963	5,122	10	5	42,312
FR-ΓΑΛΛΙΑ	24	40	101	1,059	2,225	2,413	2,813	3,326	1,716	1,296	93	84	15,190

ΝΗΣΙ	Ρόδος												Σύνολο
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
ΜΗΝΑΣ													
GB-ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	138	107	1,223	2,315	21,521	22,708	22,815	24,969	23,899	13,351	183	113	133,342
GE-ΓΕΩΡΓΙΑ	1	3	12	10	236	102	56	535	19	26	1	3	1,004
GR-ΕΛΛΑΔΑ	6,385	7,247	20,268	13,212	13,242	14,944	23,403	25,191	14,112	10,986	8,231	6,814	164,035
HR-ΚΡΟΑΤΙΑ		3		20	23	86	152	118	60	14	1	1	478
HU-ΟΥΓΓΑΡΙΑ	8		1	21	86	1,598	2,242	1,871	1,640	80	7		7,554
IE-ΙΡΛΑΝΔΙΑ		1	8	40	119	320	464	280	234	73	18		1,557
IL-ΙΣΡΑΗΛ	101	107	113	1,998	3,651	3,223	3,132	3,142	2,941	1,002	93	94	19,597
IN-ΙΝΔΙΑ	1			13	13	15	13	6	7	13	10	6	97
IQ-ΙΡΑΚ			2	1		5	1						9
IR-ΙΡΑΝ				33	33	27	16	14	4				127
IS-ΙΣΛΑΝΔΙΑ		12	3	14	47	140	537	119	4	3	5	13	897
IT-ΙΤΑΛΙΑ	87	92	227	970	5,409	19,676	25,135	38,439	13,088	1,535	135	73	104,866
JP-ΙΑΠΩΝΙΑ	18	15	64	161	150	164	80	117	1,139	71	28	15	2,022
KR-ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ					1								1
LB-ΛΙΒΑΝΟΣ				8	5	7	480	661	90	1			1,252
LI-ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ					2	2	9	5	3	15			36
LT-ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ		2	0	14	631	317	50	108	368	179		1	1,670
LU-ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ			4	219	422	385	638	694	265	104	2		2,733
LV-ΛΕΤΟΝΙΑ		3		6	179	200	205	248	387	42			1,270
MD-ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ		3	3	11	1	39	4	5	10	7	2		85
MK-Π.Γ.Δ.Μ. (FYROM)		2		10	80	136	250	171	36	2		1	688
MT-ΜΑΛΤΑ				3	7	3				18	3		34
MX-ΜΕΞΙΚΟ			1	8	38	74	34	29	15	6	2	2	209
NG-ΝΙΓΗΡΙΑ				2	0	56	38	0	1	2			99

ΝΗΣΙ	Ρόδος												Σύνολο
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
ΜΗΝΑΣ													
NL-ΟΛΛΑΝΔΙΑ	10	56	34	2,071	10,141	8,763	14,923	12,015	10,624	5,246	45	19	63,947
NO-ΝΟΡΒΗΓΙΑ	3	1	6	838	5,201	5,634	7,831	5,517	6,779	1,066	1	9	32,886
NZ-ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ		2	6	10	33	94	95	35	55	13	12	4	359
PH-ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ				1	4	26	3	10	2	27	2		75
PK-ΠΑΚΙΣΤΑΝ	12	2	3	6	2	4	7						36
PL-ΠΟΛΩΝΙΑ	3	9	18	397	2,179	6,096	5,690	6,799	6,315	698	18	5	28,227
PT-ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	1	1	3	24	56	144	65	150	40	22			506
QZ-ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ ΧΩΡΑ					1		3	113	55	49			221
RO-ΡΟΥΜΑΝΙΑ	50	7	25	226	155	1,115	1,952	1,566	746	168	35	11	6,056
RU-ΡΩΣΙΑ	32	182	19	364	1,211	3,832	4,209	4,595	2,505	1,787	88	80	18,904
SA-ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	1			0	9	20	64	20	4	4		1	123
SE-ΣΟΥΗΔΙΑ	9	8	11	2,397	8,819	8,485	9,383	7,529	8,768	2,890	43	14	48,356
SI-ΣΛΟΒΕΝΙΑ	2		2	52	176	1,063	1,651	761	629	125	0		4,461
SK-ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	1			64	43	2,305	2,347	2,948	1,827	31	24	15	9,605
SY-ΣΥΡΙΑ	1	2	1	1	1	10	33	85	18	13	6	2	173
TR-ΤΟΥΡΚΙΑ	122	25	40	709	196	527	562	591	354	516	33	61	3,736
UA-ΟΥΚΡΑΝΙΑ	13	5	6	43	158	158	192	157	67	52	20	2	873
US-Η.Π.Α.	57	129	238	475	1,317	2,169	1,761	1,133	1,088	703	107	73	9,250
ZA-ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ			1	1	5	3	10			1	2		23

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 31: Διανυκτερεύσεις κατά Ήπειρο προέλευσης ανά Μήνα για το Έτος 2007

ΜΗΝΑΣ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Σύνολο
05-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ (ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ)	1,864	1,646	6,132	137,216	805,496	1,181,177	1,453,553	1,566,190	1,207,522	590,534	6,512	1,794	6,959,636
10-ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΩΝ Ε.Ζ.Ε.Σ. (ΕΦΤΑ)	9	27	135	3,652	54,375	76,344	110,282	81,134	83,519	37,043	83	70	446,673
15-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	20	9	77	195	280	426	1,638	689	416	62	4	26	3,842
20-ΣΥΝΟΛΟ ΛΟΙΠΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΥΡΩΠΗΣ	740	733	768	3,753	12,018	43,575	61,206	68,234	29,186	14,251	824	650	235,938
25-ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΡΩΠΗΣ (ΕΚΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ)	2,613	2,406	7,035	144,621	871,889	1,301,096	1,625,041	1,715,558	1,320,227	641,828	7,419	2,514	7,642,247
30-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	32	38	41	36	80	206	236	73	108	51	73	2	976
35-ΣΥΝΟΛΟ ΑΜΕΡΙΚΗΣ	236	353	942	2,081	6,612	11,797	12,699	6,645	6,173	4,166	456	228	52,388
40-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΑΣΙΑΣ	19	3	34	69	534	853	821	1,121	194	159	75	81	3,963
45-ΣΥΝΟΛΟ ΑΣΙΑΣ	300	299	370	8,282	13,033	14,758	18,477	19,145	21,222	5,618	681	348	102,533
50-ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΑΦΡΙΚΗΣ	3		10	136	533	700	926	839	248	89	26	9	3,519
55-ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΡΙΚΗΣ	39	43	22	194	722	1,268	1,359	1,685	427	2,052	276	98	8,185
60-ΣΥΝΟΛΟ ΩΚΕΑΝΙΑΣ	76	47	93	511	1,398	10,891	4,242	2,133	2,722	1,798	130	59	24,100
65-ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ (25 + 35 + 45 + 55 + 60 + QZ)	3,264	3,148	8,462	155,689	893,661	1,339,810	1,661,860	1,746,119	1,351,316	655,940	8,962	3,247	7,831,478
70-ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ (GR + 65)	19,889	21,362	71,404	196,209	935,860	1,398,396	1,779,972	1,903,479	1,411,673	695,477	30,237	22,039	8,485,997

Πίνακας 32: Διανυκτερεύσεις κατά χώρα προέλευσης ανά μήνα για το έτος 2007

ΜΗΝΑΣ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Σύνολο
AL-ΑΛΒΑΝΙΑ	255	341	483	515	657	673	512	773	506	518	325	287	5,845
AR-ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ	6	10	7	55	51	309	195	80	103	81	3		900
AT-ΑΥΣΤΡΙΑ	31	63	78	514	15,422	59,516	74,068	67,816	57,624	12,286	30	1	287,449
AU-ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	76	45	83	486	1,296	10,703	3,619	2,012	2,584	1,702	107	51	22,764
BE-ΒΕΛΓΙΟ	3	28	37	11,722	42,686	46,773	68,872	63,694	46,350	15,379	95	25	295,664
BG-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	146	159	207	194	205	978	586	564	649	219	91	26	4,024
BR-ΒΡΑΖΙΛΙΑ	4	2	4	104	334	528	518	256	297	211	27	21	2,306
CA-ΚΑΝΑΔΑΣ	82	20	246	354	1,758	1,890	2,180	1,706	2,244	1,516	90	27	12,113
CH-ΕΛΒΕΤΙΑ	6	14	63	494	12,994	23,571	31,805	22,290	28,269	18,842	74	25	138,447
CN-ΚΙΝΑΣ ΛΑΪΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	5	26	18	84	128	174	219	209	35	27	23	15	963
CS-ΣΕΡΒΙΑ & ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ	102	28	18	83	283	4,804	9,531	10,315	3,425	218	4	39	28,850
CY-ΚΥΠΡΟΣ	128	133	262	856	437	1,008	5,211	6,452	641	449	118	178	15,873
CZ-ΤΣΕΧΙΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	293			281	6,666	50,954	64,874	64,559	54,066	6,481	15	2	248,191
DE-ΓΕΡΜΑΝΙΑ	171	300	1,001	53,813	277,453	326,489	318,917	347,607	357,202	251,988	3,739	427	1,939,107
DK-ΔΑΝΙΑ	16	14	187	4,461	31,342	39,763	67,676	50,473	40,653	23,410	17	23	258,035
DZ-ΑΛΓΕΡΙΑ					46	71	26	97	33	14			287
EE-ΕΣΘΟΝΙΑ				65	1,805	3,776	2,455	2,837	2,614	2,354	180		16,086
EG-ΑΙΓΥΠΤΟΣ	36	43	11	49	82	294	250	719	144	1,935	245	89	3,897
ES-ΙΣΠΑΝΙΑ	63	137	99	289	579	3,130	1,787	3,501	1,064	430	46	133	11,258
ET-ΑΙΘΙΟΠΙΑ					15	6					2		23
FI-ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	9	4	41	21,114	54,891	49,112	49,821	44,502	56,944	46,772	39	25	323,274
FR-ΓΑΛΛΙΑ	85	118	227	4,453	13,330	14,166	22,079	27,253	12,495	7,802	246	165	102,419
GB-ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	281	260	3,016	12,992	156,657	194,153	227,339	240,115	211,581	118,544	534	268	1,165,740

GE-ΓΕΩΡΓΙΑ	2	3	14	15	2,197	537	402	2,869	101	81	1	30	6,252
GR-ΕΛΛΑΔΑ	16,625	18,214	62,942	40,520	42,199	58,586	118,112	157,360	60,357	39,537	21,275	18,792	654,519
HR-ΚΡΟΑΤΙΑ		9		73	172	499	1,077	908	482	124	10	1	3,355
HU-ΟΥΓΓΑΡΙΑ	32		1	72	686	10,799	16,026	14,581	12,480	1,097	27		55,801
IE-ΙΡΛΑΝΔΙΑ		16	38	211	582	2,361	3,022	2,553	1,840	442	20		11,085
IL-ΙΣΡΑΗΛ	170	200	181	7,605	11,624	12,705	14,327	12,536	10,724	4,660	177	179	75,088
IN-ΙΝΔΙΑ	5			41	48	127	46	18	12	98	30	9	434
IQ-ΙΡΑΚ			4	7		31	14						56
IR-ΙΡΑΝ				33	65	170	105	55	40				468
IS-ΙΣΛΑΝΔΙΑ		12	5	26	267	1,314	3,186	1,225	36	21	8	30	6,130
IT-ΙΤΑΛΙΑ	276	167	500	3,331	35,747	137,190	201,052	323,485	101,715	14,065	398	261	818,187
JP-ΙΑΠΩΝΙΑ	35	38	96	347	465	397	280	394	9,653	203	60	31	11,999
KR-ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΚΟΡΕΑΣ					1								1
LB-ΛΙΒΑΝΟΣ				21	31	34	2,143	3,977	429	4			6,639
LI-ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ					14	14	46	38	16	105			233
LT-ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ		4	2	55	4,375	2,347	585	545	2,591	1,934		6	12,444
LU-ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ			4	1,325	3,067	3,197	5,315	6,457	2,993	945	6		23,309
LV-ΛΕΤΟΝΙΑ		3		28	1,314	2,024	2,748	2,007	2,868	505			11,497
MD-ΜΟΛΔΑΒΙΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ		30	16	82	18	96	40	71	61	66	51		531
MK-Π.Γ.Δ.Μ. (FYROM)		2		54	425	907	2,049	2,043	378	2		2	5,862
MT-ΜΑΛΤΑ				6	14	9				24	4		57
MX-ΜΕΞΙΚΟ			2	27	130	307	146	161	78	19	10	4	884
NG-ΝΙΓΗΡΙΑ				8	10	112	95	30	2	13			270
NL-ΟΛΛΑΝΔΙΑ	49	94	94	8,934	76,963	80,099	137,269	125,849	95,636	45,248	85	67	570,387
NO-NORΒΗΓΙΑ	3	1	67	3,132	41,100	51,445	75,245	57,581	55,198	18,075	1	15	301,863
NZ-ΝΕΑ ΖΗΛΑΝΔΙΑ		2	10	25	102	188	623	121	138	96	23	8	1,336

PH-ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ				1	12	76	9	88	2	332	262		782
PK-ΠΑΚΙΣΤΑΝ	24	2	6	14	18	8	63						135
PL-ΠΟΛΩΝΙΑ	5	37	141	1,401	15,963	51,088	60,097	62,197	54,622	7,244	68	5	252,868
PT-ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	9	1	16	72	240	673	444	738	286	83			2,562
QZ-ΔΕΝ ΔΗΛΩΣΑΝ ΧΩΡΑ					7		42	953	545	478			2,025
RO-ΡΟΥΜΑΝΙΑ	218	78	146	887	835	7,073	14,471	11,381	6,225	894	147	43	42,398
RU-ΡΩΣΙΑ	98	219	34	920	6,601	33,032	42,205	46,521	22,185	11,361	202	127	163,505
SA-ΣΑΟΥΔΙΚΗ ΑΡΑΒΙΑ	11			30	76	121	254	70	14	10		1	587
SE-ΣΟΥΗΔΙΑ	33	30	33	9,706	62,704	69,415	73,892	63,398	63,955	29,952	451	77	373,646
SI-ΣΛΟΒΕΝΙΑ	9		2	211	1,077	7,552	12,349	6,469	4,049	1,642	62		33,422
SK-ΣΛΟΒΑΚΙΑΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	7			223	456	17,532	22,598	27,157	16,379	345	94	62	84,853
SY-ΣΥΡΙΑ	31	30	31	30	31	62	196	677	119	125	54	32	1,418
TR-ΤΟΥΡΚΙΑ	210	55	90	1,657	425	1,563	1,893	1,762	1,182	1,368	76	129	10,410
UA-ΟΥΚΡΑΝΙΑ	53	37	36	159	960	1,038	1,859	2,283	450	451	151	9	7,486
US-Η.Π.Α.	112	283	642	1,505	4,259	8,557	9,424	4,369	3,343	2,288	253	174	35,209
ZA-ΝΟΤΙΟΣ ΑΦΡΙΚΗ			1	1	36	85	62			1	3		189

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε.

Πίνακας 33: Υφιστάμενη υποδομή στην Νήσο Ρόδο ανά εδαφική περιφέρεια

Θέση		Τύπος σχολείου		
Εδαφική Περιφέρεια	ΟΤΑ	Γυμνάσιο	Λύκειο	ΤΕΛ
1η	Δ. Ρόδου	7 Γενικά	3 Γενικά	2
		1 Μουσικό	1 Εσπερινό	
		1 Εσπερινό		
	Δ. Αφάντου	1 Γενικό	1 Γενικό	
	Δ. Ιαλυσού	1 Γενικό	1 Γενικό	
	Δ. Καλυθιών	1 Γενικό		
2η	Κοιν. Κρεμαστής	1 Γενικό	1 Γενικό	
	Κοιν. Παραδεισίου	1 Γενικό		
3η	Κοιν. Σορωνής	1 Γενικό		
	Κοιν. Διμυλίας (Ελεούσα)	1 Γενικό		
4η	Κοιν. Εμπωνα	1		
5η	Δ. Αρχαγγέλου	1 Γενικό	1 Γενικό	
		1 Εσπερινό	1 Εσπερινό	
		1 Γενικό		
	Κοιν. Μασάρων	1 Γενικό		
6η	Κοιν. Γενναδίου	1 Γενικό	1 Γενικό	

Πηγή: Νομαρχία Δωδεκανήσου

Πίνακας 34: Αριθμός Μαθητών και Εκπαιδευτικών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

ΠΑΙΔΕΙΑ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Διδακτικό προσωπικό δημοτ. σχολείων	782	796	760	740	893	928	841	912	893	1055	1014
Μαθητές δημοτικών σχολείων	14865	14862	14218	13768	13431	13155	13111	13264	13238	13576	13819
Διδακτικό προσωπικό γυμνασίων	488	510	522	567	621	663	628	622	710	631	584
Μαθητές γυμνασίων	6966	7598	7869	7845	7647	7544	7338	7086	6887	7082	6954
Διδακτικό προσωπικό λυκείων-ΤΕΕ	285	314	345	442	427	541	529	470	568	632	551
Μαθητές λυκείων-ΤΕΕ	3475	4804	5278	5518	5766	5828	5890	5601	6642	6969	6997
Αριθμός ιδιωτικών λυκείων-ΤΕΕ	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	2
Διδακτ. προσωπικό ιδιωτ. λυκείων-ΤΕΕ	-	-	-	-	-	-	-	-	9	18	15
Μαθητές ιδιωτικών λυκείων-ΤΕΕ	-	-	-	-	-	-	-	-	84	84	82
Μαθητές Β/άθμιας εκπαίδευσης ανά 1000 κατοίκους	63,95	73,79	76,57	76,44	75,52	74,24	72,53	68,80	72,67	74,88	73,82
Μαθητές δημοτικού ανά 1000 κατοίκους	91,05	88,43	82,81	78,76	75,62	73,03	71,89	71,93	71,11	72,35	73,12
Αριθμός γενικών λυκείων	-	-	-	-	-	-	-	-	-	31	31
Αριθμός ΤΕΕ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	19
Διδακτικό προσωπικό ενιαίων λυκείων	-	-	-	-	-	-	-	-	-	289	256
Διδακτικό προσωπικό ΤΕΕ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	343	295
Μαθητές ενιαίων λυκείων	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3719	3575
Μαθητές ΤΕΕ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3250	3422

Πηγή: Ε.Σ.Υ.Ε., allmedia.gr

Πίνακας 35: Υφιστάμενη υποδομή στην Νήσο Ρόδο

Θέση		Κατηγορία		
Εδαφική Περιφέρεια	ΟΤΑ	Νομαρχιακό Γενικό Νοσοκομείο	Κέντρο Υγείας	Περιφερειακό Αγροτικό Ιατρείο
1η	Δήμος Ρόδου	1		
4η	Κ. Αρχαγγέλου		1	
	Κ. Εμπωνα		1	
Διάφορες	Διάφοροι			14

Πηγή: ΠΕ.ΧΩ Δωδεκανήσου

Πίνακας 36: Στοιχεία Οδικού Δικτύου

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΜΗΚΟΣ ΣΕ ΧΙΛΙΟΜΕΤΡΑ	ΜΗΚΟΣ ΜΗ ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΜΕΝΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ	ΜΗΚΟΣ ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΜΕΝΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ
ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	45	0	45
ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΤΥΟ	475	77	398
ΥΠΟΛΟΙΠΟ	210	210	0
ΣΥΝΟΛΟ	730	287	443

ΠΗΓΗ : Αρχείο Νομαρχίας Δωδεκανήσου.

Πίνακας 37 Πρόταση διάρθρωσης Οικιστικού Συστήματος - Επίπεδα οικισμών και αλληλεξάρτηση

ΕΠΙΠΕΔΟ	ΕΠΙΠ.	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΕΠΙΠΕΔΟ
1	2	3	4	5
ΡΟΔΟΣ			ΚΟΣΚΙΝΟΥ	ΣΓΟΥΡΟΥ
				ΤΣΑΪΡΙ
			ΙΑΛΥΣΟΣ	ΚΡΗΤΙΚΑ
		ΚΡΕΜΑΣΤΗ		ΑΕΡΟΛΙΜΗΝ
				ΠΑΣΤΙΔΑ
				ΜΑΡΙΤΣΑ
			ΣΟΡΩΝΗ	ΦΑΝΑΙ
				ΚΑΛΑΒΑΡΔΑ
				ΘΕΟΛΟΓΟΣ
			ΠΑΡΑΔΕΙΣΙ	ΒΑΓΙΕΣ
				ΔΑΜΑΤΡΙΑ
				ΚΑΤΩ ΚΑΛΑΜΩΝ
				ΠΑΝΩ ΚΑΛΑΜΩΝ
		ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ		ΤΣΑΜΠΙΚΑ
				ΠΡΟΦ. ΗΛΙΑΣ
				ΧΑΡΑΚΙ
				ΜΑΛΩΝΑΣ
				ΜΑΣΑΡΗ
			ΚΑΛΥΘΙΑΙ	ΦΑΛΗΡΑΚΙ
			ΑΦΑΝΤΟΥ	ΨΙΝΘΟΣ
				ΚΟΛΥΜΠΙΑ
		ΕΜΠΩΝΑΣ		ΚΡΗΤΗΝΙΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ	ΕΠΙΠ.	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΕΠΙΠΕΔΟ
1	2	3	4	5
				ΜΑΝΔΡΙΚΟ
				Αγ. ΙΣΙΔΩΡΟΣ
				ΛΑΚΚΙΟ
			ΑΠΟΛΛΩΝΑΣ	ΣΑΛΑΚΟΣ
				ΔΙΜΥΛΙΑ
				ΕΛΕΟΥΣΑ
				Αγ. ΕΛΕΟΥΣΑ
				ΑΡΧΙΠΟΛΗΣ
				ΠΛΑΤΑΝΙΑ
		ΓΕΝΝΑΔΙΟ		ΒΑΤΙΟ
				ΑΣΚΛΗΠΙΕΙΟ
				ΛΑΡΔΟΣ
				ΠΥΛΩΝ
				ΚΑΛΑΘΟΣ
				ΛΑΕΡΜΑ
				ΠΕΥΚΟΙ
				ΛΙΝΔΟΣ
			ΚΑΤΤΑΒΙΑ	Αγ. ΠΑΥΛΟΣ
				ΠΡΑΣΟΝΗΣΙ
				ΜΕΣΑΝΑΓΡΟΣ
				ΛΑΧΑΝΙΑ
			ΑΠΟΛΑΚΚΙΑ	ΜΟΝΟΛΙΘΟΣ
				ΙΣΤΡΙΟ
				ΠΡΟΦΙΛΙΑ
				ΑΡΝΙΘΑ
				ΣΙΑΝΑ

ΠΗΓΗ : Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης Ν. Δωδεκανήσου, ΥΧΟΠ, 1984

Πίνακας 38: ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Έργα Νομαρχίας	Προϋπολογισμός	Κατάσταση
↺ ΓΗΠΕΔΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ 5Χ5 ΣΤΟ 2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ (ΚΕΡΑΜΙΚΟΣ)	76.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΓΗΠΕΔΟ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ 5Χ5 ΦΑΝΩΝ	68.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5 Χ 5 ΣΤΗΝ ΙΑΛΥΣΟΥ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5 Χ 5 ΣΤΗΝ ΛΑΡΔΟ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΝΑΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΑΠΗΤΑ ΓΗΠΕΔΩΝ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	86.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΠΛΑΣΤΙΚΟΥ ΤΑΠΗΤΑ ΣΤΟ 5 Χ 5 ΕΜΠΩΝΑΣ	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5Χ5 ΣΤΗ ΣΑΛΑΚΟ	120.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ 1ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Εκτελείται
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5Χ5 ΣΤΗΝ ΑΡΧΙΠΟΛΗ	100.000 €	Εκτελείται
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5Χ5 ΣΤΟ ΜΑΝΔΡΙΚΟ Δ. ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	120.000 €	Εκτελείται
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5Χ5 ΣΤΟ Δ.Δ. ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΥ & ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5Χ5 Δ.Δ. ΜΑΡΙΤΣΩΝ	150.000 €	Προς Δημοπράτηση
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ 5Χ5 ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Εκτελείται
↺ ΓΗΠΕΔΟ 5Χ5 ΣΤΗ ΣΟΡΩΝΗ Δ. ΚΑΜΕΙΡΟΥ	120.000 €	Προς Δημοπράτηση
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΗΠΕΔΟΥ ΜΠΑΣΚΕΤ ΚΑΛΥΘΙΩΝ	158.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΒΕΝΕΤΟΚΛΕΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΗΠΕΔΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΕΝ'ΟΨΕΙ ΤΩΝ ISLAND GAMES (ΓΗΠΕΔΑ ΤΕΝΝΙΣ)	250.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΧΛΟΟΤΑΠΗΤΑ ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ ΚΑΛΥΘΙΩΝ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΑΠΗΤΑ ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ ΠΑΣΤΙΔΑΣ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε

↵ ΑΘΛΗΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Δ.Δ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΚΑΙ Δ.Δ. ΒΑΤΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
↵ ΧΛΟΟΤΑΠΗΤΑΣ ΣΤΟ ΓΗΠΕΔΟ ΑΠΟΛΛΩΝΩΝ	150.000 €	Εκτελείται
↵ ΧΛΟΟΤΑΠΗΤΑΣ ΓΗΠΕΔΟΥ Δ.Δ. ΛΙΝΔΙΩΝ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↵ ΑΘΛΗΤΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΔΗΜΟΥ ΑΦΑΝΤΟΥ	150.000 €	Προς Δημοπράτηση
↵ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΑΘΛΗΤΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΘΕΟΛΟΓΟΥ Δ. ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ	120.000 €	Προς Δημοπράτηση
↵ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ (2003-2009)	1.990.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΝΑΟΔ

Πίνακας 39: ΔΙΑΦΟΡΑ

↵ ΚΕΝΤΡΟ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΩΝ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
↵ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΕΠΕΝΔΥΤΩΝ (Κ.Υ.Ε.) Ν. ΔΩΔ/ΣΟΥ	210.000 €	Λειτουργεί - Ενταγμένο στο ΕΠ "Ανταγωνιστικότητα" του Υπ. Ανάπτυξης
↵ ΘΥΡΙΔΑ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	180.000 €	Ολοκληρώθηκε
↵ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ ΗΜΕΡΙΔΑΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ ΓΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΤΕΣ ΜΟΝΑΔΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΣΕ ΡΟΔΟ & ΚΩ	20.000 €	Ολοκληρώθηκε
↵ EMERGENCE	192.100 €	Ολοκληρώθηκε
↵ ΣΧΕΔΙΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ Ν. ΔΩΔ/ΣΟΥ 2007-2015	80.000 €	Ολοκληρώθηκε
↵ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ Γ' ΚΠΣ & ΕΣΠΑ	240.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΑΝΔΩ ΑΕ
↵ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ Γ' ΚΠΣ & ΕΣΠΑ (2007)	400.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με

		Ενεργειακό Γραφείο ΑΕ
↺ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ Γ' ΚΠΣ & ΕΣΠΑ (2008)	180.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ και ΤΕΔΚ
↺ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ Γ' ΚΠΣ & ΕΣΠΑ (2008)	120.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΑΝΔΩ
↺ INNOVATE-MED ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ	245.000 €	MED-PROGRAM 2007-2013 Προγραμματική Σύμβαση με Ενεργειακό Γραφείο και ΤΕΔΚ - Υλοποιείται
↺ TRANS it "ΔΙΑ-ΜΕΘΟΔΙΚΗ" ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ	166.000 €	MED-PROGRAM 2007-2013 Προγραμματική Σύμβαση με Ενεργειακό Γραφείο και ΤΕΔΚ - Υλοποιείται
↺ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ Γ' ΚΠΣ & ΕΣΠΑ (2009)	150.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΤΕΔΚ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΕ
↺ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ Γ' ΚΠΣ & ΕΣΠΑ (2009)	120.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΤΕΔΚ & ΑΝΔΩ
↺ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΠΑΡΑΘΥΡΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΘΥΡΙΔΑΣ ΝΕΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ (ΟΠΑΑΑΧ)	61.180 €	Εκτελείται
↺ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΦΗΒΩΝ	10.000 €	

Πίνακας 40: ΛΙΜΕΝΙΚΑ ΕΡΓΑ

↺ ΛΙΜΑΝΙ ΑΚΑΝΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ- ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΛΙΜΕΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	9.400.000 €	Ολοκληρώθηκε

Πίνακας 41: ΜΕΛΕΤΕΣ

↺ ΜΕΛΕΤΗ ΠΑΡΑΚΤΙΟΥ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΡΟΔΟΥ	180.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΑΓΩΓΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΛΥΜΑΤΩΝ ΑΡΓΑΡΧΑΓΓΕΛΟΣ-ΒΟΔΙ	678.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	250.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΥΠΟΘΑΛΑΣΣΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	103.000 €	Εκπνείται
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΠΟΛΗ ΡΟΔΟΥ-ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ	339.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΜΑΛΩΝΑΣ- ΜΑΣΣΑΡΩΝ ΡΟΔΟΥ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ Δ.ΛΙΝΔΙΩΝ	178.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ-ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΓ1 ΜΕΣΑΝΑΓΡΟΥ	15.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΑΓ.ΙΣΙΔΩΡΟΣ-ΛΑΕΡΜΑ	30.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΓΕΩΛΟΓΙΚΩΝ ΠΑΡΚΩΝ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ,ΚΑΛΥΘΙΩΝ,ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Προγραμματική σύμβαση με Πανεπιστήμιο Αθηνών - Εκπνείται
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΘΩΡΑΚΙΣΗΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΝΑΔ ΣΤΗΝ ΡΟΔΟ	50.000 €	Προγραμματική με ΤΕΕ - Εκπνείται
↺ ΜΟΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΝΕΩΤΕΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ	40.000 €	Προγραμματική με ΟΠΑΔ - Προς

		Εκπόνηση
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΕΠΑΡΧ. ΟΔΟΥ ΛΙΝΔΟΣ - ΚΑΤΤΑΒΙΑ	250.000 €	Προς εκπόνηση
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΚΤΗΜΑΤΟΓΡΑΦΗΣΗΣ ΕΠΑΡΧ. ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΥ - ΚΑΜΕΙΡΟΥ	300.000 €	Προς εκπόνηση
↺ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΙΣΟΖΥΓΙΟΥ ΑΠΟΛΑΒΩΝ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΜΟ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	75.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με Οικονομικό Επιμελητήριο & Παν/μιο Πειραιώς - Εκπονείται
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΕΟ ΡΟΔΟΥ - ΛΙΝΔΟΥ - ΚΟΛΥΜΠΙΑ - ΛΙΝΔΟΣ	2.500.000 €	Προς εκπόνηση
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΔΙΑΠΛΑΤΥΝΣΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΥ-ΛΙΝΔΟΥ ΑΠΟ ΦΑΛΗΡΑΚΙ ΜΕΧΡΙ ΛΙΝΔΟ	1.345.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΡΟΔΟ	20.000 €	Προγραμματική σύμβαση με Ενεργειακό Γραφείο
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΠΟΙΟΤΙΚΗΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ Ν.Α.Δ.	50.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΚΕΚ - Ολοκληρώθηκε
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	50.000 €	Προγραμματική με Πολυτεχνείο Κρήτης
↺ ΕΔΑΦΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΕΣ	150.000 €	Προς υπογραφή η Σύμβαση
↺ ΜΕΛΕΤΗ ΤΑΧΕΙΑΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΠΑΡΧ. ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ	50.000 €	Προς εκπόνηση

Πίνακας 42: ΟΔΟΠΟΙΑ

↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠ.ΟΔΟΥ ΠΑΣΤΙΔΑ-ΚΑΛΥΘΙΕΣ (ΑΠΟ ΔΙΑΣΤ. ΜΕ ΟΔΟ Α/Δ-ΑΝ.ΑΚΤΕΣ ΜΕΧΡΙ ΑΣΒΕΣΤΟΚΑΜΙΝΟ ΔΟΥΚΕΡΗ)	440.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΟΔΟΥ ΛΑΕΡΜΑ-ΘΑΡΙ	110.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	130.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΕΠ.ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΔΙΑΚΛΑΔΩΣΗ ΕΠ.ΟΔΟΥ ΣΑΛΑΚΟΥ ΠΡΟΦ.ΗΛΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ	96.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΕΠ.ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΥ-ΚΑΜΕΙΡΟΥ (Από Κρητικά έως Μίρα-Μάρε)	140.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ iPORTS	144.245 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΔΙΑΠΛΑΤΥΝΣΗ ΤΗΣ ΕΠ.ΟΔΟΥ ΕΜΠΩΝΑΣ-ΣΙΑΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟ ΤΟΥ Δ.Δ. ΕΜΠΩΝΑΣ	64.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ.ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ	170.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με Νομαρχιακό Φυτώριο Α.Ε.
↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΕΜΠΩΝΑ-Α.ΙΣΙΔΩΡΟΣ	6.800.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΑ-ΛΑΕΡΜΑ	1.100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ. ΟΔ. ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΥΤΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΡΟΔΟΥ	400.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ. ΟΔ. ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΛΕΥΡΑΣ ΡΟΔΟΥ	320.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΔΙΑΓΡΑΜΜΙΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Ν.ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠ ΟΔΟΥ ΣΟΡΩΝΗ-ΔΙΜΥΛΙΑ-ΕΛΕΟΥΣΑ-ΠΛΑΤΑΝΙΑ	4.900.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΧΩΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΔΙΑΧΥΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Ν. ΔΩΔ/ΣΟΥ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟΥ	236.200 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔ. ΑΞΟΝΑ ΙΣΤΡΙΟΣ-ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΑΡΝΙΘΑΣ	1.202.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΔΙΜΥΛΙΑ-ΣΑΛΑΚΟΣ	123.000 €	Ολοκληρώθηκε

↺	ΑΡΣΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	40.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με Ενεργειακό Γραφείο - Εκτελείται
↺	ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔ. ΑΞΟΝΑ ΒΑΤΙ-ΠΡΟΦΥΛΙΑ - ΙΣΤΡΙΟΣ	1.792.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ.ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΔΙΑΣΤΥΡΩΣΗ ΠΑΣΤΙΔΑΣ ΕΩΣ ΜΑΡΙΤΣΑ ν.Ροδου	88.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ.ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ (ΣΥΜΒΑΣΗ 2004)	170.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ Δ.ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	81.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ ΕΠΑΡΧ.ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	195.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΗΜΑΝΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔ/ΣΟΥ	220.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΔΙΑΚΛΑΔΩΣΗ ΕΠΑΡΧ.ΟΔΟΥ ΛΑΡΔΟΥ-ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗΣ ΡΟΔΟΥ	111.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΙΣΤΡΙΟΥ - ΣΙΑΝΝΩΝ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΒΑΣΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Δ. ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΠΑΝΤΑΝΑΣΣΑ Δ.Δ. ΣΟΡΩΝΗΣ Δ.ΚΑΜΕΙΡΟΥ	80.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΟΔΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (2009)	40.000 €	Εκτελείται
↺	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΠΡΟΣ ΓΕΝΝΑΔΙ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΚΟΜΒΟΙ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΥ-ΛΙΝΔΟΥ ΣΤΑ ΣΗΜΕΙΑ "ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ" ΚΑΙ "ΙΚΑ"	280.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΒΑΣΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ(ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΟΔΩΝ Δ.Δ. ΜΑΣΣΑΡΩΝ)	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΕΠΑΡΧ. ΟΔΟ ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ-ΚΑΤΤΑΒΙΑΣ ΟΡΟΣ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΣΚΙΑΔΕΝΗΣ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺	ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ- ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΔΙΑΚΛΑΔΩΣΗ ΣΟΡΩΝΗ - ΔΙΜΥΛΙΑ	440.000 €	Ολοκληρώθηκε

ΠΡΟΣ ΣΑΛΑΚΟ		
☞ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΠΥΛΙ-ΚΩΣ	1.700.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΑΣ ΓΕΦΥΡΑΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΓΑΔΟΥΡΑ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ	280.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΥ - ΙΑΛΥΣΟΥ- ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ - ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΠΑΣΤΙΔΑΣ ΠΡΟΣ Α/Δ ΜΑΡΙΤΣΑ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠ.ΟΔΟΥ ΠΑΣΤΙΔΑ-ΚΑΛΥΘΙΕΣ (ΑΠΟ ΔΙΑΣΤ. ΜΕ ΟΔΟ Α/Δ-ΑΝ.ΑΚΤΕΣ ΜΕΧΡΙ ΑΣΒΕΣΤΟΚΑΜΙΝΟ ΔΟΥΚΕΡΗ)(Β' ΦΑΣΗ)	250.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΔΑΜΑΤΡΙΑ ΠΡΟΣ ΚΑΛΑΜΩΝΑ	66.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΡΗΤΗΝΙΑ ΕΜΠΩΝΑ	530.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΔΡΟΜΟΣ ΑΓΡΟΣ-ΣΙΑΝΝΑ	465.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΝΗΣΟΥ ΡΟΔΟΥ (Β' ΦΑΣΗ)	950.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΕΟΔ Ν.ΡΟΔΟΥ	250.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ-ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΜΕΤΑΛΛΙΚΩΝ ΣΤΗΘΑΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ , ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΠΙΝΑΚΙΔΩΝ, ΟΡΙΟΔΕΙΚΤΩΝ , ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΩΝ ΓΕΦΥΡΩΝ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΓΡΑΜΜΙΣΗΣ ΣΤΟ ΕΟΔ Ν.ΡΟΔΟΥ	350.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΣ-ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ	450.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΑΦΑΝΤΟΥ-ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΚΑΛΥΘΙΕΣ-ΨΙΝΘΟΣ	400.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΛΑΡΔΟΣ-ΛΑΕΡΜΑ Ν.ΡΟΔΟΥ (Β' ΦΑΣΗ)	2.180.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΩΤΕΙΝΩΝ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΩΝ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΚΟΜΒΩΝ ΣΤΟ ΕΟΔ Ν.ΡΟΔΟΥ	150.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΒΑΣΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Δ.ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ (ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟ - ΝΑΠΕΣ)	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠ. ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ (β' φαση)	400.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΙΣΤΡΙΟΣ ΔΙΑΣΤΑΥΡ. ΑΡΝΙΘΑΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε

↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΛΕΙΒΑΔΑ)	110.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΟΔΟ ΓΕΝΝΑΔΙ - ΒΑΤΙ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΒΑΘΡΩΝ ΓΕΦΥΡΑΣ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ & ΑΡΣΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΕΠ.ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ Ν.ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ , ΣΤΗΘΑΙΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ Ν.ΡΟΔΟΥ	400.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΔΙΑΓΡΑΜΜΙΣΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ , ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ , ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΣΗΜΑΝΣΗΣ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ.ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ (2007)	250.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΑΡΣΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΟΔΟ ΛΑΡΔΟΥ-ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ Δ.Δ. ΛΑΡΔΟΥ	36.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΨΙΝΘΟΣ-ΑΡΧΙΠΟΛΗ-ΕΛΕΟΥΣΑ Ν.ΡΟΔΟΥ	4.080.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΝΗΣΙΔΩΝ-ΕΡΕΙΣΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΟΔ Ν.ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ (ΕΤΟΥΣ 2007)	900.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΜΑΛΩΝΑ - ΠΛΑΤΑΝΙΑ (Α' ΦΑΣΗ)	1.100.000 €	Εκτελείται
↺ ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΥ Δ.Δ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ Δ. ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ Ν. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΣΤΟ Ε.Ο.Δ. ΡΟΔΟΥ (Β ΦΑΣΗ)	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΔΙΑΓΡΑΜΜΙΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΣΗΜΑΝΣΗΣ ΟΔΩΝ ΣΤΟ Ε.Ο.Δ. ΡΟΔΟΥ (Β ΦΑΣΗ)	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΟΔΟΣΤΡΩΜΑΤΩΝ, ΣΤΗΘΑΙΩΝ ΚΑΙ ΚΙΓΚΛΙΔΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ Ε.Ο.Δ. ΡΟΔΟΥ (Β ΦΑΣΗ)	60.000 €	Εκτελείται
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ Ν. ΡΟΔΟΥ	300.000 €	Εκτελείται
↺ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΦΩΤΕΙΝΩΝ ΣΗΜΑΤΟΔΟΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΚΟΜΒΟΥΣ ΦΑΝΕΡΩΜΕΝΗΣ & Λ. ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	25.000 €	Ολοκληρώθηκε

☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΠΡΑΣΙΝΟΥ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΝΗΣΙΔΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΙΣΜΑΤΩΝ ΣΤΟ Ε.Ο.Δ. ΡΟΔΟΥ (Β ΦΑΣΗ)	40.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ (2008)	1.000.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΒΑΣΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ Ν. ΡΟΔΟΥ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	250.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ ΚΑΤΑΡΑΜΕΝΟΣ Δ. ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	600.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ (κόμβοι, σήμανση κ.λ.π.)	300.000 €	Εκτελείται
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΡΗΤΗΝΙΑ ΣΙΑΝΝΑ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥΓΚΑΣ) Β' ΦΑΣΗ	1.100.000 €	Εκτελείται
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΔΡΟΜΟΥ ΑΠΟ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΚΑΛΙΘΕΑΣ-ΨΙΝΘΟ ΠΡΟΣ ΑΦΑΝΤΟΥ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟ	460.000 €	Εκτελείται
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΑΠΟ ΔΙΑΣΤΑΥΡΩΣΗ ΡΟΔΟΥ ΚΑΛΙΘΕΑΣ ΠΡΟΣ ΚΟΣΚΙΝΟΥ	114.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΑΓΩΓΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΟΔΙΚΟ ΑΞΟΝΑ ΨΙΝΘΟΣ-ΑΡΧΙΠΟΛΗ-ΕΛΕΟΥΣΑ Ν.ΡΟΔΟΥ	50.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ (ΠΡΟΜΘΕΙΑ ΥΛΙΚΩΝ)	600.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΤΗΘΑΙΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ, ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ, ΦΩΤΟΣΥΜΑΝΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	500.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΗΜΑΝΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	150.000 €	Εκτελείται
☞ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΥ-ΚΑΜΕΙΡΟΥ ΣΤΟΝ ΚΟΛΟΒΡΕΧΤΗ	300.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΙΝΔΙΩΝ	100.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ (2008)	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ - Β ΦΑΣΗ(2008)	720.000 €	Εκτελείται
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΟΥ "ΑΓΙΟΣ ΙΣΙΔΩΡΟΣ ΛΑΕΡΜΑ"	7.000.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	260.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΣΟΡΩΝΗ ΔΙΜΥΛΙΑ ΕΛΕΟΥΣΑ	105.000 €	Ολοκληρώθηκε

☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ ΤΗΣ Ν.Α.Δ. ΚΛΠ (2009)	360.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ	1.000.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΜΑΛΩΝΑ - ΠΛΑΤΑΝΙΑ (Β' ΦΑΣΗ)	1.500.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ Ε.Ο. ΡΟΔΟΥ - ΚΑΛΛΙΘΕΑΣ	200.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΡΟΔΟΥ	950.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΔΥΤΙΚΟΥ ΑΞΟΝΑ ΡΟΔΟΥ	950.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΕΙΣ ΕΠ. ΟΔΟΥ ΡΟΔΟΣ - Α/Δ ΣΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΣΙ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΡΗΤΗΝΙΑ ΣΙΑΝΝΑ (ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΟΥΓΚΑΣ)	960.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΥ ΕΟΔ ΛΙΝΔΟΥ-ΠΕΥΚΩΝ-ΛΑΡΔΟΥ	25.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΛΕΡΟΥ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΓΕΦΥΡΑ ΣΤΟ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΡΟΔΟΥ (ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΙΡΛΑΝΔΙΚΗ ΔΙΑΒΑΣΗ ΒΑΤΙΟΥ)	182.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ. ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ ΚΛΠ	450.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΑΡΧ.ΔΙΚΤΥΟΥ ΡΟΔΟΥ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ (ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΥΛΙΚΩΝ)	120.000 €	Προμήθεια
☞ ΑΡΣΗ ΚΑΤΑΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΓΡΑΜΜΑΤΑ Δ.Δ. ΛΑΡΔΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΙΝΔΙΩΝ	300.000 €	
☞ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΓΩΓΟΥ ΣΑΛΑΚΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓ.ΣΟΥΛΑ	67.270 €	Ολοκληρώθηκε

Πίνακας 43: ΠΕΡΙΒΑΛΟΝ – ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ

☞ Α΄ΦΑΣΗ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	2.300.000 €	Ολοκληρώθηκε το α υποέργο
☞ ΠΡΟΓΡΑΨΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ	100.000 €	Προγραμματική

		Σύμβαση με Πανεπιστήμιο Αθηνών
☞ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ-ΠΛΑΤΑΝΕΡΟΥ	155.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΛΑΕΡΜΑ - ΠΡΟΦΥΛΙΑ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΜΕΡΙΔΙΑΤΗ	130.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΔΑΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΡΟΔΟΥ - ΚΩ ΚΑΙ ΚΑΡΠΑΘΟΥ	50.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΔΑΣΙΚΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΜΙΚΡΩΝ ΔΡΟΜΩΝ ΠΡΟΣΠΕΛΑΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ, ΣΗΜΕΙΑ ΥΔΡΟΛΗΨΙΑΣ ΝΕΩΝ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΥΜΜΗΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΧΕΙΜΑΡΡΩΝ ΜΕΡΙΔΙΑΤΗ ΚΑΙ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ	17.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΥΜΜΗΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΦΟΝΙΑ	17.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΦΟΝΙΑ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΧΕΙΜΑΡΡΩΝ ΜΕΡΙΔΙΑΤΗ ΚΑΙ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΜΕΡΙΔΙΑΤΗ (ΤΜΗΜΑ Α)	458.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΜΕΡΙΔΙΑΤΗ (ΤΜΗΜΑ Β)	276.000 €	Εκτελείται
☞ ΦΡΑΓΜΑ ΜΕΡΙΔΙΑΤΗ	227.500 €	Ολοκληρώθηκε
☞ 1ο ΦΡΑΓΜΑ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ	267.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΜΕΡΙΔΙΑΤΗ (ΤΜΗΜΑ Γ)	185.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΦΟΝΙΑ (ΤΜΗΜΑ Ε)	93.000 €	Εκτελείται
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΦΟΝΙΑ (ΦΡΑΓΜΑ Ι)	230.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΦΟΝΙΑ (ΤΜΗΜΑ Δ)	276.000 €	Ολοκληρώθηκε

☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ (ΤΜΗΜΑ Ζ)	276.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ (ΤΜΗΜΑ Η)	93.000 €	Εκτελείται
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ (ΤΜΗΜΑ Θ)	93.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ 2ο ΦΡΑΓΜΑ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ	161.000 €	Εκτελείται
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΦΟΝΙΑ (ΤΜΗΜΑ ΣΤ)	93.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ Ν. ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ ΣΕ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΤΗΤΑΣ	70.000 €	Προγραμματική με Αριστοτέλειο Παν. Θεσ/νίκης - Υλοποιείται
☞ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΦΟΝΙΑ (ΦΡΑΓΜΑ 2)	230.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΕΤΥΣΗ ΚΟΙΤΗΣ ΠΟΤΑΜΟΥ ΜΑΚΑΡΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΙΑ ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟ ΜΑΛΩΝΑ ΜΑΣΣΑΡΗ	227.500 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΕΔΑΦΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΦΟΝΙΑ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΕΔΑΦΟΤΕΧΝΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΜΕΛΕΤΗΣ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΦΟΝΙΑ	640.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΣΤΟ ΧΕΙΜΑΡΡΟ ΚΗΠΗΡΙΩΝΑ	440.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ - ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	515.000 €	Υλοποιείται
☞ ΜΕΛΕΤΗ & ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΟΤΑΝΙΚΟΥ ΚΗΠΟΥ ΣΤΟ ΦΥΤΩΡΕΙΟ	300.000 €	Εκτελείται
☞ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ	200.000 €	Προς Δημοπράτηση
☞ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΚΟΝΤΑΡΗ ΣΤΗΝ Ε.Ο. ΛΑΕΡΜΩΝ - ΠΡΟΦΥΛΙΑΣ	217.000 €	Ολοκληρώθηκε
☞ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΡΥΠΩΝ ΚΑΙ ΗΧΟΡΥΠΑΝΣΗΣ ΣΤΟ Δ.	200.000 €	Προς Δημοπράτηση

ΠΕΤΑΛΟΥΔΩΝ		
↻ ΈΡΓΑ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΜΑΣΣΑΡΩΝ - ΜΑΛΩΝΑΣ	80.000 €	Ολοκληρώθηκε
↻ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ ΣΤΗΝ ΛΕΡΟ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↻ ΔΙΕΥΘΕΤΥΣΗ ΧΕΙΜΑΡΡΩΝ (ΜΙΣΘΩΣΗ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ)	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
↻ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ Δ.Δ. ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ-ΜΕΣΑΝΑΓΡΟΥ	80.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με Δ.Νότιας Ρόδου
↻ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ ΣΤΑ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟΥ - ΜΕΣΑΝΑΓΡΟΥ Δ. Ν. ΡΟΔΟΥ	126.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με Δ. Νότιας Ρόδου - Ολοκληρώθηκε - Εκκρεμεί ο τελευταίος λογαριασμός
↻ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΣΤΗΝ Ε/Ο ΡΟΔΟΥ-ΛΙΝΔΟΥ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↻ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΤΑΒΙΑ ΔΗΜΟΥ ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	120.000 €	Προς Δημοπράτηση
↻ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ - ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗΝΙΑ Δ. ΑΤΑΒΥΡΟΥ	120.000 €	Προς Δημοπράτηση
↻ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΟΜΒΡΙΩΝ ΥΔΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟΙΧΩΝ ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΕΔΥΜΕΝΩΝ ΤΑΦΡΩΝ ΣΤΗΝ Ε/Ο ΡΟΔΟΥ-ΛΙΝΔΟΥ	400.000 €	Ολοκληρώθηκε

Πίνακας 44: ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

↻ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ (2003-2009)	3.310.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΟΠΑΔ
↻ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ - ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΨΙΝΘΟΥ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
↻ ΜΟΥΣΕΙΟ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	1.100.000 €	Εκτελείται

↳ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΝΕΛΕ	470.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΝΕΛΕ
↳ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	1.000.000 €	Προς Δημοπράτηση
↳ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΑΚΗ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΑΛΑΙΟΝΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ Ν.ΡΟΔΟΥ	40.341 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΧΕΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΛΑΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ (PEOPLES)	192.100 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΧΕΣΕΙΣ ΝΕΩΝ ΛΑΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ (PEOPLES)	192.100 €	Κοινοτικό Πρόγραμμα - Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	100.000 €	Προγραμματική σύμβαση με Πανεπιστήμιο Αιγαίου
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΤΣΑΜΠΙΚΑΣ ΡΟΔΟΥ	160.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΑΣΥΡΜΑΤΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΥΚΤΙΟ	35.000 €	Εκτελείται
↳ ΕΡΓΟ COESIMA ΤΟΥ INTERREG IIIC SOUTH	26.250 €	Ολοκληρώθηκε

Πίνακας 45: ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

↳ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ (2003-2009)	1.695.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΤΕΔΚ & ΦΥΤΩΡΙΟ ΑΕ
↳ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ-ΚΤΙΡΙΑΚΑ	296.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΕΒ ΑΠΟΛΑΚΚΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	80.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΩΡΙΜΑΝΣΗ ΦΑΚΕΛΩΝ ΓΙΑ ΤΑ ΑΛΙΕΥΤΙΚΑ ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ	44.000 €	Υλοποιείται
↳ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΜΠΕΛΩΣΗΣ	148.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΑΛΙΕΥΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ	90.000 €	Υλοποιείται

↳ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΣΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΝΗΣΙΑ ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ (FIRETOURIS)	67.800 €	Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα - Ολοκληρώθηκε
↳ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΛΑΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΑΓ. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΚΤΡΟΦΕΙΟ ΘΗΡΑΜΑΤΩΝ	240.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΦΥΤΟΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ - ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ	509.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΕΞΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΦΑΓΕΙΑ ΔΗΜΟΥ ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	85.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΣΦΑΓΕΙΩΝ ΡΟΔΟΥ	115.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΓΟΡΑ ΟΧΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΤΟΜΕΑ	25.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΑΓ. ΙΣΙΔΩΡΟΥ	25.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΛΑΕΡΜΩΝ	25.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΚΑΤΤΑΒΙΑΣ	25.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ Δ. ΙΑΛΥΣΟΥ	30.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΚΡΗΤΗΝΙΑΣ	25.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ ΠΡΟΦΥΛΙΑΣ	20.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΑΛΛΟΧΘΟΝΗΣ ΠΑΝΙΔΑΣ ΣΤΟ ΘΑΛΛΑΣΙΟ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	25.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με Ενυδρείο - Υλοποιείται
↳ ΑΡΔΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΜΟΝΟΛΙΘΟΥ	80.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΡΓΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΕΓΓΕΙΟΒΕΛΤΙΩΤΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ	40.000 €	Ολοκληρώθηκε

Πίνακας 46: ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

↳ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΑΛΥΣΟΥ Ν.ΡΟΔΟΥ	3.648.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ Ν.ΡΟΔΟΥ	3.962.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΑΦΑΝΤΟΥ Ν.ΡΟΔΟΥ	4.196.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΑΣΣΑΡΩΝ	300.000 €	Ολοκληρώθηκε

↳ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	335.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ Δ.ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε- Συγχρηματοδότηση με Δήμο Αρχαγγέλου-
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 13ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	1.833.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ 5ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	3.000.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΟΛΟΗΜΕΡΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΤΟ Δ.Δ. ΛΑΡΔΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΛΙΝΔΙΩΝ	2.880.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΡΟΔΟΥ	380.000 €	Εκτελείται
↳ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΑΛΥΣΟΥ	350.000 €	Προς Δημοπράτηση
↳ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΣΤΟ 2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ (ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ)	95.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΣΤΟ 2ο ΛΥΚΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ 1ΟΥ ΤΕΕ ΡΟΔΟΥ (ΘΕΡΜΑΝΣΗ)	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΣΤΟ 1ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ	65.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΘΕΡΜΑΝΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΦΑΝΩΝ	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	776.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΘΕΡΜΑΝΣΗ ΒΕΝΕΤΟΚΛΕΪΟΥ ΣΥΓΚΡΤΟΤΗΜΑΤΟΣ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΘΕΡΜΑΝΣΗ 4ου ΚΑΙ 5ου ΔΗΜ.ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΡΟΔΟΥ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΘΕΡΜΑΝΣΗ 1ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΙΑΛΥΣΟΥ	75.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΘΕΡΜΑΝΣΗ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΦΑΝΤΟΥ	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΘΕΡΜΑΝΣΗ 2ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΙΑΛΥΣΟΥ	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΘΕΡΜΑΝΣΗ 14ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΡΟΔΟΥ (ΑΣΤΙΚΗ)	35.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΜΕΛΕΤΗ 5ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΕΠΙ ΟΙΚΟΠΕΔΟΥ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΠΙΝΔΟΥ ΠΟΛΕΩΣ ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Προγραμματική με Αρχαιολογική

		Υπηρεσία
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΕΡΙΦΡΑΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛ.ΧΩΡΟΥ ΔΗΜ.ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΔΔ ΔΙΜΥΛΙΑΣ Δ.ΚΑΜΕΙΡΟΥ	66.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΙΧΙΩΝ ΑΝΤΙΣΤΗΡΙΞΗΣ ΣΤΟΝ ΑΥΛΕΙΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΔΗΜ.ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΛΩΝΑΣ	50.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΜΟΝΩΣΗ ΔΩΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΜΠΩΝΑΣ	18.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΑΚΚΙΟΥ ΛΕΡΟΥ	54.500 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΧΑΛΚΗΣ	55.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	75.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΡΟΔΟΥ	150.000 €	Ολοκληρ'ωθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΟΝΟΛΙΘΟΥ	50.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ Τ.Ε.Ε. ΠΑΡΑΔΕΙΣΙΟΥ (ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΟΥ)	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΜΑΡΑΝΤΙΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΡΟΔΟΥ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΡΟΔΟΥ (2006)	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΠΑΛΑΙΟΥ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΛΑΕΡΜΩΝ	90.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΑΜΙΑΝΤΟΥ ΑΠΟ ΤΑ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ ΝΟΜΟΥ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	160.000 €	Εκτελείται
↳ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ 6ου ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	1.300.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΑΖΟΥΛΕΙΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΡΟΔΟΥ (2ο ΘΗΛΕΩΝ)	140.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΑΛΥΘΙΩΝ	200.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΕΔΑΦΟΥΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΙΑΛΥΣΟΥ	80.000 €	Εκτελείται
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ 6ου ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΡΟΔΟΥ (ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΗ)	60.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΛΥΚΕΙΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ	79.000 €	Εκτελείται
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΔΗΜΟΥ ΡΟΔΟΥ (2008)	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΔΗΜΟΥ ΡΟΔΟΥ	100.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με Δ. Ρόδου -

		Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΠΙΣΚΕΥΗ 1ου ΕΠΑΛ ΡΟΔΟΥ	150.000 €	Προς Δημοπράτηση
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΤΟ 2Ο ΤΕΕ ΡΟΔΟΥ	500.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΔΥΟ (2) ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΠΑΣΤΙΔΑΣ	98.500 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ 2 ΠΡΟΚΑΤ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΚΑΛΥΨΗ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ ΤΟΥ Ν. ΔΩΔ/ΣΟΥ	34.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΠΟΛΛΑΠΛΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΚΡΕΜΑΣΤΗΣ	150.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΡΧΙΠΟΛΗΣ	66.500 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΔΥΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΠΟΛΛΩΝΩΝ	125.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΔΥΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΣΤΟ 3ο ΛΥΚΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	68.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΔΥΟ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΕΜΠΩΝΑΣ	130.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΤΡΙΩΝ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΣΓΟΥΡΟΥ	150.000 €	Εκτελείται
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ ΑΓ. ΜΑΡΙΝΑΣ ΛΕΡΟΥ	150.000 €	Προς Δημοπράτηση
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΜΑΛΩΝΑΣ	200.000 €	Προς Δημοπράτηση
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΙΘΟΥΣΑΣ ΣΤΟ ΔΗΜ. ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΟΡΩΝΗΣ	150.000 €	Προς Δημοπράτηση
↳ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΑΙΘΟΥΣΩΝ ΣΤΟ 2ο ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΡΟΔΟΥ (ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ)	150.000 €	Προς Δημοπράτηση
↳ ΠΡΟΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΜΕΝΕΣ ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΣΕ ΣΧΟΛΙΚΑ ΚΤΙΡΙΑ	300.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΑΣΚΑΦΕΣ ΣΤΟΝ ΑΥΛΕΙΟ ΧΩΡΟ ΤΟΥ 13ου ΔΗΜ.ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΡΟΔΟΥ	120.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΗΦΙΑΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	58.000 €	Ολοκληρώθηκε

Πίνακας 47: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

↳ ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ (2003-2009)	2.330.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΔΟΤ
↳ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΝΕΛΕ	600.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΝΕΛΕ
↳ ΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ (MEDMISSION)	441.378 €	ARCHIMED - Ολοκληρώθηκε με Προγραμματική σύμβαση με ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΟ
↳ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ "ΤΡΑΜΠΟΛΙΝΟ" ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ "ΕΛΛΗ" Δ.ΡΟΔΟΥ	185.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΛΛΟΓΗ ΨΗΦΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΙΟΝΤΟΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΟΥ	101.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΨΙΝΘΟ	100.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ SIFT - ΒΙΩΣΙΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΥΑΙΣΘΗΤΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	208.000 €	MED-PROGRAM 2007-2013 Προγραμματική Σύμβαση με Ενεργειακό Γραφείο και ΤΕΔΚ - Υλοποιείται
↳ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ Δ. Δ. ΣΙΑΝΝΩΝ Δ. ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	110.627 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΛΑΚΟΣΤΡΩΣΕΙΣ Δ. Δ. ΑΠΟΛΑΚΙΑΣ Δ. ΝΟΤΙΑΣ ΡΟΔΟΥ	122.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ, ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	130.000 €	Πρόγραμμα ARCHIMED IIIB ΜΕΣΩ INTERREG - Προγραμματική Σύμβαση με Ενεργειακό Γραφείο και ΤΕΔΚ

Πίνακας 48: ΥΓΕΙΑ – ΠΡΟΝΟΙΑ

↳ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΑΜΕΑ Η "ΕΛΠΙΔΑ" ΣΤΗ ΡΟΔΟ	26.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΛΥΜΝΟΥ	95.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟΥ ΙΑΤΡΕΙΟΥ ΛΕΙΨΩΝ	572.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΠΟΛΥΔΥΝΑΜΟΥ ΙΑΤΡΕΙΟΥ Δ.ΛΙΝΔΙΩΝ	640.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΥΓΕΙΑΣ ΕΜΠΩΝΑΣ	70.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ ΟΙΚΟΥ ΕΥΓΥΡΙΑΣ ΚΟΛΥΜΠΙΩΝ	95.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ - ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΝΕΟΥ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	40.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΓΙΑ ΣΤΕΓΑΣΗ ΙΑΤΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΣΤΗΝ ΑΠΟΛΑΚΚΙΑ	80.000 €	Ολοκληρώθηκει - Προγραμματική Σύμβαση με Δήμο
↳ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΞΕΝΩΝΑ ΣΤΟ ΓΕΝ.ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΡΟΔΟΥ	450.000 €	Εκτελείται
↳ ΔΑΠΑΝΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΠΛΩΤΟΥ ΠΟΛΥ-ΙΑΤΡΕΙΟΥ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ - ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΥ	1.600.000 €	Προγραμματική Σύμβαση με ΤΕΔΚ & ΓΑΛΗΝΟΣ

Πίνακας 49: ΥΔΡΕΥΣΗ – ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ

↳ ΑΓΩΓΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΛΥΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟ ΣΤΙΣ Ε.Ε.Λ. ΡΟΔΟΥ (Α' ΦΑΣΗ-ΤΜΗΜΑ ΑΠΟ ΚΑΛΥΘΙΕΣ ΕΩΣ ΕΕΛ)	10.254.031 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΝΟΡΥΞΗ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΜΕΛΟΓΚΙ ΜΟΝΟΛΙΘΟΥ	75.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΓΕΩΤΡΗΣΗΣ ΚΑΛΑΒΑΡΔΩΝ	31.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΑΝΟΡΥΞΗ ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΩΝ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟ Δ.Δ.ΛΙΝΔΟΥ	65.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ Δ.Δ. ΜΑΛΩΝΑΣ-ΜΑΣΣΑΡΩΝ Δ. ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	1.600.000 €	Ολοκληρώθηκε
↳ ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΔΕΞΑΜΕΝΩΝ	500.000 €	Εκτελείται

↪ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΥΔΡΑΥΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ ΣΤΟ Δ. ΑΡΧΑΓΓΕΛΟΥ	390.000 €	Υλοποιείται
↪ ΑΓΩΓΟΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΛΥΜΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΑΡΧΑΓΓΕΛΟ ΣΤΙΣ Ε.Ε.Λ. ΡΟΔΟΥ (ΣΥΝΔΕΣΗ ΜΕ ΔΕΗ ΤΩΝ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ)	3.265.000 €	Ολοκληρώθηκε
↪ ΑΓΩΓΟΣ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΠΡΟΣ ΑΓΙΟ ΙΣΙΔΩΡΟ	30.000 €	Ολοκληρώθηκε
↪ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ ΚΑΛΑΘΟΥ	45.200 €	Ολοκληρώθηκε το φυσικό αντικείμενο - Στάδιο αποπληρωμής
↪ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ - ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΓΩΓΟΥ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΥΔΑΤΟΣ ΑΠΟ ΠΗΓΗ ΑΡΤΑΜΙΤΗ ΕΩΣ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΟ ΣΠΗΛΙΑΔΩΝ Δ.Δ. ΕΜΠΩΝΑΣ ΔΗΜΟΥ ΑΤΤΑΒΥΡΟΥ	360.000 €	Ολοκληρώθηκε
↪ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ ΚΑΛΑΘΟΥ ΡΟΔΟΥ	300.000 €	Εκτελείται

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Στο Παράρτημα ΙΙ παρουσιάζονται στοιχεία του πολιτιστικού περιβάλλοντος της περιοχής μελέτης και πιο συγκεκριμένα «Μεμονωμένα Μνημεία της νήσου Ρόδου»

«Μεμονωμένα Μνημεία της νήσου Ρόδου»

α. Αρχαιότητα

Στην **Πόλη της Ρόδου** βρίσκονται:

- Ακρόπολη (Μόντε Σμιθ)
- Ναός του Πυθείου Απόλλωνα
- Στάδιο
- Ρωμαϊκό ωδείο
- Γυμνάσιο
- Ναός του Απόλλωνα
- Ναός της Αθηνάς
- Οχυρώματα
- Αρχαιολογική ζώνη του πάρκου Ροδίνι
- Καρακόνερο (αρχαίοι τάφοι)
- Ασγουρού
- Υπόγειοι Τάφοι του Αη Γιάννη
- Αρχαιολογικές ανασκαφές στο εμπορικό κέντρο της πόλης της Ρόδου

Ιαλυσός

- Ναός της Αθηνάς Παλλάδας (Όρος Φιλήρημος)
- Δωρική κρήνη (Όρος Φιλήρημος)
- Μυκηναϊκή νεκρόπολη στις περιοχές Μοσχού Βουναρά και Μακρυά Βουναρά (βόρεια του Όρους Φιλήρημου)
- Μυκηναϊκός οικισμός στην περιοχή Τριάντα
- Αρχαιότητες της εποχής του χαλκού

Καλυθιές

- Προϊστορικό Σπήλαιο στον Άγιο Γεώργιο

Αρχάγγελος

- Προϊστορικό σπήλαιο στο Κούμελο

Κάμειρος

- Αρχαία πόλη και η Ακρόπολη της Καμείρου
- Τάφος Λυκιάκος στη Σκάλα Καμείρου

Σιάνα

- Υπολείμματα οχυρωμάτων κλασσικής εποχής στα Βασιλικά
- Νεκρόπολη στα Κυμίσιαλα

Λίνδος

- Θυσιαστήριο της Λίνδιου Αθηνάς στην Ακρόπολη της Λίνδου
- Αρχαίο θέατρο της Λίνδου
- Τάφος του Κλεόβουλου στον Άγιο Αιμιλιανό στην Λίνδο
- Αρχοκράτειο, τάφοι στην Κράνα της Λίνδου

Πυλώνα

- Μυκηναϊκό νεκροταφείο στην Ασπροσπηλιά και στα Αμπέλια

Λάρδος

- Υπολείμματα των οχυρών στα Σταφύλια
- Νεκροταφείο ελληνιστικών και γεωμετρικών χρόνων στην Εξοχή

Λαχανιά

- Αρχαία στο Πλημμύρι

Καταβιά

- Αρχαιότητες και τάφοι στα Βρούλια

β. Μεσαίωνας

Πόλη της Ρόδου

Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου (από τη βυζαντινή εποχή των ιπποτών και των Οθωμανών), οχυρό. Η μεσαιωνική πόλη έχει έναν οργανωμένο αστικό ιστό και μέσα σε αυτήν βρίσκονται :

- Σύνολο των οχυρών και των τάφρων της εποχής των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ
- Παλάτι του Μεγάλου Μάγιστρου της εποχής των Ιπποτών
- Πανδοχεία της εποχής
- Κατοικίες της εποχής
- Νοσοκομείο
- Συναγωγή
- Ερείπια των οχυρών των κλασσικών και βυζαντινών χρόνων
- Ερείπια του ναού της Αφροδίτης και του αρχαίου ναύσταθμου “Τετράφυλλον”
- Ανασκαφές παλιοχριστιανικών τάφων
- Ορθόδοξες εκκλησίες της βυζαντινής περιόδου (7ος - 13ος αιώνας) και κυρίως της εποχής των Ιπποτών (1310-1522)
- Καθολικές εκκλησίες της εποχής των Ιπποτών
- Τζαμιά της οθωμανικής περιόδου (1522-1991)
- Γενί Χαμάρ, το οποίο είναι έργο της ίδιας περιόδου
- Οικήματα του 18ου και 19ου και τμήματα των οικιών της ίδιας περιόδου
- Κατοικίες και ένα σχολείο νεοκλασικής αρχιτεκτονικής
- Η μεγάλη βασιλική παλαιοχριστιανική στην συμβολή των οδών Χειμμάρας και Αγίου Παύλου
- Άγιος Ιωάννης της Πηγής στο τετράγωνο του Αγίου Γεωργίου
- Μαράσια , ελληνικοί οικισμοί της Ρόδου της οθωμανικής περιόδου (17ος-19ος αιώνας)
- Ενοριακές ορθόδοξες εκκλησίες, γοθτικού τύπου του 18ου - 19ου αιώνα όπως της Μητρόπολης, του Αγίου Νικόλαου, της Θεοτόκου, του Αγίου Ιωάννη, της Αγίας Αναστασίας και τα οικήματα της ίδιας περιόδου του Μπονί και των οδών Κοδριγκτώνος και Βετεοκλέον
- Το μουσουλμανικό νεκροταφείο του Μουράτ Πασά στην οδό Παπανικολάου

Ιαλυσός

- Θέσεις στο όρος Φιλήρημος
- Βυζαντινό οχυρό της Ακρόπολης της Φιλήρημου
- Βασιλική παλαιοχριστιανική στην Ακρόπολη της Φιλήρημου

- Εκκλησίες της Σάντα Μαρία, Αγίου Γεωργίου του Χωστού, βυζαντινή του 10ου αιώνα στην Ακρόπολη της Φιλήρημου
- Εκκλησία της Σάντα Μαρίας στην Τριάδα του 1756
- Ιδιωτικοί δρόμοι Ιαλυσός - Αεροδρόμιο
- Ιδιωτικοί δρόμοι στο κέντρο της πόλης των Τριάντα

Παραδείσι

- Εκκλησίες του Αγίου Ιωάννη του Θεολόγου, της Υπαπαντής, του Προφήτη Αβακούμ
- Κρήνες της εποχής των Ιπποτών στο Αεροδρόμιο

Δαμάτρια

- Εκκλησίες του Τίμιου Σταυρού, του Αγίου Νικολάου

Αφάντου

- Βασιλική παλιοαχριστιανική στα Κολύμπια
- Εκκλησία της Παναγίας της Καθολικής της Σάντα Μαρία στα ανατολικά της Αφάντου

Ελεούσα

- Εκκλησία του Αγίου Νικολάου στο Φουντουκλή

Αρχάγγελος

- Φρούριο της εποχής των Ιπποτών
- Εκκλησίες των Αρχάγγελου Μιχαήλ και των Αγίων Θεοδώρων, του Αγίου Γεωργίου του Τεθρονιάτη
- Μοναστήρι της Παναγίας Τσαμπίκα
- Μοναστήρι του Αγίου Νικολάου στο Νησί

Μαλώνα

- Μεσαιωνικό κάστρο του Φάρακλου στο Χαράκι
- Παλαιοχριστιανικές βασιλικές στο Χαράκι

- Μύλος της μεσαιωνικής περιόδου στο Χαράκι

Λίνδος

- Κάστρο της εποχής των Ιπποτών στην Ακρόπολη της Λίνδου
- Παλάτι του Chatelain στην Ακρόπολη της Λίνδου
- Εκκλησία του Αγίου Ιωάννη στην Ακρόπολη της Λίνδου
- Ιστορικό χωριό της Λίνδου του 17ου και 18ου αιώνα, με τα μνημεία τους
- Βυζαντινές εκκλησίες της Σάντα Μαρίας της Λίνδου, του Αγίου Γεωργίου του Χωστού του Αγίου Μηνά
- Οι οικίες της Λίνδου του 17ου αιώνα
- Οι οικίες των καπετάνιων
- Η κατοικία Παπακωνσταντίνου

Λάερμα

- Μοναστήρι του Θαρί (Ταξιάρχες)

Ασκληπιείο

- Μεσαιωνικά οχυρά
- Εκκλησία της Σάντα Μαρίας

Αρνίθα

- Εκκλησία της Αγίας Ειρήνης (μόνο οι βασιλικές παλαιοχριστιανικές)

Μεσαναγρός

- Εκκλησία της Παναγίας

Καταβιά

- Εκκλησία της Παναγίας - καθολική

Σιάνα

- Παλάτια - Οχυρά στα Κυμίσσαλα

Μονόλιθος

- Μεσαιωνικό κάστρο από την εποχή των Ιπποτών
- Φούρνοι

Κρητηνία

- Μεσαιωνικό κάστρο από την εποχή των Ιπποτών

Λαχανιά

- Εκκλησία της Ζωοδόχου Πηγής

γ. Θέσεις και μνημεία των πρόσφατων χρόνων μετά το 1830

Πόλη της Ρόδου

- Εμπορικό κέντρο και διοικητήριο στο Μανδράκι με τα μνημεία της Ιταλικής περιόδου
- Νέα Αγορά
- Τράπεζα της Ελλάδος
- Καφέ “Ακταίον”
- Δικαστήρια
- Λιμεναρχείο
- Ταχυδρομείο
- Εθνικό θέατρο
- Κτίριο της Νομαρχίας
- Η εκκλησία του Ευαγγελισμού
- Το σύνολο των κτιρίων στις οδούς Θεοδωράκη, Παλαμά, Παπάγου και Αβέρωφ
- Ξενοδοχεία Ρόδον, Θέρμαι
- Νοσοκομείο
- Τα κτίρια του Πανεπιστημίου Αιγαίου

- Ορφανοτροφείο θηλέων
- Σχολή Βενετόκλειον
- Τελωνείο
- Οικίες των Κουντούρη - Αγιακάτσικα οδός Αμερικής και Λαμπράκη, Περδικάρη, Benson - Menace, Καραβά, Μπεκέ, Χατζιλιά - Χαλικάκη, Αγγελικής Καζούλη
- Αγγλικό ναυαρχείο

Καλλιθέα

- Τα κτίσματα στα λουτρά Καλλιθέας

Τριάντα

- Οι δρόμοι του Εμπεδοκλή Δημητράκη, Παρασκευά, Δρακίδη και Καλάβρα

Κρεμαστή

- Βιβλιοθήκη της Κρεμαστής

Παραδείσι

- Σχολείο του Παραδεισίου

Αφάντου

- Οι γεωργικές εγκαταστάσεις της Κολύμπια

Ελεούσα

- Ξυλουργείο

Σάλακος - Προφήτης Ηλίας

- Ξενοδοχείο Ελαφος και Ελαφίνα

Καταβιά

- Οι εγκαταστάσεις του Αγίου Παύλου

Μουσεία της Ρόδου

- Αρχαιολογικό μουσείο στο νοσοκομείο των Ιπποτών

- Παλάτι του Μεγάλου Μάγιστρου και έκθεση σε σχέση με την ιστορία της Ρόδου από την αρχαιότητα μέχρι το 1522
- Εκκλησία της Παναγίας του Κάστρου και έκθεση βυζαντινών εικόνων
- Μουσείο παραδοσιακής τέχνης
- Ενυδρείο
- Αρχαιολογική θέση στην ακρόπολη της Λίνδου
- Αρχαιολογική θέση στην Ακρόπολη της Φιλήρημου
- Αρχαιολογική θέση στην Κάμειρο.